

Δημοσθένη Κοϊκουνα

ἡ εἴσοδος τῶν Γερμανῶν
σὴν Ἀθήνα
καὶ ἡ Μάχη τῆς Κρήτης

ΤΑ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ

Στό παρόν βιβλίο καί σ' αυτήν ακριβώς τή θέση
έχουν ένσωματωθεῖ τά ακόλουθα ντοκουμέντα
σέ φωτογραφική ἀναπαραγωγή:

Ἡ Ἐφημερίδα «Ἀκρόπολις» τῆς 13 Ἰουνίου 1941,
πού περιέχει τήν επίσημη γερμανική
έκθεση γιά τήν Μάχη τῆς Κρήτης

Χειρόγραφο κείμενο τοῦ στρατηγοῦ Γ. Τσολάκογλου
σχετικό μέ τίς προγραμματικές ἀρχές
τῆς κατοχικῆς κυβερνήσεώς του.

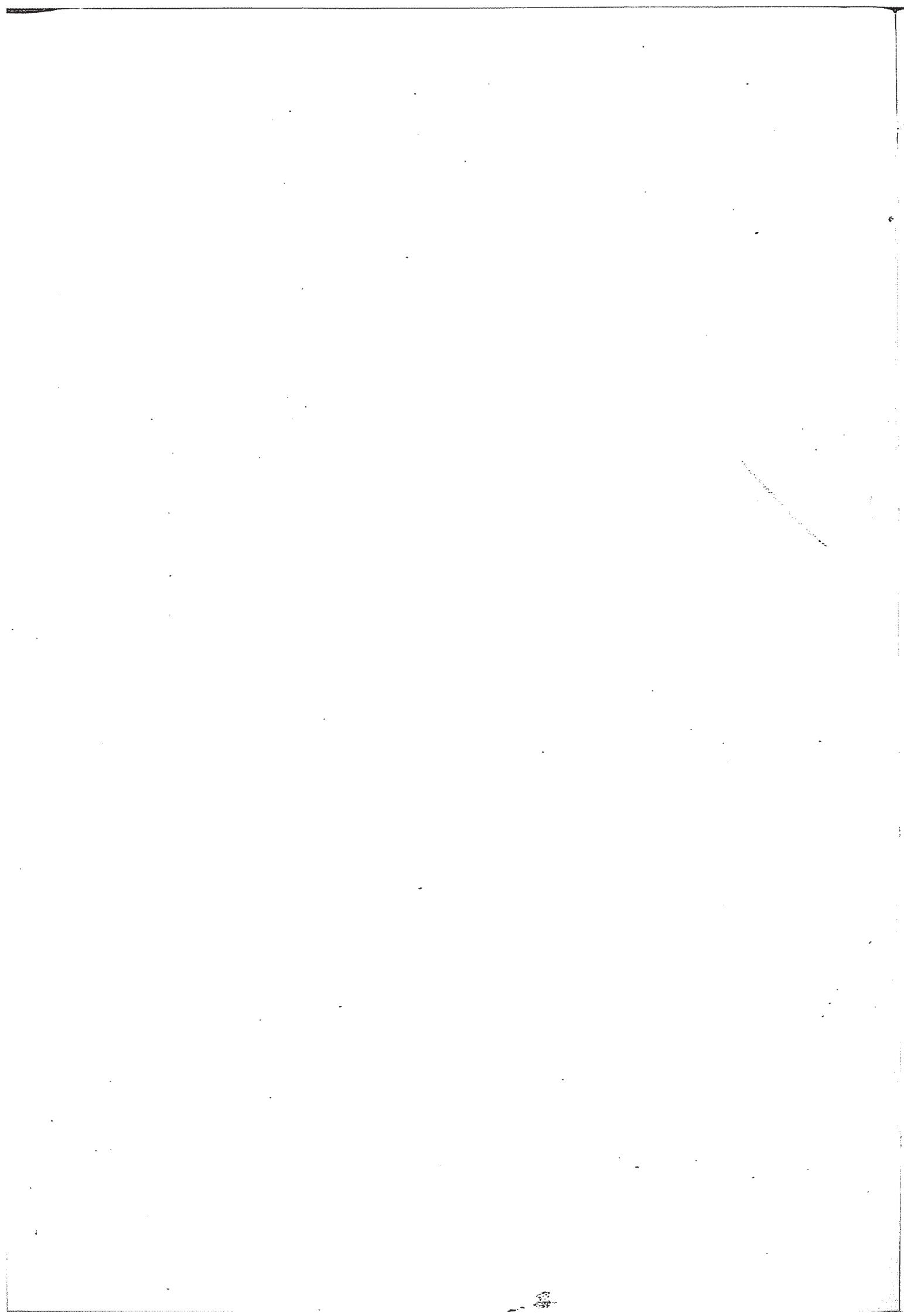
Χειρόγραφο τοῦ ραδιοεκφωνητῆ Κων. Σταυρόπουλου.
Ἀπ' αὐτό τό κείμενο διάβαζε τά συνθήματα
ἐνῶ ἐμπαιναν οἱ Γερμανοί στήν Ἀθήνα.

4. Καρτέλα ἐπιτάξεως, πού ἐπρεπε νά ἀναρτηθεῖ
σέ ὅσα οἰκήματα εἶχαν ἐπιταχθεῖ
γιά νά στεγασθοῦν Γερμανοί ἀξιωματικοί.

ARCHIVE: The Fourth

ἡ εἴσοδος τῶν Γερμανῶν
σπὴν Ἀθήνα
καὶ ἡ Μάχη τῆς Κρήτης

Δημοσθένη Κούκουνα

ἡ εἴσοδος τῶν Γερμανῶν
σπὴν ᾿Αθήνα
καί ἡ Μάχη τῆς Κρήτης

᾿Απρίλιος - Μάϊος 1941

᾿Εκδόσεις «Μέτρον»

© Copyright 1983 by Demosthenes Koukounas

Κεντρική διάθεση: Έκδόσεις «Μέτρον», Έρενστρώλε 31, τηλ. 337.208, Ταχ. Θυρίς 108, Πάτρα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	9
ΜΕΡΟΣ Α΄: Η ΕΙΣΟΔΟΣ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΩΝ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ	11
• Ένα παράδοξο έπεισόδιο	13
• Περιμένοντας τούς Γερμανούς	17
• Οί πρώτοι Γερμανοί στήν 'Αθήνα	18
• Η παράδοση τής 'Αθήνας	22
• Στό σπίτι του Γερμανού πρεσβευτή	27
• «Φέρνουμε τήν ειρήνη...»	28
• Ο Στοῦμε στον Χρύσανθο	30
• Τά πρώτα καταπιεστικά μέτρα	32
• Απελευθέρωση γερμανοφίλων	35
• Ποιός κυβερνά;	38
• Ο Τσολάκογλου σχηματίζει κυβέρνηση	40
• Οί παράγοντες έπικροτούν	46
• Ένας λόγος του Χίτλερ	49
ΜΕΡΟΣ Β΄: Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ	53
• Οί 'Αγγλοι γιά τήν Κρήτη	55
• Γεώργιος Β΄ καί Τσουδερός στήν Κρήτη	59
• Ελληνικές άνησυχίες γιά τήν άμυνα	62
• Τά νησιά στους Τούρκους!	64
• Η έπιχείρηση «'Ερμής»	67
• Ο Φράϋμπεργκ άρχιστράτηγος	73
• Οί έλληνοσυμμαχικές δυνάμεις	76
• Οί δυνάμεις τών Γερμανών	77
• Η έπίθεση έκδηλώνεται	78
• Η δεύτερη ήμέρα: 21 Μαΐου	84
• Απόπειρα εισβολής από τή θάλασσα	88
• Μιά προβολή γερμανικών έπικαίρων	89
• Η βασιλική διαμονή στήν Κρήτη	93
• Ο δρόμος γιά τήν 'Αλεξάνδρεια	97
• Η μάχη συνεχίζεται σφοδρή	103
• Η μάχη τελειώνει	107
• Συνθηκολόγηση μέ τούς Γερμανούς	111
• Η καταστροφή του Κανδάνου	114
• Ο Τσολάκογλου γιά τήν Κρήτη	117
• Η διοίκηση τής κατεχομένης 'Ελλάδος	119
Βιβλιογραφία	123
Εύρετήριο Όνομάτων	125

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Μετά τό βιβλίο «Ή γερμανική είσβολή καί ή συνθηκολόγηση», κυκλοφορεί «Ή είσοδος τών Γερμανών στήν Ήθήνα καί ή Μάχη τής Κρήτης» στά πλαίσια τής σειράς «ΚΑΤΟΧΗ, ΕΙΚΟΝΕΣ ΚΑΙ ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ».

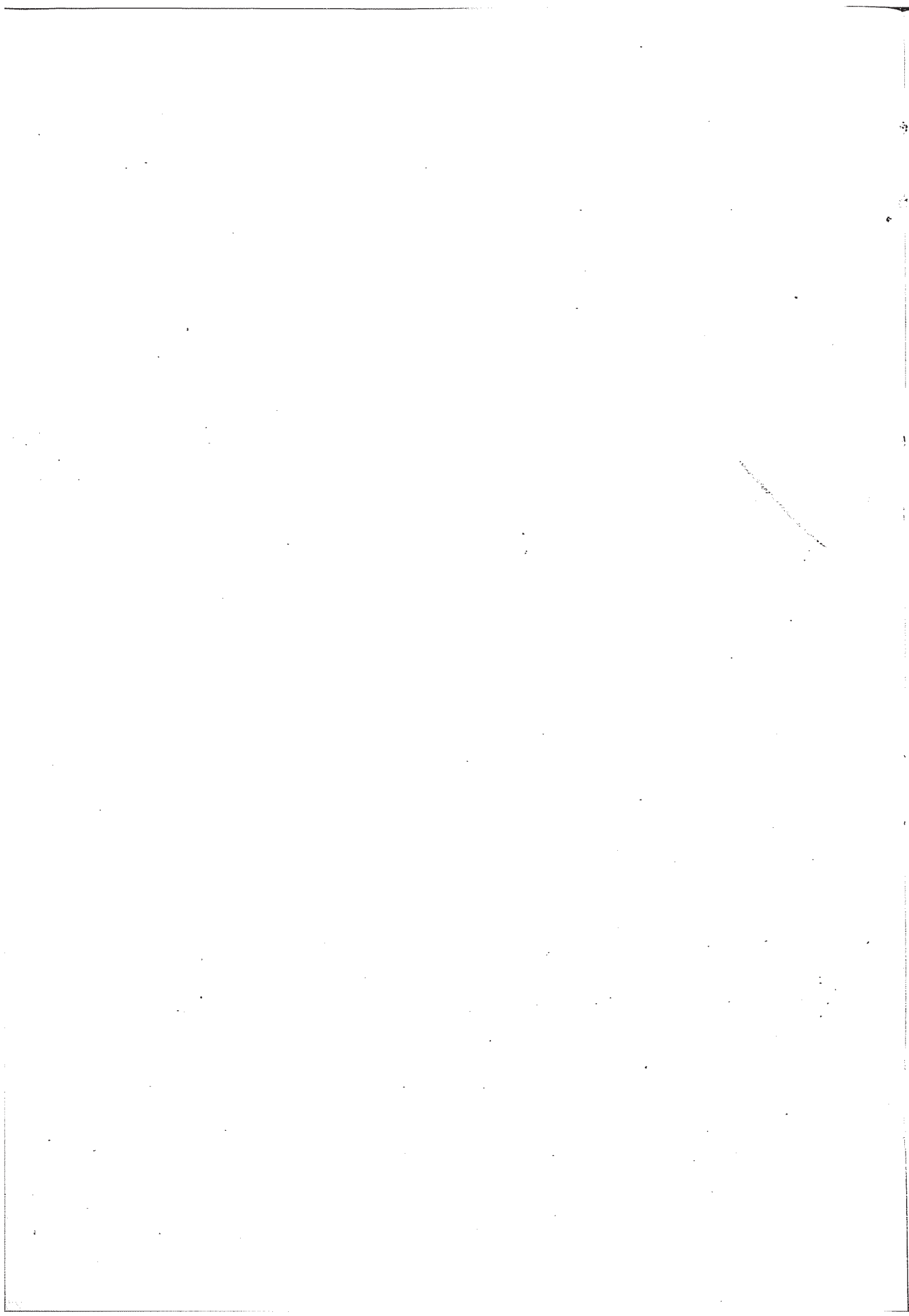
Γίνεται –μέ τήν χρήση έπισήμων κειμένων, κατά κανόνα– μία έκτεταμένη παρουσίαση τών ιστορικών γεγονότων πού άφορούν τίς πρώτες μέρες τής Κατοχής στήν έλληνική πρωτεύουσα, μέ τήν συνοδεία σχετικού φωτογραφικού ύλικού. Πολλές άπό τίς φωτογραφίες, πού προέρχονται άπό τό προσωπικό άρχείο του συγγραφέα, δημοσιεύονται γιά πρώτη φορά, ένώ παρουσιάζονται ντοκουμέντα άγνοημένα μέχρι σήμερα. Έδώ θά πρέπει νά σημειωθεί ότι ή κάπως περιληπτική άναφορά στά γεγονότα, πού σχετίζονται μέ τόν σχηματισμό τής πρώτης κατοχικής κυβερνήσεως δέν έχει άλλο λόγο, παρά τό ότι ένά προσεχές βιβλίο τής ίδιας σειράς θά άσχοληθεί άποκλειστικά μέ τήν Κυβέρνηση Τσολάκογλου, άπό τήν συγκρότησή της στίς 30 Ήπριλίου 1941 μέχρι τήν πτώση της. Συνεπώς, θά δοθεί ή εύκαιρία νά άναπτυχθεί αυτό τό θέμα σέ εύρεία έκταση, χωρίς περιορισμούς.

Στό δεύτερο μέρος του βιβλίου, πού άφορά τή Μάχη τής Κρήτης, χρησιμοποιούνται καί νέα στοιχεία, προερχόμενα άπό τά άρχεία του Φόρειν Όφισ, πού άποδεσμεύτηκαν ύστερα άπό τήν συμπλήρωση τριακονταετίας. Στοιχεία προέρχονται καί άπό άλλες πηγές, πού είναι άνέκδοτα ή όχι, μέσα στήν προσπάθεια νά παρουσιασθεί ή ιστορική αλήθεια αυτούσια, χωρίς περικοπές ή παρεκκλίσεις.

Ή στήλη, πού βρίσκεται δίπλα άπό τό κυρίως κείμενο, παρουσιάζει κυρίως φωτογραφημένα άποκόμματα άπό τίς ήμερήσιες έφημερίδες τής έποχής –γι΄ αυτό ίσως σέ όρισμένα σημεία τά τυπογραφικά γράμματα νά τύχει νά μήν είναι άπόλυτα καθαρά. Έδώ, θά πρέπει ό άναγνώστης νά έχει κατά νου ότι τό πρωτότυπο ύλικό άπ΄ όπου προέρχονται είναι έφημερίδες, πού έχουν ύποστει τή μοιραία φθορά του χρόνου, γεγονός πού δικαιολογεί τυχόν τεχνικές άτέλειες αυτού του είδους.

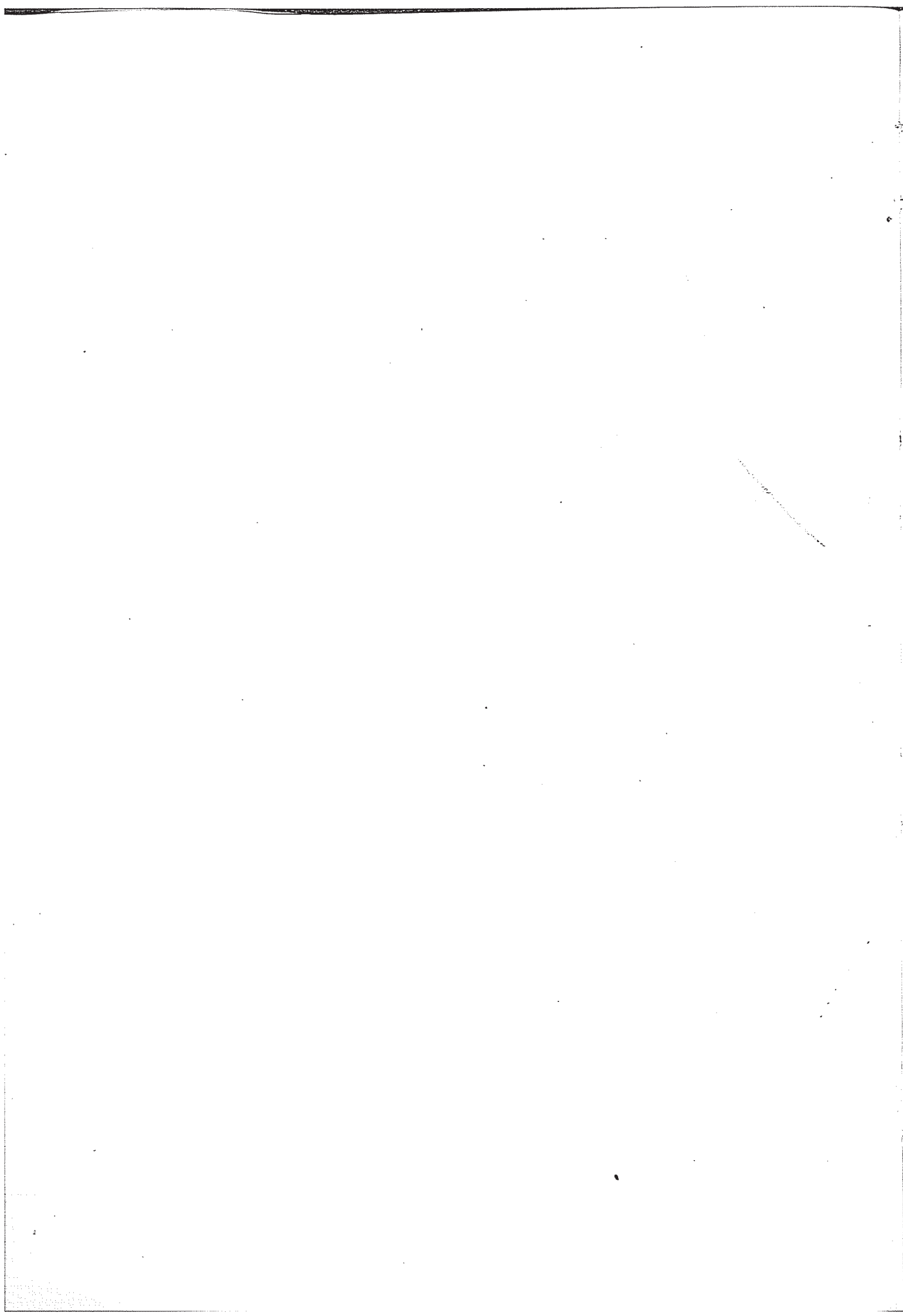
Τέλος, ή ικανοποιητική ύποδοχή καί οί εύμενείς άντιδράσεις, πού προκάλεσε ή κυκλοφορία του πρώτου βιβλίου, έπιβάλλει νά εύχαριστήσουμε έγκάρδια τούς άναγνώστες. Ήδιαίτερα εύχαριστούμε όλους όσους μέ έπιστολές, τηλεφωνήματα ή καί τηλεγραφήματα άκόμη, διατύπωσαν κολακευτικά λόγια γιά τό έργο. Τό γεγονός αυτό μάς ένισχύει ήθικά καί μάς παρέχει τήν ικανοποίηση ότι ή προσπάθειά μας νά παρουσιάσουμε άδέσμευτα, άντικειμενικά, χωρίς προκαταλήψεις καί μακρυά άπό πολιτικές σκοπιμότητες, ΟΛΗ τήν αλήθεια γιά τή συγκλονιστική περίοδο 1941-44, βρίσκει τήν άνταπόκριση πού προσδοκούσαμε.

Έπιθυμία μας είναι νά προσφέρουμε σέ άναγνώστες ιστορικών έργων καί όχι μυθιστορημάτων, σέ εκείνους πού έζησαν τά γεγονότα τής έποχής ή σέ εκείνους πού θέλουν νά τά γνωρίσουν, μία υπεύθυνη θεώρηση τής έλληνικής ιστορίας αυτών τών έτών. Χωρίς νά προσθέτουμε ψεύδη, χωρίς νά άφαιρούμε μέρος τής αλήθειας, χωρίς νά παραπλανούμε. Ήπλά καί μόνο, χρησιμοποιώντας τά ντοκουμέντα καί τά γεγονότα.

μέρος πρώτο

ἡ εἴσοδος τῶν Γερμανῶν
στήν 'Αθήνα

ΕΝΑ ΠΑΡΑΔΟΞΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

Κατά τή διάρκεια του έλληνογερμανικού πολέμου, τόν 'Απρίλιο 1941, είχε συμβεί στην 'Αθήνα ένα πρωτοφανές γιά τά διεθνή διπλωματικά χρονικά γεγονός. Μετά τήν επίδοση του γερμανικού τελεσίγραφου στον πρωθυπουργό Κοριζή τό πρωϊ της 6ης 'Απριλίου 1941, ό Γερμανός πρεσβευτής στην 'Αθήνα πρίγκιπας 'Ερμπαχ καί οί διπλωματικοί υπάλληλοι της πρεσβείας μέ τίς οικογένειές τους, παρέμεναν ανενόχλητοι καί κυκλοφορούσαν επίδεικτικά μέ τίς στολές καί τά πολυτελή αυτοκίνητά τους στους δρόμους της πρωτεύουσας, σέ όλο τό διάστημα τών έλληνογερμανικών συγκρούσεων.

Λίγες μέρες πρίν τήν αναχώρηση της Κυβερνήσεως Τσουδερού γιά τήν Κρήτη, ό 'Αγγλος πρεσβευτής σέρ Μάικλ Πάλαιρετ πίεσε τήν κυβέρνηση νά υποχρεωθούν ό Γερμανός πρεσβευτής μαζί μέ τίς εκατοντάδες τών υπαλλήλων του, νά μεταφερθούν στην Κρήτη σάν αιχμάλωτοι πολέμου, καταργουμένης της άσουλίας τους. Τό απόγευμα της 21ης 'Απριλίου, ό ανώτερος διπλωματικός υπάλληλος Γάφος επισκέφθηκε τόν Γερμανό πρεσβευτή 'Ερμπαχ καί τόν ειδοποίησε νά έτοιμασθί μαζί μέ τό προσωπικό του γιά αναχώρηση. Στην άρχή ό 'Ερμπαχ δέχθηκε, άφου πρίν ζήτησε ή μεταφορά τους νά είναι άσφαλής.

Μετά όμως έστειλε στον πρωθυπουργό καί ύπουργό 'Εξωτερικών 'Εμμ. Τσουδερό τόν πρεσβευτή της Σουηδίας, πού μετά τήν 6η 'Απριλίου είχε αναλάβει τήν προστασία τών γερμανικών συμφερόντων στην 'Ελλάδα, ό όποιος διαβίβασε τήν δήλωση του 'Ερμπαχ όπi μόνο μέ τήν χρησιμοποίηση βίας θά άφηνε τήν πρεσβεία του.

'Υστερα άπ' αυτή τήν ξαφνική εξέλιξη έγινε σύσκεψη μεταξύ Βασιλέως, πρωθυπουργού καί 'Αγγλου πρεσβευτή, ό όποιος επέμεινε πιεστικά στην ιδέα έξαναγκασμού του Γερμανού πρεσβευτή καί του προσωπικού της πρεσβείας νά ακολουθήσουν στην Κρήτη τήν έλληνική κυβέρνηση, προτείνοντας επί πλέον τήν πάροχή βρετανικής στρατιωτικής βοήθειας γιά τήν πραγμάτωση αυτού του σχεδίου.

Μετά τήν σύσκεψη, ό 'Ελληνας πρωθυπουργός κάλεσε τόν Σουηδό πρεσβευτή, ό όποιος άφου ενημερώθηκε άρχισε διαπραγματεύσεις, πηγαινοερχόμενος μεταξύ ύπουργείου 'Εξωτερικών καί γερμανικής πρεσβείας, ένω ένσηλοι άσφυλύλακες κύκλωσαν τό κτίριο της πρεσβείας, έτοιμοι νά εισβάλουν καί νά συλλάβουν πρεσβευτή καί διπλωμάτες.

Καθώς οί διπραγματεύσεις συνεχίζονταν, έμφανίσθηκε μία

ΖΗΤΟΥΝΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ

ΣΤΗΝ ΑΓΝΟΥΜΕΝΟΝ

Παρακαλείται θερμότατα ό γνωρίζων τι περί του έφένρου άνθυπιάτρου Βελόρη Κωνσταντίνου του Δημητρίου, ΥΠΟ Συνοριακού Τομέως άχυρόν 18, Τ. Τ. 325, όπως ειδοποιήση τούς γονείς του, όδός Σταδίου 59, Μέγαρον Σίγγερ, τηλ. 23.395.

— Ό κ. 'Αντ. Γαρυφαλάς άπόστρατος ταγματάρχης Χωροφυλακής (όδός Πλουτάρχου 28 'Αθήναι) παρακαλεί τόν γνωρίζοντά τι περί της τύχης τών εξαδέλφων του στρατιώτου Καραουλάνη 'Αντωνίου Μ. 815 7ος Λόχος Τ. Τ. 235, έφένρου χωροφύλακος Κανταριζή Μιχαήλ Διοικήσεως Χωρ)κής Αράμας, στρατ. Ν. Γαρυφαλά ΧΙ Γ Μοίρας Πυροβολικού Μεταγωγικά Σώματος Τ.Τ. 235 καί στρατ. άνεψιού του Δημ. Γαρυφαλά 11ου Λόχου Κέντρου εκπαιδεύσεως Τριπόλεως όπως εύαρεστηθή νά τόν πληροφορήση σχετικώς (Πλουτάρχου 28 'Αθήναι).

— Παρακαλείται ό γνωρίζων τι περί της τύχης του στρατιώτου Καίναδά Φαίδωνος 17ος 'Όρχος Πυροβολικού 3 Συζυγαρχία Τ. Τ. 251, νά ειδοποιήση τόν πατέρα του Νικόλαον Καίναδάν όδός Δερινού 10, 'Αθήναι.

— Ό 'Ιωάννης Μορώνης άπό τά Κρέσσινα 'Ολυμπίας Ν. 'Ηλείας ζητεί πληροφορίας διά τόν άδελφόν του λοχαγόν πεζικού Μορώνην Γεώργιον άπηρετούντα εις τήν μονάδα 1590 Τρίτον τάγμα. 4. Τ. Τ. 870. 'Ο γνωρίζων τ: δύναται ν' άποταθή εις τήν όδόν Μαυρομυχάλη 182 β' οικίαν κ. Μελά.

— 'Η Μερότη Παναγή παρακαλεί τούς γνωρίζοντας διά τήν τύχην του στρατιώτου Κ. Ζαγοράρη, 92ον Σύνταγμα, Β' Λόχος, 1ον Τάγμα, Τ. Τ. 732 καί Ναπολέοντος Παπανικολάου, Τομέος Παρανεστίου, Λόχος Διαβιβάσεων, νά τήν ειδοποιήσουν όδός Βοούλα 71, 'Αθήνας.

— 'Η κ. Αολότα Τσουμπρή παρακαλεί τόν σύζυγόν της στρατιώτην Στ. Τσουμπρήν νά τήν ειδοποιήση πού εδρίσκεται ή νά της γράψη διότι άνησχει.

— Ό Γ. Καραβάς ειδοποιεί τήν 'Ασπασίαν Καραβά, Βόλον, ότι εδρίσκεται εις 'Αθήνας.

— 'Η οικογένεια Π. Λουκάκου, Ασκαράτου 1, 'Αθήναι, παρακαλεί νά τήν πληροφορήσουν διά τήν τύχην του υιού της ορίτου 'Ανδρ. Λουκάκου, Κ.Α.Υ. Αύτοκινήτων, Τ.Τ. 652.

— 'Η κ. 'Αννα Μικωνίου, Μάρκου Επιστομάρη 67 'Αθήναι, παρακαλεί νά ειδοποιηθή ό σύζυγός της Πέτρος Μικωνίος Στρατάρχης Δραγουμάνου 2ον Τάγμα, 2α Πυροβολαρχία, Τ.Τ. 212, ότι κατοικεί εις τας 'Αθήνας.

— 'Η δίς 'Ελ. Καρακάλλου έρωτή διά τόν Σπ. Γεώργην, 25ον Σύνταγμα Πεζικού, 3ος Λόχος, Τ.Τ. 315.

— 'Η Τατία Ψάρη, όδός Δοϊράδος 4, Παγκράτι, 'Αθήναι, ζητεί πληροφορίας διά τόν γαμβρόν της Ν. Μπουρλέσαν, άπηρετούντα εις τόν 3ον Σώμα Μηχανικού Παύλου Μελά.

— 'Η κ. Γρίδα, Καστορίας 43, παρακαλεί νά τήν πληροφορήσουν διά τόν άπαξιωματικόν Παπαδόπουλον 'Αθανάσιον 39, Τ.Τ. 693.

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 29. (Α. Π.).—

*Αντιπρόσωπος του ήμιοπισήμου γερμανικού πρακτορείου ἐν Βελιγραδίῳ ἐπιστέλλει ἐκεῖθεν ὅτι δύο μόλις ἑβδομάδας μετὰ τὴν εἰσοδὸν τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων εἰς τὸ Βελιγράδιον ὅχι μόνον ἀποκατεστάθη ἡ τάξις καὶ ἡ ἀσφάλεια, ἀλλὰ τὸ κοινὸν ἀπάκτησεν γενικῶς τὸ αἶσθημα ὅτι ἡ ζωὴ ἐπανέρχεται βαθυμυδὸν εἰς τὸν ρυθμὸν, μὲ τὸν ὁποῖον ἔβαινε πρὸ τῶν ἐχθροπραξιῶν. Οἱ δρόμοι ἐκαθαρίσθησαν συστηματικῶς ἀπὸ τοῦς σωροῦς τῶν ἐρειπίων, οἱ ὁποῖοι εἶχον σχηματισθῇ. Αἱ οἰκίαι, αἱ ὁποῖαι εἶχον ὑποστῇ ρήγματα καὶ ἡπειλοῦντο νὰ καταρρεύσουν ἐπεσκευάσθησαν. Φάλαγγες αἰχμαλώτων διηυθέτησαν τὰ ἐδάφη ὅπου εἶχον ἐπέλθει καταστροφαί. Εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς καταλήψεως ἡ κίνησις τῶν αὐτοκινήτων ἐγένετο ἐντατικώτερα ἀπὸ πρὶν, δεδομένου ὅτι μὴ μόνον μηχανοκίνητος γερμανικὴ μερραρχία διαθέτει περισσότερα αὐτοκίνητα, παρ' ὅσα ἡ Γιουγκοσλαυία διέθετε πρὶν. Γερμανοὶ ἐκανόνιζον εἰς τὴν ἀρχὴν τὴν τροχαίαν κίνησιν. Ἀντικατεστάθησαν τώρα ὑπὸ τῆς Ἀστυνομίας τοῦ Βελιγραδίου. Αἱ ζωτικώτεραι τροchioδρομικαὶ γραμμαὶ ἐπανέλαβον τὴν λειτουργίαν τῶν ἀπὸ τῆς Κυριακῆς. Ἀλλὰ πρὸ παντὸς τὰ γερμανικὰ στρατεύματα κατάρθωσαν ἐν χρονικῷ διαστήματι σχετικῶς μικρὸν νὰ ἐπαναφέρουν προσωρινῶς εἰς κατὰ-στασιν λειτουργίας τὸν ηλεκτρικὸν δίκτυον, τὸσον διὰ τὸν φωτισμὸν, ὅσον καὶ διὰ τὴν κίνησιν. Τὸ σπουδαιότερον ζήτημα τῆς ὑδρεύσεως ἐλύθη προσωρινῶς. Ἐσχματίσθησαν μεγάλοι δημοτικαὶ δεξαμεναὶ εἰς τὰς διαφόρους συνοικίας, ὅπου ἐν ὑδρεύεται ὁ πληθυσμός. Ὁ γερμανικὸς στρατὸς ἐπίσης ἤρchiσε νὰ διενέμῃ τρόφιμα. Ἐπίσης ἐγένοντο πολλοὶ ἐμβολιασμοὶ πρὸς πρόληψιν διαφόρων ἐπιδημικῶν νοσημάτων. Ἐπανελήφθη ἡ διανομὴ γάλακτος καὶ λαχανικῶν.

Η ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ

Αἱ γερμανικαὶ ἀρχαὶ κατοχῆς εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, ἐπέδοθησαν εἰς τὸ νὰ ἱκανοποιήσουν τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας τοῦ πληθυσμοῦ. Οὕτω ἰδρύθη μία νέα καθημερινὴ ἐφημερίς, ἐκδιδομένη εἰς σερβικῇ γλῶσσῃ, ὑπὸ τὸν τίτλον «Οψτίνσε Νοβίνε» (Δημαρχιακὰ Νέα) ὅπου δημοσιεύονται πλεῖστα ἐγκύκλιοι καὶ προκηρύξεις αἱ ὁποῖαι ἐκρίθη ἀναγκαῖον νὰ ἐκδοθῶν. Ἡ ἐφημερίς αὕτη δημοσιεύει ἐξ ἄλλου, τὰς πληροφο-

ἐπιτροπὴ πού ἐκπροσωποῦσε τὸ σύνολο σχεδὸν τῶν ὑπαλλήλων τοῦ ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν. Τὴν ἀποτελοῦσαν ὁ γενικὸς διευθυντὴς τοῦ ὑπουργείου καὶ ὁ διευθυντὴς Πολιτικῶν Ὑποθέσεων, οἱ ὁποῖοι ἐπισκέφθησαν τὸν Βασιλέα Γεώργιο Β' καὶ τὸν Ἐμμ. Τσουδερό, πού τοὺς εἶπαν:

α. Ὁ Γερμανὸς πρεσβευτὴς ἦταν διαπιστευμένος στὴν Ἑλληνικὴ Κυβέρνηση, ἡ ὁποία σύμφωνα μὲ τὰ διεθνή νόμιμα ἦταν ὑποχρεωμένη νὰ διαφυλάξῃ τὴν ἀσφάλειά του.

β. Συνεπῶς δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ λόγος γιὰ τὴν ἀπαίτηση ξένης συμμαχικῆς πρεσβείας νὰ ἀσκηθεῖ βία ἐναντίον του.

γ. Ἡ συμμόρφωσις τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὸ Διεθνὲς Δίκαιο ἀποτελεῖ ζήτημα τιμῆς γιὰ τὴν Ἑλλάδα.

δ. Ἄν ὑπῆρχε πρόθεσις ἢ μεταφορὰ τῶν Γερμανῶν διπλωματῶν νὰ γίνῃ μὲ ἑλληνικὸ ἐπιβατηγὸ πλοῖο, τὸ πλοῖο αὐτὸ ὑπῆρχε πιθανότητα νὰ βυθιζόταν ἀπὸ γερμανικὰ πλοῖα, ὅπως βυθίζονταν σωρηδὸν ἐκεῖνες τίς μέρες τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα, ὅποτε θὰ εἶχαμε τρομερὰ ἀντίποινα πού θὰ ἔθεταν σὲ κίνδυνον, τόσο τὴν ἀσφάλεια τῶν Ἑλλήνων διπλωματικῶν ὑπαλλήλων (τρεῖς πρεσβευτὲς καὶ 150 ὑπάλληλοι βρίσκονταν στὴν Γερμανία), ὅσο καὶ γιὰ τὴν τύχη τῆς Ἀθήνας, πού θὰ βομβαρδιζόταν.

Στὴν συνέχεια, ἡ ἐπιτροπὴ δήλωσε ὅτι, ἂν γινόταν πραγματικότητα ἡ κυβερνητικὴ ἀπόφασις, οἱ ὑπάλληλοι τοῦ ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν θὰ ὑπέβαλαν ὁμαδικὰ τὴν παραίτησίν τοὺς.

Ἐπειτα ἀπὸ τίς ἀπροσδόκητες αὐτὲς ἐξελίξεις, ἐγίνε νέα σύσκεψη μετὰξὺ Βασιλέως, Τσουδεροῦ καὶ Πάλαιρετ. Πρὸ τῆς ἀπηχέσεως, πού θὰ εἶχε στὴν κοινὴ γνώμη τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἡ γνωστοποίηση τῆς ὁμαδικῆς παραίτησεως τῶν ὑπαλλήλων σὲ τέτοιες στιγμὲς, ὁ Ἀγγλὸς πρεσβευτὴς συμφώνησε νὰ ματαιωθεῖ αὐτὸ τὸ σχέδιο.

Ὁ πρωθυπουργὸς Τσουδερός κάλεσε τὸν πρεσβευτὴ τῆς Σουηδίας καὶ τοῦ ἀνακοίνωσε ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνηση μὲ πνεῦμα ἀνωτέρας ἀντιλήψεως καὶ σεβόμενῃ τίς ἀρχὲς τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου, δέχεται μὲν νὰ μὴν ὑποχρεωθεῖ ὁ πρεσβευτὴς τῆς Γερμανίας νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ στὴν Κρήτη, ὁφείλει ὅμως ἐντὸς 24 ὥρῶν νὰ ἀναχωρήσῃ γιὰ τὴν Τουρκία μὲ ἐπιβατηγὸ πλοῖο, γιὰ τὴν ἀσφάλεια τοῦ ὁποῖου θὰ ληφθοῦν ὅλα τὰ κατάλληλα μέτρα.

Τελικὰ, δὲν χρειάστηκε νὰ φύγῃ ὁ Γερμανὸς πρεσβευτὴς, διότι πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς προθεσμίας πού εἶχε ταχθεῖ, ἔφυγε ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνηση γιὰ τὴν Κρήτη — τὰ ξημερώματα τῆς 23ης Ἀπριλίου.

Σ' ὅλο αὐτὸ τὸ θέμα ἀναφέρονται καὶ δύο τηλεγραφήματα πού ἀνταλλάχθηκαν μετὰξὺ τοῦ γενικοῦ διευθυντοῦ τοῦ ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν Ἀν. Δελμούζου καὶ τοῦ πρωθυπουργοῦ Τσουδεροῦ, πού ἤδη βρισκόταν στὴν Κρήτη. Ὁ Δελμούζος τὴν ἐπομένη τῆς ἀναχωρήσεως τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως στὴν Κρήτη, ἔστειλε

οδηγίες στις ελληνικές πρεσβείες, πού βρίσκονταν σέ ούδέτερες χώρες, νά ἐμφανίσουν τήν ἀπελπιστική κατάστασή πού ἐπικρατοῦσε στίς ἐπαρχίες ἀπό ἀποψη ἐπισιτισμοῦ καί συνεννοούμενοι μέ τήν Κυβέρνηση Τσουδεροῦ νά διευκολύνουν τήν ἀποστολή τροφίμων στήν Ἑλλάδα ἀπό τούς ξένους. Ἐπ' αὐτοῦ ὁ πρωθυπουργός ἀπαντᾷ:

Γενικόν Διευθυντήν ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν

Ἰμέτερον 13.219

Φρονῶ ὅτι δέν ὑπάρχει ἀνάγκη ἐπεμβάσεως παρά ἀναφερομέναις κυβερνήσεσιν ὅπως φροντίσουν. Γερμανία, διά τόν πρεσβευτήν τῆς ὁποίας ἀνώτατοι ὑπάλληλοι τοῦ ἡμετέρου ὑπουργείου ἔφθασαν εἰς κρίσιμον στιγμήν ἔθλους ἀπειλήσουν παραίτησιν ἵνα μή δυσαρεστήσουν Γερμανίαν καί ἵνα σώσουν Διεθνές Δίκαιον, θέλει φροντίσει περί ὧν. Ὑποθέτω καί ἐξ ἐξετάσεως τοῦ περιεχομένου τηλεγραφήματός σας ὅτι ἤδη ἀντιλαμβάνεσθε τήν ἀξίαν πού ἔχει τό νά μή εἴμεθα πείσμονες καί σχολαστικοί ἀπέναντι Ἀγγλων.

Ἀδιαφόρως τούτων θέλω φροντίσει δέοντα. Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι διά νά ἐπιτύχωμεν, ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς εἰλικρινοῦς καί ἐντίμου στάσεώς μας ἀπέναντι ζητημάτων ἅτινα προκύπτουν διά ὑποχωροῦντας Ἀγγλους. Διότι συζητήσεις βυζαντιναί καί εἰς ἰδιοτροπίας των ἀκόμη θά εἶναι ὀλέθριαι διά τήν συμπάθειαν συνεργατῶν.

ΤΣΟΥΔΕΡΟΣ

Ὁ γενικός διευθυντής τοῦ ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν ὁ ὁποῖος παρέμενε στήν Ἀθήνα, μέ τό ἀκόλουθο τηλεγράφημά του διαμαρτύρεται γιά τίς εἰρωνικές βολές τοῦ Τσουδεροῦ:

Αὐτοῦ Ἐξοχότητά Πρωθυπουργόν

Χανιά

Ἰμέτερον ἀριθ. I

Ἀδίκος κατηγορία ὅτι ἠθελήσαμεν φανῶμεν εὐάρεστοι Γερμανίαν θλίβει ἰδιαιτέρως, τοσοῦτω μᾶλλον καθόσον Α. Μεγαλειότης ὅσον καί ἡμεῖς ἀνεγνωρίσατε ὀρθότητα ἡμετέρας εἰσηγήσεως. Ἐχομεν τήν πεποίθησιν καί τήν ἱκανοποίησιν, ὅτι διά εἰσηγήσεώς μας δέν ἐξετέθη τιμὴ Ἑλλάδος, ἀλλά καί ἴσως ἀπεφεύχθη παρεξήγησις ὅτι Ἀγγλοι δέν λαμβάνουσιν ὑπ' ὄψιν ἀνεξαρτησίαν μικρῶν κρατῶν. Στάσις ἐντιμος καί εἰλικρινής ὑπαλλήλων ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν ἀπέναντι προκυπτόντων ζητημάτων, δέν δύναται τεθῇ ἐν ἀμφιβόλῳ, ὡς ἐπίσης οὔτε πατριωτισμός καί ἀφοσίωσις αὐτῶν εἰς τά καθήκοντά των.

ΔΕΛΜΟΥΖΟΣ

Λήγοντας αὐτό τό ἐπεισόδιο, ὁ πρεσβευτής τῆς Γερμανίας, πού παρέμενε στήν Ἀθήνα μετά τήν κήρυξη τοῦ ἐλληνογερμανικοῦ πολέμου, ἐπειδή ἡ Ἑλληνική Κυβέρνηση δέν μπορούσε νά διαθέσει ἐλληνικό πλοῖο γιά τήν ἀσφαλή μεταφορά του σέ οὔδέτερη χώρα, διέφυγε τόν κίνδυνον νά ἀπαχθεῖ καί νά

ρίας, τὰς ὁποίας παρέχει το ἐν Βελιγραδίῳ Γραφεῖον τοῦ Ἡμιεπισήμου Γερμανικοῦ Πρακτορείου καί πρὸ παντὸς τὰ Γερμανικά καί Ἰταλικά στρατιωτικά ἀνακοινωθέντα. Γίνεται σκέψις περὶ ἐκδόσεως καί ἄλλων ἐφημερίδων. Ὁ ραδιοφωνικός σταθμός ἐπανήρχισε τήν λειτουργίαν του καί τέλος ὁ μεγαλύτερος καί μᾶλλον συγχρονισμένος κινηματογράφος τοῦ Βελιγραδίου ἐπανάλαβε τὰς παραστάσεις του.

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 29. (Α. Π.). — Ἀγγέλλεται ἐξ Ἀγκύρας ὅτι ὁ τουρκικὸς Τύπος, καίτοι διὰ λόγους γενικῆς πολιτικῆς πρὸςπαθεῖ ἀκόμη νά μειώσῃ τὴν ἔκτασιν τῆς ἀγγλικῆς καταστροφῆς ἐν Ἑλλάδι, διαπιστώνει τὸ γεγονός ὅτι ἡ ἀγγλικὴ ἥττα εἰς τὰ Βαλκάνια εἶχε συντριπτικὴν ἐπίδρασιν διὰ τὴν ἀγγλικὴν πολιτικὴν καὶ τὸ στρατιωτικὸν τῆς γόητρον εἰς τοὺς τουρκικοὺς κοινοβουλευτικοὺς κύκλους. Ἡ ἐπικρατοῦσα εἰς τοὺς ἐν λόγῳ κύκλους τῆς Ἀγκύρας πεποίθησις εἶναι ὅτι ἡ Ἀγγλία ἔδωκεν ἄλλην μίαν ἀρκετὰ ζωηρὰν ἀπόδειξιν ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν καὶ τὴν ἀποτελεσματικότητά τῆς βοηθείας τῆς. Ἡ ἐντύπωσις αὕτη παρήχθη εἰς τοὺς κριτικοὺς κοινοβουλευτικοὺς κύκλους διότι κατὰ τὴν τελευταίαν ἐπίσκεψιν τοῦ κ. Ἡντεν εἰς Ἀγκυραν οἱ ἐκπροσωποῦντες τὴν Ἀγγλίαν καὶ προπαγανδίζοντες ὑπὲρ αὐτῆς ἐπέμεναν νά ἐξαίρουν τὴν βοήθειαν, τὴν ὁποίαν ἡ Ἑλλάς ἐλάμβανεν ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν ὡς παράδειγμα τῆς ἀγγλικῆς προθυμίας πρὸς ὑποστήριξιν καὶ βοήθειαν οἰασδήποτε χώρας, ἡ ὁποία ἀπεφάσιζε νά ταχθῇ παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν Ἀγγλων.

Εἰς τοὺς οὐδετέρους διπλωματικούς κύκλους τῆς Ἀγκύρας ἐσηματίσθη ἡ ἐντύπωσις, ὅτι μετὰ τὴν ἀγγλικὴν καταστροφὴν ἐν Ἑλλάδι, ἐχάθη πᾶσα ἐλπίς ὅπως πεισθοῦν ἢ ἐλκυσθοῦν οἱ Τούρκοι κυβερνήται ἢ πολιτικοὶ νά ρίψουν τὴν Τουρκίαν εἰς τὸ πλευρὸν τῆς Ἀγγλίας, ἐπὶ τῇ ἀπλῇ ὑποσχέσει ὅτι θά παρείχeto βοήθεια.

ΑΚΑΤΑΝΟΗΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Παραλλήλως, ὁ τουρκικὸς Τύπος ἐπικρίνει ζωηρῶς τὴν ἀμερικανικὴν διπλωμασίαν ἡ ὁποία παρέσχεν εἰς τὰ Βαλκανικά κράτη ὑποσχέσεις περὶ παροχῆς βο-

ηθειῶν, χωρίς όμως νά τὰς τη-
ρήσῃ.

Ἡ «Γενὴ Σπαμπάχ» γράφει:

«Πρόκειται περὶ ζητήματος
τὸ ὁποῖον οἱ ἐμπειροτέχνηαι θὰ
δυνηθοῦν νά ἐννοήσουν καὶ
νά ἐξηγήσουν, ἀλλ' ἀντιπροσω-
πεύει αἰνίγματα σκοτεινὰ διὰ
τὸν συνήθη ἄνθρωπον».

«Καθημερινή»
30 Ἀπριλίου 1941

μεταφερθεῖ σπὴν Κρήτη, ἀπ' ὅπου ποῖός ξέρει ποῦ θὰ τὸν
πῆγαιναν οἱ Ἕλληνες.

Οἱ ὑπάλληλοι τοῦ ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν ὅμως δέν
ἀπόφυγαν τὴν ὁμαδική παραίτησή τους. Ὅχι γιὰ τὸ ζήτημα αὐτό,
ποῦ ὅπως εἶπαμε εἶχε λήξει ὁμαλῶς, ἀλλὰ γιατί ἀρνήθηκαν νά
ξαναορκισθοῦν σπὴ νέα Κυβέρνηση Τσολάκογλου, ἐπειδὴ στόν
ὄρκο τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων περιλαμβανόταν καὶ μιά φράση
περὶ «ὑπακοῆς στίς Ἀρχές Κατοχῆς».

ΠΕΡΙΜΕΝΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΓΕΡΜΑΝΟΥΣ

Τό πρωί τῆς Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ, 27 Ἀπριλίου 1941, ἡ Ἀθήνα ξυπνοῦσε τρομαγμένη. Ὡλη τῇ νύχτα τὴν ἀνατάραζαν ὑπόκωφοι κρότοι ἀπὸ ἐκρήξεις ἀποθηκῶν πυρομαχικῶν, πού —γιά νά μή πέσουν στά χέρια τῶν Γερμανῶν— καίγονταν στά προάστεια τῆς Ἀθήνας καί τοῦ Πειραιᾶ. Ἀπὸ νωρίς τό πρωί, γερμανικά ἀεροπορικά σμήνη πετοῦσαν ἐπιδεικτικά σέ χαμηλό ὕψος πάνω ἀπὸ τὴν ἐλληνική πρωτεύουσα καί τίς γειτονικές περιοχές.

Κλεισμένοι στά σπίτια τους οἱ Ἀθηναῖοι περίμεναν μέ ἀγωνία καί ἀνησυχία τὴν εἴσοδο τῶν κατακτητῶν. Ἀσχημα συναισθήματα τούς ἐπνίγαν καί τούς γέμιζαν συγκίνηση. Μέσα ἀπὸ τὰ σπίτια τους, μέ κλειστά τὰ παράθυρα, παρακολουθοῦσαν τίς ἐξελίξεις, πού μετέδιδε τό ἐλεύθερο ἀκόμη ραδιόφωνο.

Οἱ ἐφημερίδες, πού τυπώθηκαν ἐκεῖνο τό πρωί, ἀλλά δέν πρόλαβαν νά διανεμηθοῦν, ἀνέφεραν ὅτι ἀποστρατεύθηκε ὁ ἀντιστράτηγος Ἀλέξ. Παπάγος, ὅτι χορηγήθηκε ἀμνηστία σέ ὅλα τὰ πολιτικά ἀδικήματα πού εἶχαν διαπραχθεῖ μέχρι τότε στὴν Κρήτη καί ὅτι ὁ πρωθυπουργός Ἐμμ. Τσουδερός ἀναλάμβανε καί τό ὑπουργεῖο τῶν Στρατιωτικῶν, ἐνῶ τό ὑπουργεῖο Ἀγορανομίας ὁ ὑπουργός Ἐσωτερικῶν καί Δημ. Τάξεως Κων. Μανιαδάκης.

Ὁ Ραδιοφωνικός Σταθμός Ἀθηνῶν κάθε πέντε λεπτά μετέδιδε τὴν ἀκόλουθη διαταγή τῆς μόνης κυβερνητικῆς ἀρχῆς πού παρέμενε στὴν ἐλληνική πρωτεύουσα, τοῦ Ἀνώτερου Στρατιωτικοῦ Διοικητοῦ Ἀττικοβοιωτίας, τοῦ στρατηγοῦ Χρ. Καβράκου, πού δολοφονήθηκε στά Δεκεμβριανά:

Ἀριθ. Πρωτ. 6978

ΔΙΑΤΑΓΗ

Λόγῳ ἐπιτακτικῆς ἀνάγκης διατάσσω τὰ κάτωθι:

1. Νά διακοπῇ πᾶσα κίνησις ἐν Ἀθήναις, Πειραιεῖ καί τοῖς προαστείοις.
2. Ἀπαντα τὰ καταστήματα θά ᾧσι κλειστά.
3. Οἱ κάτοικοι εἰς τὰς οἰκίας των.
4. Οἱ στρατιωτικοί θά παραμείνουν εἰς τούς στρατῶνας καί τὰ καταστήματα ἐν αὐστηρᾷ ἐπιφυλακῇ.
5. Αἱ φρουραὶ εἰς τὰς θέσεις των.
6. Ἐν τῇ πόλει θά κινοῦνται μόνον αἱ περίπολοι ἀσφαλείας καί τάξεως, ἐπιβλεπόμεναι παρ' ἀνωτέρων βαθμοφόρων καί ἀσχολούμενοι ἀποκλειστικῶς μέ τό ἔργον των.
7. Ἡ ἐνεργός ἀντιαεροπορική ἀμυνα θά σταματήσῃ, τῶν ἀξιωματικῶν καί ὀπλιτῶν παραμενόντων εἰς τὰς θέσεις των.

Η ΚΑΤΑΛΗΨΙΣ ΤΩΝ ΝΗΣΩΝ

Ἰδιαιτέραν κατάπληξιν προ-
ξένησεν εἰς τοὺς Τούρκους ἡ κα-
τάληψις τῶν ἐλληνικῶν νήσων
τοῦ Αἰγαίου. Ὁ στρατηγός Ἐρ-
κιλέτ, σχολιάζων τὸ γεγονός εἰς
τὴν ἐφημερίδα «Σὺν Πόσει»,
γράφει τὰ ἑξῆς :

«Ἄν ὁ ἀγγλικὸς στόλος ἐξα-
κολουθήσῃ νά ἀπουσιάζῃ ἀπὸ ὅ-
λας τὰς περιφερείας τοῦ Αἰγαίου
πρέπει νά ἔχωμεν ὅτ' ὅσιν ὅτι
συντόμως θά καταληφθοῦν ἡ Σά-
μος, ἡ Χίος καί ἄλλαι σπουδαῖαι
νῆσοι. Δὲν θά εἶναι ἐκπληκτικὸν
ἀν συντόμως οἱ Γερμανοὶ φθά-
σουν καί εἰς αὐτὴν τὴν Κρήτην.
Ἐάν τοῦτο συμβῇ ἡ θρετανικὴ
ναυτικὴ θάσις τῆς Ἀλεξανδρείας,
ἥτις εὐρίσκεται εἰς ἀπόστασιν
600 μόνον χιλιομέτρων ἀπὸ τῆς
Κρήτης, θά περιέλθῃ εἰς ξεινήν

θέσιν. Ἐπὶ πλέον ἡ ἀνατολικὴ
Μεσόγειος θά περιέλθῃ ὑπὸ τὸν
ἐλεγχὸν τῶν Δυνάμεων τοῦ Ἀ-
ξονος».

Ὁ στρατιωτικὸς συνεργάτης
τῆς ἐφημερίδος «Τάσθιρι Ἐφκι-
άρ» τονίζει ὅτι αἱ ἐλληνικαὶ νῆ-
σοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους εὐρί-
σκονται εἰς εὐνοϊκὴν θέσιν διὰ
τὴν εἰς αὐτάς ἐγκατάστασιν ναυ-
τικῶν καί ὑποβρυχιακῶν θάσεων
τοῦ Ἀξονος.

Πάραλλήλως τὸ Τρανζότσεαν
πληροφορεῖται ἐκ Ρώμης ὅτι ὁ
στρατιωτικὸς συνεργάτης τοῦ
«Πόπολο Ντί Ρόμα» κ. Τριγκιόνι
εἰς εἰδικὸν ἄρθρον τονίζει τὴν ἱ-
διαιτέραν σημασίαν, τὴν ὁποίαν
ἔχει ἡ κατάληψις τῶν νήσων Λή-
μνου, Σαμοθράκης καί Θάσου
ὑπὸ τῶν γερμανικῶν στρατευμά-
των.

Ὁ ἀρθρογράφος ἐκφράζει τὴν
γνώμην ὅτι ἡ κατάληψις τῶν ἐν
λόγῳ νήσων στερεῖ τὴν Ἀγγλίαν
τῆς διὰ τῶν Δαρδανελλίων ἐδοῦ
ἀνεφοδιασμοῦ, ἥτις ἤδη ἔχει ὀ-
ριστικῶς ἀποκλεισθῇ διὰ τοὺς
Ἀγγλους.

«Ὁ ἔλεγχος τοῦ Αἰγαίου ὑπὸ
τῶν Δυνάμεων τοῦ Ἀξονος—λέ-
γει — ἔχει πραγματοποιηθῇ διὰ
τῆς κατοχῆς ὁλοκλήρου τῆς ἐλ-
ληνικῆς ἀκτῆς ἀπὸ τῆς τουρκι-
κῆς μεθορίου μέχρι τῶν Ἀθηνῶν
περιλαμβανομένης καί τῆς νήσου
Εὐβοίας. Ἐξ ἄλλου ἡ Δωδεκά-
νησος, ὡς μετὰ τῶν ἐπὶ τῆς

Στερεά, περιοχών, αΐτινες κατελήφθησαν υπό των γερμανικῶν στρατευμάτων, ἀποτελεῖ τὴν πύλην τοῦ Αἰγαίου. Ὡσαύτως ἡ Ἀδριατικὴ μετὰ τὴν Ἰταλικὴν κατοχὴν τῶν θαλασσινῶν νήσων καὶ τῶν ναυτικῶν θάσεων, δὲν εἶναι πλέον προσιτὴ εἰς τὰς θρεταννικὰς ναυτικὰς δυνάμεις».

Καταλήγων ὁ ἀρθρογράφος λέγει ὅτι μετὰ τὴν τελειωτικὴν κατάληψιν τῆς Ἑλλάδος ἡ ἀγγλικὴ δρᾶσις θὰ περιορισθῇ εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Παλαιστίνης.

ΙΣΠΑΝΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 29. (Α. Π.).— Τὸ ἡμεπύσημον γερμανικὸν πρακτορεῖον πληροφορεῖται ἐκ Μαδρίτης ὅτι ἡ ἐφημερὶς «Μαδρίτη» παρατηρεῖ ὅτι οὐδέποτε ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἡ Ἀγγλία εὐρέθη εἰς τόσον ἀπελπιστικὴν κατάστασιν ὅσον σήμερον. Ἡ ἐφημερὶς προσθέτει ὅτι ἡ Ἀγγλία ἦτο πάντοτε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἄλλων εὐρωπαϊκῶν λαῶν, ἀλλ' ὅτι σήμερον ἐγκατελείφθη ἀπὸ ὅλους καὶ ἀπειλεῖται ἀπὸ τὴν σπάθην τοῦ Δαμοκλέους, δηλαδὴ ἀπὸ τὴν γερμανικὴν ἀεροπορίαν.

ΤΑ ΔΕΙΨΑΝΑ

ΤΟΥ ΕΚΣΤΡΑΤΕΥΤΙΚΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 29. (Α. Π.).— Τὸ ἡμεπύσημον γερμανικὸν πρακτορεῖον πληροφορεῖται ἐξ Ἀμστερνταμ ὅτι ὁ ραδιοφωνικὸς σταθμὸς τοῦ Λονδίνου ἀνῆγγειλεν ὅτι «ἡ ὑποχώρησις τῶν Αὐτοκρατορικῶν στρατευμάτων ἐν Ἑλλάδι ἐξηκολούθησεν». Ἐξ ἄλλου, ὡς τηλεγραφεῖν ἐκ Βισαῦ, ὁ στρατιωτικὸς κριτικὸς τοῦ Γαλλικοῦ Πρακτορεῖου Εἰδήσεων, γράφει ὅτι τὰ τελευταῖα τμήματα τοῦ ἀγγλικῶ ἐκστρατευτικοῦ σώματος σπεύδουν πρὸς μικροὺς λιμένας τῆς νοτίου Πελοποννήσου, πρὸς τὸ Ναυαρίνον καὶ τὰς Καλάμιας.

Ἐξ ἄλλου τὸ Τρανζό-σεαν πληροφορεῖται ὅτι κατὰ τὴν ἀφινιδίαν ἀπόβασιν γερμανικῶν στρατευμάτων εἰς τὸν Ἰσθμὸν τῆς Κορίνθου δι' ἀλεξιπτώτων, συνελήφθησαν αἰχμάλωτοι 900 Ἀγγλοι. Τὰ κατελθόντα δι' ἀλεξιπτῶτων γερμανικά στρατεύματα ἐκυρίευσαν καὶ πολλὰ θαρῆα καὶ ἑλαφρά πυροβόλα. Ἀκολουθῶς τὰ ἐν λόγῳ στρατεύματα ἐχρησιμοποίησαν πολλὰ ἀγγλικὰ μεταφορικά αὐτοκίνητα διὰ τὴν ταχείαν καταδίωξιν τοῦ φεύγοντος ἐχθροῦ.

ΑΝΗΣΥΧΙΑ ΕΝ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 29. (Α. Π.).— Τὸ ἡμεπύσημον γερμανικὸν πρα-

8. Τὰ κατὰ τόπους τμήματα Ἀστυνομίας Πόλεων καὶ Χωροφυλακῆς θὰ παραμείνουν εἰς τὰς θέσεις των, τηροῦντα τὴν τάξιν.

9. Δεδομένου ὅτι ἡ πόλις εἶναι ἀνοχύρωτος καὶ οὐδεμία θὰ προβληθῇ ἀντίστασις, ἀξιῶ ὅπως μὴ ἀκουσθῇ οὐδὲ εἰς πυροβολισμός.

10. Οἱ παραβάται θὰ συλληφθῶσιν ἀμέσως καὶ θὰ ἐγκλεισθῶσιν εἰς τὰς φυλακάς φρουρούμενοι ἀσφαλῶς.

Διὰ πᾶσαν παράβασιν, θὰ εἶναι ὑπεύθυνοι ἀπέναντί μου οἱ παραλήπται τῆς παρούσης.

Ἀναπληρωτὴν μου, κατὰ τὴν ἀπουσίαν μου, ὀρίζω τὸν ἐπιτελάρχην μου συνταγματάρχην Πετζόπουλον.

Ἀπὸ τῆς λήψεως τῶν ἀνωτέρω μέτρων, ἀπαγορεύω τὴν ἑκτακτον ἐκδοσιν ἐφημερίδων καὶ ἐντύπων.

Τῆς παρούσης μου θὰ γίνεται διαρκὴς ἀνακοίνωσις διὰ τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ Ἀθηνῶν, μέχρις ἐκδόσεως διαταγῆς παύσεως.

Ἀθῆναι, τῇ 25ῃ Ἀπριλίου 1941

Ὁ Ἀνώτερος Στρατιωτικὸς Διοικητῆς
Χ. ΚΑΒΡΑΚΟΣ

Ἐπιχειρώντας νὰ δώσει κουράγιο στοὺς λυπημένους Ἀθηναίους, ὁ ἐκφωνητὴς τοῦ (γερμανικῆς κατασκευῆς σημειωτέον) Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ Ἀθηνῶν Κων. Σταυρόπουλος, μετέδιδε τὰ τελευταῖα «ἐλεύθερα» κείμενα:

«Ἐδῶ ἐλεύθεραι ἀκόμα Ἀθηναί....

Ἕλληνες! Οἱ Γερμανοὶ εἰσβολεῖς εὐρίσκονται εἰς τὰ πρόθυρα τῶν Ἀθηνῶν.

Ἀδέλφια! Κρατῆστε καλὰ μέσα στὴν ψυχὴ σας τὸ πνεῦμα τοῦ μετώπου. Τὸ πνεῦμα τῶν συνεχιζόντων παντοῦ ἀκόμα ἡρώων τῆς Στρατιᾶς τοῦ 40-41...

Ἐδῶ Ραδιοφωνικὸς Σταθμὸς Ἀθηνῶν.

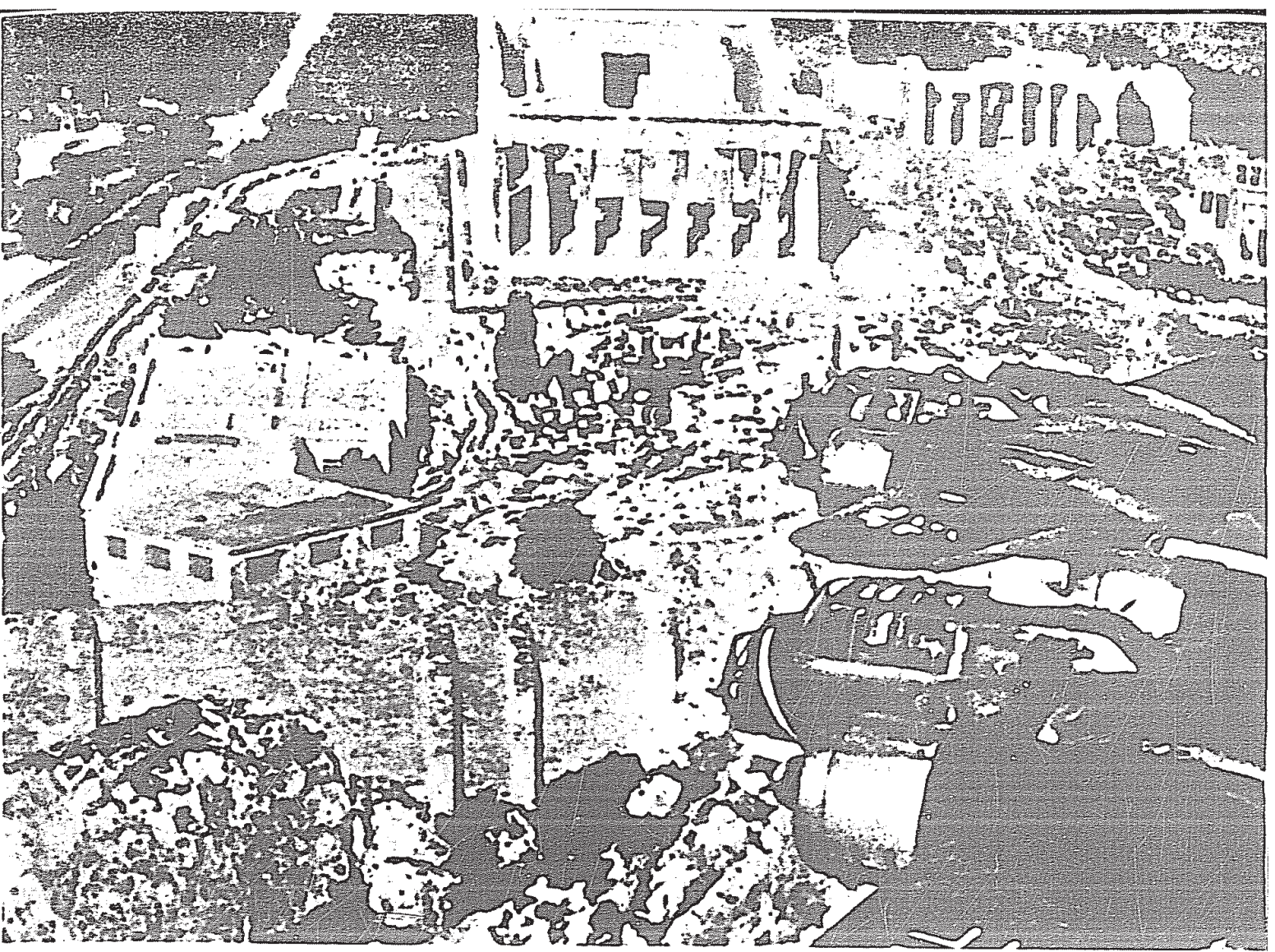
Ὁ εἰσβολεὺς εἰσέρχεται μέ ὅλας τὰς προφυλάξεις εἰς τὴν ἔρημον πόλιν μέ τὰ κατάκλειστα σπίτια.

Ἕλληνες! Ψηλά τίς καρδιές!»

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Τὴν ἴδια ὥρα πού ἀκούγονταν τὰ λόγια αὐτά, στίς 8 τὸ πρωῒ, τὰ πρῶτα γερμανικά μηχανοκίνητα τμήματα εἰσέρχονται στὴν πρωτεύουσα. Φάλαγγες μοτοσυκλετιστῶν, ἀπὸ τίς ὁποῖες προηγούντο ἑλαφρά τεθωρακισμένα ὀχήματα, προχωροῦσαν πρὸς τὸ κέντρο τῆς Ἀθήνας ἀπὸ τρεῖς κατευθύνσεις: τέρμα Πατησίων, Ἰερά Ὀδός (προερχόμενα ἀπὸ τὴν Ἐλευσίνα) καὶ Κηφισιά.

Οἱ πρῶτοι Γερμανοὶ στρατιῶτες, πού ἀντίκρισε ἡ περήφανη Ἀθήνα, ἦταν ἓνα τάγμα μοτοσυκλετιστῶν τῆς 2ας Τεθωρακισμέ-

Τά γερμανικά αεροπλάνα πετούν πάνω από την 'Ακρόπολη επιδεικνύοντας την ισχύ τους.

Κάτω: στις 27 'Απριλίου 1941 τά πρώτα γερμανικά τμήματα εισέρχονται στην 'Αθήνα, διασχίζοντας την λεωφόρο Βασ. Σοφίας (στό ύψος των 'Ιλισίων).

κτορείον πληροφορείται εκ Τόκιο ότι κατ' ειδήσεις του Ιαπωνικού πρακτορείου Ντομπί εκ Σίδνεϋ, ο ύπουργός των Στρατιωτικών της Αυστραλίας εδήλωσεν εν σχέσει προς την υποχώρησιν των εν Ελλάδι αυστραλιανών στρατευμάτων ότι ο πληθυσμός της Αυστραλίας ανησυχεί μεγάλως διά την τύχην των στρατευμάτων αυτών. Ο ύπουργός εδήλωσεν ότι δεν είναι δυνατόν ακόμη να καθορισθῇ ὁ ἀριθμός των διασωθέντων Αυστραλών καὶ Νεοζηλανδῶν στοασιωτῶν.

Τὸ Ντομπί προσθέτει ότι ὁ Αυστραλὸς ύπουργός ἔδωσεν ἀρίστον ἀπάντησιν ὅταν ἠρωτήθη ἂν κατωρθώθῃ νὰ διασωθοῦν ὅπλα καὶ πυρομαχικά.

Ο Κ. ΧΙΤΛΕΡ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΑΞΙΟΥΧΟΥΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

ΡΩΜΗ, 29. (Α. Π.).—Αγγελίζεται εκ Βερολίνου ότι ὁ Φύρερ, Ἀνώτατος Ἀρχηγός των ἐνόπλων δυνάμεων, εἰς συγκέντρωσιν των ἐξερχομένων εκ των Σχολῶν νέων ἀξιωματικῶν τοῦ στρατοῦ, τοῦ ναυτικοῦ καὶ τῆς ἀεροπορίας, γενομένην εἰς τὸ «Σπόρτ Παλάστ» ἀπέρχυνε ζωηρὰν προσφώνησιν, ὑπομνηστικῶν τὰ καθήκοντα καὶ τὴν ἀποστολὴν τὴν ὅποῦν ἔχουν νὰ ἐκτελέσουσιν οἱ νέοι ἀξιωματικοὶ εἰς τοὺς κόλπους των ἐθνικοσοσιαλιστικῶν ἐνόπλων δυνάμεων. Ὁ λόγος τοῦ Φύρερ προεκάλεσε θερμὰς καὶ ἐνθουσιώδεις ἐκδηλώσεις των συγκεντρωμένων νέων ἀξιωματικῶν. Κατὰ τὴν ἐξοδὸν τοῦ εκ τοῦ «Σπόρτ Παλάστ», ὁ Φύρερ ἐγένετο ἀντικείμενον παρατεταμένων ἐπευφημιῶν ἀπὸ μέρους τοῦ πλήθους, τὸ ὅποιον εἶχε συγκεντρωθῇ εἰς τὰς ὁδοὺς, ὅθεν ἐμελλε νὰ διέλθῃ.

Ο ΦΩΝ ΠΑΠΕΝ ΕΥΡΙΣΚΕΤΑΙ ΑΚΟΜΗ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΕΙΣ ΑΓΚΥΡΑΝ

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 29. (Α. Π.).—Ὁ ἐν Ἀγκύρᾳ πρεσβευτὴς τῆς Γερμανίας φων Πάπεν εὐρίσκεται ἀκόμη ἐν Γερμανίᾳ, καθὼς ἐπιβεβαιοῦν οἱ ἐνταῦθα κύκλοι, καὶ δὲν εἶναι γνωστὸν πότε θὰ ἐπανέλθῃ οὗτος εἰς τὴν θέσιν του.

νης Μεραρχίας, πού ἀκολουθοῦσαν τὴν πορεία δύο τεθωρακισμένων αὐτοκινήτων (ἡ ἱστορικὴ λεπτομέρεια διάσωσε τοὺς ἀριθμοὺς τους: WH 296994 καὶ WH 219984), πού τό καθένα τους ἔφερε ἓνα πυροβόλο καὶ τέσσερα πολυβόλα, ὑπὸ τὸν ἀνθυπολοχαγὸ Φρίτς Ντίρφλιγκ. Οἱ μοτοσυκλετιστὲς διέσχισαν βιαστικά τὴν λεωφόρο Κηφισίας, συνέχισαν τὴν Βασ. Σοφίας καὶ περνώντας ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ Μνημεῖο Ἀγνώστου Στρατιώτου ἀκολούθησαν τὴν λεωφόρο Ἀμαλίας καὶ τὴν Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου γιὰ νὰ φθάσουν στὴν Ἀκρόπολη. Ἐνα ἀπόσπασμα, μέ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν ἱλαρχο Γιακόμπου, ἀνέβηκε στὸν Ἱερὸ Βράχο, ὅπου ἀφοῦ ὑπέστειλαν τὴν ἐλληνικὴ σημαία, ὕψωσαν τὴν γερμανικὴ μέ τὸν ἀγκυλωτὸ σταυρό.

Τὶς πρῶτες κατοχικὲς μέρες εἶχε κυκλοφορήσει μιά διάδοση, ὅτι τὴν στιγμὴ πού ὁ ἐντεταλμένος Γερμανὸς λοχίας ἐτοιμαζόταν νὰ ὑψώσει τὴν σημαία μέ τὴν σβάστικα, ὁ Ἕλληνας φρουρός δὲν ἄντεξε νὰ τὴν ἀντικρύσει καὶ αὐτοκτόνησε πέφτοντας ἀπὸ τὸ βράχο. Τὸ ὄνομά του δὲν ἐγίνε μέχρι σήμερα γνωστὸ καὶ μᾶλλον πρόκειται γιὰ μιά ἀπλή φήμη, πού δὲν ἀνταποκρίνεται στὴν πραγματικότητα.

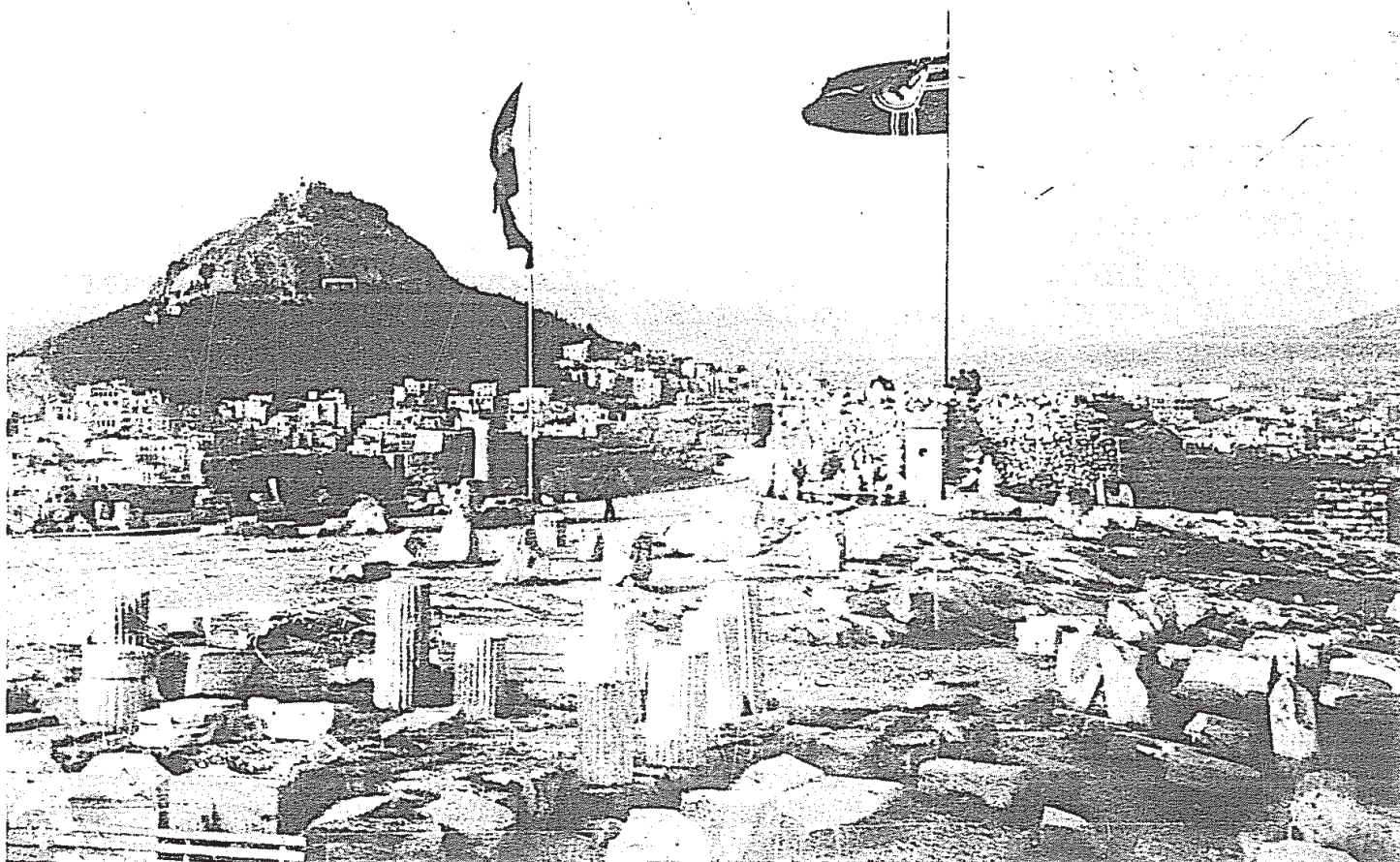
Γιὰ προπαγανδιστικούς λόγους καὶ ὕστερα ἀπὸ διαταγὴ τοῦ Γερμανοῦ στρατηγοῦ φὸν Στοῦμε, στίς 3 τὸ μεσημέρι τῆς ἴδιας μέρας, ὑψώθηκε στὴν Ἀκρόπολη καὶ τὸ Δημαρχεῖο καὶ ἡ ἐλληνικὴ σημαία, δίπλα ἀπὸ τὴν γερμανικὴ.

Τὴν ἴδια ὥρα πού ὁ ἀγκυλωτὸς σταυρὸς ἀρχισε νὰ κυματίζει στὸν παγκόσμιον ναὸ τοῦ πολιτισμοῦ, στὸν Ἱερὸ Βράχο τῆς Ἀκροπόλεως, ἓνα ἄλλο γερμανικὸ ἀπόσπασμα ὑπὸ τὸν ὑπολοχαγὸ Ἐλονιτς καταλάμβανε τὸ δημαρχιακὸ μέγαρο τῆς ἐλληνικῆς πρωτεύουσας, ἐνῶ ἄλλα κτίρια κατευθύνονταν καὶ καταλάμβαναν τὸ ταχυδρομεῖο, τὸ τηλεγραφεῖο, τὰ ὑπουργεῖα καὶ ἄλλα δημόσια κτίρια. Ἡ γερμανικὴ σημαία κυμάτιζε πλέον σὲ κτίριο τῆς γερμανικῆς πρεσβείας, στὰ ξενοδοχεῖα «Μεγάλῃ Βρετανία» καὶ «Κίνγκ Τζώρτζ», σὲ κτίριο τῆς Γερμανικῆς Ἀκαδημίας κ.ἄ. Ἡ ἴδια σημαία, σὰν ἀδιαμφισβήτητο σύμβολο τῆς γερμανικῆς κατοχῆς, εἶχε ὑψωθεῖ καὶ στὸν κεντρικὸ ἱστὸ των Παλαιῶν Ἀνακτόρων. Ὑστερα ἀπὸ λίγες μέρες, μετὰ τὴν ἐγκατάσταση τῆς Κυβερνήσεως Τσολάκογλου, ἀντικαταστάθηκε ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴ, πού ἐπαιρνε τὴν φυσικὴ θέσιν τῆς.

Στὸ διάστημα πού γίνονταν οἱ καταλήψεις των δημοσίων κτιρίων, καταλήψεις πού ἀκολουθοῦσαν κατὰ γράμμα ἓνα χαρακτηριστικὰ μεθοδικὸ ἐπιτελικὸ σχέδιο, ὁ ἐλεύθερος ἀθηναϊκὸς ραδιοσταθμὸς συνέχιζε τὴ μετάδοση των τελευταίων μηνυμάτων του, πού σκόρπιζαν συγκίνηση καὶ δάκρυα στοὺς κλεισμένους στὰ σπίτια τους Ἀθηναίους:

«Προσοχή! Προσοχή!

Ἡ πρωτεύουσα περιέρχεται εἰς χεῖρας των κατακτητῶν. Ἐπάνω εἰς τὸν Ἱερὸν Βράχον τῆς Ἀκροπόλεως δὲν κυματίζει

«Φύρερ μου, τήν 8.45' πρωϊνήν ύψώσαμεν τήν γερμανικήν σημαίαν επί της 'Ακροπόλεως» τηλεγραφεί στον Χίτλερ ο
 Ήλαρχος Γιακόμπυ, στίς 27 'Απριλίου 1941. Κάτω, τήν ἴδια μέρα τά γερμανικά ἄρματα διασχίζουν τήν ὁδὸ 'Αθηνᾶς, γιά νά
 ἐνωθοῦν στήν 'Ομόνοια μέ ἄλλα τμήματα, πού ἐρχονται ἀπό διάφορες κατευθύνσεις τῆς 'Αθήνας.

ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗΝ ΤΟΥ ΤΡΙΜΕΡΟΥΣ ΣΥΜΦΩΝΟΥ ΜΙΑ ΣΥΣΚΕΨΙΣ

ΡΩΜΗ, 29. (Α. Π.). — Τὸ Στέφανι μεταδίδει ὅτι εἰς τὸ Παλάτιο Κίτζι ἐγένετο σύσκεψις ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Τσιάνο κατὰ τὴν ὁποίαν συνεζητήθη τὸ ζήτημα τοῦ καταρτισμοῦ τῆς γενικῆς ἐπιτροπῆς τῆς προβλεπομένης ὑπὸ τοῦ άρθρου 4 τοῦ Τριμεροῦς Συμφώνου. Εἰς τὴν σύσκεψιν μετέσχον καὶ οἱ πρεσβευταὶ τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἰαπωνίας.

Ὁ κύριος Τσιάνο ἐξέθεσε δι' ὁλίγων τὰ κυριώτερα πολιτικά, στρατιωτικά καὶ οἰκονομικά ζητήματα τὰ περιλαμβανόμενα ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ Τριμεροῦς Συμφώνου. Ἐτέθησαν αἱ κατευθυντήριοι γραμμαὶ τῆς μελοῦσης δράσεως τῆς γενικῆς ἐπιτροπῆς καὶ τῶν στρατιωτικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἐπιτροπῶν, αἵτινες ἤρχισαν ἤδη τὰς προκαταρκτικὰς ἐργασίας τῶν.

Οἱ πολιτικοὶ κύκλοι τονίζουν τὴν σημασίαν τῆς συσκέψεως ταύτης, τῆς ὁποίας προηγήθη πρό τινων ἡμερῶν σύσκεψις τῆς γενικῆς γερμανικῆς ἐπιτροπῆς, ἥτις προεδρεύεται ὑπὸ τοῦ φόν Ρίμπεντροπ καὶ τὴν ὁποίαν θ' ἀκολουθήσῃ ἡ σύσκεψις τῆς ἐν Τόκιω γενικῆς Ἰαπωνικῆς ἐπιτροπῆς τῆς προεδρευομένης ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Ματσουόκα.

ΑΛΛΕΠΑΛΛΗΛΟΙ ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΑΪΦΑΝ

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 29. (Α. Π.). — Τὸ Τρανζιτόσαν πληροφορεῖται ἐκ Βηρυττοῦ ὅτι ἐπανειλημμένως καὶ ἐπὶ πολλὰς ὥρας ἐδόθη τὸ σύνθημα τοῦ συναγερμοῦ εἰς Χαΐφαν, χωρὶς οὐδὲν ἀεροπλάνον νὰ φανῇ ὑπεράνω τῆς πόλεως. Οἱ ἐπανειλημμένοι συναγερμοὶ τῶν τελευταίων ἡμερῶν ἔχουν τρομοκρατήσῃ τὸν Ἰουδαϊκὸν πληθυσμὸν τῆς Παλαιστίνης, ὁ ὁποῖος κατὰ πυκνὰς ομάδας μεταβαίνει εἰς τὸ εἰσέχος τῶν δακρύων διὰ νὰ προσευχηθῇ ὑπὲρ τῆς νίκης τῆς Ἀγγλίας. Ἐκατοντάδες Ἰουδαίων, φερόμενοι διὰ τὸ μέλλον, θέλουν νὰ χωρῶνται.

Η ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΑΚΤΟΠΛΟΙΑ ΚΑΙ Η ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 29. (Α. Π.). — Ἀγγέλλεται ἐκ Κων) πόλεως ὅτι τὰ τουρκικὰ ἀτμόπλοια, τῶν ὁποίων ἐπιβαίνουν οἱ ἀναχωροῦντες διὰ τὴν Δυτικὴν Ἀνατολίαν ἐκτελοῦν τὴν διαδρομὴν ἀπὸ Κων) πόλεως μέχρι Πανόρμου μόνον. Ἐκεῖθεν οἱ ἐπιβάται συνεχίζουν τὸ ταξίδιον τῶν σιδηροδρομικῶς. Δὲν ὑπάρχει δυνατότης διὰ τὰ τουρκικὰ ἀτμόπλοια νὰ ταξιδεύσων εἰς τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος διὰ νὰ φθάσουν εἰς τὴν Μεσόγειον.

πλέον ὑπερήφανη ἢ γαλανόλευκος. Ἄντ' αὐτῆς ἐσπῆθη τὸ λάβαρον τῆς βίας. Ὁ φρουρὸς τῆς σημαίας μας, διαταχθεὶς νὰ τὴν ὑποστείλῃ διὰ νὰ ἀνυψωθῇ ἡ γερμανικὴ, ἠτύοκτόνησε ριφθεὶς εἰς τὸ κενόν ἀπὸ τοῦ σημείου ὅπου εὕρισκετο ἡ γαλανόλευκος.
Ζήτω ἡ Ἑλλάς!»

Ὑστερα ἀπὸ τὸ ἄκουσμα τοῦ Ἐθνικοῦ Ὑμνου, πού προκαλεῖ νέα ρίγη συγκινήσεως, ὁ ἐκφωνητὴς Κ. Σταυρόπουλος τελειώνει τὴν τελευταία ἐλεύθερη ἐκπομπή τοῦ ραδιοφώνου:

«Προσοχή! Προσοχή!

Ὁ Ραδιοφωνικὸς Σταθμὸς Ἀθηνῶν ὕστερα ἀπὸ λίγο δὲν θὰ εἶναι ἑλληνικὸς. Θὰ εἶναι γερμανικὸς καὶ θὰ μεταδίδῃ ψέμματα!

Ἕλληνες! Μὴν τὸν ἀκούτε!

Ὁ πόλεμός μας συνεχίζεται καὶ θὰ συνεχισθῇ μέχρι τῆς τελικῆς νίκης!

Ζήτω τὸ Ἔθνος τῶν Ἑλλήνων!

Χαῖρε ὦ χαῖρε ἐλευθεριά!»

Ἐκείνη τὴ στιγμῇ, οἱ ραδιοθάλαμοι τοῦ Ζαπείου εἶχαν ἤδη κατάληφθῃ ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς. Ὑστερα ἀπὸ ἡμίωρη διακοπή, ὁ ραδιοφωνικὸς σταθμὸς ἄρχισε πάλι τὴ λειτουργία του, ἐλεγχόμενος πλέον ἀπὸ τοὺς κατακτητὲς, γιὰ νὰ μεταδώσῃ τὸ μήνυμα πού ἔστειλαν δυὸ νεαροὶ Γερμανοὶ ἀξιωματικοί, πού εἰσῆλθαν ἐπὶ κεφαλῇ τῶν πρώτων γερμανικῶν τμημάτων στὴν Ἀθήνα:

Πρὸς τὸν Φύρερ καὶ Καγκελλάριον τοῦ Ράιχ
Βερολίνον

Φύρερ μου,

Τὴν 27ην Ἀπριλίου 1941 καὶ ὥραν 8.10 πρωϊνὴν ἐφθάσαμεν εἰς Ἀθήνας ὡς πρῶτα γερμανικὰ στρατεύματα καὶ τὴν 8.45 ὑψώσαμεν τὴν γερμανικὴν σημαίαν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τοῦ Δημαρχείου.

Χαῖλ μαιν Φύρερ

Ἰλαρχος Γιακόμπου, τοῦ 10ου Συντάγματος τοῦ Βραδεμβούργου καὶ ὑπολοχαγὸς Ἐλσνιτς τῆς 6ης Ὀρεινῆς Μεραρχίας.

Η ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Οἱ Γερμανοὶ στρατιῶτες, πού σὲ ἀτέλειωτες φάλαγγες ἐμπαιναν στὴν ἑλληνικὴ πρωτεύουσα, εὗρισκαν ἔρημη τὴν πόλιν καὶ τὰ σπιτία κατάκλειστα. Εἶχε προηγηθῇ ἡ προαναφερόμενη διαταγή τοῦ Καβράκου, πού περιόριζε τὴν κυκλοφορίαν. Πυκνὲς περίπολοι καὶ ομάδες ἐνόπλων ἀστυφυλάκων τηροῦσαν τὴν τάξιν σὲ ὅλη τὴν Ἀθήνα, ἐνῶ ἀπὸ τὴν αὐγὴ εἶχε παύσει ἡ ἐνεργὸς ἀντιαεροπορικὴ ἀμυνα. Ὅλη τὴν προηγούμενη νύχτα, Ἀγγλοὶ, Αὐστραλοὶ καὶ Νεοζηλανδοὶ στρατιῶτες, πού εἶχαν ἀποκοπεῖ ἀπὸ τὰ τμήματά τους ἢ ἐμποδιστεῖ ἀπὸ τίς ἐχθρικές κινήσεις νὰ φθάσουν στὰ σημεῖα ἐπιβίβασεως, γύριζαν μέσα στὴν Ἀθήνα καὶ

φυγαδεύονταν μέ κάθε μέσο.

Δέκα λεπτά πρίν από την είσοδο των Γερμανών στο κέντρο της Ἀθήνας, στίς 8 ἀκριβώς τό πρωί, δύο ἑλληνικά αὐτοκίνητα, πού μετέφεραν τήν ἐπιτροπή γιά τήν παράδοση τῆς πόλεως, ἔφθασαν στούς Ἀμπελοκήπους, στήν βόρεια εἰσοδο τῆς Ἀθήνας. Τήν ἐπιτροπή ἀποτελοῦσαν ὁ Φρούραρχος Ἀθηνῶν ὑποστράτηγος Χρ. Καβράκος, ὁ Νομάρχης Ἀττικοβοιωτίας ναύαρχος Κων. Πεζόπουλος καί οἱ δήμαρχοι Ἀθηναίων Ἀμβρ. Πλυτᾶς καί Πειραιῶς Μιχ. Μανοῦσκος, πού τούς συνόδευε ὁ γερμανομαθής συνταγματάρχης Κων. Κανελλόπουλος. Ἀρχικά, στήν σύνθεση τῆς ἐπιτροπῆς περιλαμβανόταν σάν πρόεδρος καί ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρῦσανθος, ἀλλά τελικά ἀρνήθηκε νά παραστεῖ στήν παράδοση τῆς Ἀθήνας.

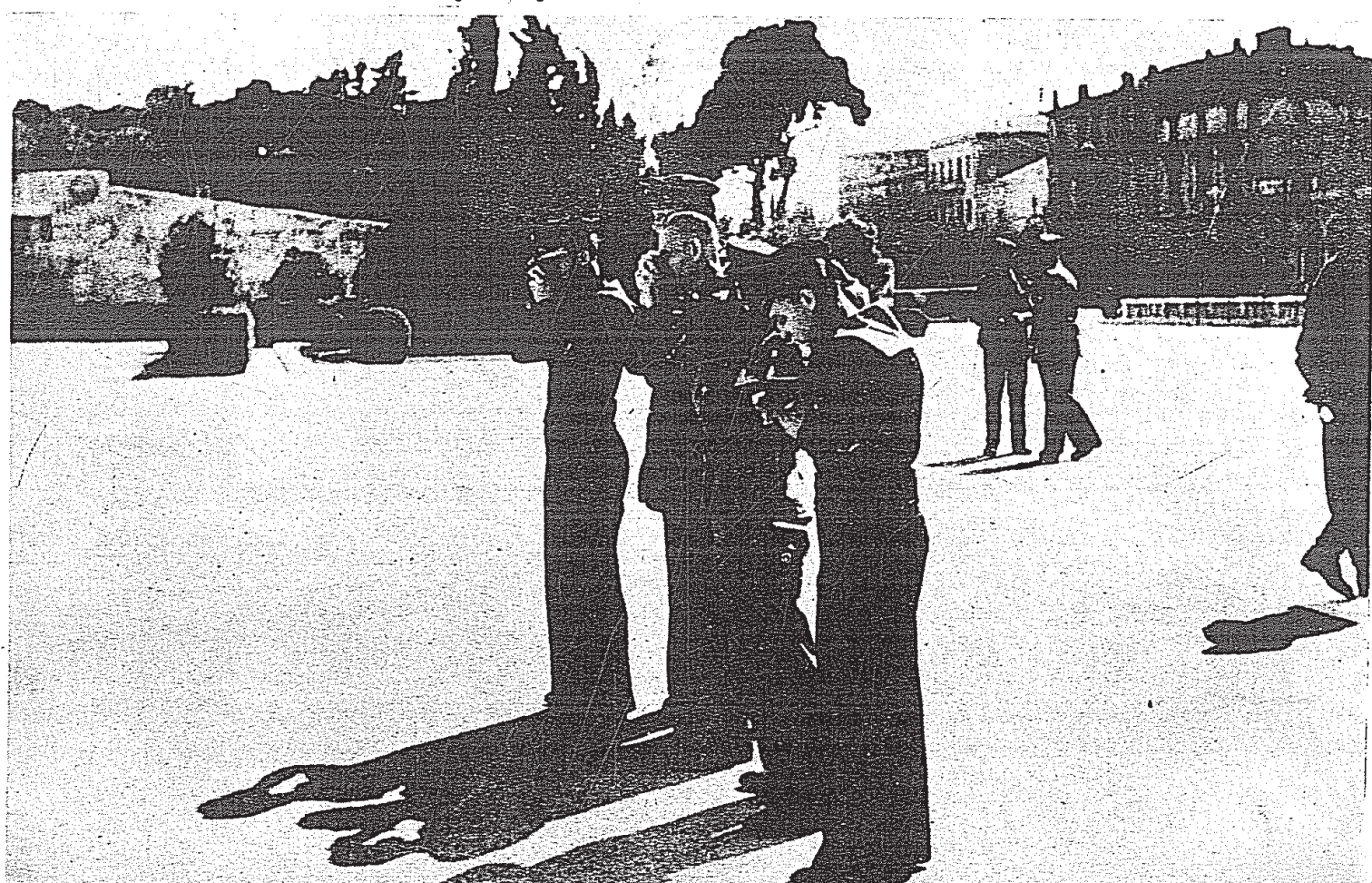
Μόλις ἔφθασαν στούς Ἀμπελοκήπους τά πρῶτα δύο τεθωρακισμένα αὐτοκίνητα (γιά τά ὁποῖα ἐγίνε προηγουμένως λόγος) ὑπό τόν ἀνθυπολοχαγό Ντίρφλιγκ, ἡ ἐπιτροπή τοῦ ζήτησε νά μάθει πότε θά ἔφθανε ὁ διοικητής τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων, πού θά καταλάμβαναν τήν Ἀθήνα. Ὁ Γερμανός ἀνθυπολοχαγός ἔστειλε ἀγγελιαφόρο στόν εὐρισκόμενο στό Μπογιᾶτι διοικητή του ἀντισυνταγματάρχη φόν Σέβεν, προκειμένου νά ὀριστεῖ ὁ τόπος συναντήσεώς του μέ τήν ἐπιτροπή. Ἡ

Η ΔΕΣΜΕΥΣΙΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΙΣΤΩΣΕΩΝ ΕΙΣ ΗΝ. ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 29. (Α. Π.).— Τὸ ἡμεπίσημον γερμανικὸν πρακτορεῖον μεταδίδει ὅτι ἡ «Πολιτικὴ καὶ Διπλωματικὴ Ἀνταπόκρισις» γράφουσα περὶ τῶν ἑλληνικῶν πιστώσεων, αἱ ὁποῖαι ἐδεσμεύθησαν εἰς τὰς Ἡν. Πολιτείας, παρατηρεῖ ὅτι μετὰ τὰς ἀδιακόπους ἐνθαυρύνσεις, αἱ ὁποῖαι ἐδόθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκ μέρους τῶν ἀρμοδίων γραφείων τῶν Ἡν. Πολιτειῶν, ἡ ἀμερικανικὴ κυβέρνησις κατέστρωσε τὸν ἰσολογισμόν τῶν γεγονότων καὶ ἀφοῦ δὲν ἐτηρήθη καμμία ἐκ τῶν δοθεισῶν ὑποσχέσεων, οὔτε ποτὲ ἔφθασαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὰ παλαιὰ ἐκεῖνα ἀμερικανικὰ πυροβόλα τῶν 7,5, τὰ ὁποῖα ἀπὸ πολλοῦ ἀνεμένοντο, ἤδη δεσμεύονται αἱ περιουσίαι τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ εἰς Ἀμερικὴν, εἰς τὸ πόν ὥστε νὰ μὴ δύναται ὁ λαὸς νὰ ἀγοράσῃ μὲ τὸ ἰδικόν του χρήμα τρόφιμα καὶ ἄλλα εἶδη πρώτης ἀνάγκης.

Γερμανοὶ ναῦτες καὶ στρατιῶτες φωτογραφίζουν τόν εὐζῶνο πού φρουρεῖ τό Μνημεῖο τοῦ Ἀγνώστου Στρατιώτου. Ἀπαραίτητο προσωπικὸ ἐφόδιο κάθε στρατιώτη ἦταν μιά μικρὴ φωτογραφικὴ μηχανή «Λάϊκα» μέ τὴν ὁποία ἀποθανάτιζαν τὰ ἀξιοθέατα.

«Καθημερινή»
30 Ἀπριλίου 1941

«Α.Ε. Κον 'Αδόλφον Χίτλερ,
Καγκελλάριον του Ράιχ
καί Φύρερ του Γερμανικού
Λαού, Βερολίνον

«Ο πληθυσμός της ελληνικής πόλεως των Γρεβενών και των περιχώρων της, εκφράζει εις την 'Υμετέραν 'Εξοχότητα, καθώς και εις τα γενναία γερμανικά στρατεύματα και πρό παντός εις τούς μαχητικούς αεροπόρους, την βαθειάν και ειλικρινή ευγνωμοσύνην του διά την άψογον και ευγενή διαγωγήν, την όποιαν τά γερμανικά στρατεύματα επέδειξαν εναντι του άόπλου πληθυσμού».

'Υπογράφουν έξ ονόματος της πόλεως ό 'Αρχιεπίσκοπος Γερβάσιος, ό Δήμαρχος, ό Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου και ό Πρόεδρος του 'Εμπορικού 'Επιμελητηρίου.

«Καθημερινή»
3 Μαΐου 1941

ΕΝΩ ΑΝΕΧΟΡΟΥΝ ΕΙΣ ΚΡΗΤΗΝ

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 29. (Α. Π.).— Τό Τρανζόντεσαν πληροφορείται έκ Μιλάνου ότι καθ' ό γράφει τό «Κοριέρε Ντέλλα Σέρρα» της σημερινής Τρίτης, ό έν Βελιγραδίω Βρετανός πρεσβευτής σερ Ρόναλδ Κάμπελ και ό στρατιωτικός ακόλουθος της βρετανικής πρεσβείας ή τύχη των όποιων ήτο άγνωστος από της 6ης 'Απριλίου, παρελήφθησαν υπό Ιταλικού τορπιλλοδόλου πλησίον των θαλασσιών άκτών ένώ προσεπάθουν νά διαφύγουν εις Κρήτην επέβαινοντες μικρού άτμοπλοίου. Ούτοι συνωδεύοντο και υπό του 'Αμερικανού δημοσιογράφου Νηρούκ όστις —ώς λέγει ή έφημερίς— διέσπειρε τάς ψευδείς ειδήσεις έκ Βελιγραδίου περί ταραχών εις τινας Ιταλικάς πόλεις.

Η ΠΡΟΩΘΗΣΙΣ ΤΟΥ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΝΟΤΙΩΣ ΤΟΥ ΣΟΛΛΟΥΜ

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 29. (Α. Π.).— Τό ήμειπίστημον Γερμανικόν Πρακτορείον μεταδίδει ότι έν τη βορείω 'Αφρική άπόσπασμα του εκεί γερμανικού έκστρατευτικού σώματος ένήργησε προώθησιν έντός της έχθρικής περιοχής και έπροξένησεν αισθητάς άπώλειας εις τάς βρετανικάς δυνάμεις τάς συγκεντρωμένας νοτίως του Σολλούμ. 'Εξ άλλου, κατά τηλεγράφημα έκ Βισύ, ό στρατιωτικός κριτικός του Γαλλικού Πρακτορείου Ειδήσεων γράφει ότι ή Ιταλο - γερμανική έξόρμησις άνατολικώς του Σολλούμ επί αιγυπτιακού εδάφους κατέ-

άπάντηση όριζε την διασταύρωση των λεωφόρων 'Αλεξάνδρας και Βασ. Σοφίας.

Πράγματι στίς 10.45 π.μ. έφθασε από τό Μπογιατί ακόμη μία μηχανοκίνητη φάλαγγα, από την όποία προπορευόταν ένα τεθωρακισμένο αυτοκίνητο. Στο άνωτέρω σημείο σταμάτησε ή φάλαγγα και από τό αυτοκίνητο κατέβηκε ένας ψηλός άξιωματικός, ό άναμενόμενος Γερμανός άντισυνταγματάρχης. Κατευθύνηκε στούς σκυθρωπούς 'Ελληνες της έπιτροπής, τούς χαιρέτησε στρατιωτικά και συστήθηκε μέ ευγένεια. Στην συνέχεια, ό συνταγματάρχης Κανελλόπουλος παρουσίασε τά μέλη της έπιτροπής.

Η έπιτροπή και ό Γερμανός άντισυνταγματάρχης εισήλθαν σ' ένα καφενείο (σήμερα είναι φαρμακείο), δίπλα στην έπαυλη Θών, όπου ό γερμανομαθής συνταγματάρχης διάβασε έκ μέρους της έπιτροπής σέ γερμανική γλώσσα την ακόλουθη δήλωση:

«Αί τοπικάί πολιτικάί και στρατιωτικάί άρχαί, αποτελούμεναι από τόν στρατηγόν Καβράκον, άνωτερον στρατιωτικόν διοικητήν 'Αττικοβοιωτίας, τόν κ. Κ. Πεζόπουλον, νομάρχην 'Αττικοβοιωτίας, τόν κ. 'Αμβρ. Πλυτάν, δήμαρχον 'Αθηναίων και τόν κ. Μιχ. Μανούσκον, δήμαρχον Πειραιώς, δηλούν προς τόν διοικητήν των γερμανικών στρατευμάτων ότι:

Αί πόλεις των 'Αθηνών και του Πειραιώς και άνοχύρωτοι είναι και ουδεμίαν άντίστασιν προτίθενται νά άντιτάξουν στρατιωτικήν άντίστασιν εις την κατοχήν.

'Ελήφθησαν ήδη όλα τά ένδεικνυόμενα μέτρα προς διασφάλισιν της τάξεως έκ μέρους μας μέχρι της εισόδου των Γερμανών».

Στην συνάντηση παραβρέθηκαν και ό Γερμανός πρεσβευτής στην 'Αθήνα, πού παρέμενε καθ' όλο τό διάστημα, του έλληνογερμανικού πολέμου και ό όποιος μόλις πρό όλίγου είχε μάθει τόν διορισμό του από τόν Χίτλερ σάν προσωρινού διοικητή της 'Ελλάδος, και ό Γερμανός στρατιωτικός ακόλουθος φόν Κλέμ Χόχενμπεργκ. Οί δύο Γερμανοί ακολούθησαν την φάλαγγα του φόν Σέϊμπεν από τό ύψος του Ψυχικού, όπου βρίσκονταν οι κατοικίες τους.

Μετά την ύπογραφή του πρωτοκόλλου παραδόσεως της πόλεως ό Γερμανός άντισυνταγματάρχης είπε στην αθηναϊκή άντιπροσωπεία:

«Κύριοι, έξ ονόματος του, Φύρερ σάς δηλώ ότι έρχόμεθα ως φίλοι, οί δε κάτοικοι των 'Αθηνών ουδέέν έχουν νά φοβηθούν. 'Επιθυμώ όπως συνεχισθή όμαλώς ό ρυθμός της ζωής της πόλεως, κατ' έξουσιοδότησιν δε του 'Ανωτάτου Διοικητού στρατάρχου φόν Λίστ αναθέτω την άσκησιν όλων των έξουσιών διά την πόλιν των 'Αθηνών εις τόν δήμαρχον κ. Πλυτάν, διά δε την πόλιν του Πειραιώς εις τόν δήμαρχον κ. Μανούσκον».

Έπειτα, άπευθυνόμενος στον στρατιωτικό διοικητή στρατηγό Καβράκο, του είπε:

«Στρατηγέ μου, σεί, από την στιγμήν αυτήν ακολουθείτε την

στη λαφρώς έντονωτέρα, χωρίς έν τούτοις νά πρόκειται ήδη περί έξαπολύσεως πραγματικής επίθεσεως πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τοῦ Σουεξ.

Ο ΧΟΡΙΑ ΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΤΕΩΣ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΕΙΣ ΤΟ ΣΤΡΑΤΟΔΙΚΕΙΟΝ

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 29. (Α. Π.). — Ἀγγέλλεται ἐκ Βουκουρεστίου ὅτι πρὸσωπά τινα καλοῦνται νά παρουσιασθοῦν ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν εἰς τὸ Στρατοδικεῖον τοῦ Βουκουρεστίου. Τὰ πρὸσωπα αὐτὰ ἐγείρουσιν ὑπονοίας ὅτι παρεσκεύασαν καὶ διηύθυναν τὴν ἐπανάστασιν τοῦ παρελθόντος Ἰανουαρίου. Ἰδοὺ τὰ ὀνόματα τῶν προσώπων αὐτῶν: Χόρια Σίμα, τέως ἀρχηγὸς τῶν Λεγεωναρίων καὶ τέως ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, Ζασίνσκι, τέως ὑπουργὸς τῆς Δημοσίας Ὑγείας καὶ τέως ἀρχηγὸς τῶν Λεγεωναρίων Βουκουρεστίου, Πετράσκο τέως Γενικὸς Γραμματεὺς τῶν Λεγεωναρίων, Παπινάτσσε τέως ὑφυπουργὸς τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν, Τρίφα τέως ἀρχηγὸς τῶν φοιτητῶν Λεγεωναρίων, Κρόζα τέως ἀρχηγὸς τῶν ἐργατῶν Λεγεωναρίων, Γκαρνεάτζε τέως ἀρχηγὸς τῆς ὑπηρεσίας κοινωνικῆς βοηθείας τῶν Λεγεωναρίων καὶ Τζωρτζέσκο ὑφυπουργός.

ΟΙ ΔΗΜ. ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ

Τὸ Γενικὸν Λογιστήριον, διευκρινίζον τὸ ζήτημα τῆς προκαταβολῆς δύο μισθῶν εἰς δημοσίους ὑπαλλήλους, ἐξέδωκεν εἰδικὴν διαταγὴν, διὰ τῆς ὁποίας καθορίζεται, ὅτι οἱ ἀφίχθοντες ἐνταῦθα, λόγω τῆς καταστάσεως, ὑπάλληλοι τῶν ὑπηρεσιῶν Μακεδονίας καὶ Θράκης, δύνανται νά πληρωθοῦν ἀπὸ τὰ ταμεία τῶν Ἀθηνῶν.

ΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΙ ΤΟΥ ΔΗΜΑΡΧΟΥ Κ. ΠΛΥΤΑ

Ὁ Γερμανὸς στρατιωτικὸς διοικητὴς τῆς Ἀθηνῶν ἐπεσκέφθη χθὲς τὴν πρωτὴν τὸν δήμαρχον κ. Πλυτὰν καὶ συνειργάσθη μετ' αὐτοῦ ἐπὶ διαφόρων ζητημάτων τρεχούσης φύσεως.

«Καθημερινή»

30 Ἀπριλίου 1941

τύχην ὅλων τῶν ἄλλων ἀξιωματικῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ, δηλαδὴ θεωρεῖσθε προσωρινῶς αἰχμάλωτος πολέμου, ἀλλὰ δύνασθε νά κυκλοφορῆτε ἐλευθέρως καὶ νά φέρετε τὸ ξίφος σας».

Ὁ δήμαρχος Πλυτὰς γύρισε στοῦ γραφεῖο τοῦ καὶ συνέταξε τὸ διάγγελμά του πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ποῦ ἀπὸ τίς 11.30 τὸ πρωτὶ ἄρχισε νά μεταδίδεται ἀπὸ τὸν ραδιοφωνικὸ σταθμὸ σὲ ἐλληνικὴ καὶ γερμανικὴ γλῶσσα:

Ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων, ἐπιφορτισθεὶς ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς Κατοχῆς μὲ ὅλας τὰς ἐξουσίας ἐν τῇ πόλει τῶν Ἀθηνῶν, ἀνακοινεῖ ὅτι σήμερον Κυριακὴν, 27ην Ἀπριλίου καὶ ὥραν 8ην π.μ. τὰ γερμανικὰ στρατεύματα εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἔλαβον κατοχὴν αὐτῆς.

Ὑπὸ τῶν ἐπὶ κεφαλῇ τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων παρεσχέθησαν κατηγορηματικαὶ διαβεβαιώσεις ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῶν Ἀθηνῶν δέν ἔχει νά φοβῆται ἀπολύτως τίποτε. Καλοῦμεν πάντας ὅπως ἐπιδείξωσι τάξιν, ἀξιοπρέπειαν καὶ εὐγένειαν. Ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων ἐντέλλεται ὅπως, ἀπὸ τῆς ὥρας ταύτης, ἐπαναληφθῇ ὁμαλῶς ἡ κανονικὴ ζωὴ τῆς πόλεως. Πρὸς τοῦτο:

1. Τὰ καταστήματα τὰ κανονικῶς κατὰ Κυριακὴν ἀνοικτὰ, ν' ἀνοίξουν ἀμέσως.

2. Νά ἀρχίσῃ ἀμέσως ἡ κυκλοφορία τοῦ λαοῦ ἀνά τὴν πόλιν, ἐπιτρεπομένης ταύτης μέχρι τῆς 11ης νυκτερινῆς.

Ἀπὸ τῆς 11ης νυκτερινῆς (ὥρα Ἑλλάδος) μέχρι τῆς 6ης πρωϊνῆς ἀπαγορεύεται ἡ κυκλοφορία εἰς τὰς ὁδοὺς.

Αἱ ἀστυνομικαὶ ἀρχαὶ δύνανται ὑπ' εὐθύνην των νά ἐκδώσουν ἀδείας κυκλοφορίας καὶ κατὰ τὰς ὑπολοίπους ὥρας, ὅταν ὑπάρχῃ ἀνάγκη.

3. Ἡ χωροφυλακὴ καὶ ἡ ἀστυνομία πόλεων νά διατηρήσουν τὰ ὅπλα των πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως.

4. Οἱ κατέχοντες ὅπλον οἰονδήποτε πολεμικόν, κυνηγετικόν, πιστόλιον ἢ ἄλλο, νά τὸ παραδώσουν ἀμέσως εἰς τὰ οἰκεία ἀστυνομικά τμήματα ἐπὶ ἀποδείξει.

5. Ὅπου ὑψοῦται ἐλληνικὴ σημαία, πρέπει δεξιὰ τῆς νά ὑψοῦται καὶ ἡ γερμανικὴ.

6. Ἐφημερίδες δύνανται νά ἐκδοθοῦν καὶ κυκλοφορήσουν κατὰ τὰς κανονικὰς των ὥρας καὶ ἐκδόσεις.

7. Ὑποχρεοῦνται πάντες ὅπως δέχονται κατὰ τὰς συναλλαγὰς τὰ γερμανικὰ τραπεζογραμμάτια μὲ τιμὴν 50 δρχ. κατὰ μάρκον.

8. Αὐριον Δευτέραν πάντες οἱ ὑπάλληλοι δημόσιοι, δημοτικοὶ κλπ. νά εἶναι εἰς τὰς θέσεις των καὶ πάντες οἱ ἄλλοι εἰς τὰς ἐργασίας των.

9. Τὸ Φρουραρχεῖον τῶν στρατευμάτων Γερμανικῆς Κατοχῆς ἐγκατεστάθη εἰς τὸ ἐπὶ τῆς πλατείας Συντάγματος ξενοδοχεῖον «Κίνγκ Τζώρτζ». Τὸ Στρατηγεῖον εἰς τὸ ξενοδοχεῖον «Μεγάλης Βρετανίας».

Ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων
ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ ΠΛΥΤΑΣ

ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΠΡΕΣΒΕΥΤΗ

Έν τῷ μεταξύ, ἀπό νωρίς τὸ πρωῒ τῆς 27ης Ἀπριλίου στὸ Ψυχικὸ, ὅπου βρισκόταν ἡ κατοικία τοῦ Γερμανοῦ πρεσβευτῆ στήν Ἀθήνα, ἄρχισε νά παρατηρεῖται ζωηρή κίνηση, ἀσυνήθιστη γιὰ τὸ πάντα ἥσυχον αὐτὸ ἀθηναϊκὸ προάστειο.

Ἀπὸ τίς 8 τὸ πρωῒ, ὅταν ἐλαφρὲς μηχανοκίνητες φάλαγγες διάσχιζαν τὴ λεωφόρον Κηφισίας πρὸς τὴν Ἀθήνα, στίς κατοικίες τοῦ πρεσβευτῆ τῆς Γερμανίας πρίγκιπα Ἑρμπαχ καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ ἀκολούθου φόν Κλέμ ὑψώθηκε ἡ γερμανικὴ σημαία μέ τὴν σβάστικα.

Ὁ φόν Κλέμ, πού μέχρι τότε βρισκόταν ὑπὸ κατ' οἶκον περιορισμό, φρουρούμενος ἀπὸ ὁμάδα ἀστυφυλάκων τοῦ Κέντρου Ἀλλοδαπῶν, βγήκε εὐδιάθετος στὸν κήπο τῆς βίλας του καὶ σέ ἀπαισιὰ ἐλληνικὰ ἔδωσε διαταγὴ στὸν σωφὲρ του (ἓνα ξεπεσμένο Ρῶσο πρίγκιπα) νά ἐτοιμάσει τὸ αὐτοκίνητο καὶ ζήτησε ἀπὸ τὸν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἐλληνικῆς ἀστυνομικῆς φρουρᾶς ὑπαστυνόμο Ἀντών. Βολταιράκη νά ἐτοιμαστῇ γιὰ νά τὸν συνοδεύσει. Μετά λίγα λεπτὰ, τὸ αὐτοκίνητο τοῦ ιδιόρρυθμου φόν Κλέμ, τοῦ ὁποίου ἡ πολυετής παραμονὴ στήν ἐλληνικὴ πρωτεύουσα ἄφησε ἐποχὴ στοὺς ἀθηναϊκοὺς κύκλους, ξεκινούσε. Ὁ ἴδιος καθόταν ἀγέρωχος στὸ πίσω κάθισμα, φορώντας τὴν ἐπίσημη στολὴ του, ἐνῶ ὁ Ἑλληνας ὑπαστυνόμος ἦταν δίπλα στὸν ὁδηγό, δίκην ιδιωτικοῦ σωματοφύλακα. Σέ μικρὸ χρονικὸ διάστημα, βρισκόταν στήν κοντικὴ οἰκίαν τοῦ πρίγκιπα Ἑρμπαχ, στὸν περίβολο τῆς ὁποίας εἶχαν συγκεντρωθεῖ τὸ προσωπικὸ τῆς πρεσβείας καὶ ἄλλοι Γερμανοί, πού στὸ ἀντίκρουσμα τοῦ στρατιωτικοῦ ἀκολούθου ἀνέκραξαν ἐν χορῶ τὸ «Χάϊλ Χίτλερ». Λίγο ἀργότερα, ἔφθασαν καὶ οἱ πρῶτοι Γερμανοὶ μοτοσυκλετιστές, στοὺς ὁποίους οἱ γυναῖκες τῶν Γερμανῶν διπλωματῶν πρόσφεραν πρόχειρες ἀνθοδέσμες.

Δέν πέρασε πολλὴ ὥρα καὶ οἱ Ἕλληνες ἀστυνομικοί, πού ἀπὸ μέρες ἀποτελοῦσαν τὴν φρουρά τοῦ Γερμανοῦ πρεσβευτῆ, ἀντίκρουζαν ἐκπληκτοὶ τὸν γνωστὸ Ἀθηναῖο γιατρό καὶ καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Κωνσταντῖνο Λογοθετόπουλο (τὸν ἀργότερα κατοχικὸ πρωθυπουργό) νά προσέρχεται περιχαρὴς στήν ἐπαυλὴ Ἑρμπαχ καὶ νά συγχαίρει τοὺς Γερμανοὺς διπλωμάτες γιὰ τὴν εἰσόδον τῶν στρατευμάτων τους στήν Ἀθήνα.

Τίς ἴδιες στιγμές, ἀπὸ ἓνα στρατιωτικὸ αὐτοκίνητο τῆς Βέρμαχτ κατέβαινε ἓνας Γερμανὸς ἀξιωματικός, ὁ ὁποῖος ζήτησε νά δεῖ τὸν πρίγκιπα Ἑρμπαχ. Μαζί του ἔφερνε ἓνα κλειστὸ φάκελλο. Ἦταν τὸ μήνυμα τοῦ Χίτλερ, πού ὀριζε τὸν μέχρι τότε

Μέσα στὴ συμφορὰ ὑπάρχει πράγματι ὡς ἀνακούφισις ἡ ἀναγνώρισις τὸσον ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς ὅσον καὶ τοὺς Ἰταλοὺς τῆς γενναιότητος τὴν ὁποίαν ἐπέδειξεν ὁ στρατός μας. Εἶνε μιά ἀναγνώρισις τὸσον φυσικὴ ὡς καὶ γνώριμη στοὺς πολέμιστὰς γιατί ποτὲ δὲν παρουνιάσθη περίπτωσις ἓνας γενναῖος νικητὴς νὰ μὴ ἀναγνωρίσῃ ὡς ἀπονομὴν δικαιοσύνης τὴν γενναιότητα ἑνὸς γενναίου ἡττημένου.

Μά, ἂν σὲ μιά φράσι γιὰ τὸ στρατό μας ἐκπληρῆς γενναῖος ὁ γενναιώτερος ὅλων, ὅσων πολέμησαν μαζί μας» οἱ ἀντίπαλοι τῆς χθὲς συνώμισαν τὴν ἐντύπωσιν των πόσα καὶ πόσα δὲν θὰ μπορούσαν νὰ γραφοῦν ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς δικῆς μας.

Τὰ μονοπάτια καὶ τὰ κατσάβροτχα τὰ ἀλβανικὰ καὶ τὰ ἀπάτητα σὲ κοινὸ ἀνθρώπο, τὰ ἀτελείωτα μάλι (βουνά), αἱ χαράδες καὶ αἱ φάραγγες, ἡ βροχὴ καὶ ἡ λάσπη, τὸ χιόνι καὶ τὸ κρύο, ἡ πείνα καὶ ἡ ψεῖρα θὰ μπορούσαν νὰ ἀποτελέσουν μιά ἀτελείωτη χορωδία γιὰ νὰ ὑμνοῦν τὸν ἡμίθεον φαντάρον, τὸν ἐπᾶξιο πυροβολητὴ, τὸν ἱσάδελο ἱππέα, τὸν δημιουργὸ μηχανικὸ, τὸ νυκτόβιο ἡρωϊκὸ ἡμιονηγό, τὸν ἐκπληκτικὸ σεβασμῶν σωφὲρ καὶ ὅλη τὴν χορεία τῶν ἡρώων, τὰ ἐμψυχα καὶ ἄψυχα ἀκόμη πού τὸ καθένα ἀποτελεῖ μιά ἱστορικὴ σειρά καὶ τὸ σύνολόν των νεωτέρα θρυλικὴ ἱστορία, τῆς ὁποίας οἱ ἡρώισμοι θὰ ταχθοῦν πρὸ πάντων ἀκόμη ἀπ' ὅτι ἔφτιασε τὸ Σοῦλι, τὸ Ἀρκάδι, τὸ Ζάλογγο, τὸ Μεσολόγγι καὶ τοσους πατριωτικοὺς ἀστερισμούς.

Κάθε στρατιώτης καὶ ἱστορία, καὶ κάθε σύνταγμα καὶ θρύλος. Ποιὰ νὰ ἐσχωρίσῃ κανεὶς ἀπ' ὅλα πού τὸ ἓνα προσηλαθοῦσε νὰ ξεπεράσῃ τὸ ἄλλο καὶ ὅλα μαζί νὰ γίνουν ἄξια τῆς ἐντολῆς τῆς πατρίδος.

Τοὺς τσαλιάδες τοὺς ἐσχώρισε τὸ ὄνομα, τοὺς ἐσχώρισε ἡ ὁσμὴ, ὁρμὴ τοῦ ἀγνοῦ ἀ-

γρότου, πού περιέκλεισε και σ' αυτό τόν πόλεμο όπως πάντα έν άλλη της τῇ φωτεινῇ μεγαλοπρεπείᾳ τὴν πατρίδα.

Ἄν κάποτε στηθῇ κάποιον ἀναιμνηστικό μνημεῖο ὥς παραστήση ἐκείνον πού τὰ δικαιοῦται πῶς πολὺ μέσα στο ἡρωϊκὸ σύνολο τὸν ἀγρότη καὶ δίπλα σ' αὐτὸν σκυφτὲς γονατιστὲς στὴν πίκρα ἀλλὰ καὶ στὴν πίστι, στὴν λατρεία καὶ στὴν ὑπομονὴ τὴν ἀθάνατη μάννα τὴν ἡρωϊκὴ σύζυγο, τὴν καρτερικὴ ἀδελφή.

Ἀθάνατοι τσολιάδες τοῦ 40οῦ, καλὴ σας ὥρα ὅπου καὶ ἂν εὐρίσκεισθε.

Σκύβοντας στὸ ἀλέτρι μὴ βαρυγκαμάτε γιατί ὑπῆρξατε οἱ "Ἕλληνες". «Ἡρωϊκοὶ ἀξιωματικοὶ τοῦτου μὴ πονήτε. Δὲν πέθανε ἡ πατρίδα μας, ἀφοῦ τοῦ στρατοῦ της τὴν γενναίότητα τὴν ἀνεγνώρισε γενναϊόφρονα ὁ νικητὴς... Ἀθάνατα συντάγματα πού τὸ ἔνα ὑπῆρξεν ἰσάδελφον τοῦ ἄλλου».

Μὰ ἂν ἐπρόκειτο τὰ Συντάγματα αὐτὰ νὰ μιλήσουν, ἂν ἐπρόκειτο νὰ ψηφίσουν καὶ νὰ παρουσιάσουν τὸν ἀρχηγὸ τους Σύνταγμα θὰ γονατίσουν πρῶτα καὶ μὲ μιὰ φωνὴ γιὰ νὰ ἀκουσθῇ ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀπὸ τὰ ἄκρα αὐτὰ σ' ὅλο τὸν κόσμον θὰ φώναζαν καὶ θὰ διεκήρυτταν: «εἶνε τὸ Σύνταγμα τῶν ἀετῶν, εἶνε τὸ Σύνταγμα τῶν Εὐελπίδων, τὸ τιμητικὸ αὐτὸ Σύνταγμα τῶν ἐθνικῶν ἀποστόλων, πού τὸ σχηματίσαν διὰ πρώτην φοράν ἡ τάξις τοῦ 40 καὶ αἱ μικρότερες. Ἡ τάξις τῶν ἀετῶν πού ἔδωκε τὸν ἑαυτὸ της ὀλοκαύτωμα φωτεινὸ καὶ ἀντάξιο τῆς ἐθνικῆς φωληᾶς ἀπὸ τὴν ὁποίαν νεοσσοὶ τὴν ἡλικίαν μὰ γίγαντες σὲ ἐθνικὴ ψυχὴ ἐπέταξαν πρὸς τὴν δόξαν.

Οἱ ἀετοὶ αὐτοὶ ἐπέταξαν ἀπὸ τὴν Σχολὴν καὶ διμοιρεῖται γερασκιῶν ἐξώρισαν. Τὸ ἀτσάλι πού διαρκῶς σφυροκοποῦσε δὲν τοὺς ἐτρόμαξε, τὸ γάζωμα τῶν πολυβόλων δὲν τοὺς σταμάτησε, ἡ κόλασις τοῦ πυρὸς δὲν τοὺς ἐκράτησε, ὁ θάνατος δὲν τοὺς ἐλύγισε.

Τί καὶ ἂν οἱ ἀετοὶ αὐτοὶ ἔδωσαν τὴν ζωὴ τους στὸ ἐξορμητικὸ ὀλοκαύτωμα. Συνέχισαν τὸ δρόμο τους καὶ ὅταν κάποτε μετρήθηκαν εἶδαν ὅτι στὴν ἐντολὴ τῆς πατρίδος ἀπὸ τοὺς 150 ἔπεσαν οἱ μισοί. "Ὅσοι τοὺς ξεύραμε, ὅσοι

Γερμανὸ πρεσβευτὴ προσωρινὸ διοικητὴ τῆς Ἑλλάδος.

Στίς 10.15 π.μ. τὰ αὐτοκίνητα τοῦ Ἑρμπαχ καὶ τοῦ φόν Κλέμ ἐφευγαν ἀπὸ τὴν κατοικία τοῦ πρώτου, ὅπου ἐξακολουθοῦσαν νὰ συρρέουν πανηγυρίζοντας οἱ Γερμανοὶ τῆς Ἀθήνας μὲ τίς οἰκογένειές τους, καὶ κατευθύνθηκαν στοὺς Ἀμπελοκήπους, γιὰ νὰ παραστοῦν στὴν παράδοση τῆς πόλεως.

«ΦΕΡΝΟΥΜΕ ΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ...»

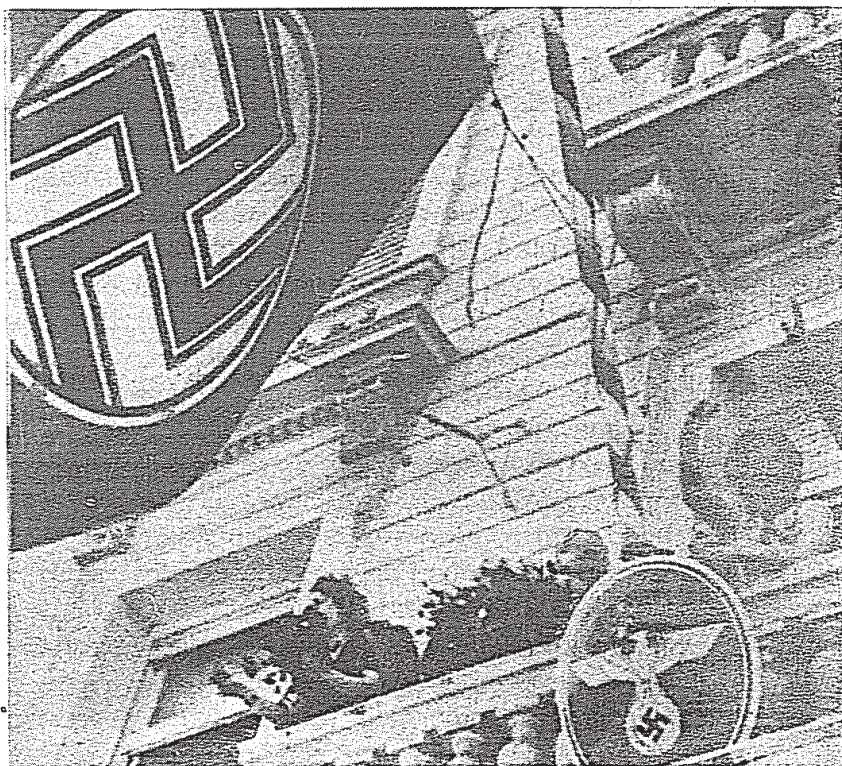
Ἐνῶ στοὺς δρόμους τῆς Ἀθήνας Γερμανοὶ μοτοσυκλετιστές, αὐτοκίνητα καὶ ἄρματα μάχης ἔτρεχαν, οἱ Ἀθηναῖοι μὲ ἀνησυχία καὶ συντριβὴ παρακολουθοῦσαν μέσα ἀπὸ τὰ μισόκλειστα παράθυρα τῶν σπιτιῶν τους τὸ δράμα πού ἄρχιζε.

Στὸ δημαρχιακὸ μέγαρο κλήθηκαν στίς 12 τὸ μεσημέρι οἱ διευθυντὲς τῶν ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων, πού τοὺς δήλωσε ὁ Γερμανὸς Φρούραρχος Ἀθηνῶν ἀντισυνταγματάρχης φόν Σέϊμπεν:

«Δέν ἐρχόμεθα ὡς ἐχθροί, ἀλλὰ ὡς φίλοι φέροντες τὴν εἰρήνην εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἡ μακρὰ φιλία, ἡ ὁποία μᾶς συνδέει μὲ τὴν Ἑλλάδα, θὰ ἀναζωπυρωθεῖ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν».

Τὸ μεσημέρι ἐφθασε στὴν Ἀθήνα καὶ ὁ διοικητὴς τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων πού κατέλαβαν τὴν ἡπειρωτικὴ

Καθὼς τὰ πρῶτα γερμανικὰ στρατεύματα εἰσέρχονται στὴν Ἀθήνα καὶ περνοῦν μπροστὰ ἀπὸ τὴ γερμανικὴ πρεσβεΐα, πού βρισκόταν στὴ λεωφόρο Βασ. Σοφίας, οἱ Γερμανίδες ἔχουν βγεῖ στά μπαλκόνια τοῦ κτιρίου καὶ τοὺς ραίνουν μὲ λουλούδια πανηγυρίζοντας.

Ἑλλάδα στρατηγός τοῦ ἱππικοῦ φόν Στοῦμε (διοικητής τοῦ 40οῦ Σώματος Στρατοῦ), ὁ ὁποῖος πολύ ἀργότερα διαδέχθηκε τὸν στρατάρχη Ρόμελ σπὴν ἡγεσία τοῦ Ἄφρικα Κόρπς. Στρατιωτικός Διοικητής Ἀθηνῶν ἀνάλαβε ὁ διοικητής τῆς 6ης Ὀρεινῆς Μεραρχίας ὑποστράτηγος Σαῖρνερ, πού ἐγκαταστάθηκε μέ τὸ ἐπιτελεῖο του σπὴ «Μεγάλη Βρετανία». Μετά τὴν ἀφιξη τοῦ στρατηγοῦ Σαῖρνερ, οἱ ἐλληνικές στρατιωτικές ἀρχές ἐγκατέλειψαν τὰ γραφεῖα τῆς Ἀνωτέρας Στρατιωτικῆς Διοικήσεως, ταυτόχρονα δὲ ὁ Γερμανὸς Φρούραρχος Ἀθηνῶν πῆγε στοῦ ὑπουργεῖο Στρατιωτικῶν καὶ συσκέφθηκε μέ τὸν γενικό διευθυντὴ τοῦ ὑπουργείου ὑποστράτηγο Κων. Πλατῆ. Ἀφοῦ ἐφυγαν οἱ Ἕλληνες ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιῶτες πού βρίσκονταν ἐκεῖ, ἐγκαταστάθηκε γερμανικὴ φρουρά.

Καθὼς κυλοῦσαν ὅλα αὐτὰ τὰ γεγονότα, γερμανικά τμήματα εἶχαν τοποθετηθεῖ σὲ διάφορα σημεία τῆς πρωτεύουσας καὶ τῶν προαστείων τῆς, ἐνῶ ἐνισχύονταν σταδιακὰ οἱ γερμανικές φρουρές.

Οἱ στρατιῶτες τοῦ Γ' Ράιχ εἶχαν πάρει διαταγὴ ἀπὸ τοὺς ἀνωτέρους τοὺς νὰ ἐπιδεικνύουν ἀπόλυτη εὐγένεια στοὺς πολίτες καὶ ἰδιαίτερο σεβασμὸ στοὺς Ἕλληνες ἀξιωματικούς. Διακριτικοί, σοβαροὶ μέσα στίς ἄψογες στολές τοὺς, κυκλοφοροῦσαν τὴν πρώτη μέρα κατοχῆς στοῦ κέντρο τῆς Ἀθήνας. Φωτογραφίζονταν μεταξύ τοὺς ἐμπρός ἀπὸ τὰ Παλαιὰ Ἀνάκτορα, τὴν Ἑθνικὴ Βιβλιοθήκη, τὸ Πανεπιστήμιο, τὸ Πολυτεχνεῖο, σπὴν Ἀκρόπολη, σὰν νὰ ἐπρόκειτο γιὰ τουρίστες καὶ μόνο. Ἐνα χαρακτηριστικὸ στιγμιότυπο διάσωσε μιά ἐφημερίδα τῆς ἐποχῆς: δύο Γερμανοὶ στρατιῶτες θεάθηκαν νὰ στέκονται σὲ στάση προσοχῆς καὶ νὰ χαιρετοῦν ἕναν Ἕλληνα λοχία, τραυματία τοῦ Ἀλβανικοῦ Μετώπου....

Ἀμέσως μετὰ τὴν εἴσοδο σπὴν Ἀθήνα τῶν πρώτων γερμανικῶν τμημάτων, οἱ μηχανοκίνητες φάλαγγες προωθήθηκαν στὸν Πειραιᾶ καὶ ἐγκαταστάθηκαν σὲ διάφορα ἐπικαίρα σημεία τοῦ λιμανιοῦ καὶ τῆς πόλεως. Στὸ δημαρχεῖο, σπὴν Σχολὴ Δοκίμων καὶ σὲ ἄλλα δημόσια κτίρια ὑψώθηκε ἡ γερμανικὴ σημαία, σὰ σύμβολο τῆς νέας κυριαρχίας.

τοὺς εἶδαν, ὅσοι τοὺς θαύμασαν ἄς γονατίσουμε γιὰ νὰ τοὺς ποῦμε σὰν σὲ προσευχή: «Ἄετοί, ἡ ψυχὴ συνέχισε τὸ πέταγμα εἰς τὸν Θεόν, τὸ δολοκαύτωμά σας δὲν ἐπῆγε χαμένο, ἐσχημάτισε τὴν πανύψηλὴ καὶ πανώρια λαμπάδα, πού ὅποιος θέλει, ὅποιος νοιώθει καὶ ὅποιος πιστεύει θὰ τὴν βλέπῃ πάντα νὰ στέκῃ ὁλόρθη γιὰ νὰ φωτίξῃ τὸ δρόμο τῆς τιμῆς, τὸν δρόμο τοῦ καθήκοντος, τὸν δρόμο τῆς θυσίας, πού ἔχει ἕνα ὄνομα θεϊκῶς μεγάλο, πού ὅλοι τὸ ξεύρουν καὶ τὸ φωνάζουν «Ἑλλάδα».

Κυττάξτε κατάματα τὴν λαμπάδα αὐτή, προσέξτε τὰς φωτεινὰς ἀκτίνας τῆς καὶ διαβάσατε.

Κάθε ἀκτὶς καὶ ὄνομα, κάθε ἀκτὶς καὶ παλληκάρι, κάθε ἀκτὶς καὶ ἀετὸς πού ἐξέφυγε καὶ πέταξε ἀπὸ τὴ Σχολὴ τῶν Εὐελπίδων, φέροντας στὰ φτερά του τὴν ἀδαιμάντινη ἐντολὴ «εἰς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πατρίδος».

Κυττάξτε τοὺς ἀετοὺς, ὁ ἕνας ξεπέρασε τὸν ἄλλο στὸ δρόμο ποῖος πιὸ γρήγορα νὰ φέρῃ στὸ θεὸ του, ἐξαύλωμένος σὲ ψυχὴ, τὴν ἐντολὴ πού πήρε ἀπ' τὸ ξεχωριστὸ δημιούργημά του πού εἶνε ὁ Ἑλληνικὸς λαός.

Κάποιος ἀγγελὸς κράτησε τὰ ὀνόματά τοὺς καὶ τὰβαλε στὴ χρυσοῦ πλάκα ἐπάνω στὴ φωτεινὴ λαμπάδα τῆς Σχολῆς.

Κάποτε θὰ τὰ διαβάσωμε

γονατιστοί σέ μνημόσυνο εὐ-
λαβικό καὶ τότε θὰ ἀκούσωμε:
δὲν πέθαναν μὰ πέταξαν στὸ
Θεὸ οἱ ἀετοί.

ΝΕΚΡΟΙ

- Ἀνθ) γός Χατζόπουλος Νικ.
- 2) » Νίκας Βενιζέλος
- 3) » Σμυρλῆς Μενέλαος
- 4) » Νιώτης Ἀντώνιος
- 5) » Εὐθυμίου Νικόλ.
- 6) » Σταυρίδης Εὐστ.
- 7) » Φοινινῆς Ἡλίας
- 8) » Παπαγιώργης Ἰω.
- 9) » Νάσσης Πέτρος
- 10) » Μαλισιόρας Πέτρ.
- 11) » Ραφαέλος Πελοπ.
- 12) » Βλάχος Κωνσταντ.
- 13) » Παρασκευᾶς Ἀντ.
- 14) » Κουμπούλης Ἐμ.
- 15) » Μαυριλάκης Κωνσ.
- 16) » Βαλάσης Ἰωάννης
- 17) » Ραΐσης Χρήστος
- 18) » Ἀποστολόπουλος Ι.
- 19) » Κανδηλάπτης Θεόδ.
- 20) » Ἀνεζίνης Θεόδωρ.
- 21) » Κοφινᾶς Γεώργιος
- 22) » Βλασιώτης Κωνστ.
- 23) » Κονίδης Εὐριπίδης
- 24) » Πρωτοπαπᾶς Εὐάγ.
- 25) » Βούχης Κωνσταντ.
- 26) » Μέλιος Νικόλαος
- 27) » Κόκκας Δημήτριος
- 28) » Στυλιανόπουλος Θ.
- 29) » Κυπριανός
- 30) » Κοφινάκος

1941

- 31) » Πύλης
- 32) » Σαββάκος
- 33) » Μπρούμας
- 34) » Χαράμπελας
- 35) » Κονσουλίδης
- 36) » Ἀκπάσης
- 37) » Παπαδημητρίου
- 38) » Παπαμιχάλης
- 39) » Μπούφης
- 40) » Μαγκρίας
- 41) » Γερογιάννης
- 42) » Βλάχος

1939

- 43) » Μαρίνος
- 44) » Παρασιδης
- 45) » Γραμμένος
- 46) » Γερμανός
- 47) » Μητρομάρας
- 48) » Βλάχος
- 49) » Καραθανάσης
- 50) » Πολίτης
- 51) » Ἀνδροβιτσανέας

καὶ οἱ ἄλλοι σύντροφοι στὸ
ὀλοκαύτωμα συμμασηταὶ τῶν
ποῦ δὲν ἔχω τὰ ὀνόματά των
γιά νά τὰ ἀνοιξῶ στὸ ἐθνικὸ

Ο ΣΤΟΥΜΕ ΣΤΟΝ ΧΡΥΣΑΝΘΟ

Τὴν ἡμέρα πού οἱ Γερμανοὶ εἰσῆλθαν στήν Ἀθήνα (27 Ἀπριλίου 1941), ὁ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων στρατηγὸς φόν Στοῦμε θέλησε νά δεῖ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο.

Στίς 10.30 π.μ. ἔφτασε στὸ ἀρχιεπισκοπικὸ μέγαρο μέ πολυτελές γερμανικὸ αὐτοκίνητο, ἀνώτατος ὑπάλληλος τοῦ Δήμου Ἀθηναίων, σάν ἀπεσταλμένος τοῦ Δημάρχου Ἀμβροσίου Πλυτᾶ, πού εἶχε ὀριθεῖ ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς πολιτικὸς διοικητὴς τῆς πρωτεύουσας, καὶ ζήτησε ἐκ μέρους του νά δεῖ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο. Μόλις τὸν παρουσίασαν εἶπε στὸν Χρῦσανθο:

«Ὁ πολιτικὸς διοικητὴς ὥρισεν ἵνα μετὰ μίαν ὥραν τελεσθῇ ἐπίσημος δοξολογία ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ ἐπὶ τῇ εἰρηνικῇ εἰσόδῳ τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων εἰς τὴν πρωτεύουσαν, χωρὶς αὕτη νά ὑποστῇ ζημίαν τινά».

Συνοφρυωμένος καὶ θυμωμένος ὁ Ἀρχιεπίσκοπος σηκώθηκε ὀρθιος καὶ ἔδωξε τὸν ὑπάλληλο. Μισὴ ὥρα ἀργότερα ἔρχεται ἄλλος ὑπάλληλος γιά νά τοῦ ἀνακοινώσει ὅτι κατὰ λάθος καὶ χωρὶς ἐξουσιοδότηση μετέδωσε ὅσα εἶπε ὁ πρῶτος στὸν Ἀρχιεπίσκοπο καὶ διευκρίνησε: «Τὸ ἀληθές εἶναι ὅτι θέλουν νά ἐπισκεφθοῦν τὸν Ἀρχιεπίσκοπον ὁ Γερμανὸς φρούραρχος τῆς πρωτεύουσας καὶ ὁ στρατιωτικὸς ἀκόλουθος τῆς ἐν Ἀθήναις γερμανικῆς πρεσβείας, ὡς ὥραν δὲ ὥρισαν τὴν 3 μ.μ.». Στίς 1 μ.μ. ἐμφανίζεται τρίτος ὑπάλληλος γιά νά γνωρίσει στὸν Ἀρχιεπίσκοπο ὅτι θὰ τὸν ἐπισκεφθεῖ καὶ ὁ μόλις πρό ὀλίγου ἀφίχθεις στήν Ἀθήνα Γερμανὸς στρατηγὸς φόν Στοῦμε.

Στίς 3.30 μ.μ. φθάνουν πραγματικὰ ὁ στρατηγὸς φόν Στοῦμε, ὁ Γερμανὸς φρούραρχος τῆς Ἀθήνας καὶ ὁ στρατιωτικὸς ἀκόλουθος τῆς γερμανικῆς πρεσβείας (ὁ περίφημος Κλέμ φόν Χόχενμπεργκ, Γερμανολεβαντίνος ἀπὸ τῆ Σμύρνη) μαζί μέ τὸν ὑπάσπιστή τοῦ πρώτου. Ὁ Χρῦσανθος τοὺς ὑποδέχεται στὴν αἴθουσα τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ θρόνου ὀρθιος. Ὁ Γερμανὸς στρατηγὸς προσφέρεται ἡ συνομιλία νά γίνῃ στὰ γαλλικά, ἀλλὰ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος δηλώνει ὅτι προτιμᾷ γερμανικά. Ὁ ἴδιος ἀφηγήθηκε ἀργότερα γιά τὴν συνάντησι:

«... Τοὺς ὑποδέχομαι ἐντὸς τοῦ Συνοδικοῦ, μέ ἀθυμίαν καὶ κατῆφειαν. Πῶς νά ἀρχίσω τὴν ὁμιλίαν; «Φαίνεσθε -τοῦ λέγω- κουρασμένοι». «Ναί», ἀπαντᾷ. «Βρήκαμε γέφυρες καὶ δρόμους κατεστραμμένους. Τὰ κατέστρεψαν οἱ Ἀγγλοι. Ποιὸς θὰ ἐπανορθώσῃ; Οἱ Ἀγγλοι ὀφείλουν νά πληρώσουν». «Θὰ πληρώσῃ ὁποῖος νικηθῇ», λέγω. «Κατὰ τὴν διαδρομὴν μας εἰς τὴν Ἑλλάδα, μέ εὐχαρίστησιν παρετήρησα ὅτι πολλοὶ ὁμιλοῦν γερμανικά» συνέχισεν ὁ Στοῦμε, προφασιζόμενος ὅτι δὲν ἀντελήφθη τὸν

Ο Χίτλερ είχε βγάλει διαταγή ώστε κάθε γερμανική μονάδα, που περνούσε από την Αθήνα, να επισκέπτεται την Ακρόπολη και να ξεναγούνται οι άνδρες της. Τό 'ίδιο και όταν περνούσαν από γνωστές αρχαιολογικές τοποθεσίες (Θερμοπύλες, Δελφοί, Όλυμπία κλπ). Στην εικόνα, Γερμανός αξιωματικός ξεναγεί τούς στρατιώτες του στην αρχαία Όλυμπία.

ύπαινιγμόν μου. «Ναί -τοῦ εἶπα- ὑπῆρχαν πολλοί πού ἦσαν θαυμασταί τοῦ γερμανικοῦ πολιτισμοῦ, ἀλλ' ἀφότου ἐκήρυξεν ἡ Γερμανία τόν πόλεμον κατά τῆς Ἑλλάδος θά ἔμειναν ὀλίγοι ἢ καί κανεῖς...». «Εἰς τόν δρόμον -συνέχισεν ἐκεῖνος- μᾶς ἔρραινεν μέ ἄνθη». «Αὐτοί -τοῦ ἀπαντῶ-βεβαίως δέν ἦσαν Ἕλληνες!». Μετά σύντομον σιγήν, τόν ἐρωτῶ: «Καί τώρα, ποῦ θά ὑπάγετε;». «Ὅπου διατάξῃ ὁ Φύρερ -ἀπαντᾷ- διότι ἡμεῖς δέν κάνομεν τίποτε, ἐκτός ἐκείνου τό ὅποιον διατάσσει ὁ Φύρερ». Καί ὅταν ἐσηκώθῃ ὁ στρατηγός Στοῦμε διά νά μέ ἀποχαιρετήσῃ, πρόσθεσα: «Προσέξατε, Στρατηγέ, νά μή τραυματίσετε τήν ὑπερηφάνειαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ...»

Πρίν φύγει ὁ Γερμανός στρατηγός, διαμείφθηκε ὁ ἀκόλουθος διάλογος:

- Δέν ἤλθομεν ἐδῶ ὡς ἐχθροί, ἀλλ' ὡς φίλοι, φέροντες τήν εἰρήνην εἰς τήν Ἑλλάδα. Ἀσφαλῶς δέ, ὅλοι μαζί, ἀπό κοινοῦ ἐργαζόμενοι, θά συντελέσωμεν εἰς τήν ἀναζωπύρωση τῆς φιλίας, ἡ ὁποία ἐνώνει τούς λαούς μας.

- Στρατηγέ, πρωτίστως ὁ στρατός σας εἰσέβαλεν εἰς ἕνα τόπον, τοῦ ὁποίου ὁ Λαός ἠγωνίσθη μέ πραγματικήν πίστιν διά τήν ἐλευθερίαν του καί διά τήν οὐδετερότητά του καί ἐξακολουθεῖ πάντοτε νά πιστεύῃ εἰς τά ἰδανικά του.

- Δέν σᾶς ἱκανοποιοῦν, μήπως, αἱ διαβεβαιώσεις μου;

- Τάς ἤκουσα. Ἀλλά νομίζω ὅτι ἔχω καθήκον, ὡς ἀρχηγός τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, νά σᾶς συστήσω νά σεβασθῇ ἡ Γερμανική Διοίκησης τόν ἡρωϊκόν λαόν τῆς χώρας αὐτῆς, διά νά ἀποφευχθοῦν δυσάρεστα γεγονότα.

προσκύνημα.

Στοὺς ἀετοὺς παραστέκουν καί ἄλλοι πῶ μεγάλοι σέ ἡλικία καί βαθμό.

Ἀνοῖξετε τὸ βιβλίον τοῦ θανάτου καί θά τοὺς εὕρητε ὅλους ἀρίθμητους ἀξιωματικούς πού ἀγκυλοσμένοι μέ τ' ἐδέφρους συναδέλφους των καί μέ τοὺς ἡρωϊκοὺς στρατιώτας των γεμίζουν ἀτέλειωτες σελίδες.

Τὸ διάβασμα θά φέρῃ τὸ κλάμα, τὸ κλάμα τὸ ρίγος τῆς ἐθνικῆς ὑπερηφανείας καί ἐπειτα τὸ γονάτισμα σέ προσευχὴ κράτῶντες ὡς ἐθνικὸ εὐαγγέλιον τὸ βιβλίον τῶν ἀθανάτων πού γράψαν τὴν νεωτέρα Ἑλληνικὴν Ἱστορίαν.

Συνταγματάρχης Θ. Γ.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ

Ο χριστιανικός κόσμος της χώρας εκτιμά βαθύτατα την χεironομίαν του αρχηγού του Σώματος Στρατού στρατηγού φόν Στούμπε, ο οποίος έπεσκέφθη τόν Μακαριώτατον 'Αρχιεπίσκοπον 'Αθηνών κ. Χρυσανθόν. Η ενέργεια αυτή, χαρακτηριστική του σεβασμού των Γερμανών προς την εκκλησίαν μας και προς τούς πατροπαράδοτους θεσμούς της Ελλάδος, είναι φυσικόν ότι επισύρει την βαθυτέραν εκτίμησιν και τὸ ελκρινές αἶσθημα ὅτι οἱ Γερμανοὶ ἦλθον ἐδῶ ὡς φίλοι.

ΔΙΑ ΤΟΝ ΠΕΙΡΑΙΑ

Αἱ γερμανικαὶ στρατιωτικαὶ ἀρχαὶ ἐξεδήλωσαν τὸ ἐνδιαφέρον των διὰ τὰ ζητήματα τοῦ Πειραιῶς. Ἡ γείτων τὰς εὐχαριστεὶ διὰ τὸ ἐνδιαφέρον αὐτὸ, τὸ ὅποιον εὐθύς ἀμέσως ἀπεδείχθη γόνιμον καθ' ὅσον διετάχθη ἡ ἀμεσος λειτουργία τῶν σχολείων. Τὰ σχολεῖα πρέπει πράγματι νὰ λειτουργήσουν διὰ νὰ καταστήναι δυνατόν νὰ μὴ χάσουν οἱ μαθηταὶ τὸ τρέχον σχολικὸν ἔτος. Σημειοῦμεν δὲ μετ' εὐχαριστήσεως ὅτι μέτρον ὡς τὸ ἀνωτέρω μαρτυρεῖ ἐπὶ πλέον τὸ ἐνδιαφέρον τῶν γερμανικῶν ἀρχῶν διὰ τὴν μόρφωσιν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Ο Κ. ΑΡ. ΚΟΛΛΑΤΟΣ ΑΝΕΛΑΒΕ ΧΘΕΣ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥ ΑΡΧΗΓΟΥ ΧΩΡΟΚΗΣ

Διὰ διαταγῆς τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως στρατηγού κ. Τσολακογλου τὰ καθήκοντα τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Χωροφυλακῆς ἀνετέθησαν εἰς τὸν συνταγματάρχην χωροφυλακῆς κ. Κολλάτον Ἀριστοφάνην.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Ο Κ. ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ

Ἀστυνομικὸς διευθυντῆς Πειραιῶς ἐτοποθετήθη ὁ κ. Ι. Βασιλόπουλος, ὅστις καὶ ἀνέλαθεν ἀπὸ χθὲς τὰ καθήκοντά του.

— Εἴμεθα σύμφωνοι. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς εἴμεθα βέβαιοι ὅτι καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία δὲν θὰ λησμονήσῃ τὴν ὑποχρεώσιν της νὰ καθοδηγήσῃ τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν εἰς τὰς ὑποχρεώσεις του καὶ τὸ συμφέρον του νὰ συνεργασθῇ ἁρμονικὰ καὶ ἐγκάρδια μετὰ τὰς στρατιωτικὰς ἀρχὰς τῆς κατοχῆς, ἀκριβῶς διὰ νὰ ἀποφευχθοῦν τὰ δυσάρεστα.

— Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία εὐρέθη πάντοτε παρά τὸ πλευρόν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ εἰς τοὺς ἀγῶνας του, ἀξία τῆς ἐμπιστοσύνης του, καὶ νὰ εἴσθε βέβαιοι ὅτι δὲν θὰ λείψῃ νὰ πράξῃ τὸ καθήκον της καὶ κατὰ τὴν κρίσιμον αὐτὴν περίστασιν.

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΚΑΤΑΠΙΕΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

Ἀπὸ τὴν ἐπομένη, Δευτέρα 28 Ἀπριλίου 1941, ἄρχισαν νὰ λαμβάνονται τὰ πρῶτα καταπιεστικά γιὰ τὸν ἀθηναϊκὸ πληθυσμὸ μέτρα.

Γιὰ κάθε ἰδιωτικὴ κατοικία, πού εἶχε κάποια σημασία γιὰ τοὺς Γερμανοὺς, διατασσόταν ἡ ἐπίταξίς της μερικὴ ἢ ὀλική. Ἐπίσης μετὰ εἰδικὴ διάταξη τοῦ Γερμανικοῦ Φρουραρχείου, ἐπιτάχθηκαν τὰ περισσότερα καὶ μεγαλύτερα ξενοδοχεῖα τῆς Ἀθήνας: Κίνγκ Τζῶρτζ, Μεγάλῃ Βρετανία, Κοσμοπολίτ, Σπλέντιτ, Ἀτλάντικ, Δελφοί, Μινέρβα, Παλλάδιον, Ξενίας Μέλαθρον, Ἀθηνῶν, Μπάγκειον, Κάρλτον, Κεντρικόν, Σίτυ Πάλας, Ἐξέλειορ, Γκράντ Ὅτέλ, Μαζεστίκ, Μέγα, Ἐθνικόν, Μυστράς, Ἀλεξάνδρα, Ἀπόλλων, Ἀτλας, Πάρκ, Πλάζα, Πριγκιπικόν, Ρέξ, Ροῦζβελτ, Σουδάν, Μπρίστολ, Κλάριτζ, Ἑλληνικόν, Ἐρεχθεῖον, Ἑλικών.

Τὰ ἐξοδα τῶν ἐπιταχθέντων σωματείων πλήρωναν οἱ δημοτικὲς ἀρχές, στίς ὁποῖες ἀνάθεσαν οἱ Γερμανοὶ τὴν πληρωμὴ τῶν ἐξόδων στεγάσεως τῶν ἀξιωματικῶν καὶ ὀπλιτῶν.

Στὴν Κηφισιά, ὅπου ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις εἶχε ἐπιτάξει ἀπὸ τίς πρῶτες ἡμέρες τοῦ ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου τὰ ἐκεῖ ξενοδοχεῖα γιὰ νὰ τὰ μετατρέψῃ σὲ νοσοκομεῖα καὶ ἐστῆς ἀναρρώσεως τῶν τραυματιῶν μας, οἱ Γερμανοὶ ἐδίωξαν τοὺς νοσηλευόμενους καὶ ἐγκατέστησαν δικούς τους τραυματίες καὶ διάφορες ὑπηρεσίες. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ ἀκόλουθη περιγραφή τοῦ τότε προέδρου τοῦ Ἀμερικανικοῦ Κολλεγίου Ἀθηνῶν Ντέιβις:

«Οἱ Ἕλληνες τραυματαῖα ἐξεβάλλοντο, ἐσπευσμένως, ἀπὸ τὰ νοσοκομεῖα καὶ ἐνίοτε ἐρρίπτοντο οὐσιαστικῶς εἰς τοὺς δρόμους εἰς ἀξιοθρήνητον κατάστασιν. Ὅλα τὰ νοσοκομειακά πλοῖα ἐβομβαρδίσθησαν καὶ ἐβυθίσθησαν καὶ ὅλα τὰ φορεῖα κατεσχέθησαν. Οἱ Ἕλληνες στρατιῶται ἐγέμιζαν τὰς ὁδοὺς ζητοῦντες

τροφήν καί στέγην καθώς καί μεταφορικά μέσα διά νά ἐπανεέλθουν εἰς τὰς ἐστίας των. Παντοῦ ἔβλεπε κανεῖς κατερειπωμένα οἰκήματα, λεηλατημένα χωρία καί πόλεις, νεκρούς ἀνδρας ἀκρωτηριασμένους, ἀγροκλήματα χωρίς γεωργικά ζῶα, ἀπεστρατευμένους στρατιώτας χωρίς ἐργασίαν καί συχνάκις χωρίς οἰκίας, εἰς τὰς ὁποίας νά ἐπανεέλθουν καί νά στεγασθοῦν, τελείαν σπάνιν τροφίμων καί Γερμανούς ἐγκατεστημένους, κατά χιλιάδας, εἰς ἰδιωτικές οἰκίας - ἐν ὀλίγοις μίαν ἐπιδρομήν καταστρεπτικῶν ἀκρίδων πού κατατρώγουν τό πᾶν...».

Ἐξ ἄλλου, ἀπαγορεύτηκε ἡ κυκλοφορία τῶν ἐν στολῇ Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν καί στρατιωτῶν, πού ἔφταναν ἀπό τά μέτωπα στήν πρωτεύουσα ψάχνοντας νά βροῦν μέσο γιά νά ἐπιστρέψουν στίς ἐπαρχίες τους, στόν «δακτύλιο»: Πλατεία Ὁμονοίας - Γ' Σεπτεμβρίου - Ἰουλιανοῦ - Λεωφ. Ἀλεξάνδρας - Σπυρ. Τρικούπη - Ἀνδρ. Μεταξά - Διδότου - Κολωνάκι - Ρηγίλλης - Ἰλισσοῦ (σήμερα Β. Κωνσταντίνου) - Ὀλγας - Ἀμαλίας - Διον. Ἀρεοπαγίτου - Ἀποστόλου Παύλου - Πλατεία Θησείου - Ἑρμοῦ - Ἀθηνᾶς. Παράλληλα, δόθηκε διαταγή σέ ὅλες τίς ἐλληνικές στρατιωτικές ὑπηρεσίες πού ἔδρευαν στήν ἀνωτέρω ζώνη νά μεταφερθοῦν ἀμέσως σέ ἄλλα κτίρια, μακριά ἀπό τόν ἀπαγορευμένο «δακτύλιο».

Γιά τόν ἀφοπλισμό τοῦ ἀθηναϊκοῦ πληθυσμοῦ, ἀνακοινώθηκαν αὐστηρά μέτρα, μέ τήν ἐκδοση τῆς ἀκόλουθης διαταγῆς τοῦ Γερμανικοῦ Φρουραρχείου Ἀθηνῶν:

«Τιμωρεῖται διά θανάτου, ὅστις δέν ἤθελε παραδώσει ἐντός 24 ὥρων τά τυχόν ὑπό τήν κατοχήν του ὅπλα, ἐκρηκτικές ὕλας κλπ., εἰς τὰς γερμανικές στρατιωτικές ἀρχάς».

Τήν διαταγή ἀκολούθησε ἡ ἐξῆς δήλωση τοῦ δημάρχου Ἀθηναίων Ἀμβρ. Πλυτᾶ:

«Συνιστῶ εἰς τόν ἀθηναϊκόν λαόν, ζωηρῶς, πειθαρχίαν εἰς τὰς διαταγὰς τῶν Ἀρχῶν Κατοχῆς, ἰδιαίτερος δέ ἐπιμένω ὅπως κατανοηθῇ καλῶς ὑπό πάντων, ὅτι μέχρι τῆς 6ης ἀπογευματινῆς τῆς σήμερον, πρέπει νά παραδοθοῦν εἰς τά οἰκεῖα ἀστυνομικά τμήματα τά ὑπό ἰδιωτῶν κατεχόμενα παντοειδῆ ὅπλα (κυνηγετικά, στρατιωτικά, πιστόλια καί μάχαιραι), πλήν τῶν οἰκογενειακῶν κειμηλίων».

Ἀφ' ὅτου εἰσῆλθαν οἱ Γερμανοί στήν Ἀθήνα, ἔθεσαν σέ κυκλοφορία τά γερμανικά μάρκα κατοχῆς (ράιχσκραντπκάσσεν-σάιντ), τά ὁποία χωρίς φειδῶ τύπωναν σέ δύο αὐτοκίνητα - λιθογραφεῖα, πού στάθμευαν στήν Κηφισιά. Οἱ ἔμποροι ἦταν ὑποχρεωμένοι νά δέχονται στίς συναλλαγές τους μέ τούς Γερμανούς αὐτά τά (χωρίς κανένα ἀντίκρουσμα βέβαια) χαρτονομίσματα στήν ἀρχική ἰσοτιμία τῶν 50 δραχμῶν ἀνά μάρκο. Ὅλες οἱ πληρωμές τῶν γερμανικῶν μονάδων, συμπεριλαμβανομένης καί τῆς μισθοδοσίας τῶν ἀνδρῶν τους, γινόταν μέ μάρκα κατοχῆς, πού τυπώνονταν καί διοχετεύονταν ἀνεξέλεγκτα. Ἀργότερα μόνον, ἡ Κυβέρνηση Τσολάκογλου κατάφερε νά ἀποσύρει διά τῆς

ΤΑ ΛΗΘΕΝΤΑ ΜΕΤΡΑ ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΣΥΜΦΟΡΗΣΙΝ

Εἰς ἐκτέλεσιν σχετικῆς ἐντολῆς τοῦ Γερμανοῦ Στρατιωτικοῦ Διοικητοῦ Ἀθηνῶν περί ἐπανάδου τῶν ἐν ταῦθα καταφυγόντων εἰς τὰς ἐστίας των, ἡ διευθύνσις τῆς Ἀστυνομίας Ἀθηνῶν ἀπὸ τῆς χθὲς ἤρχισεν ἐκδίδουσα ἀδείας εἰς διαφόρους ἐπαρχιώτας ὅπως ἐπιστρέψουν εἰς τὰς ἐστίας των. Ἐπίσης ἤρξατο χορηγοῦσα ἀδείας καί εἰς αὐτοκίνητα διά νά ἐπαναφέρουν τοὺς πρόσφυγας εἰς τὰς ἐπαρχίας ἐκ τῶν ὁποίων κατὰ γονται.

Ἐπίσης, συνεπεία τῆς αὐτῆς ἐντολῆς, ἤρχισεν ἀπὸ χθὲς ἡ ἐπάνοδος τῶν καταφυγόντων ἐνταῦθα κατοίκων τοῦ Πειραιῶς εἰς τὰς οἰκίας των.

Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΦΕΝΕΙΩΝ

Κατόπιν διαταγῆς τοῦ Γερμανοῦ Στρατιωτικοῦ Διοικητοῦ, τὰ ἐστιατόρια, καφενεῖα κλπ., ἀπὸ τῆς χθὲς κλείουν τὴν 10ην νυκτερινήν. Μέχρι τῆς ὥρας αὐτῆς ἐπίσης ἐπιτρέπεται ἡ λειτουργία τῶν κινηματογράφων καί θεάτρων, ἐνῶ τῶν κέντρων διασκεδάσεως ἀπαγορεύεται ἀπολύτως.

Ὅριον ἐλευθέρως κυκλοφορίας τῶν πολιτῶν παραμένει ἡ 11η νυκτερινή.

ΤΕΧΝΗΤΑ ΜΕΛΗ ΕΙΣ ΤΑ ΘΥΜΑΤΑ ΠΟΛΕΜΟΥ

Ἀρμοδίως πληροφοροῦμεθα, ὅτι ἐπὶ τῇ δάσει εἰδικῶν πιστώσεων ἐκ τοῦ ἐράνου κοινωνικῆς προνοίας, συνεχίζονται ἐντατικῶς αἱ ἐργασίαι κατασκευῆς τεχνιτῶν μελῶν.

Σχετικῶς εἰδοποιήθησαν τὰ εἰδικὰ ἐργαστήρια, τὰ ἀναλαβόντα τὰς παραγωγέας, νά ἐπισπεύσουν τὰς ἐργασίας των, εἰς τρόπον ὥστε νά μὴ παρουσιάσῃ οὐδεμίαν καθυστέρησιν καὶ νά ἐξυπηρετηθοῦν ἀμέσως οἱ πολέμησαντες ὑπὲρ Πατρίδος.

Ὑπὸ τῆς Ἀστυνομικῆς Διευθύνσεως Ἀθηνῶν ἐκαινοποιήθη ἡ ἀκόλουθος διαταγή πρὸς τὰ ἀστυνομικά τμήματα τῆς περιφερείας τῆς:

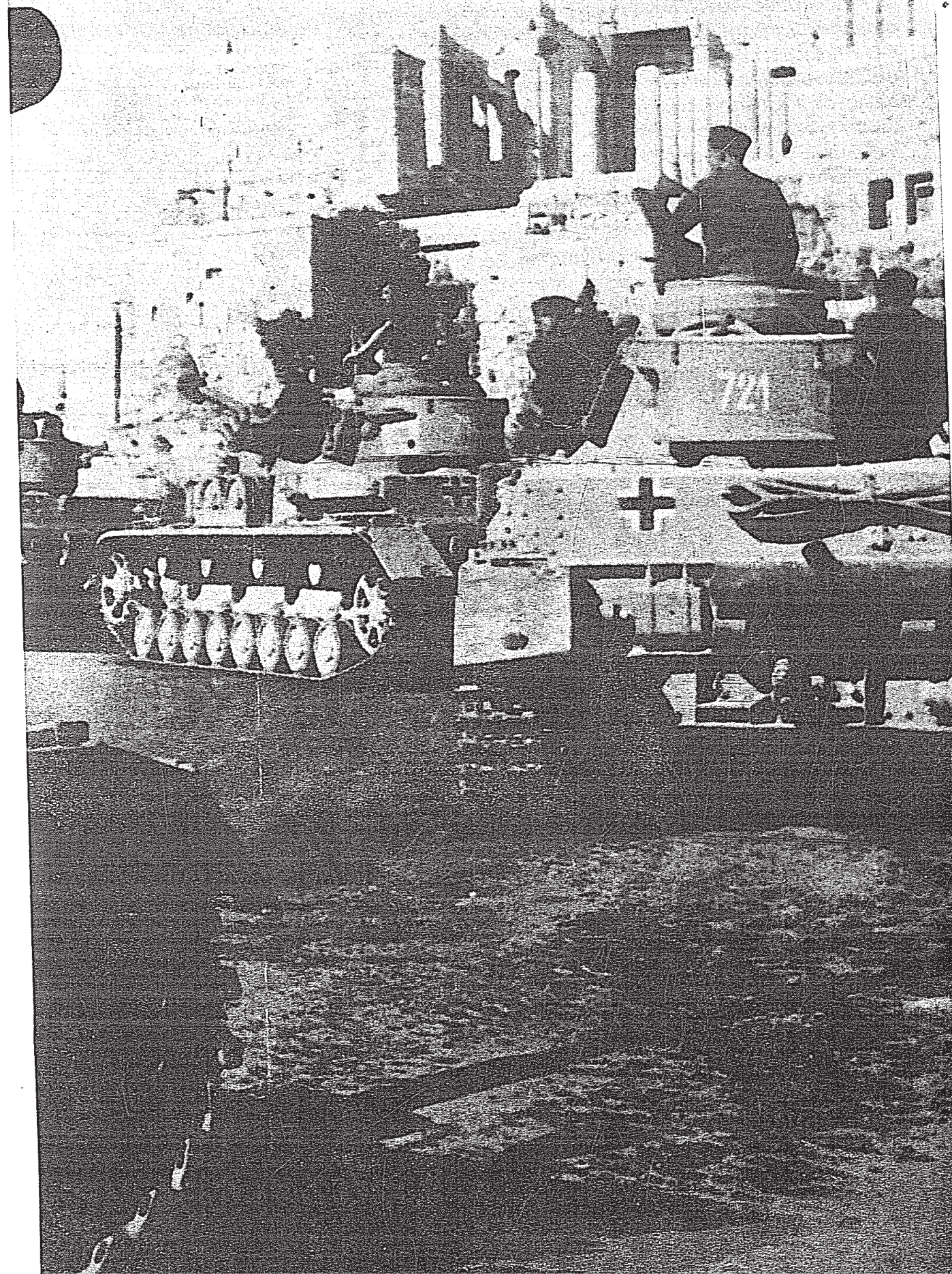
«Κατὰ ρητὴν καὶ αὐστηρὰν διαταγὴν τοῦ Γερμανοῦ στρατηγοῦ, Στρατιωτικοῦ Διοικητοῦ, παραγγέλλω ὅπως ἐφαρμοσθῶσι πάραυτα καὶ ἀνευ τῆς ἐλαχίστης ἀναβολῆς τὰ κατωτέρω μέτρα:

1) Νά μεριμνήσῃτε διὰ τὴν ἀμεσάν ὅπως ὅποτε ἀναχώρησιν ἐξ Ἀθηνῶν ὅλων τῶν προσώπων, τὰ ὅποια προσφάτως συνέρρευαν εἰς Ἀθήνας. Διὰ τὰ μεταφορικά μέσα (αὐτοκίνητα κλπ.) θὰ χορηγηθῇ ἀδεία τῆς Διευθύνσεως.

2) Κυνηγετικά ὅπλα, ξίφη ἀξιωματικῶν καὶ παντὸς εἶδους κειμήλια, δέν θὰ παραδοθοῦν παρὰ τῶν ἰδιωτῶν, ἀλλὰ θὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὰ οἰκεῖα ἀστυνομικά τμήματα δηλώσεις κατοχῆς.

3) Μετὰ τὴν 6ην μ.μ. ὥραν τῆς σήμερον, οὐδεὶς στρατιώτης θὰ κυκλοφορῇ ἐν τῇ πόλει ἐν στολῇ, ἀλλῶς θὰ συλλαμβάνεται.

4) Πειστήρια δικαστικῶν ἀρχῶν παν-

Τραπεζίης Ἑλλάδος τὰ κυκλοφοροῦντα χαρτονομίσματα κατο-
χῆς, ἀφοῦ τὰ ἀντάλλαξε μέ ἑλληνικά χαρτονομίσματα.

ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΓΕΡΜΑΝΟΦΙΛΩΝ

Στίς 28 Ἀπριλίου, μετά τήν εἴσοδο τῶν Γερμανῶν δηλαδή, δόθηκε στίς ἀθηναϊκές ἐφημερίδες ἡ ἀκόλουθη εἶδηση πρός δημοσίευση:

«Τήν Δευτέραν 21 Ἀπριλίου, ὁ Μανιαδάκης διέταξε τήν σύλληψιν τῶν: πρώην ὑπουργῶν Γεωργίου Μερκούρη, Πέτρου Ράλλη, Ν. Δαρβέρη, καθηγητοῦ Νικολάου Λούβαρι, Περικλῆ Κάβδα, Ν. Ροδόπουλου, δημοσιογράφων Σπ. Τραυλοῦ, Γεωργ. Βούρου, Ν. Ἀναστασόπουλου, πρώην ἀξιωματικῶν Ι. Πάσσαρη, Ν. Ζέρβα, ἀδελφῶν Παπούλα, ἀστυνομικοῦ διευθυντοῦ Ἰωάν. Πολυχρονόπουλου καί Κ. Νταϊφᾶ. Ἄπαντες ὑπό τρομακτικήν ἀπομόνωνσιν ἐνεκλείσθησαν εἰς βρωμερόν κρατητήριον τοῦ τάγματος Χωροφυλακῆς Μακρυγιάννη. Οὐδεμία κατηγορία τοὺς ἀπηγγέλθη. Μόνον μετά τήν ἀναχώρησιν τοῦ Μανιαδάκη ἀφέθησαν ἐλεῦθεροι προχθές Σάββατον 26 Ἀπριλίου».

Ἀπ' ὅσους ἀναφέρονται παραπάνω, πολλοί θά συνεργασθοῦν μέ τοὺς Γερμανούς κατά τήν διάρκεια τῆς κατοχῆς, πού ἀρχίζει.

Ὁ ἄλλοτε ἀντιβενιζελικός ὑπουργός Γεώργ. Μερκούρης (γιός τοῦ περιφημοῦ δημάρχου Σπύρου Μερκούρη καί ἀδελφός του ἐπίσης πολιτικοῦ καί παρακοιμώμενου τοῦ Γ. Κονδύλη Σταμάτη Μερκούρη, πατέρα τῆς ἡθοποιοῦ Μελίνας) εἶχε ἰδρύσει ἀπό τό 1934 τό «Ἐθνικοσοσιαλιστικό Κόμμα Ἑλλάδος», κόμμα ἐπίσημα ἀναγνωρισμένο ἀπό τή Φασιστική Διεθνή. Ὁ Μερκούρης ἔλαβε μέρος καί στοῦ διεθνές φασιστικό συνέδριον τοῦ Μοντραί, ἐνῶ τόσο αὐτός, ὅσο καί ὁ ἀδελφός του Σταμάτης, ἔκαναν προπολεμικά ταξίδια στήν Ἰταλία, σάν ἐπίσημοι προσκεκλημένοι τοῦ Μουσολίνι. Ὁ Γ. Μερκούρης, ἀμέσως μετά τήν εἴσοδο τῶν Γερμανῶν ἐπανίδρυσε τό κόμμα του μέ τόν ἴδιο βέβαια τίτλο καί ἀργότερα τοποθετήθηκε ἀπό τόν Τσολάκογλου διοικητής στήν Τράπεζα Ἑλλάδος. Ἡ γερμανική πρεσβεΐα, θεωρώντας τον δικό της ἄνθρωπο, εἶχε σκοπό νά τόν κάνει κατοχικό πρωθυπουργό, ἀλλά ἐν τῷ μεταξύ πέθανε (1943).

Ὁ ἀπόστρατος συνταγματάρχης Περικλῆς Κάβδας ἐπὶ Μεταξᾶ ἦταν ὑπουργός γεν. διοικητής Θράκης καί μετά τήν Κατοχή ἐκλέχτηκε πέντε φορές βουλευτής Δράμας καί ἐγίνε ὑφυπουργός Γεωργίας στήν Κυβέρνηση Παπάγου. Ἐν τούτοις, ὑπῆρξε μαζί μέ τόν Ἀλέξ. Γιάνναρο (τόν προπολεμικό ἀρχηγό τῶν ἰταλόφιλων Μελανοχιτώνων, ἐκδότῃ ἐφημερίδων) συναρχηγός ἄλλου ἐθνικοσοσιαλιστικοῦ κόμματος πού σχηματίστηκε στήν κατοχική περίοδο. Μέ εἰδικό διάταγμα τῆς Κυβερνήσεως Τσολάκογλου, ὁ Κάβδας πῆρε τόν βαθμό τοῦ ὑποστρατήγου (1942).

Ὁ γνωστός καθηγητής Νικόλαος Λούβαρις ἦταν ὑπουργός

τῶς εἰδους (ὄπλα πυροβόλα, μάχαιραι) θά παραδοθῶσιν εἰς τὸ οἰκεῖον Ἀστυνομικὸν Τμήμα.

5) Ὅπλα φρουρήσεως Τραπεζῶν θά διατηρηθοῦν παρ' αὐτῶν, φυλασσόμενα ἐπιμελῶς καὶ θά ὑποβληθῇ ἡμῖν ὑπεύθυνος δῆλωσις τῆς Τραπεζῆς.

6) Τὰ ὄπλοπωλεῖα θά κλείσουν ἀμέσως παρὰ τοῦ Τμήματος Γενικῆς Ἀσφαλείας, ἀφοῦ προηγουμένως καταγραφοῦν τὰ ὑπάρχοντα ὄπλα κλπ. καὶ θά φρουρηθῶσι.

7) Ἡ προθεσμία παραδόσεως ὄπλων παρατείνεται μέχρι τῆς 6ης μ.μ. τῆς αὐριον (σήμερον) Τετάρτης.

8) Νὰ ἐπαναληφθῇ αὐστηρῶς πρὸς δόλους τοὺς ὑπαλλήλους ἡ ὑποχρέωσις των ὅπως χαιρετοῦν ὅλους τοὺς Γερμανοὺς ἀξιωματικούς, συμφώνως πρὸς τὴν κοινοποιηθεῖσαν διαταγὴν.

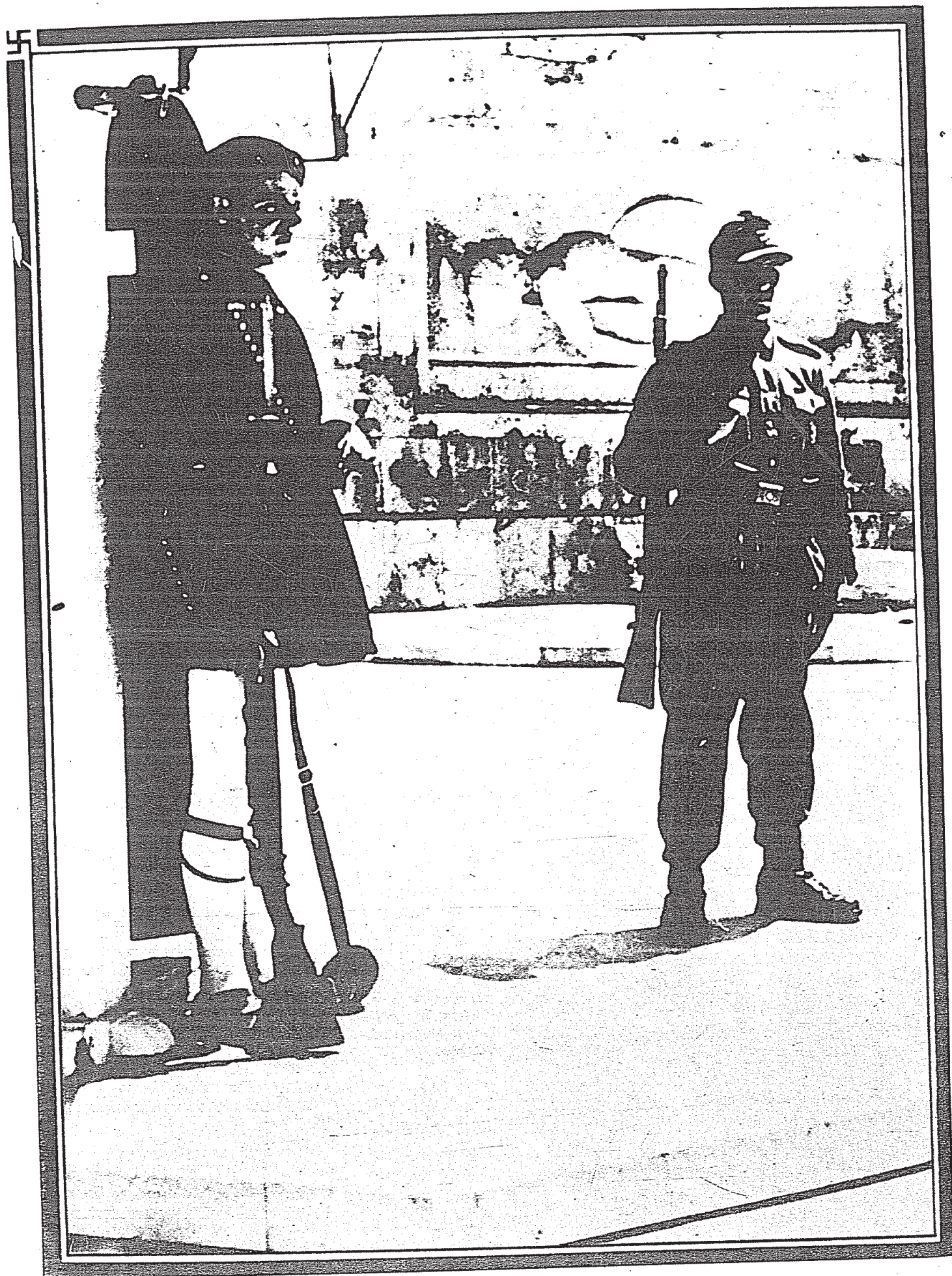
9) Ἀναφέρατε λήψιν παρούσης καὶ ἐκτέλεσιν τῆς.

Ἐν Ἀθῆναις τῇ 28ῃ Ἀπριλίου 1941
Ὁ Διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας: Ι. Βα-
δούρης».

Χθές περὶ τὴν μεσημβρίαν ὁ ἀνώτερος Γερμανὸς ἀξιωματικὸς κ. Λίτκε, συνοδευόμενος ὑπὸ δύο κατωτέρων ἀξιωματικῶν, ἐπεσκέφθη εἰς τὸ Δημαρχεῖον Πειραιῶς τὸν δήμαρχον κ. Μανοῦσκον καὶ ἀνεκοίνωσεν εἰς αὐτόν, ὅτι ἀναλαμβάνει τὴν διοίκησιν τῆς πόλεως.

Ὁ στρατιωτικὸς διοικητὴς Πειραιῶς κ. Λίτκε ἐτόνισεν εἰς τὸν δήμαρχον κ. Μανοῦσκον, ὅτι πρὶν εἰς τὴν θέσιν τοῦ, ἀσκῶν τὰ καθήκοντά του, εἰς αὐτόν δὲ πρέπει ν' ἀπευθύνωνται ὅλαι αἱ ἄλλαι ἀρχαὶ τῆς πόλεως, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀστυνομικὴν ἀρχήν, ἡ ὁποία θά ἔχῃ ἀπ' εὐθείας ἐξάρτησιν ἀπὸ τὴν γερμανικὴν στρατιωτικὴν ἀρχήν.

Ὁ κ. Λίτκε διεβίβασε πρὸς τὸν κ. Μανοῦσκον τὴν ἐπιθυμίαν τῶν γερμανικῶν ἀρχῶν περὶ τῆς ταχυτέρας ἐπανόδου τῆς κανονικῆς ζωῆς τῆς πόλεως, διὰ τὸ ἀνοιγμα

Παιδείας στην Κυβέρνηση Μεταξά μέχρι την ημέρα που κηρύχθηκε η δικτατορία της 4ης Αυγούστου και παραιτήθηκε, αρνούμενος να υπογράψει το διάταγμα αναστολής του συντάγματος. Υπουργός Παιδείας και πάλι ύστερα από επίμονη προτροπή του Δαμασκηνού, ορκίστηκε και στην Κυβέρνηση Ράλλη. Μετά τον πόλεμο έγινε ακαδημαϊκός. Ο Ν. Λούβαρις στα «Απομνημονεύματά» του, που δημοσιεύτηκαν στον «Εθνικό Κήρυκα» το 1950, ανασκευάζει την ημερομηνία της συλλήψεώς τους (14 και όχι 21 Απριλίου) και υποστηρίζει ότι οφειλόταν σέ προσπάθειες, που είχε πρόθεση να κάνει μαζί με τους επίσης συλληφθέντες πολιτικούς (τόν εκ των ηγετών του Λαϊκού Κόμματος και άλλοτε υπουργό Πέτρο Ράλλη, τόν Ν. Δαρβέρη και τόν Κωνσταντίνο Ροδόπουλο, πρώην υφυπουργό στην Κυβέρνηση Τσολάκη και αργότερα Πρόεδρο της Βουλής επί Καραμανλή), για την σύναψη ανακωχής με τους Γερμανούς, με μεσολάβηση Αυστριακών.

Ο στρατηγός Ιωάννης Πάσσαρης, υφυπουργός Αεροπορίας επί Μεταξά, συνέβαλε με άρθρα του τις πρώτες εβδομάδες της Κατοχής στην πολεμική έναντι της 4ης Αυγούστου, που ασκοῦσε η Κυβέρνηση Τσολάκογλου.

Οι δημοσιογράφοι Σπύρος Τραυλός (ἀπόστρατος συνταγματάρχης) και Νικόλαος Αναστασόπουλος, από την πρώτη ημέρα της Κατοχής ανέλαβαν την διεύθυνση της «Καθημερινής» και την κατέστησαν έντονο προπαγανδιστικό ὄργανο τῶν κατοχικῶν ἀρχῶν. Ο Σπ. Τραυλός είχε δημοσιεύσει στην περίοδο αυτή πολλά άρθρα του, καθαρά προπαγανδιστικά και μετά την Απελευθέρωση δικάστηκε ὡς δοσίλογος.

Τέλος, υπάρχει ἡ περίπτωση τοῦ γνωστοῦ προπολεμικοῦ κινηματῖα Ναπ. Ζέρβα. Ὅπως ἀποκαλύπτεται σέ ἄλλο τόμο τοῦ παρόντος ἔργου, ὁ ἀργότερα ἀρχηγός τοῦ ἀντιστασιακοῦ ΕΔΕΣ Ναπ. Ζέρβας ὑπῆρξε πράγματι γερμανόφιλος στοὺς πρώτους κατοχικούς μῆνες. Κι αὐτὴ ἀκόμη ἡ ἴδρυση τοῦ ΕΔΕΣ, τέτοιους σκοποὺς ἐξυπηρετοῦσε. Ὁ ΕΔΕΣ ἰδρύθηκε γιὰ νὰ ἐπιδιώξει τὴν διαδοχὴ τοῦ Τσολάκογλου σὴν κατοχικὴ κυβέρνηση, ὑπὸ τίς γερμανικὲς εὐλογίες. Χωρὶς ἀμφιβολία ὅμως ὑπάρχει σαφὴς διάκριση ἀνάμεσα σὴν πρώτη περίοδο τῆς Κατοχῆς καὶ τὴν δεύτερη, ποὺ γιὰ τὸν Ζέρβα ἀρχίζει μετὰ τὴν ἀνοδὸ τοῦ στὰ βουνὰ καὶ τὸν σχηματισμὸ ἀνταρτικῶν ὁμάδων.

τῶν καταστημάτων καὶ διὰ τὴν παλινδότησιν τῶν Πειραιέων.

Ἐπίσης ὁ κ. Λίτκε ἐτόνισεν, ὅτι πρέπει τὸ ταχύτερον ν' ἀνοίξουν τὰ σχολεῖα τοῦ Πειραιῶς.

Ὁ κ. Μανουσῆκος ἀπάντησεν ὅτι ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ θὰ καταβάλλῃ πᾶσαν προσπάθειαν ὥπως ἐπαναληφθῇ ὁ κανονικὸς ρυθμὸς τῆς πόλεως καὶ ὅτι ἡ λειτουργία τῶν σχολείων θὰ ἐπαναληφθῇ ἐν τῷ τετραμῆρῳ, συμφῶνως πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ.

Χθὲς τὸ ἀπόγευμα ὁ Γερμανὸς στρατιωτικὸς διοικητὴς Πειραιῶς κ. Λίτκε ἐπεσκέφθη ἐκ νέου τὸν δήμαρχον κ. Μανουσῆκον καὶ συνειργάσθη μετὰ τούτου διὰ τὴν διευθέτησιν ζητημάτων ἀφορώντων τὰς διαφόρους ἀρμεδιότηας τῶν ὑπηρεσιῶν. Εἰς τὴν συνεργασίαν μετέσχε καὶ ὁ διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας Πειραιῶς κ. Βασιλόπουλος.

ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΥΗΝ ΤΟΥ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ

Εἰς τὸ ὑπουργεῖον Συγκοινωνίας συνεκροτήθη χθὲς σύσκεψις, εἰς ἣν μετέσχον αἱ ἀρμοδίαι ὑπηρεσίαι αὐτοῦ, καθὼς καὶ τοῦ ὑπουργείου Ὁικονομικῶν καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν σύνηθη τὸ ζήτημα τῆς ἐπισκευῆς τῶν θαλάσσιων αἰτίνες ἐπηνέχθησαν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου, εἰς τὰς συνδεούσας τὸ κέντρον μετὰ τὰς ἐπαρχίας ὁδικὰς ἀρτηρίας, ὥστε νὰ ἐπαναληφθοῦν αἱ συγκοινωνίαι.

Τὸ συνολικὸν ποσὸν, ὅπερ θ' ἀπαιτηθῇ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, δὲν καθωρίσθη εἰσέτι, δεδομένου ὅτι ἐλλείπει τὸ βασικὸν πρὸς τοῦτο στοιχεῖο, τῆς ἐκτάσεως, δηλονότι τῶν ζημιῶν.

Διὰ τὴν ἐξακρίβωσιν αὐτῶν διετάχθησαν αἱ κατὰ τόπους ὑπηρεσίαι Δημοσίων Ἔργων, ὥπως προβοῦν εἰς σχετικὴν ἐπιτόπιον ἐξέτασιν καὶ ὑποβάλλουν εἰς τὸ ὑπουργεῖον ἀκριβεῖς ἐκθέσεις.

ΠΟΙΟΣ ΚΥΒΕΡΝΑ;

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 29. (Α. Π.). — Ο διπλωματικός συνεργάτης της «Έφημερίδος του Χρηματιστηρίου», κ. Κάρλ Μέγκερλε, δημοσιεύει σήμερον άρθρον, διά του οποίου καλεί την Έλβετίαν νά θεωρήσῃ τήν καταστροφὴν τῆς Νοτιοσλαβίας ὡς προειδοποίησιν καί νά κατανοήσῃ τέλος πού εἶναι δυνατόν νά ὁδηγηθῇ μία χώρα, ὅταν εἰς αὐτὴν ὑπάρχῃ ἐπικίνδυνος ἀντίθεσις μεταξύ τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς κυβερνήσεως τῆς καί τῆς γλώσσης τὴν ὁποίαν τηρεῖ ὁ τύπος καὶ ἡ δημοσία γνώμη. Ὅταν δίδεται ἐλευθέρᾳ οἰκονομία εἰς τὰ ἐνστικτικὰ τῆς μάζης καὶ ὅταν ἀπὸ νοχέλειαν ἡ κυβερνήσις παραδέχεται ὅτι δι' ἀντιγερμανικῶν ἐπιδράσεων ὁ πληθυσμὸς ἐπιδίδεται εἰς φαντασιοπληξίας ἐν σχέσει μετὰ τὴν ἰδίαν του κατάστασιν ὡς καὶ μετὰ τὰς παγκοσμίους συνθήκας, αἱ φαντασιοπληξίαι αὗται θὰ καταλήξουν ἀναμφιδόλως εἰς τὴν καταστροφὴν τῆς χώρας. Ὁ ἀρθρογράφος τοῖς κατόπιν ἐφημερίδες, κόμματα καὶ σημαντικὰ ὀργανώσεις, ὡς καὶ ἐξέχουσαι προσωπικότητες ἐξακολουθοῦν ἐν Έλβετίᾳ νά λαμβάνουν τὸ μέρος τῶν ἐχθρῶν τῆς Γερμανίας καὶ νά προκαλοῦν τὸ Ράιχ. Ἡ Έλβετία δοξάζει τοὺς ἐχθροὺς τῆς Γερμανίας, συνεχίζει ὁ κ. Μέγκερλε, μία δὲ ἡθικὴ τρομοκρατία ἐξαπελύθη ἐ-

ναντίον τῶν Έλβετῶν δημοσιογράφων, οἱ ὅποιοι προσεκλήθησαν ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ Ράιχ καὶ οἵτινες ὑβρίζονται ἀποκαλούμενοι προσκυνηταὶ τῆς Γερμανίας.

Ὁ ἀρθρογράφος καταφέρεται ἀκολούθως ἐναντίον ἰδίως τοῦ θεολόγου Κάρλ Μπάρτ, μεταναστεύσαντος εἰς Σουηδίαν καὶ ὁ ὁποῖος διατρέχει τὴν χώραν διὰ νά κηρύττῃ ὑπὸ μορφὴν θρησκευτικῶν θεμάτων ἐν μέσῳ πλήρων αἰθουσῶν ἐναντίον τοῦ Ράιχ. Ἡ Έλβετία γνωρίζει τὰς σχέσεις τοῦ ἐν λόγω θεολόγου μετὰ τοῦ Ράιχ. Ἐὰν αἱ ἐλβετικά ἀρχαὶ παρ' ὅλα ταῦτα ἐπιτρέπουν εἰς τὸν Μπάρτ καὶ εἰς ἄλλα πρόσωπα νά ἐξεγείρουν τὴν δημοσίαν γνώμην ἐναντίον τῆς Γερμανίας, δὲν ἀξίζει πλέον τὸν κόπον νά συζητῇ τις μετὰ τὸν τύπον ἢ μετὰ τὰς ἐλβετικὰς ἀρχὰς διὰ τὴν σημασίαν τῆς λέξεως οὐδετερότητος.

Πᾶς λογικὸς Έλβετὸς, συνεχίζει ὁ κ. Μέγκερλε, γνωρίζει κάλλιστα ὅτι ἡ θέσις τῆς Έλβετίας ἀπὸ οὐδεμιᾶς ἀπόψεως τῆς ἐπιτρέπει νά ἐκμεταλλεύεται τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν. Ἡ κατάστασις κατέστη ἀνυπόφορος καὶ δὲν δύναται πλέον ἡ Έλβετία νά κρύπτεται ὀπισθεν τῆς δημοκρατικῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς οὐδετερότητος.

Ἐνῶ ἀπὸ τῆς 25 Ἀπριλίου 1941, δύο μέρες πρὶν τὴν εἴσοδον τῶν Γερμανῶν, ἔχουν ἐγκαταλείψει τὴν Ἀθῆνα καὶ οἱ δύο ὑπουργοὶ (Σακελλαρίου καὶ Μανιαδάκης), πού εἶχαν παραμείνει σάν κυβερνητικὴ ὀπισθοφυλακὴ, εἶναι φανερὴ ἡ ὑπαρξὴ κενοῦ ἐξουσίας στὴν ἐλληνικὴ πρωτεύουσα. Ἡ Κυβέρνησις Τσουδεροῦ δὲν εἶχε ἀφήσει καμιά ὁδηγίαν, οὔτε εἶχε πάρει κάποια σχετικὴ ἀπόφασις, γιὰ τὸ πῶς θὰ διοικηθῇ ὁ κρατικὸς μηχανισμὸς μετὰ τὴν ἀποχώρησίν της.

Τὰ γεγονότα ὅμως πού ἔτρεχαν, δὲν ἄφηναν εὐχέρεια γιὰ νά βρεθῇ κάποιος νά ἀναπληρώσῃ τὸ κενὸ τῆς ἐξουσίας. Καὶ ὁ κάθε ἀρμόδιος ἢ μὴ ἄφηνε τὰ πράγματα νά ἐξελισσονται μόνα τους.

Ὅταν τὸ πρωτὶ τῆς 27ης Ἀπριλίου 1941, οἱ Γερμανοὶ ἐμπαῖναν στὴν Ἀθῆνα, ὁ κρατικὸς μηχανισμὸς βρισκόταν σὲ κατάστασι μετὰ τὴν ὑπάρξεως καὶ ἀνυπαρξίας. Ὁλὴ ἡ ἱεραρχία τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων βρισκόταν σὲ ἀναμονή. Μόνον οἱ γενικοὶ γραμματεῖς θεωροῦσαν τὸν ἑαυτὸ τους παραιτημένο. Καὶ φυσικὰ ἀπείχαν ἀπὸ τὰ καθήκοντά τους.

Ὅπως καὶ νᾶχει τὸ πρᾶγμα, καμιά δημοσία ὑπηρεσία δὲν ἐπρόκειτο νά διαλυθῇ. Κάποια λύσις ἔπρεπε νά βρεθῇ γιὰ νά συνεχιστεῖ ἡ ὑπαρξὴ τοῦ Κράτους. Στά παρασκήνια, οἱ πολιτικοὶ παράγοντες, ἔπαιρναν θέσεις προτείνοντας, ἀποδεχόμενοι ἢ ἀπορρίπτοντας.

Ὁ Γεώργιος Παπανδρέου εἶχε προτείνει τὴ σύστασι κάποιου εἰδους δημογεροντίας ὑπὸ τὴν σκέπη τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἶχε ἔρθῃ σὲ ἐπαφὴ μετὰ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Χρύσανθο γιὰ νά ὑλοποιηθῇ ἡ σκέψη του. Ἡ προσπάθεια αὕτη, τέθηκε στὴν ἀρχὴ σὲ ἀπραξία, λόγῳ τῆς ἀπροθυμίας τοῦ Χρυσάνθου νά συνδράμῃ, ἐκ τῶν ὑστέρων ὅμως ὁ ἐν συνεχείᾳ σχηματισμὸς κυβερνήσεως ἀπὸ τὸν Τσολάκογλου, ἀφαίρεσε κάθε πιθανότητα πραγμάτων.

Στὸ διήμερον πού μεσολάβησε ἀπὸ τὴν ἀποχώρησι τῶν τελευταίων μελῶν τῆς Κυβερνήσεως Τσουδεροῦ μέχρι τὴν ἀφίξιν τῶν Γερμανῶν, τὴν ἐξουσία ὑποτίθεται ὅτι ἔλεγχε ὁ στρατηγὸς Καβράκος, σάν ἀνώτερος στρατιωτικὸς διοικητής. Ἐν τούτοις, τὸ ἀνώτερον πολιτικὸ ἀξίωμα κατεῖχε ὁ Νομάρχης Ἀττικοβοιωτίας Κων. Πεζόπουλος, ἐνῶ παρέμενε στὴ θέσις του καὶ ὁ ὑφυπουργὸς Ἐπισπισμοῦ Ζαφειρόπουλος.

Καὶ στὸν Πεζόπουλο ἀνέθεσαν πρὸς στιγμὴν οἱ Γερμανοὶ νά συνεχίσῃ τὴν ἀσκήσι τῆς ἐξουσίας ἐπιχειρώντας τὸν σχηματισμὸν κυβερνήσεως. Σχετικὴ εἶναι ἡ ἀφήγησις τοῦ καθηγητῆ Δ. Γρ. Τσάκωνα, πού πρωτοδημοσιεύτηκε στὸ βιβλίον τῶν Κ. Χατζηπατέ-

ρα - Μ. Φαφαλιού «Μαρτυρίες 40-41», Ἀθήνα 1982 (σελ. 390):

«Μιά μέρα πρὶν ἀπὸ τὴν ἔλευση τῶν Γερμανῶν, ὁ πατέρας μου, διευθυντὴς τῆς Νομαρχίας Ἀττικοβοιωτίας, συνεσκέφθη μὲ τὸν Νομάρχη Κ. Πεζόπουλο. Ὁ Νομάρχης, πού μετὰ τὴν μετακίνηση τῆς κυβερνήσεως στὴν Κρήτη, ἦταν ἡ ὑπατὴ ἀρχὴ τῆς Ἀθήνας, ρώτησε τὸν πατέρα μου τί ἔπρεπε νὰ γίνει γιὰ νὰ ἀποφευχθοῦν βανδαλισμοὶ τῶν στρατευμάτων κατοχῆς στὴν ἀτυχή πόλη. Ὁ πατέρας μου τοῦ εἶπε ὅτι ἔπρεπε νὰ γίνει σύσκεψις τῶν ἀρχῶν, δηλαδὴ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, τοῦ Στρατιωτικοῦ Διοικητοῦ καὶ τοῦ Δημάρχου στό οἶκμα τῆς Νομαρχίας ἢ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Ὁ συλλογισμὸς του ἦταν πῶς αὐτοὶ πλέον ἐναπέμειναν σάν ὑπατοὶ τῆς Πολιτείας ἀφοῦ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Κράτους μὲ τὴν Κυβέρνηση εἶχαν μεταφερθεῖ στὴν Κρήτη. Σύμφωνα λοιπὸν μ' αὐτὴ τὴν πρόταση ἡ σύσκεψη τῶν τοπικῶν ἀρχῶν ἐγίνε μιά μέρα πρὶν ἀπ' τὴν εἰσβολὴ τῶν Γερμανῶν στὴν Ἀθήνα στό γραφεῖο τοῦ Νομάρχου Ἀττικοβοιωτίας. Πλὴν ὅμως ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν δὲν προσῆλθε. Ὁ πατέρας μου ἐρωτηθεὶς ἀπὸ τὸν Νομάρχη γιὰ τὸ πρακτέο τοῦ συνέστησε νὰ μιλήσῃ τηλεφωνικὰ μὲ τὸν Μακαριώτατο. Τὴν ὥρα ἐκείνη ἐμπήκα κι ἐγὼ στό γραφεῖο τοῦ Νομάρχου πού πολὺ μ' ἀγαποῦσε.

—«Μακαριώτατε», τὸν ἄκουσα νὰ λέει στό τηλέφωνο, «ἐγὼ μὲ τὸν Στρατιωτικὸ Διοικητὴ Καβράκο, τὸν Δήμαρχο Α. Πλυτὰ κι ἐλπίζω μὲ σᾶς, ἀποφασίσαμε νὰ ὑποδεχθοῦμε τοὺς Γερμανοὺς στοὺς Ἀμπελοκήπους γιὰ ν' ἀποφύγουμε βανδαλισμοὺς τῶν στρατευμάτων κατοχῆς στὴν πόλη. Διακατεχόμεθα ἀπὸ μεγάλη ἀνησυχία γιὰ τὴν τύχη τοῦ πληθυσμοῦ».

—«Ναί, θὰ σᾶς στείλω τὸ διάκο μου», εἶπε ἀπλῶς ὁ Χρύσανθος κι ἡ συνομιλία τελείωσε ἀπότομα, ὅπως μᾶς διηγήθηκε ὁ Νομάρχης.

Τὴν ἐπομένη Νομάρχης, Στρατιωτικὸς Διοικητὴς καὶ Δήμαρχος, ἀξιοπρεπεῖς καὶ κατὰ βάθος πολὺ ταραγμένοι, ὑπεδέχθησαν στοὺς Ἀμπελοκήπους τὸν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων στρατηγὸ φόν Στοῦμμε.

—«Εἴμεθα οἱ ἀρχές τῆς πόλεως καὶ σᾶς ὑποδεχόμεθα μὲ τὴν προσδοκία ὅτι οἱ στρατιῶτες σας θὰ σεβασθοῦν τὴν πόλη», τοῦ εἶπε χαιρετώντας τὸν ὁ Νομάρχης Κ. Πεζόπουλος.

—«Ποιὸς εἶναι ὁ ἀνώτερος ἀπὸ σᾶς;», ρώτησε κοφτὰ ὁ Γερμανὸς στρατηγός. Τότε ὁ Δήμαρχος ἔδειξε τὸν Νομάρχη. Αὐτοστιγμῆς καὶ πρὸς κατάπληξιν ὅλων ὁ Γερμανὸς στρατηγὸς ἐδήλωσε: «Τότε σεῖς, κύριε Νομάρχα, θὰ σχηματίσετε Κυβέρνηση, ὑπουργοποιώντας τὸν Δήμαρχο καὶ τὸν Στρατιωτικὸ Διοικητὴ».

Μετὰ ἀπὸ λίγα λεπτά ἐφθανε στό σπίτι μας στὴν ὁδὸ Τaréλλα 10, τὸ αὐτοκίνητο τοῦ Πρωθυπουργοῦ. Μέσα ἀπ' αὐτὸ ἐβγαίνει ὁ ὁδηγὸς τοῦ Νομάρχου πού εὐσεβάστως εἶπε στὸν ἐμβρόντητο πατέρα μου ὅτι «ὁ Πρωθυπουργὸς Κ. Πεζόπουλος, σᾶς περιμένει στό γραφεῖο του γιὰ ν' ἀναλάβετε γενικὸς διευθυντὴς τοῦ Πολιτι-

ΑΙ ΕΝ ΒΟΜΒΑΗ ΑΝΤΙΑΓΓΛΙΚΑΙ ΤΑΡΑΧΑΙ ΝΕΚΡΟΙ ΚΑΙ ΤΡΑΥΜΑΤΙΑΙ

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 29. (Α. Π.). — Τὸ Τρανζότσεαν πληροφορεῖται ἐκ Σαγκάης ὅτι, καθ' ἃ ἐγνώσθη ἐκεῖ, αἱ ἀντιαγγλικαὶ διαδηλώσεις ἐπεκτείνονται εἰς τὰς Ἰνδίας. Εἰς τὴν Βομβάην ἡ τάξις δὲν ἀποκατεστάθη ἀκόμη παρὰ τὴν χρησιμοποίησιν ἀγγλικῶν στρατευμάτων. Εἰς Κόουνπορ ἡ ἀστυνομία ἤνοιξε πῦρ κατὰ ἐθνικιστῶν διαδηλωτῶν. Ἐφονεύθησαν τινες ἐξ αὐτῶν καὶ ἐτραυματίσθησαν πολλοί. Κατὰ σύγκρουσιν ἡ ὁποία ἐγένετο μετὰ τῆς ἀστυνομίας καὶ τῶν διαδηλωτῶν τὸ ἀπόγευμα τῆς Δευτέρας, δύο Ἰνδοὶ ἐφονεύθησαν καὶ 10 ἐτραυματίσθησαν. Οὕτω κατὰ τὰς τελευταίας 4 ἡμέρας οἱ φονευθέντες ἀνέρχονται εἰς 14, οἱ δὲ τραυματισθέντες εἰς 140. Ὁ Ἀγγλος Διοικητὴς τῆς περιφερείας τῆς Βομβάης ἐξέδωκε διαταγὴν διὰ τῆς ὁποίας ἀπαγορεύεται ἡ συγκέντρωσις πέραν τῶν 5 ἀτόμων εἰς τὰς ὁδοὺς.

Νεώτεροι πληροφορίαι περὶ τῶν ταραχῶν ἐν Βομβάῃ, μέσω Καθούλ, ἀναφέρουν ὅτι ὅταν κατὰ τὰς συμπλοκάς, αἱ ὁποῖαι συνέβαινον εἰς τὰς ὁδοὺς ἕνας νεαρὸς Ἰνδὸς παρουσιάσθη αἰφνιδίως εἰς τὸν ἐξώστην μιᾶς οἰκίας καὶ προσέκλεισε τοὺς Ἰνδοὺς νὰ ἐξεγερθῶν κατὰ τῶν Ἀγγλῶν, οἵτινες τοὺς καταπιέζουν καὶ οἱ ὁποῖοι ἐπωφελοῦνται τῶν προστριβῶν, οἱ ὁποῖοι ὑφίστανται μετὰ τῶν Ἰνδῶν καὶ Μουσουλμάνων, ἡ μανία τοῦ λαοῦ ἐστράφη ἐναντίον τῆς Ἀστυνομίας, ἥτις ἀμέσως ἀπέκλεισεν ὅλας τὰς συνεικίας καὶ ἤνοιξε πῦρ ἐναντὶ τοῦ πληθους.

Αἱ ταραχαὶ ἐν Βομβάῃ ἐξεδηλώθησαν τὸ πρῶτον τὴν Δευτέραν εἰς τὴν ἐργατικὴν συνοικίαν τῆς πόλεως. Συγκρούσεις μετὰ τῶν Ἰνδῶν καὶ Μουσουλμάνων ἐγένοντο ἐπίσης τὴν Δευτέραν καὶ εἰς τὸ Μπιχάρ Σαρίφ, χωρίον εὐρισκόμενον εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Πάτνα. Εἰς τὸ χωρίον αὐτὸ ἐφονεύθη ἓν ἄτομον καὶ 12 ἐτραυματίσθησαν.

Ο ΥΙΟΣ ΤΟΥ κ. ΡΟΥΖΒΕΛΤ

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 29. (Α. Π.). — Ἀγγέλλεται ἐξ Ἀμστερνταμ ὅτι ὁ κ. Τζαίημς Ρουζβέλτ, υἱὸς τοῦ Προέδρου τῶν Ἡν. Πολιτειῶν ἐφθασεν εἰς Τσούγκ — Κίγκ κομίζων ἐπιστολὴν τοῦ πατρὸς του πρὸς τὸν Τσάγκ — Κάι — Σέκ. Εἰς τοὺς δημοσιογράφους διέβηκεν ὅτι ἀπεστάλη εἰς Τσούγκ — Κίγκ ὡς στρατιωτικὸς συμβούλος.

Η ΝΕΑ ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΣ

Ἀπὸ σήμερον ὁ τόπος θὰ ἔχῃ Κυβέρνησιν νόμιμον, προεδρευομένην ἀπὸ γενναῖον ἀξιωματικὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ, τὸν Στρατηγὸν Γεώργιον Τσολάκογλου, διοικητὴν μιᾶς στρατιᾶς, ἣ ὁποία διεκρίθη εἰς ἡρωϊκοὺς ἀγῶνας. Συνεργάται τοῦ νέου Πρωθυπουργοῦ εἰς τὸ τραχὺ ἔργον τῆς ἀνορθώσεως καὶ περισυλλογῆς, εἶναι, καθὼς θὰ ἴδῃ ὁ ἀναγνώστης εἰς τὸν ἐν ἄλλῃ στήλῃ δημοσιευόμενον κατάλογον τῶν νέων ὑπουργῶν, διακριθέντες ἀξιωματικοὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ καὶ πολῖται διακεκριμένοι οἱ ὁποῖοι προθύμως ἐπωμίζονται τὸ ἔργον, τὸ πράγματι δυσχερὲς καὶ ἐπιπονον, τῆς οἰκοδομήσεως. Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς δὲν ἤμπορεῖ παρὰ νὰ βοηθήσῃ ὁλοπύχως τὴν προσπάθειαν, διότι γνωρίζει ὅτι ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐξαρτᾶται ἡ εὐθυμία του καὶ ἡ εὐτυχία τῆς χώρας ἐν μέσῳ τῆς συμφορᾶς εἰς τὴν ὁποίαν τὴν κατέλειπεν ἡ πολεμικὴ περιπέτεια. Ἡ χθесινὴ προκήρυξις τοῦ Πρωθυπουργοῦ πρὸς τὸν Στρατὸν καὶ τὸν Λαόν, διαγράφει τὰ πλαίσια ἐντὸς τῶν ὁποίων θὰ κινηθῇ ἡ νέα Κυβέρνησις καὶ καθορίζει τοὺς σκοποὺς τῆς ἐνεργείας της: «....Θὰ ἔχῃ—λέγει ἡ προκήρυξις περὶ τῆς Κυβερνήσεως—ὡς ἐντολὴν καὶ μοναδικὸν προορισμόν, τῇ συγκαταθέσει τῶν δυνάμεων κατοχῆς, ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν τάξιν εἰς τὸν δυστυχημένον αὐτὸν

κοῦ Γραφείου». Τὸ πρόσωπο τοῦ πατέρα μου σκοτεῖνιαισε. Ἔδωσε μιά ἄμεση, σκληρὴ καὶ περήφανη ἀπάντησις: «Εἶπετε πῶς εἶμαι ὑπάλληλος, δὲν μπορῶ».

Ἀπὸ τὴν ἀφήγησιν αὐτῇ τοῦ Δ. Τσάκωνα μαθαίνουμε ὅτι ὁ πρῶτος πού πῆρε τὴν ἐντολὴν σχηματισμοῦ κατοχικῆς κυβερνήσεως ἦταν ὁ Νομάρχης Κων. Πεζόπουλος. Ὡστόσο, ὁ Πεζόπουλος δὲν χρησιμοποίησε τὰ ἡνία τῆς ἐξουσίας παρά γιὰ λίγες μόνον ὥρες. Στὴν προτίμησιν τῶν Γερμανῶν τὸν διαδέχθηκε ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων Ἀμβρόσιος Πλυτᾶς, πού χειρίστηκε πληθώρα ἀρμοδιοτήτων, ὅπως εἶδαμε, γιὰ ἐλάχιστα 24 ὥρες. Ἡ ἄφιξη μέσα στοῦ ἐπόμενο τριήμερο τοῦ στρατηγοῦ Τσολάκογλου τερμάτισε τὸ κενὸ ἐξουσίας, μέ τὴν συγκρότησιν τῆς πρώτης κατοχικῆς κυβερνήσεως.

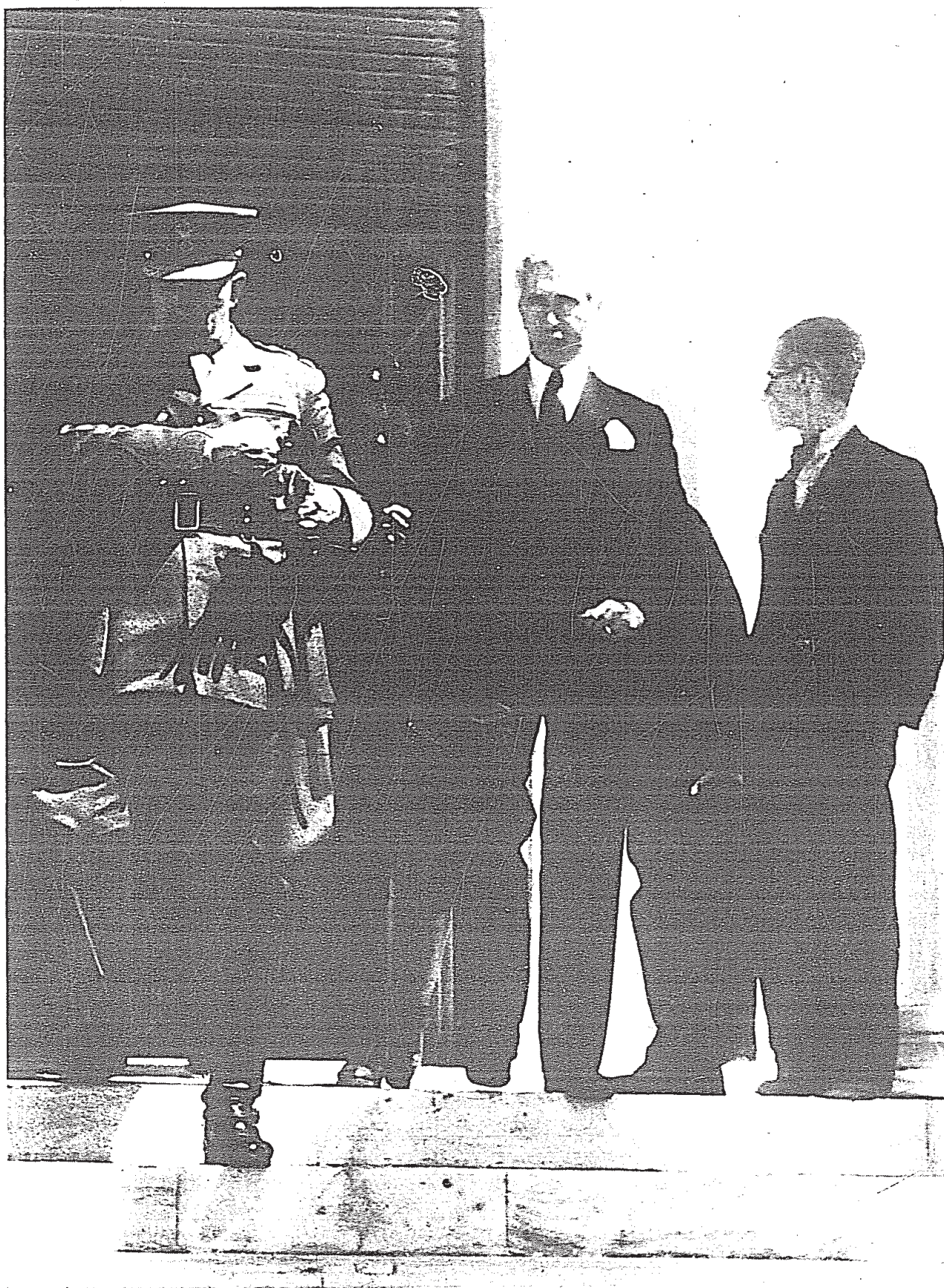
Ο ΤΣΟΛΑΚΟΓΛΟΥ ΣΧΗΜΑΤΙΖΕΙ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Εὐθύς μετὰ τὴν συνθηκολόγησιν πού ὑπόγραψε, ὁ στρατηγὸς Γ. Τσολάκογλου, ἔγινε δέκτης προτάσεων ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς στρατηγούς γιὰ νὰ σχηματίσῃ κυβέρνησιν. Γιὰ τὸ πῶς τὸν ἐβλεπαν οἱ Γερμανοί, σχετικὸ εἶναι ἓνα ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ Χέρμαν Νοϊμπάχερ, εἰδικοῦ πληρεξουσίου τοῦ Χίτλερ γιὰ τὴν Ν.Α. Εὐρώπῃ (Hermann Neubacher, «Sonderauftrag Südost 1940-45», Berlin - Frankfurt 1956):

«Στοὺς Ἕλληνες πολιτικούς, πού πέθαναν ἀπὸ φυσικὸ θάνατο, ἀνήκουν καὶ οἱ Τσολάκογλου καὶ Ράλλης. Ὁ πρῶτος ἦταν ἓνας σωστός στρατηγὸς πού ὁδήγησε τὸν ἑλληνικὸ στρατὸ κατὰ τῶν δυνάμεων τοῦ Ἀξονος καὶ συνθηκολόγησε τὴν 21ῃ Ἀπριλίου 1941 ὕστερα ἀπὸ γενναῖον ἀγῶνα, ἀφοῦ ἀναγνώρισε τὸ μάταιον τῆς περαιτέρω ἀντιστάσεως στὴ γερμανικὴ ἐπίθεσιν—μιά πραγματικὰ πικρὴ ἀπόφασιν γιὰ ἓνα γενναῖον στρατιώτη... Ὁ Τσολάκογλου, βαδίζοντας ἐπὶ τῆς ἱστορικῆς γραμμῆς Χίντεμπουργκ-Πεταίν, ἀκολούθησε τὴν φωνή, μέσα στὴ δυστυχία τοῦ Ἕθνους, νὰ τεθεῖ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Κράτους καὶ νὰ κάνει ὅ,τι καλὸ μπόρεσε...»

Ὁ Τσολάκογλου ἔχει κατακριθεῖ περισσότερο γιὰ τὴν ὑπογραφή τῆς συνθηκολογήσεως, παρά γιὰ τὴν ἀπόφασίν του νὰ σχηματίσῃ κυβέρνησιν ὑπὸ τὴν γερμανικὴν κατοχή. Παρ' ὅλα αὐτά, ὀφείλουμε νὰ ἀναφέρουμε μιά ἀνακοίνωσιν τοῦ ὑποστρατήγου Πλατῆ, πού ἡ Κυβέρνησις Τσουδεροῦ τὸν τοποθέτησε μετὰ τὴν συνθηκολόγησιν σάν γενικὸ διευθυντὴ τοῦ ὑπουργείου Στρατιωτικῶν. Ἡ ἀνακοίνωσις αὐτῇ, πού ἀναφερόταν στὴν συνθηκολόγησιν, ἐκδόθηκε στίς 25 Ἀπριλίου καὶ δημοσιεύθηκε στίς ἀθηναϊκὰς ἐφημερίδας τῆς ἐπομένης, δηλ. πρὶν τὴν εἰσοδὸν τῶν Γερμανῶν στὴν ἑλληνικὴ πρωτεύουσα:

«Κυκλοφοροῦν φῆμαι ὅτι τελευταία ἀτυχῆς ἐκθασίς τῶν πολεμικῶν γεγονότων ἀποδίδεται ἐν μέρει, ὑπὸ τῶν ἀγνοούντων

Τά βασικά στελέχη τῆς πρώτης κατοχικῆς κυβερνήσεως, πού σχημάτισε ὁ στρατηγός Γεώργ. Τσολάκογλου, ἐξέρχονται ἀπό τό Πολιτικό Γραφεῖο (Παλαιά Ἀνάκτορα), ἀμέσως μετά τό πρώτο ὑπουργικό συμβούλιο, πού συνήλθε στίς 30 Ἀπριλίου 1941. Δίπλα στόν Τσολάκογλου εἶναι ὁ Πλ. Χατζημιχάλης (ὑπουργός Ἐθν. Οἰκονομίας καί προσωρινῶς Οἰκονομικῶν) καί ἀνάμεσά τους ὁ στρατηγός Γ. Μπάκος, ὑπουργός Ἐθν. Ἀμύνης.

τρόπον καὶ νὰ χάριση εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν τὴν ἀσφάλειαν διὰ μιᾶς ὑπευθύνου καὶ δραστηριᾶς ἐνεργείας, ὥστε κανεὶς νὰ μὴ αἰσθάνεται τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὰς σημερινὰς δυσκόλους καὶ τραγικὰς στιγμὰς, ὡς ἀπροστάτευτον».

Εἰς τὰς προγραμματικὰς δὲ δηλώσεις του, ὁ νέος Πρωθυπουργὸς συνώφισεν εἰς ὀλίγα περιεκτικὰ κεφάλαια τὰ προβλήματα τὰ ὁποῖα ἡ νέα Κυβέρνησις θεωρεῖ ὡς πρωταρχικὰ εἰς τὴν μέριμναν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον της. Εἰς τὰς παραπλεύρως στήλας ὁ ἀναγνώστης θὰ ἴδῃ τὰ ἑπτὰ κεφάλαια τοῦ ἐπείγοντος ἐνδιαφέροντος τοῦ νέου Ὑπουργείου καὶ θὰ συμφωνήσῃ ὅτι ὄντως αὐτὰ ἀποτελοῦν θεμελιώδεις προϋποθέσεις διὰ τὴν ἐπάνοδον τῆς χώρας εἰς ἓνα ρυθμὸν τάξεως καὶ παραγωγικῆς δραστηριότητος.

Ἀναντιρρήτως ἡ πρώτη προσοχὴ καὶ ἡ κυριώτερα φροντίς τῆς νέας Κυβερνήσεως θὰ ἀφιερωθῇ εἰς τοὺς ἡρώϊκους πολεμιστάς μας οἱ ὁποῖοι ἐγκατέλειψαν οἰκογένειαν καὶ ἐργασίαν διὰ νὰ σπεύσουν εἰς τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος των. Ὅλοι δὲ ἀναγνωρίζουν ὅτι ἄνευ τῆς ἀποκαταστάσεως καὶ τῆς περιθάλψεως των δὲν ἡμπορεῖ νὰ νοηθῇ κοινωνικὴ πρόνοια εἰς τὴν εὐρύτεραν της μορφήν. Ἀλλὰ μετὰ τὸ μέγα καὶ οὐσιῶδες αὐτὸ πρόβλημα, ἔρχονται ἄλλα σπουδαίας μορφῆς, ὅπως εἶναι ὁ ἐπισιτισμὸς, ἡ ἀποκατάστασις τῆς ἐθνικῆς καὶ ἰδιωτικῆς οἰκονομίας τῆς χώρας, ἡ ἐξεύρεσις ἐργασίας εἰς τοὺς ἀνέργους, ἡ ἐνίσχυσις τῆς γεωργίας καὶ τῆς βιομηχανίας, αἱ συγκοινωνίαι, ἡ τάξις γενικώτερον καὶ ἡ σταθεροποίησις τῆς ἀσφαλείας εἰς τὸν τόπον. Πρέπει δὲ νὰ ἔχωμεν τὴν πλήρη πε-

τὰς συνθήκας, ὑφ' ἃς εὗρέθη ὁ Στρατὸς μας, εἰς τὸ Σῶμα τῶν Ἀξιωματικῶν. Εὐρισκόμενος ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἡρώων τῆς Στρατιᾶς Ἡπείρου κατὰ τὰς σκληρὰς τελευταίας ἡμέρας, εἶμαι εἰς θέσιν νὰ διαβεβαιώσω τὸν γενναῖον Ἑλληνικὸν Λαόν ὅτι ἅπαντες, βαθμοφόροι καὶ ὀπλίται ἐξετέλεσαν μετ' ἐξαιρετικῆς αὐταπαρνήσεως τὸ καθήκον των, γράψαντες εἰς τὴν Στρατιωτικὴν Ἱστορίαν τῆς Πατρίδος νέας σελίδας δόξης.

Ἡ ἀτυχὴς ἔκθασις τῶν πολεμικῶν γεγονότων δὲν ὀφείλεται εἰς τὴν λιποψυχίαν ἢ ἄλλην αἰτίαν κανενός, ἀλλ' εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς εὗρέθη ἀντιμέτωπος τῶν στρατῶν δύο Αὐτοκρατοριῶν 150 ἑκατομμυρίων.

Νικητῆς ἐν τῷ Ἀλβανικῷ μετώπῳ, εὗρέθη αἰφνης, κατόπιν ἐξαμήνου σκληροῦ ἀγῶνος εἰς τὰ ἀφιλόξενα βουνὰ τῆς Ἀλβανίας, ὑποχρεωμένος κατόπιν τῆς συμπτώξεως τοῦ Νοτιοσλαυικοῦ στρατοῦ, ν' ἀντιμετωπίσῃ εἰς τὰ νῶτα του πλέον, νέον στρατὸν πολυἀριθμον, μέ ἄφθονα μηχανικὰ μέσα καὶ μέ ἰσχυροτάτην ἀεροπορίαν.

Ὑπὸ τὰς συνθήκας ταύτας ἠναγκάσθη νὰ συμπτυχθῇ ἐπὶ βάθους 150 χιλιομέτρων, σφυροκοπούμενος συνεχῶς ὑπὸ τῆς ἐχθρικῆς ἀεροπορίας, χωρὶς νὰ διαθέτῃ τὴν παραμικρὰν προστασίαν ἀέρος.

Ἡ διὰ στρατηγικοῦς λόγους ἐνεργηθεῖσα τελευταία ἐπιχείρησις τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ διεξήχθη χωρὶς νὰ περιέλθῃ οὐδὲ ἓνας στρατιώτης εἰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ, κατὰ τρόπον, ὅστις θὰ προκαλέσῃ τὸν θαυμασμόν ὅλου τοῦ κόσμου, ὅταν γνωσθῶσιν αἱ ἀκριβεῖς συνθήκαι τοῦ ἀγῶνος τούτου.

Εὐρεθεῖς δὲ τέλος μέ ἀποκεκομμένας τὰς πρὸς τὰ ὀπίσω συγκοινωνίας, μὴ δυνάμενος νὰ ἀνεφοδιασθῇ καὶ ἐπικοινωνήσῃ λόγῳ τῶν συχνῶν βομβαρδισμῶν τῆς ἐχθρικῆς ἀεροπορίας, βλέπων καταστρεφόμενας τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην καὶ πιεζόμενος ὑπὸ δύο ἰσχυρῶν ἀντιπάλων ἐκ Βορρᾶ καὶ ἐξ Ἀνατολῶν, ἠναγκάσθη νὰ συνθηκολογήσῃ, ὅταν πλέον ἢ περαιτέρω συνέχισις τοῦ ἀγῶνος κατέστη παντελῶς ἀδύνατος.

Ἑλληνικὲ Λαέ, δύνασαι νὰ εἶσαι ὑπερήφανος διὰ τὰ Τέκνα σου. Ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς ἐπολέμησε μετὰ θαυμαστῆς γενναιότητος, προκαλέσας τὸν θαυμασμόν καὶ αὐτῶν τῶν ἀντιπάλων του καὶ ἂν τελικῶς ἐκάμφθη ὑπὸ τὰ ἀνηλεῆ κτυπήματα στρατοῦ πολυἀριθμοῦ καὶ διαθέτοντος ἄφθονα μηχανικὰ μέσα, τοῦτο δὲν μειώνει τὰ λαμπρὰ κατορθώματά του, τὰ ὁποῖα ἐπετέλεσε κατὰ τὸν ἐξάμηνον ἐπικὸν ἀγῶνα του.

Ὁ Γενικὸς Διεύθυντῆς Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν
Ὑποστράτηγος Πλατῆς»

Ὅπως ἀναφέρει ὁ Τσολάκογλου («Ἀπομνημονεύματα», σελ. 159), ἀπὸ τῆς 26 Ἀπριλίου τοῦ εἶχε γίνει πρότασις ἀπὸ τὸν Γερμανὸ στρατηγὸ Μπίλερ γιὰ νὰ σχηματίσῃ κυβέρνησις. Καὶ τὴν δέχθηκε, ὅπως ὑποστηρίζει, διότι «δὲν εἶχομεν δικαίωμα νὰ

άρνηθώμεν παρεχομένας παρά του ἐχθροῦ ἐκχωρήσεις, αἵτινες δύνανται νά θεωρηθοῦν ὡς ἐξαιρετικόν προνόμιον τοῦ Ἑλληνισμοῦ». Ἐκχωρήσεις ἐννοεῖ τόν σχηματισμό Κυβερνήσεως ἀπό Ἑλληνες καί ἀναρωτιέται: «Δεδομένου ὅτι διὰ τῆς εἰς ἡμᾶς μεταβιβάσεως δικαιωμάτων του ἐστερεῖτο ὁ ἐχθρός τοῦ συνόλου τούτων, δέν ἦτο μιά ἐπιτυχία μας»;

Ἡ κυβέρνησή του συγκροτήθηκε τό βράδυ τῆς 29ης Ἀπριλίου 1941 καί ὀρκίστηκε στίς 11 τό πρωί τῆς ἐπομένης στό Πολιτικό Γραφεῖο, ἀπό τόν ἐφημέριο τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Καρύτση. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χρύσανθος, στόν ὁποῖο εἶχε ἀπευθυνθεῖ ὁ ἀναλαμβάνων τό ὑπουργεῖο Ἐθν. Οἰκονομίας Πλάτων Χατζημιχάλης καί ὁ ὁποῖος ἦταν προσωπικός φίλος του, ἀρνήθηκε νά ὀρκίσει τή νέα κυβέρνηση. Σχετικά γράφει ὁ χρηματίας πρωτοσύγκελλός του Ἀρχιμ. Γερβάσιος Παρασκευόπουλος (περιοδικό «Ἀνάπλασις», Νοέμβριος 1954, σελ. 328):

«... Τήν μεθεπομένην, ἤτοι μετά τήν εἰς Ἀθήνας ἀφίξιν τοῦ Τσολάκογλου δι' ἀεροπλάνου καί περί ὥραν 9ην νυκτερινήν, ἐπισκέπτεται τόν Ἀρχιεπίσκοπον Χρύσανθον, ὁ μετ' ὀλίγον ὑπουργός τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας Χατζημιχάλης, συνδεόμενος προσωπικῶς μετά τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καί ἀγγέλλει εἰς αὐτόν ὅτι ἀπεφασίσθη νά γίνη Κυβέρνησις ὑπό τόν Τσολάκογλου τῆς ὁποίας θά μετάσχη καί αὐτός καί παρακαλεῖ τόν Ἀρχιεπίσκοπον νά ὀρίσῃ τήν ὥραν τῆς ὀρκωμοσίας. Ὁ ἀοίδιμος Χρύσανθος ἐρωτᾷ τότε: «Ἐπαναστατικῶ δικαίῳ γίνεται ἡ νέα Κυβέρνησις;» Καί ὁ Χατζημιχάλης ἀπαντᾷ: «Ὁχι. Ἀλλ' ἐνεκα τῶν περιστάσεων καί διὰ νά μή παραλύσῃ ἡ χώρα». Καί ὁ Ἀρχιεπίσκοπος: «Ἐγώ γνωρίζω ὅτι μιά νέα Κυβέρνησις ὀρκίζεται ἡ Συνταγματικῶ Δικαίῳ ἢ ἐπαναστατικῶ τοιοῦτω. Ὁ Βασιλεὺς καί ἡ Συνταγματική Κυβέρνησις πολεμοῦν εἰς τήν Κρήτην ἐπὶ ἐλληνικοῦ ἐδάφους. Πῶς εἶναι δυνατόν ἐγώ νά ὀρκίσω καί ἐτέραν Κυβέρνησιν τήν στιγμὴν πού δέν ἐκρίθη ὁ ἀγών καί ἡ Ἑλλάς ἀκόμη ζεῖ;» Καί ὁ Χατζημιχάλης ἀπεχώρησε».

Στήν κυβέρνηση τοῦ στρατηγοῦ Τσολάκογλου συμμετεῖχαν οἱ: Κωνσταντῖνος Λογοθετόπουλος, ἀντιπρόεδρος κυβερνήσεως καί ὑπουργός Παιδείας καί προσωρινῶς Προνοίας. Πρόκειται περί τοῦ ζάπλουτου ἱατροῦ γυναικολόγου, καθηγητοῦ στό Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν, πού ἦταν προπολεμικά καί πρόεδρος τοῦ Ἑλληνογερμανικοῦ Συνδέσμου. Ἐνάμιση χρόνο ἀργότερα θά διαδεχθεῖ τόν Τσολάκογλου στήν πρωθυπουργία, σχηματίζοντας τή δεύτερη κατοχική κυβέρνηση.

Στρατηγός Παναγιώτης Δεμέστιχας, ὑπουργός Ἑσωτερικῶν. Διοικητής τοῦ Α' Σώματος Στρατοῦ στό Μέτωπο, ἦταν μαζί μέ τόν Μπάκο ἐκ τῶν πρωταγωνιστῶν τῆς συνθηκολογήσεως.

Στρατηγός Γεώργιος Μπάκος, ὑπουργός Ἐθνικῆς Ἀμύνης. Διοικητής τοῦ Β' Σώματος Στρατοῦ καί αὐτός, κατέβαλε ἀγωνιώδεις παρασκηνακές προσπάθειες γιά νά συναφθεῖ ἡ

ποιήθῃσιν ὅτι ἡ νέα Κυβέρνησις, μὴ ἔχουσα ἄλλας ἀπασχολήσεις, εἰμὴ τὸ καλῶς νοοῦμενον συμφέρον τοῦ τόπου τῆς, θὰ καταβάλῃ πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἐπειγουσῶν αὐτῶν ἀναγκῶν.

Θὰ ἠθέλαμεν, τερματίζοντες τὰς ὀλίγας αὐτὰς λέξεις, νὰ τονίσωμεν πόσῃν ἱκανοποίησιν ἐμπνέει εἰς ὁλόκληρον τὸν λαόν ἡ φράσις αὐτή, διὰ τῆς ὁποίας καταλήγει ἡ προκήρυξις τοῦ νέου πρωθυπουργοῦ:

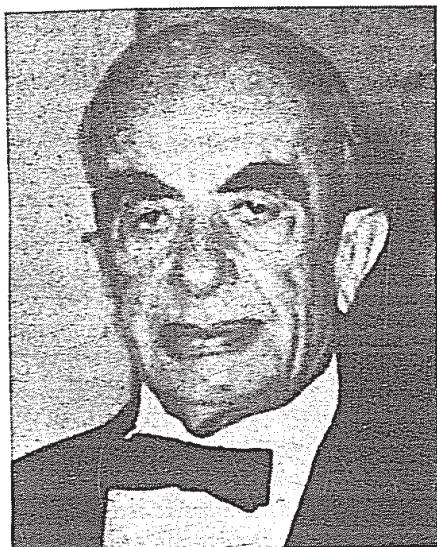
«Ἐφεξῆς, μακρὰν παντὸς ξένου συμφέροντος, καί ὀδηγοῦμενοι ἀπλῶς καί μόνον ἀπὸ τὸ ἀκραιφνὲς ἑλληνικὸν συμφέρον, ἃς προσπαθήσωμεν νὰ ζήσῃ ἡ Ἑλλάς καί νὰ ἐξασφαλισθῇ ἐκ νέου εἰς τὸν λαόν τῆς ἡ εἰρήνη καί ἡ ἐργασία».

Εἰρήνη καί ἐργασία... Ἰδοὺ πρᾶγματι ἐν σύνθημα ἄξιον τῶν στιγμῶν.

ΤΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ ΜΟΥ

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Ἡ φυσιογνωμία τοῦ στρατηγοῦ Τσολάκογλου, πού ἀνεδέχθη χθὲς τὸ πρωθυπουργικὸ ἀξίωμα, ἐμπνέει τὴν πῦρ δικαιολογημένη ἐμπιστοσύνη στὴν κοινὴ γνώμη τῆς Ἑλλάδος. Ἡ φήμη πῆρε τ' ὄνομά του σιὰ φτερά τῆς ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ πολέμου. Μαχηταί, μετόπισθεν, λαός, τὸν ἐγνώρισαν, κατὰ τὰ εὐτυχέστερα γεγονότα τοῦ ἀγῶνος, σιὰ χιονισμένα ἀλβανικὰ βουνά. Τὸν εἰδα, διοικητὴ σώματος, ἐπάνω στὴν ἀκμὴ τῆς μάχης, στὴ Χότσισιε, σὲ ἀντερείσματα τῆς Μόροβας, μετὰ τὰ προχωρημένα κλιμάκια τῶν μονάδων του καὶ δύο ἀπὸ τοὺς μεράρχους του, νὰ διενθύνῃ τὴν ἐπίθεσι. Ψηλός, μελαχροινός, λευκάνθρωπος, γενναῖος,

Καθηγητής Κων. Λογοθετόπουλος, αντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως καὶ ὑπουργὸς Παιδείας καὶ προσωρινὸς Προνοίας.

Στρατηγὸς Γεώργιος Σ. Τσολάκογλου, πρόεδρος τῆς πρώτης κατοχικῆς κυβερνήσεως (Ἄπριλιος 1941 - Νοέμβριος 1942)

Ἀξιόλογο ἔργο προσέφερε ὁ στρατηγὸς Γεώργιος Μπάκος ὡς ὑπουργὸς Ἐθνικῆς Ἀμύνης στὴν Κυβέρνηση Τσολάκογλου.

Οἰκονομολόγος, ἰατρός καὶ ἀρχηγὸς κόμματος ὁ Σωτ. Γκοτζαμάνης ἐγίνε ὑπουργὸς Οἰκονομικῶν τὸν Μάϊο 1941.

Ὁ στρατηγὸς Χαράλαμπος Κατσιμήτρος, ἥρωας τοῦ Ἀλβανικοῦ Μετώπου, ἦταν ὑπουργὸς Γεωργίας μέχρι τὸν Σεπτέμβριο 1941.

συνθηκολόγηση.

Ἀντώνιος Λιβιεράτος, ὑπουργός Δικαιοσύνης καί προσωρινῶς Ἐπισιτισμοῦ. Δικηγόρος καί πολιτικός καριέρας, βουλευτής τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος στίς πρό τῆς 4ης Αὐγούστου 1936 βουλές, εἶχε συμμετάσχει στήν Κυβέρνηση Π. Τσαλδάρη.

Στρατηγός Νικόλαος Μάρκου, ὑπουργός Ἀσφαλείας.

Στρατηγός Σωτήριος Μουτούσης, ὑπουργός Συγκοινωνίας, Μεταφορῶν καί ΤΤΤ.

Στρατηγός Χαράλαμπος Κατσιμήτρος, ὑπουργός Γεωργίας. Πρόκειται γιά τόν θρυλικό ἥρωα, που ἔγραψε σελίδες δόξας στά ἀλβανικά βουνά.

Πλάτων Χατζημιχάλης, ὑπουργός Ἐθνικῆς Οἰκονομίας καί προσωρινῶς Οἰκονομικῶν.

Μερικές μέρες ἀργότερα πῆρε μέρος στήν κυβέρνηση καί ὁ στρατηγός Α. Ρουσσόπουλος ὡς ὑπουργός Ἐργασίας, ἐνῶ ὁ ἐ.ἀ. συνταγματάρχης Δημ. Πολύζος ἔγινε ὑπουργός Ἐπισιτισμοῦ καί ὁ ἐ.ἀ. πλοίαρχος Ἰάσων Παπαδόπουλος Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας. Ἐνα μήνα ἀργότερα, ὁ Μακεδόνας πολιτικός Σωτήριος Γκοτζαμάνης (ιατρός καί οἰκονομολόγος) ἀνέλαβε τό ὑπουργεῖο Οἰκονομικῶν.

Ὑπουργοί - γενικοί διοικητές τοποθετήθηκαν ὁ δικηγόρος Ἐμμ. Λουλακάκης (Κρήτης), ὁ πολιτευτής Λεων. Τσιριγώτης (Ἡπείρου), ἐνῶ ὁ στρατηγός Νικ. Ρ. Ραγκαβῆς, ἀδελφός τοῦ Ἑλληνα πρεσβευτῆ στό Βερολίνο, παρέμεινε στή θέση του ὡς γενικός διοικητής Μακεδονίας, ὅπου εἶχε τοποθετηθεῖ ἤδη ἀπό τίς 18 Ἀπριλίου 1941, ἀπό τήν Κυβέρνηση Κοριζῆ.

Ἄλλοι ἀνώτεροι στρατιωτικοί τοποθετήθηκαν σέ διάφορες ἐπίκαιρες θέσεις γιά νά ὑποβοηθήσουν τό ἔργο, πού ἀνέλαβε ὁ Τσολάκογλου. Ἔτσι, ὁ μέχρι τήν εἴσοδο τῶν Γερμανῶν ἀνώτερος στρατιωτικός διοικητής Ἀθηνῶν στρατηγός Χρ. Καβράκος τοποθετήθηκε διευθυντής τῆς ΚΥΔΕΠ, ὁ στρατηγός Ἀγαμ. Μεταξᾶς (στέλεχος τοῦ ΕΔΕΣ ἀργότερα) ὑπεύθυνος γιά τίς προανακρίσεις στίς ἐπαρχίες, ὁ συνταγματάρχης Π. Σπηλιωτόπουλος (ἐκπρόσωπος στήν Ἑλλάδα τῆς Κυβερνήσεως Ἐθνικῆς Ἐνότητος τοῦ Γ. Παπανδρέου κατά τήν ἀποχώρηση τῶν Γερμανῶν) ἔγινε ἀρχηγός τῆς Χωροφυλακῆς, ἐνῶ ὁ συνταγματάρχης Σωκρ. Δημάρατος (στέλεχος τοῦ ΕΛΑΣ γιά ἓνα διάστημα, ἀργότερα) διορίστηκε ἀρχηγός τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων. Ὁ συνταγματάρχης Γεωργαντᾶς ἔγινε Νομάρχης Κοζάνης, ἐνῶ ὁ ἐπιτελάρχης τοῦ Τσολάκογλου συνταγματάρχης Ἀθ. Χρυσόχοου στάλθηκε στήν Θεσσαλονίκη σάν Ἐπιθεωρητής Νομαρχιῶν Μακεδονίας.

νηφάλιος, καρτερικός, ἥθος ἀπόλυτα στρατιωτικό, χαρακτήρ εὐθύς, ἀποφασιστικός, κρίσις τετραγώνη, λακωνικότης στήν ἔκφρασι. Ἐνεργητικός, ταχύς καί ἀκούραστος. Ἡ ἐπιαήμερη μάχη τῆς Μόροδας τὸν ἔφερε στήν πρώτη γραμμὴ τῶν στρατιωτικῶν ἀρχηγῶν μας. Ὁ ἀδιάκοπος πόλεμος ὁλοκλήρων μηνῶν, στίς χιονισμένες κορυφογραμμὲς τῆς ἀφιλόξενης ὁροσειρᾶς τῆς Κάμιας ἐστερέωσε τὴν ἐκτίμησι στρατοῦ καὶ λαοῦ στὸ πρόσωπό του. Ἡ ἀγογή καὶ ἀνώδυνη σύμπυξίς τοῦ δεξιῦν μας, στὸ ἀλβανικὸ μέτωπον, ὅταν οἱ περιστάσεις ἐπέβαλαν αὐτὴ τὴν κίνησι, ἀποτελεῖ ἐπίσης δικό του τίτλο. Ἡ ἀνυχνὴς ἐξέλιξις τῶν ἐπιχειρήσεων, τίς τελευταῖες ἑβδομάδες, τὸν θοῆκε στίς ἐπάλξεις, ἄγρυπνο φρουρὸ τῆς τιμῆς τοῦ ἑλληνικοῦ στρατεύματος καὶ τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων. Ἔθεσε τέρας σὶν ἀγῶνα μ' ἀξιοπρεπῆ συνθηκολόγησι. Ἀπὸ τὰ βουνὰ τῆς Ἀλβανίας ἔρχεται ἰώρα στήν κνέβρῃσι τοῦ τόπου, γιὰ ν' ἀναλάβῃ ἕναν ἄλλον ἀγῶνα, πολὺ σπουδαιότερο, πὺν θ' ἀπαιτήσῃ ἐξαιρετικὴ δραστηριότητα: Τὸν ἀγῶνα τῆς ἀνασυγκροτήσεως τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς προσαρμογῆς τῆς ἐνὰ δεδομένα τῆς νέας κατστάσεως. Αὐτὸ τὸ ἔργο δὲν εἶναι τυχαῖο. Ἡ χώρα μας ἀποτελεῖ σήμερα μέρος μιᾶς πανευρωπαϊκῆς οργανώσεως, πὺν τὴν διέπουν ἀρχαὶ σαφεῖς καὶ ἀποκρυσταλλωμένοι, πρὸς τὰς ὁποίας οἱ Ἕλληνες καλούμεθα νὰ προσανατολισώμεν τὸν ρυθμὸν τῆς ζωῆς μας. Καὶ θὰ χρειασθῇ προσπάθεια σύντομος, εἰλικρινής,

γῆ καὶ ἀποτελεσματικὴ, γιὰ λυθοῦν ὅλα τὰ προβλήματα πὺν θέτουν οἱ ἀνάγκες αὐτοῦ τοῦ νέου προσανατολισμοῦ. Στούς πλατεῖς ὤμους του πρόκειται νὰ σηκώσῃ ὁ στρατηγὸς τὸ βάρος τοῦ σοβαροῦ αὐτοῦ ἔργου. Οἱ Ἕλ-

ληνες, ὅλοι ἀνεξαίρετως, ἔχομεν καθήκον νὰ τὸν συντρεξώμεν, ὁ καθένας ἀπὸ τῆς πλευρᾶς του, νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἀποστολὴν του. Ἐνωμένοι γύρω του, πειθαρχημένοι, ὡς ἐργασθοῦμε, στὴν κατεύθυνσι πρὸς ἐπιβάλλον οἱ πραγματικὲς καταστάσεις, γιὰ νὰ διευκολύνουμε, ὅσο μπορούμε, τὴν προσπάθειά του. Ἡ καλὴ μας θέλησις, ἡ ἀφοσίωσίς μας σὶὸ καθήκον καὶ ἡ ἐργατικότης μας, εἶναι ἀπαραίτητα στοιχεῖα γιὰ τὴν ἐπιτυχία του, πρὸς τὴν εἶναι καὶ ἐπιτυχία τοῦ συνόλου.

ΣΠΥΡΟΣ ΜΕΛΑΣ

«Καθημερινή»

30 Ἀπριλίου 1941

Ἡ ἀπὸ 20ετίας δρῶσα ἐθνικὴ ὀργάνωσις τῆς «Συνταγματικῆς Νεολαίας τῆς Ἑλλάδος» ἀπηύθυνε σήμερον τὴν πρῶταν τὸ κάτωθι τηλεγράφημα πρὸς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Ἑθνικῆς Κυβερνήσεως:

Ἡ Ἑλληνικὴ Νεολαία ἀπευθύνει πρὸς τὸν γενναῖον στρατηγὸν ἐγκάρδιον χαιρετισμὸν ἀποβλέπουσα μετ' ἀπολύτου ἐμπιστοσύνης πρὸς τὴν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος ἐθνικὴν κυβερνήσιν, δηλοῦσα ὅτι ἅπασα ἡ Ἑλληνικὴ Νεολαία εὐρίσκεται παρὰ τὸ πλευρὸν αὐτῆς.

Ὁ Πρόεδρος:

Ξενοφῶν Ι. Χατζησαράντος,
Δικηγόρος

Ὁ Γεν. Γραμμ.:

Εὐάγγ. Συνοίκης, δικηγόρος»

«Ἀθηναϊκά Νέα»

30 Ἀπριλίου 1941

ΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΕΠΙΚΡΟΤΟΥΝ

Ποιά στάση ὅμως πῆραν οἱ πολιτικοὶ παράγοντες ἀπέναντι στὴν Κυβέρνηση Τσολάκογλου; Ἐνῶ ἤδη ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν εἶχε καταφέρει ἰσχυρὸ ράπισμα στὸν κατοχικὸ πρωθυπουργό, μὲ τὴν ἄρνησή του νὰ τὸν ὀρκίσει καὶ νὰ ἔχει ὅποιαδήποτε ἐπαφή μαζί του, δὲν συνέβη τὸ ἴδιο καὶ μὲ τοὺς διάφορους πολιτικούς καὶ τοπικοὺς παράγοντες.

Ὁ Τσολάκογλου ἐγίνε δέκτης χαρμοσύνων συγχαρητηρίων ἀπὸ διάφορες κατευθύνσεις. Σύσσωμη ἡ ἡγεσία τῶν προσφύγων τὸν ἐπισκέφθηκε γιὰ νὰ τὸν συγχαρεῖ, ἐνῶ τοῦ ζήτησαν ἕνας πρόσφυγας νὰ γίνε μέλος τῆς κυβερνήσεώς του, γιὰ νὰ «συντελέσῃ κατὰ τὸ δυνατόν εἰς τὸ βαρὺ ἔργον τῆς ἀνορθώσεως τῆς Χώρας». Μερικὰ γνωστὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ὀνόματα προσφύγων, πού τὸν ἐπισκέφθηκαν καὶ τὸν συγχαίρηκαν, εἶναι ἐνδεικτικά:

Ἀντώνιος Ἀθηνογένης, πρ. ὑπουργός καὶ ἀντιπρόεδρος τῆς Βουλῆς. Ἐμμ. Ἐμμανουηλίδης, Ἀναστ. Μπακάλμπασης, Ἀχιλ. Παπαδάτος, Ἀποστ. Ὀρφανίδης καὶ Δημοσθ. Ἐλευθεριάδης, πρῶην ὑπουργοί. Κων. Γιαβάσογλου, πρ. γεροϋσιαστής. Μιχ. Ἀργυρόπουλος, Μιχ. Τσιγδέμογλου, Σταῦρος Χούρσογλου, Λάμπρος Λαμπριανίδης (ἀργότερα ὑφυπουργός Τύπου στὴν Κυβέρνηση Γ. Παπανδρέου), Σταμ. Χατζήμπεης (στέλεχος τοῦ ΕΑΜ μεταγενέστερα) καὶ Νικ. Μανούσης (ὁ «πρωθυπουργός» τοῦ πριγκηπάτου τῆς Πίνδου τῶν κουτσοβλάχων ἐν συνεχείᾳ), πρῶην βουλευτές. Κων. Λαμέρας, πρόεδρος τοῦ Μικρασιατικοῦ Συλλόγου, Δημ. Παρθένης - Μιλάνος καὶ ὁ δημοσιογράφος Σωκρ. Σινανίδης.

Συγχαρητήρια στὸν Γ. Τσολάκογλου δὲν δόθηκαν μόνο ἀπὸ τοὺς πρόσφυγες, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἄλλους παράγοντες, συνδικαλιστές κ.ἄ. Προσηλθάν ἐπίσης καὶ ὅλοι σχεδόν οἱ πολιτικοὶ ἀρχηγοί, πρῶην πρωθυπουργοί κ.λ.π.:

Στυλ. Γονατᾶς, Θεόδ. Πάγκαλος, Δημ. Μάξιμος, Λ. Ροῦφος Κανανάρης, Γ. Παπανδρέου, Π. Κανελλόπουλος, Γ. Μόδης, Κ. Τσαλδάρης, Γ. Καρτάλης, Ἀλ. Σβῶλος, Ν. Τζεργιάδης, Γ. Βάρδας, Δ. Καθενιώτης, Ἀλ. Ὁθωνάιος, Στ. Στεφανόπουλος, Γ. Μερκούρης, Α. Πρωτοσύγκελλος, Πέτρος Ράλλης, Θ. Τουρκοβασίλης, Β. Δεληγιάννης, Γ. Πεσμαζόγλου κ.ἄ.

Τί εἶπαν οἱ πολιτικοὶ ἀρχηγοί στὸν νέο πρωθυπουργό; Τὸ ἀποκαλύπτει ἡ ἐπίσημη ἀνακοίνωσις πού δημοσιεύθηκε στίς ἐφημερίδες τῆς 8ης Μαΐου 1941 καὶ ἡ ὁποία δὲν ἔχει διαψευσθεῖ μέχρι τίς μέρες μας:

«Ὁ κ. Πρωθυπουργός ἤκουσε μετὰ προσοχῆς τὰς γνώμας τῶν

ἀνδρῶν τούτων, ἀφοῦ ἐξέθεσε τὴν κατάστασιν καὶ τὰς ἀκολουθητέας κατευθύνσεις τῆς Κυβερνήσεως. Πάντες ἀνεγνώρισαν ὅτι ἡ Κυβέρνησις Ἑθνικῆς Ἀνάγκης εἶναι ἐπιβεβλημένον νὰ ὑποστηριχθῇ ἐκ μέρους πάντων τῶν Ἑλλήνων ἄνευ ἐπιφυλάξεων καὶ εἰλικρινῶς. Ἐπίσης, πάντες ἀνεγνώρισαν τὸ σφάλμα τοῦ ἐκπεσόντος καθεστῶτος νὰ κηρύξῃ τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Γερμανίας καὶ διεκήρυξαν τὸ χάσμα, τὸ ὁποῖον χωρίζει τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν τῶν ἐν Κρήτῃ ἐγκατασταθέντων φυγάδων. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐξεδήλωσαν τὸν ζωηρόν ἀποτροπισμὸν των, διότι οἱ φυγάδες οὗτοι δὲν συνεταύτισαν τὰς τύχας των μὲ τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν, τὸν ὁποῖον ἐκτός τῆς συμφορᾶς τοῦ πολέμου ἀπεγύμνωσαν διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τοῦ δημοσίου χρήματος...»

Καὶ ἡ πνευματικὴ ἡγεσία τῆς χώρας πῶς ἀντέδρασε στὸν σχηματισμὸ τῆς Κυβερνήσεως Τσολάκογλου;

Στίς ἐφημερίδες τῆς 6 Μαΐου 1941 δημοσιεύθηκε τὸ ἀκόλουθο ἔγγραφο τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν πρὸς τὸν πρωθυπουργὸ Τσολάκογλου:

«Ἐξοχώτατε κ. Πρόεδρε,

Ἡ Σύγκλητος τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου, χαίρουσα ἐπὶ τῇ συγκροτήσει τῆς Ἑθνικῆς Κυβερνήσεως, ὑποβάλλει τὰ θερμὰ αὐτῆς συγχαρητήρια διὰ τὴν εἰς τὰς σπιθαράς χειρὸς τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος ἀνάθεσιν τῆς προεδρίας αὐτῆς. Τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν ἐκ τῶν πρώτων ἀντιλαμβανόμενον τὸ μετὰ τὴν τελευταίαν Ἑθνικὴν περιπέτειαν κολοσσαῖον ἔργον τῆς ἀνασυγκροτήσεως τῆς Χώρας, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ ὑφ' Ὑμᾶς Κυβέρνησις θά ἀφιερῶσιν ἀπάσας τὰς δυνάμεις της, αἰσθάνεται τὸ καθήκον νὰ διαδηλώσῃ ὅτι τάσσεται παρά τὸ πλευρόν αὐτῆς. Ἐν πεποιθήσει δέ ὅτι σύμπαν τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος θά συνδράμῃ ἐκθύμως τὴν ὑφ' Ὑμᾶς Ἑθνικὴν Κυβέρνησιν εἰς τὸ ἐξόχως Μέγα Πατριωτικὸν αὐτῆς ἔργον, εὐχεται ὀλοψύχως, κύριε Πρόεδρε, ὅπως ὁ Θεὸς ἐνισχύσῃ Ὑμᾶς εἰς τὴν γενναίαν Ὑμῶν προσπάθειαν.

Μετά μεγίστης τιμῆς

Ὁ Πρύτανης: Γ. Φωτεινός

Ὁ Ἀντιπρύτανης: Γ. Μπαλῆς

Ὁ Προπρύτανης: Γρ. Παπαμιχαήλ

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς: Β.Α. Μακρῆς

Οἱ Συγκλητικοί: Γ. Σωτηρίου, Ἰω. Σπυρόπουλος,

Ἀναστ. Ἀραβαντινός, Γ. Οἰκονόμος, Γ. Γεωργαλᾶς,

Ἑρρ. Σκάσσης, Ἰω. Τρικαλληνός»

Καὶ ἡ σκυτάλη τῶν συγχαρητηρίων ἄς δοθεῖ σέ ἓνα διακεκριμένο χρονογράφο τῆς ἐποχῆς. Στὸν Σπύρο Μελά, ὁ ὁποῖος μὲ τὸν τίτλο «Ὁ στρατηγός» ἔγραφε στίς 30 Ἀπριλίου 1941 στήν «Καθημερινή»:

Κύριε Διευθυντά,

Ἡ Κυβέρνησις καλῶς πράξασα ὠρκίσθη ἐν ὀνόματι τῆς Πατρίδος. Φρονούμεν ὅμως - καίτοι δὲν ἀπησχολήθημεν ποτέ ἰδιαίτερος μὲ τὸν κλάδον τοῦ δικαίου εἰς ὃν ἐμπιπτουν τὰ θέματα ταῦτα - ὅτι πρέπει νὰ προσαρμοσθῇ πρὸς τὸν κυβερνητικὸν τοῦτον ὄρκον καὶ ὁ ὄρκος ὅλων τῶν δημοσίων λειτουργῶν καὶ ὑπαλλήλων, οἵτινες ἔχουν ὠρκισθῇ ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως διότι ἂν ὅχι ἄλλο τι, τὸ ὀλιγώτερον νομικὴν καὶ λογικὴν ἀνακολουθίαν ἀποτελεῖ ἡ ὑπαρξὶς μιᾶς τοιαύτης διμορφίας ἐν τῇ ἐμφανίσει τῆς Πολιτείας.

Μεθ' ὑπολήψεως

Ι.Ρ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ

δικηγόρος

«Καθημερινή»

13 Μαΐου 1941

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ

ΤΕΤΑΡΤΗ 30 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

Η ΑΠΟΣΥΜΦΟΡΗΣΙΣ

Ἡ ἀποσυμφορήσις τῆς Πρωτευούσης ἀπὸ τοὺς ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν πληθυσμούς, διαταχθεῖσα ἤδη, ἐπιβάλλεται νὰ γίνῃ τὸ ταχύτερον. Καὶ διὰ τοὺς ἐκ Πειραιῶς ἀνελθόντας εἰς τὰς Ἀθήνας ἡ ἀποσυμφορήσις πρέπει καὶ δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ ἀμέσως. Διὰ τοὺς λοιποὺς ἡ ἀποσυμφορήσις θὰ γίνεταί ἐν ὅσον ἀποκαθίστανται αἱ συγκοινωνίαι καὶ ἐξευρίσσονται μεταφορικὰ μέσα. Τὸ μέτρον ἐπικροτεῖται γενικῶς καὶ ὀρθῶς ἐπικροτεῖται. Διὰ τῆς ἐφαρμογῆς του αὐτοῦ ἐνὸς μὲν θὰ κατορθωθῇ ὅπως μέγα μέρος τῶν προβλημάτων ἐπισιτισμοῦ, καθαριότητος, στεγάσεως, δημοσίας ὑγείας τῆς Πρωτευούσης ἐπιλυθῇ ταχύτερον καὶ εὐκολώτερον, ἀφ' ἐτέρου δὲ οἱ εὐρισκόμενοι ἐδῶ Πειραιεῖς καὶ ἐπαρχιώται θὰ δυνήθουσιν μεταβαίνοντες εἰς

τάς ἐστίας των νὰ ἐπιδιοθοῦν εἰς τὰ ἔργα των καὶ νὰ συντελέσουν οὕτως εἰς τὴν γενικήν προσπάθειαν ἐπουλώσεως τῶν πληγῶν τὰς ὁποίας μᾶς κατέλειπεν ὁ πόλεμος. Ἄλλως τε συμφέρει εἰς τοὺς ἰδίους τοὺς ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τοῦ Πειραιῶς εὐρισκομένους ἑδῶ νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὰς ἐργασίας των καὶ διὰ τοῦτο ἔχομεν τὴν βαθύαν πεποίθησιν ὅτι θὰ σπεύσουν νὰ συμμορφωθοῦν πρὸς τὰς διαταγὰς, διευκολύνοντες καὶ διὰ τῆς ἀναπτύξεως ἰδικῆς των πρωτοβουλίας περὶ τὴν ἐξέυρεσιν τῶν μεταφορικῶν μέσων τὰς ἀρχειῶν ἀρχάς.

ΚΑΙ ΜΙΑ ἈΛΛΗ

Καὶ μία ἄλλη ἀποσυμφόρησης ἀπεφασίσθη: τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν τῆς πρωτεύουσας ἀπὸ τῶν ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἀφιχθέντων ἐνταῦθα δημοσίων ὑπαλλήλων. Καὶ αὐτοὶ πρέπει νὰ μετασβῶν εἰς τὰς θέσεις των τὸ συντομώτερον διότι αἱ κρατικαὶ ὑπηρεσίαι πρέπει νὰ λειτουργήσουν.

ΚΑΙ Ἡ ΨΥΧΙΚΗ

Ναί. Νὰ γίνῃ καὶ ἡ ψυχικὴ ἀποστράτευσις περὶ τῆς ὁποίας γράφει ἡ «Ἑστία». Ὁ πόλεμος ἐτελείωσε. Καὶ πρέπει νὰ τὸ πιστεύσωμεν καὶ νὰ ἀσχοληθῶμεν μὲ τὰ εἰρηνικά μας ἔργα. Αὕτη εἶναι ἡ σπουδαιότερα ὑπηρεσία ἐξ ὧν ἔχομεν νὰ προσφέρωμεν εἰς τὴν χώραν μας. Μὲ τὴν ψυχικὴν ἀποστράτευσιν θὰ σισθανθῶμεν τὴν λύτρωσιν ἐκ τὸν ἐφιάλτην τοῦ πολέμου καὶ θὰ ἀγωνισθῶμεν διὰ νὰ ἀναπτύξωμεν τὴν παραγωγὴν καὶ τὸν πολιτισμὸν μας.

«Καθημερινή»
30 Ἀπριλίου 1941

«Ἡ φυσιογνωμία τοῦ στρατηγοῦ Τσολάκογλου, πού ἀνεδέχθη χθές τὸ πρωθυπουργικὸ ἀξίωμα ἐμπνέει τὴν πιὸ δικαιολογημένη ἐμπιστοσύνη στὴν κοινὴ γνώμη τῆς Ἑλλάδος. Ἡ φήμη πῆρε τὸ ὄνομά του στὰ φτερά της ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ πολέμου. Μαχηταί, μετόπισθεν, λαός, τὸν ἐγνώρισαν κατὰ τὰ εὐτυχέστερα γεγονότα τοῦ ἀγῶνος, στὰ χιονισμένα Ἀλβανικὰ βουνά! Τὸν εἶδα, διοικητὴ Σώματος, ἐπάνω στὴν ἀκμὴ τῆς μάχης στὴν Χότιστε, στ' ἀντερείσματα τῆς Μόροβας μὲ τὰ προκεχωρημένα κλιμάκια τῶν Μονάδων του καὶ δύο ἀπὸ τοὺς μεράρχους του νὰ διευθύνῃ τὴν ἐπίθεσιν. Ψηλός, μελαχροινός, λεβεντάνθρωπος, γενναῖος, νηφάλιος, καρτερικός, ἦθος ἀπόλυτα στρατιωτικόν, λακωνικότης στὴν ἐκφραση. Ἐνεργητικός, ταχύς καὶ ἀκούραστος. Ἡ ἐπταήμερη μάχη τῆς Μόροβας τὸν ἔφερε στὴν πρώτη γραμμὴ τῶν στρατιωτικῶν ἀρχηγῶν μας. Ὁ ἀδιάκοπος πόλεμος ὁλοκλήρων μηνῶν, στίς χιονισμένες κορυφογραμμὰς τῆς ἀφιλόξενης ὀροσειρᾶς τῆς Κάμιας, ἐστερέωσε τὴν ἐκτίμησιν τοῦ Στρατοῦ καὶ Λαοῦ στό πρόσωπό του. Ἡ ἄψογη καὶ ἀνώδυνη σύμπυξις τοῦ δεξιοῦ μας στό Ἀλβανικὸ μέτωπο, ὅταν οἱ περιστάσεις ἐπέβαλαν τὴν κίνησιν αὐτὴ ἀποτελεῖ ἰδικὸν του τίτλον. Ἡ ἀτυχὴς ἐξέλιξις τῶν ἐπιχειρήσεων, τίς τελευταῖες ἐβδομάδες, τὸν βρῆκαν στίς ἐπάλξεις ἀγρυπνο φρουρὸ τῆς τιμῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατεύματος καὶ τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων. Ἐθεσε τέρμα στὸν ἀγῶνα μὲ ἀξιοπρεπὴ συνθηκολόγησιν. Ἀπ' τὰ βουνά τῆς Ἀλβανίας ἔρχεται τώρα στὴν Κυβέρνησιν τοῦ τόπου, γιὰ ν' ἀναλάβῃ ἕναν ἄλλον ἀγῶνα, πολὺ σπουδαιότερον, πού θ' ἀπαιτήσῃ ἐξαιρετικὴ δραστηριότητα. Τὸν ἀγῶνα τῆς ἀνασυγκροτήσεως τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς προσαρμογῆς της στὰ δεδομένα τῆς νέας καταστάσεως. Αὐτὸ τὸ ἔργο δὲν εἶναι τυχαῖον. Ἡ χώρα μας ἀποτελεῖ σήμερον μέρος μιᾶς πανευρωπαϊκῆς ὁργανώσεως πού τὴν διέπουν ἀρχαῖ σαφεῖς καὶ ἀποκρυσταλλωμένοι, πρὸς τὰς ὁποίας οἱ Ἕλληνες καλούμεθα νὰ προσανατολισώμεν τὸν ρυθμὸν τῆς ζωῆς μας. Καὶ θὰ χρειασθεῖ προσπάθεια σύντονος, εἰλικρινῆς, γοργή καὶ ἀποτελεσματικὴ γιὰ νὰ λυθοῦν ὅλα τὰ προβλήματα πού θέτουν οἱ ἀνάγκες αὐτοῦ τοῦ νέου προσανατολισμοῦ. Στούς πλατεῖς ὤμους του πρόκειται νὰ σηκῶσιν ὁ στρατηγὸς τὸ βάρος τοῦ σοβαροῦ τούτου ἔργου. Οἱ Ἕλληνες ὅλοι ἀνεξαιρέτως, ἔχομεν καθήκον νὰ τὸν συντρέξωμεν ὁ καθένας ἀπὸ τῆς πλευρᾶς του, νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἀποστολὴν του. Ἐνωμένοι γύρω του, πειθαρχημένοι, ὡς ἐργασθοῦμε, στὴν κατεύθυνσιν πού ἐπιβάλλουν οἱ πραγματικὲς καταστάσεις, γιὰ νὰ διευκολύνουμε, ὅσο μπορούμε, τὴν προσπάθειάν του. Ἡ καλὴ μας θέλησις, ἡ ἀφοσίωσις μας στό καθήκον, καὶ ἡ ἐργατικότης μας, εἶναι ἀπαραίτητα στοιχεῖα γιὰ τὴν ἐπιτυχίαν του, πού θὰ εἶναι καὶ ἐπιτυχία τοῦ συνόλου».

ΕΝΑΣ ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΧΙΤΛΕΡ

Στίς 4 Μαΐου 1941 ὁ Χίτλερ ἐκφώνησε τὸ λόγο του στὸ Ράϊχσταγκ, ὅπου ἔκανε ἀπολογισμό τῆς βαλκανικῆς ἐκστρατείας. Χρησιμοποίησε κολακευτικές ἐκφράσεις γιὰ τὴν ἐλληνικὴ ἀντίσταση (βλ. καὶ σελ. 41-42 στὸ βιβλίο Δ. Κούκουνα «Ἡ γερμανικὴ εἰσβολὴ καὶ ἡ συνθηκολόγησις»), ἐνῶ παράλληλα ἀνακοίνωσε τὴν ἀπόφασί του νὰ ἐλευθερωθοῦν ὅλοι οἱ Ἕλληνες αἰχμάλωτοι πολέμου, σάν ἀναγνώριση τῆς γενναιότητάς τους.

Αὐτὸς ὁ λόγος τοῦ Χίτλερ εἶχε εὐμενὴ ἀπήχηση στὴν Ἑλλάδα, τουλάχιστον ὅπως φαίνεται ἀπὸ τίς ἀνακοινώσεις καὶ τὰ τηλεγραφήματα τῶν «παραγόντων», ποὺ εἶδαν τὸ φῶς στίς ἀθηναϊκὲς ἐφημερίδες.

Τὸ τηλεγράφημα ποὺ ἔστειλε στὸν Χίτλερ ὁ κατοχικὸς πρωθυπουργὸς Γ. Τσολάκογλου δὲν διασώθηκε στὴν Ἱστορία. Διασώθηκε ὅμως ἡ ἀπάντησις, ποὺ ἔστειλε γιὰ λογαριασμό τοῦ Χίτλερ ὁ Γερμανὸς πληρεξούσιος γιὰ τὴν Ἑλλάδα Γκύντερ Ἀλτενμπουργκ.

«Κύριε Πρωθυπουργέ,

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἀνακοινώσω πρὸς τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα, ὅτι τὸ ἀπὸ 4ης Μαΐου τηλεγράφημα πρὸς τὸν Καγκελλάριον καὶ Ἀρχηγὸν τοῦ Γερμανικοῦ Ράϊχ, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐξεφράζατε τὰς εὐχαριστίας τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἑλλήνων αἰχμαλῶτων πολέμου, καθὼς καὶ τὸ ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν πρὸς τὸν Ἀρχιστράτηγον τοῦ Ράϊχ τηλεγράφημά σας, διεδιβάσθησαν ἀμέσως.

Ἐπεφορτίσθην σήμερον νὰ ἐκφράσω πρὸς τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα τὰς εὐχαριστίας τοῦ Ἀρχηγοῦ καὶ Ἀρχιστρατήγου δι' ἀμφοτέρα τὰ τηλεγραφήματα.

Δράττομαι τῆς εὐκαιρίας, κύριε Πρωθυπουργέ, διὰ νὰ σᾶς διαβεβαιώσω περὶ τῆς ἐξαιρετικῆς ὑπολήψεώς μου».

Ἀλλὰ ἂν δὲν διασώθηκε τὸ τηλεγράφημα τοῦ Τσολάκογλου, διασώθηκε τὸ τηλεγράφημα τοῦ Δημάρχου Ἀθηναίων Ἀμβροσίου Πλυτᾶ:

«Πρὸς τὴν αὐτοῦ Ἐξοχότητα τὸν Καγκελλάριον τοῦ Γερμανικοῦ Ράϊχ κ. Ἀδόλφον Χίτλερ, Βερολῖνον.

Οἱ γενναῖοι καὶ ἱπποτικοὶ λόγοι, τοὺς ὁποῖους ἐξεφώνησατε ἐνώπιον τῶν ἐκλεκτῶν τοῦ Γερμανικοῦ Λαοῦ διὰ τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν καὶ Στρατόν, ἔσχον βαθυτάτην ἀπήχησιν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Λαοῦ, ἀπηχοῦντος τὰ αἰσθήματα ὁλοκλήρου τῆς

ΜΙΑ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ ΤΟΥ Κ. ΤΣΟΛΑΚΟΓΛΟΥ ΠΡΟΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ Η ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ Η ΝΕΑ ΤΑΞΙΣ

Τὸ ἐβδομαδιαῖον περιοδικὸν τοῦ Βερολίνου «ΣΙΝΙΑΛ» δημοσιεύει τὴν κατωθὶ συνέντευξιν τοῦ Πρωθυπουργοῦ κ. Τσολάκογλου πρὸς τὸν ἀναποκριτὴν τοῦ κ. Μύλλερ Βάλντεκ ὁ πὸ τὸν τίτλον: «Ἐπίσκεψις παρὰ τῷ Πρωθυπουργῷ».

Εἰς τὰ Βασιλικά Ἀνάκτορα τῆς Πλατείας τοῦ Συντάγματος, τὰ οἰκοδομηθέντα ἀκριβῶς πρὸ 100 ἐτῶν ὑπὸ τοῦ Βαυαροῦ ἀρχιτέκτονος Γκαϊρτνερ, ἐγενόμην δοκτὸς ὑπὸ τοῦ Ἑλλήνου Πρωθυπουργοῦ, στρατηγοῦ κ. Τσολάκογλου. Ἡ πτέρυξ, εἰς τὴν ὁποίαν ἔχει ἐγκατασταθῇ ἡ νέα Κυβέρνησις, πολιορκεῖται ἀπὸ πολυπληθεῖς ἐπισκέπτας. Δὲν ἐπρόφθασαν ἀκόμη νὰ ἐγκατασταθοῦν αἱ ὑπηρεσίαι τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἤδη ὁ ρυθμὸς τῆς ἐργασίας διὰ τὸ ἀνορθωτικὸν ἔργον σφύζει εἰς τὰ δωμάτια καὶ τοὺς διαδρόμους.

«Ὁ Στρατηγὸς εἶνε ὅλη μας ἡ ἐλπίς». Ἐνεθυμήθην τὰς λέξεις αὐτάς, τὰς ὁποίας τὰς τελευταίας ἡμέρας τόσο συχνὰ ἐπαναλαμβάνομένης εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅταν τὸν Πρωθυπουργὸν κ. Τσολάκογλου, τοῦ ὁποῖου ἡ προσωπικότης ἐμπνεῖται τόσο ἐντύπωσιν.

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, εἶπε, στήριζει τὸ ἔργον τῆς ἀνοικοδομήσεως ἐπὶ τῆς κραταιᾶς προστάσεως τοῦ Γερμανικοῦ Ράϊχ καὶ ὅλος ἰδιαίτερος εἰς τὴν εὐμένειαν τοῦ Φύρερ. Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις προσπαθεῖ νὰ φέρῃ τάξιν καὶ ν' ἀνεγείρῃ τὰ εἴρεσις, τὰ ὁποῖα ἀφῆκε ὁ πόλεμος, νὰ δημιουργήσῃ δυνατότητα ἐργασίας ἵνα καταπολεμήσῃ τὴν δυστυχίαν τῆς ἀνεργίας καὶ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν αἰετήσιν τῆς παραγωγῆς. Ὅπως ἐξαιρετικὴ θὰ εἶνε ἡ πρόνοια αὐτῆς διὰ τοὺς ἀπολυθέντας στρατιώτας, τοὺς ἀναπήρους πολέμου καὶ ὅλους τοὺς πολεμιστάς.

Ὁ στρατηγὸς δηλοῖ, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις θὰ πράξῃ τὸ πᾶν ἵνα ἡ Ἑλλὰς εἰσέλθῃ εἰς τὴν νέαν τάξιν τῆς Εὐρώπης καὶ ἀπωφελεῖται τῆς ἐκκαίριας, δεδομένου ὅτι ὁμιλεῖ πρὸς τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς «Σινιάλ» ἵνα ἐκφράσῃ τὸν θαυμασμόν του διὰ τὰ μεγαλειώδη κατορθώματα τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ καὶ τὴν μεγαλοφυᾶ ἡγεσίαν τοῦ Φύρερ.

«Ἐκφράζω τὴν ἱκανοποίησίν μου διὰ τὴν ἀμειπτον στάσιν τῶν Γερμα-

ΕΠΕΧΕΙΡΗΣΕ ΝΑ ΔΩΡΟΔΟΚΗΣΗ ΤΟΝ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΝ ΤΟΥ Κ. ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΤΟΥ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟΥ

**=Πώς συνελήφθη
καί κατεσχέδησαν
40.000 δραχμαί=**

Κατ' ανακοίνωσιν τοῦ ὑπουργοῦ τοῦ Ἐπισιτισμοῦ ὁ Κωνστ. Διαλέτης μετέβη κατ' ἐπανάληψιν εἰς τὸν ἰδιαίτερον τοῦ κ. ὑπουργοῦ Ἐπισιτισμοῦ καὶ ἐπεζήτησε νὰ δωροδοκήσῃ τοῦτον διὰ τὴν ἐκδοσὶν δύο διατακτικῶν. Ὁ ἰδιαίτερος τοῦ κ. ὑπουργοῦ ἡγανακτικὸς ἀνέφερε τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸν κ. ὑπουργὸν ὅστις διετάξε τὸ δικαστικὸν τμήμα τοῦ ὑπουργείου ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὴν δίωξιν τοῦ ἀνωτέρω. Εἰσηγητὴς τοῦ Δικαστικοῦ, ἐμφανισθεὶς ὡς ἀρμόδιος ὑπάλληλος ἐκόμισε μετὰ προσυνεννόησιν εἰκονικὰς διατακτικὰς εἰς τὸν ἀνωτέρω εἰς ὑποδείχθην μέρος. Ὅταν ὁ Κ. Διαλέτης ἐμέτρησε διὰ τὰς διατακτικὰς 40 χιλ. δρχ., ὅργανα τῆς Γενικῆς Ἀσφαλείας ἐδικῶς διατεταγμένα συνέλαβον τὸν ἀνωτέρω καὶ κατέσχασαν τὰ χρήματα. Οὗτος θ' ἀποσπᾷ μετὰ τῆς δικογραφίας εἰς τὸν Εἰσαγγελεᾶ. Τὰ κατασχεθέντα χρήματα κατετέθησαν ὑπὲρ τῶν τραυματιῶν καὶ θυμάτων πολέμου.

ΑΛΛΗ ΜΗΧΑΝΗ

Παρατηρήθη ὅτι πολλοὶ ἐπιτήδριοι συνδεόμενοι διὰ γνωριμίας μὲ ὑπαλλήλους τοῦ ὑπουργείου τηλεσιάζουσι τοῦτους καὶ συναμιλῶσι μετ' αὐτῶν ἐπὶ θεμάτων ἀσχετῶν πρὸς ὑπηρεσιακὸν ζήτημα ἐπιζητοῦντες διὰ τὸν τρόπον τοῦτου νὰ ἐξαπατήσωσι διαφόρους ἀφελεῖς ὅτι μὲ τὰς γνωριμίας των δύνανται νὰ ἐξυπηρετήσωσι αὐτούς. Καὶ τοῦτο μὲ προφανῆ σκοπὸν.

Ἐφιστῶμεν ὅθεν τὴν προσοχὴν τοῦ κοινοῦ ὅτι μόνον διὰ τῆς κανονικῆς ὁδοῦ δύνανται νὰ ἐπιλύσωσι τὰ ζητήματά των ἄνευ ἐνδιαμέσων, καὶ ὅτι ἀντιθέτως ἂν χρησιμοποίησιν ἐνδιαμέσους κινδυνεύουν ἀσφαλῶς νὰ μὴ ἐξετασθῶσι τὰ ζητήματά των. (Ἐκ τοῦ ὑπουργείου Ἐπισιτισμοῦ)

ΑΝΤΙΚΑΘΙΣΤΑΝΤΑΙ ΜΕ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΥΣ ΟΙ ΝΑΥΤΑΙ ΛΙΜΕΝΙΚΟΙ

Ὁ Ὑπουργὸς τῆς Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας ἐξουσιοδοτήθη διὰ διατάγματος ὅπως προβῇ εἰς τὴν ἀπόλυσιν τμηματικῶς ἀπάντων τῶν ὑπηρετούντων τῶν λιμενικῶν ναυτῶν διαχειριστῶν καὶ στρατευσίμων λιμενικῶν ὑπαξιωματικῶν καὶ ὀρισμένου ἀριθμοῦ λιμενικῶν ναυτῶν καταστρώματος κλάσεων 1939 Β καὶ νεωτέρων. Εἰς ἀντικατάστασιν τούτων ὁ αὐτὸς Ὑπουργὸς ἐξουσιοδοτεῖται νὰ διορίσῃ πολιτικοὺς ὑπαλλήλους ἐπὶ μηνιαία ἀντιμισθία 2.000 δραχμῶν διὰ τοὺς ἀρρενας καὶ 1.800 δραχμῶν διὰ τὰς θήλειες ὑπαλλήλους.

ΠΟΣΗ ΚΑΘΟΡΙΣΘΗ Η ΜΗΝΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΙΣ ΒΕΝΖΙΝΗΣ

Ὡς ἀνεκοινώθη ἀρμόδιως, κατόπιν γενομένων συμφωνιῶν μετὰ τῶν Γερμανικῶν ἀρχῶν, τὸ σύνολον τῆς καταναλωθησομένης βενζίνης καθ' ὅλον τὸ Κράτος, ὡρίσθη μηνιαίως εἰς 1.100 τόννους. Ἡ βενζίνη αὕτη κατενεμήθη εἰς ὅλας τὰς κρατικὰς ὑπηρεσίας. Τὸ ποσὸν τοῦτο εἶνε, μετὰ τὰς ἀποφασισθείσας οἰκονομίας, ἐπαρκὲς διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ζωτικῶν ἀναγκῶν, δεδομένου ὅτι, ἐν καιρῷ εἰρήνης, δὲν κατεναλίσκοντο περισσότεροι τῶν 5.000 τόννων.

ΑΙ ΑΔΕΙΑΙ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ

Δι' ἀποφάσεως τοῦ Γερμανοῦ Διοικητοῦ τῶν στρατευμάτων τῆς περιοχῆς τῶν Μετόπισθεν, ἀρμόδιον διὰ τὴν χορήγησιν ἀδειῶν κυκλοφορίας αὐτοκινήτων καθίσταται τὸ Ὑπουργεῖον Συγκοινωνίας διὰ τὴν περιοχὴν τῶν νομῶν Ἀττικοβιωτίας καὶ Εὐβοίας πρὸς τὸ παρὸν, διὰ τοὺς ἄλλους δὲ νομοὺς οἱ Νομάρχαι. Διὰ τῆς ἰδίας ἀποφάσεως ἀναστελλέται πᾶσα ἀδεία κυκλοφορίας ἀφορῶσα αὐτοκίνητα δυνάμει αὐτῶν τῶν 17 ἡπῶν, ἐκτὸς ἐκείνων τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται ὑπὸ τῶν ἀνωτέρων κρατικῶν λειτουργῶν διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν ὑπηρεσιῶν των.

ΑΙ ΤΙΜΑΙ ΒΟΥΤΥΡΟΥ ΚΑΙ ΣΑΠΩΝΟΣ

Δι' ἀγορανομικῆς διατάξεως τὰ ἀνάτακα ὅρια τιμῶν πωλήσεως βουτύρου καθωρίσθησαν ὡς κατωτέρω: Βουτύρου βουτύρου ὑπὸ τῶν παραγωγῶν δρ. 179 κατ' ὁκᾶν. Λιανικῶς πρὸς τὸ κοινὸν δρ. 200. Βουτύρου γάλακτος μαγειρικοῦ χονδρικῶς δρ. 142, λιανικῶς δρ. 160.

Δι' ἐτέρας διατάξεως, ἡ τιμὴ τοῦ σάπωνος ὀρίζεται ὡς ἑξῆς:

Σάπων κοινὸς πράσινος Α' ποιότητος ὑπὸ τῶν ἐργοστασίων παραγωγῆς κατ' ὁκᾶν δρ. 33 μὲ παράδοσιν ἐν τῇ ἀποθήκῃ τοῦ ἀγοραστοῦ, μὴ συμπεριλαμβανομένου τοῦ Φ. Κ. Ἐργασίων, ὑπὸ τῶν ἐμπόρων χονδρικῆς πωλήσεως δρ. 34.50 κατ' ὁκᾶν καὶ ὑπὸ τῶν ἐμπόρων λιανικῆς πωλήσεως δρ. 38 κατ' ὁκᾶν. Σάπων κοινὸς πράσινος Β' ποιότητος δι' ἀπάσας τὰς κατηγορίας τῶν πωλητῶν δραχμὰς δύο ἐπὶ ἑκαττον τῶν ἐν τῇ προηγουμένῃ παραγράφῳ ἀναγραφόμενων τιμῶν. Σάπων κοινὸς πράσινος Γ' ποιότητος δι' ἀπάσας τὰς κατηγορίας τῶν πωλητῶν δρ. πέντε ἐπὶ ἑκαττον τῶν τιμῶν τοῦ σάπωνος πρώτης ποιότητος. Ἡ ἀξία τῶν κιβωτίων συσκευασίας χρεοῦται ἐν τοῖς τιμολογίοις.

Ο ΦΥΡΕΡ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΤΣΟΛΑΚΟΓΛΟΥ ΕΝ ΕΠΙΡΑΦΗ ΤΟΥ Κ. ΑΛΤΕΜΠΟΥΡΓΚ

Ὁ πληρεξούσιος τοῦ Γερμανικοῦ Κράτους διὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. Ἀλτεμπουργκ, ἀπηύθυνε πρὸς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως τὸ ἀκόλουθον ἔγγραφο:

«Κύριε Πρωθυπουργέ,

»Ἐχω τὴν τιμὴν νὰ ἀνακοινώσω πρὸς τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα, ὅτι τὸ ἀπὸ 4ης Μαΐου τηλεγράφημα πρὸς τὸν Καγκελάριον καὶ Ἀρχηγὸν τοῦ Γερμανικοῦ Ράιχ, διὰ τοῦ ὁποῦ ἐξεφράζεστε τὰς εὐχαριστίας τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἑλλήνων αἰχμαλώτων πολέμου, καθὼς καὶ τὸ ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν πρὸς τὸν Ἀρχιστράτηγον τοῦ Ράιχ τηλεγράφημά σας, διεβιβάσθησαν ἀμέσως.

»Ἐπεφορτίσθη σήμερον νὰ ἐκφράσω πρὸς τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα τὰς εὐχαριστίας τοῦ Ἀρχηγοῦ καὶ Ἀρχιστρατήγου δι' ἀμφοτέρω τὰ τηλεγραφήματα.

»Δράττομαι τῆς εὐκαιρίας, κύριε Πρωθυπουργέ, διὰ νὰ σὰς διαβεβαιώσω περὶ τῆς ἐξαιρετικῆς ὑπολήψεώς μου».

ΔΙΟΡΙΣΜΟΙ ΝΕΩΝ ΝΟΜΑΡΧΩΝ ΟΙ ΔΗΜΑΡΧΟΙ

Διὰ χθεσινοῦ διατάγματος τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν κ. Δεμεσίτιχα, διορίσθησαν νομάρχαι Μεσσηνίας ὁ ὑποστράτηγος κ. Στάης καὶ Ἡλείας ὁ κ. Ι. Κονιωτάκης.

Ἐτέρων ὀκτῶ νομαρχῶν τὰ ὀνόματα θὰ ἀνακοινωθοῦν ἐντὸς τῆς ἐβδομάδος.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀντικατάστασιν τῶν δημάρχων, ὁ κ. ὑπουργὸς ὁμιλῶν σχετικῶς πρὸς τοὺς δημοσιογράφους, ἐβεβαίωσεν ὅτι αἱ σχετικαὶ περὶ αὐτῶν ἀποφάσεις τῆς Κυβερνήσεως θὰ ἀνακοινωθοῦν μᾶλλον τὴν ἐπομένην ἐβδομάδα.

Χώρας. Ὡς Δήμαρχος Ἀθηναίων διερμηνεύων τὰ αἰσθήματα ταῦτα, λαμβάνω τὴν ὑψηλὴν τιμὴν νὰ σὰς ἐκφράσω τὴν εὐγνώμοσύνην τῆς πόλεως τῶν Ἀθηναίων, τόσο διὰ τὴν συγκινητικὴν διακριτικότητα καὶ τὸν σεβασμόν, τὸν ὅποιον ἐπέδειξαν τὰ γενναῖα στρατεύματά σας ἀπέναντι τῆς ἱστορικῆς Πρωτευούσης τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὴν εὐγενῆ στάσιν τῶν ἀπέναντι τῶν κατοίκων τῆς, ὅσο καὶ διὰ τὴν στοργὴν καὶ συμπάθειαν μεθ' ὧν ὑμεῖς ὁ ἔνδοξος Φύρερ τοῦ Γερμανικοῦ Λαοῦ περιβάλλετε τὴν Ἑλλάδα, κοιτίδα τῶν πνευματικῶν φώτων τῆς τέχνης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ ὁποίου εἴσθε ἐνθουσιώδης μύστης.

Ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων
Ἀμβρόσιος Πλυτᾶς»

Ἄς ρίξουμε τώρα μιὰ ματιὰ στὶς κατοχικὲς ἐφημερίδες τῆς Ἀθήνας, γιὰ νὰ δοῦμε πῶς εἶδαν τὸν λόγο τοῦ Χίτλερ.

Ἀπὸ κύριο ἄρθρο τῆς «Καθημερινῆς» στίς 5 Μαΐου 1941 ἀποσποῦμε:

«... Ἡ σχετικὴ περικοπὴ τοῦ λόγου τοῦ Γερμανοῦ Καγκελλαρίου εἶναι ἀληθῶς ἀποκαλυπτική. Θὰ πρέπει νὰ τὴν ἀναγνώσουν ὅλοι οἱ Ἕλληνες. Θὰ ἀντιληφθοῦν ἐξ αὐτῆς, μέ πόσῃ ἐλαφρότητι, μέ ποίαν ἀσύγγνωστον ἐγκληματικότητα ἐρρίφθη καὶ ὁ ἰδικὸς μας τόπος εἰς μίαν περιπέτειαν, ἐκ τῆς ὁποίας ὅλα ἐκινδύνευσε νὰ τὰ χάσῃ καὶ τίποτε, ἀπολύτως τίποτε, νὰ κερδίσῃ... Τίς πταίει; Διότι κάποιος ἀπὸ ἡμᾶς ἐδῶ πρέπει νὰ πταίῃ... Ἀλλὰ ποῖος πταίει δέν εἶναι νομίζομεν δύσκολον νὰ τὸ ἀντιληφθῇ κανεὶς. Πταίουν ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι, ἐν γνώσει αὐτῶν ὅλων καὶ διαχειριζόμενοι ἄνευ οὐδεμιᾶς λαϊκῆς ἐντολῆς καὶ ἐξουσιοδοτήσεως τὰς τύχας τοῦ τόπου αὐτοῦ, τὸν ἔρριψαν εἰς μίαν ἄνευ διεξόδου περιπέτειαν ἢ μᾶλλον εἰς μίαν περιπέτειαν, ἐκ τῆς ὁποίας ὑπάρχει μόνον μία διέξοδος, ἀλλὰ μόνον διὰ τοὺς ὑπευθύνους: Ἡ φυγὴ. Αὐτὴ ἢ φυγὴ, ἢ ἐσπευσμένη φυγὴ, ἢ φυγὴ ἐνώπιον τῶν εὐθυνῶν, διὰ τὴν τρομοκρατικὴν, καταστροφὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐσύρθη ἐνσυνειδήτως ὁ τόπος, διαχωρίζει, μέ ἔκτακτον σαφήνειαν, τὸ λεπτὸν ἐκεῖνο στῤῥωμα τῆς ἰθυνούσης κλίκας ἀπὸ τὸν ὑπόλοιπον Ἑλληνικὸν Λαόν, τὸν ἀθῶον Λαόν, τὸν ἀθώωτερον ἀκόμη Στρατόν, οἱ ὅποιοι ὑπῆρξαν τὰ θύματα, τὰ ἀκούσια θύματα, τῆς ἀπάτης τῶν Κυβερνώντων των...»

Τὸ «Ἐλεύθερο Βῆμα» γράφει στίς 6 Μαΐου 1941:

«Οἱ λόγοι συμπαθείας, πού ἀπευθύνονται εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὸν Λαόν τῆς ἐκ μέρους τῶν νικητῶν, εἶναι ἐπόμενον νὰ συγκινοῦν τοὺς πάντας ἐφ' ὅσον συνδέονται καὶ μέ ἐκδηλώσεις τῆς πλέον ἀνυποκρίτου ἐκτιμήσεως πρὸς τὴν γενναιότητα τοῦ Στρατοῦ μας, καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ ἀποφασιστικότητα, μέ τὴν ὁποίαν ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς ἀντιμετώπισε τὴν δυσμενῆ ἐκθασιν τοῦ πολέμου.

Αἱ ἐκδηλώσεις αὐταὶ καὶ αἱ συμπάθειαι εἶναι ἐξαιρετικῶς

νικῶν στρατευμάτων Κατοχῆς, ἡ ὁποία θὰ συμβάλῃ τὰ μέγιστα εἰς τὴν ταχέαν ἐξέλιξιν φιλικῶν σχέσεων. Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς, κατὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ πλειονότητα ἐκτιμᾷ καὶ θαυμάζει τὸν Γερμανικὸν λαόν. Ὁ Ἕλλην στρατιώτης, μολονότι ἐξετέλεσεν, τὸ εἰς αὐτῷ ἀνατεθὲν ἔργον μὴ τὴν συνήθη εἰς αὐτὸν ἀνδρείαν, δέν τρέφει ἐχθρικὰ αἰσθήματα ἐναντι τοῦ Γερμανοῦ στρατιώτου καὶ ἀπεδοκίμασεν μέ τὴν ἀπλὴν λογικὴν του τὴν ἀφροσύνην τοῦ ἀγῶνος, ὁ ὁποῖος τοῦ ἐπέβληθη χάρις εἰς μίαν κακὴν πολιτικὴν ἡγεσίαν.

ΑΓΓΛΙΚΑΙ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟΝ

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 11. (Α. Π.). — Τὸ Ἡμιεπίσημον Γερμανικὸν Πρακτορεῖον πληροφορεῖται ἐκ Στοκχόλμης, ὅτι οἱ «Τάιμς» τοῦ Λονδίνου δημοσιεύουν ἀναπόκρισιν ἐκ Λευκωσίας τῆς Κύπρου, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρεται, ὅτι γίνονται προπαρασκευαὶ διὰ τὴν ἀμυναν τῆς νήσου. Τὰ γυναικώπαιδα δὲ καὶ τινες ἀμερικανικαὶ οἰκογένειαι θ' ἀναχωρήσουν συντόμως ἐκ Κύπρου καὶ θὰ μεταβούν εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικὴν καὶ τὴν Ρωδεσίαν.

ΟΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ ΦΕΥΓΟΥΝ ΕΞ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 11. (Α. Π.). — Τὸ Ἡμιεπίσημον Γερμανικὸν Πρακτορεῖον πληροφορεῖται ἐκ Ν. Ὑόρκης, ὅτι καθ' ἃ μεταδίδει τὸ Πρακτορεῖον τοῦ Ἡνωμένου Τύπου, τὸ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ προξενεῖον τῶν Ἡν. Πολιτειῶν συνέστησεν εἰς τοὺς ἐκεῖ διαμένοντας Ἀμερικανούς ν' ἀναχωρήσουν.

ΤΟ „ΠΟΘΕΝ ΕΣΧΕΣ”

Σήμερον θὰ συνέλθῃ εἰς τὴν τακτικὴν του συνεδρίαν τὸ ὑπουργικὸν Συμβούλιον. Κατ' αὐτὴν, ἐκτὸς ἄλλων, θὰ συζητηθῇ τὸ καταρτισθὲν ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης νομοθετικὸν διάταγμα τοῦ «ποθεν ἔσχε».

Η ΠΛΗΡΩΜΗ ΤΩΝ ΕΠΙΤΑΧΘΕΝΤΩΝ ΚΤΗΝΩΝ

Ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν κ.

Γκατσαμάνης, υπέγραψε χθές σύμβα-
σιν μετά της Αγροτικής Τραπεζίτης,
διά της οποίας η τελευταία αναλαμ-
βάνει την υποχρέωσιν νά εξοφλήσῃ
τά εἰς χεῖρας τῶν ἀγροτῶν δελτία ἐ-
πιτάξεως κτηνῶν, ὑπὸ τὴν προϋπόθε-
σιν, ὅτι τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως
θὰ διατίθεται διὰ τὴν ἀγορὰν νέων
κτηνῶν παρὰ τῶν ἀγροτῶν.

« Ἀκρόπολις »
12 Ἰουνίου 1941

πολύτιμοι σήμερον, καθ' ὅσον διαπιστοῦται δι' αὐτῶν, ὅτι ὁ
πόλεμος δέν ἐξεμηδένισε τὴν οἰκειότητα τῶν παλαιῶν δεσμῶν
μας μετὰ τῶν δύο Δυνάμεων τῆς Εὐρώπης, μεθ' ὧν πρόκειται
ἐφεξῆς νά συζήσωμεν καί νά συνεργασθῶμεν διὰ τὴν ἐδραίωσιν
τῆς εἰρήνης καί τὴν εὐημερίαν τῶν Λαῶν τῆς ἡπείρου μας. Πρὸς
τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν εἶναι ἀποφασισμένος νά προχωρήσῃ ὁ
Ἑλληνικὸς Λαός, ρίπτων τὸν πέπλον τῆς λήθης εἰς ὅλας τὰς
ἐχθρότητας καί τὰς ἀντιθέσεις...»

μέρος δεύτερο
ἡ Μάχη τῆς Κρήτης

ΟΙ ΑΓΓΛΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

Ένα από τα κυριότερα στρατηγικά σημεία της ελληνικής επικράτειας είναι χωρίς αμφιβολία η Κρήτη, την οποία έποφθαλμιούσαν Ιταλοί και Γερμανοί. Ιδιαίτερα οι πρώτοι, γιατί αποτελούσε το κλειδί της «μάρε νόστρουμ». Καθ' όλη τη διάρκεια του έλληνοϊταλικού πολέμου στά αλβανικά βουνά, η Ιταλία δεν διανοήθηκε ποτέ στά σοβαρά νά επιχειρήσει επίθεση έναντιον της μεγαλονήσου. Παρά τό γεγονός ότι διέθετε δυνάμεις στίς γειτονικές πρός την Κρήτη βάσεις της στά Δωδεκάνησα, δέν απέτόλμησε νά προσβάλει την Κρήτη.

Από την άλλη μεριά, η Αγγλία αξιολογώντας μέ ανάλογο μέτρο την στρατηγική αξία της Κρήτης είχε διαθέσει κρυφά μία ισχυρή δύναμη ήδη από τίς πρώτες μέρες της έμπλοκής της Ελλάδος στον πόλεμο γιά νά επανδρώσει την άμυνα της μεγαλονήσου.

Στίς 29 Οκτωβρίου 1940 ό Τσώρτσιλ τηλεγραφούσε στον εύρισκόμενο στό Χαρτούμ ύπουργό του επί των Έξωτερικών Άντονυ Ήντεν: «Ένταύθα, άπαντες είμεθα πεπεισμένοι ότι δέον όπως καταβληθή προσπάθεια νά εγκαταστήσωμεν βάσιν εις Κρήτην, και ότι πρέπει νά τολμήσωμεν νά διακινδυνεύσωμεν διά νά αποκτήσωμεν τό πολύτιμον αυτό γέρας... Πρωταρχικής σημασίας είναι νά έχωμεν τό καλύτερον δυνατόν αεροδρόμιον και μίαν ναυτικήν βάση διά τόν ανεφοδιασμόν μας εις καύσιμα εις τόν λιμένα της Σούδας. Έπιτυχής υπεράσπισις της Κρήτης είναι ανεκτίμητος βοήθεια διά την άμυναν της Αιγύπτου. Εάν οι Ιταλοί καταλάβουν την Κρήτην, αυτό θά εσήμαινε σοβαράν επιδείνωσιν όλων των δυσχερειών μας εις την Μεσόγειον...»

Και δύο μέρες άργότερα, στίς 31 Οκτωβρίου 1940 φθάνουν στην Κρήτη οι πρώτες αγγλικές δυνάμεις γιά νά εξασφαλίσουν την άμυνά της. Δέν είναι παρά είκοσι άντιαεροπορικά και λίγα έπάκτια τηλεβόλα. Είναι όμως η αρχή.

Η Κρήτη, ακριβώς λόγω της στρατηγικής σημασίας της, δέν ήταν μόνο ιταλικός στόχος. Ήταν και στόχος της θαλασσοκράτειρας ακόμα Αγγλίας, ένα γεγονός πού διαφαίνεται άμεσα από τό προαναφερόμενο τηλεγράφημα του Τσώρτσιλ. Τό θέμα της καταλήψεως της Κρήτης συζητείται πολλές φορές πριν την 28η Οκτωβρίου 1940, όταν δηλαδή η Ελλάδα ήταν ένα ουδέτερο και ανεξάρτητο κράτος, όπως έμφανίζεται αυτό τό θέμα στά άρχεία του Φορέιν Όφισ:

1. Στίς 28 Μαΐου 1940, ό Άγγλος πρεσβευτής στή Ρώμη (ή Ιταλία δέν είχε εισέλθει ακόμα στον πόλεμο και συνεπώς διατηρούσε διπλωματικές σχέσεις μέ την Αγγλία) σέρ Πέρσου

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ

Ένεκρίθη και δημοσιεύεται νομοθετικόν διάταγμα δι' ού έπιτρέπεται άπως διά κοινήν απόφασιν του Προέδρου της Κυβερνήσεως και του ύπουργού Έθνικής Άμύνης, συγκροτηθή 10μελής έπιτροπή διά νά μελέτησθ τό όλον ζήτημα των ισχυόντων συνταξιοδοτικών νόμων έν γένει και καθορίσθ ανώτατον όριον άπονεμητέας συντάξεως, προτείνουσα την κατάργησιν των προσωπικών ή χαρακτηριστικών διατάξεων και καθορίζουσα γενικώς ισότητά και δικαιούσιν συντάξεων βάσει του χρόνου υπηρεσίας των συνταξιοδοτουμένων.

Της έπιτροπής θά μετάσχουν άπαιτήτως αξιωματικοί στρατού, θαλάσσης, άέρος και χωροφυλακής, εις ανώτερος ύπάλληλος της Γενικής Διευθύνσεως Δημοσίου Λογιστικού και εις τοιούτος του Έλεγκτικού Συνεδρίου, πρός δέ και δύο έως τρεις ανώτεροι άπόστρατοι αξιωματικοί, θεωρούμενοι άπό της αναλήψεως υπηρεσίας έν τη έπιτροπή και μέχρι πέρας των εργασιών αυτής ως διατελούντες έν ενεργεία. Της έπιτροπής προεδρεύει ό ανώτερος ή, έν ίσοβάθμια, ό άρχαιότερος έκ των αξιωματικών μελών αυτής.

Αι απόφασεις της έπιτροπής, διατυπώμεναι εις πρακτόν, θά υποβληθούν υπό του προέδρου αυτής εις τόν ύπουργόν Έθνικής Άμύνης και θά είναι συμβουλευτικά δι' αυτόν.

Η έπιτροπή πρέπει νά περατώσθ τό όλον έργον της έντός 308 ημερών από της έναρξεως των εργασιών της.

ΝΑ ΠΡΟΤΙΜΩΝΤΑΙ ΟΙ ΑΝΑΠΗΡΟΙ

Έκ του ύπουργείου Δημ. Άσφαλείας ανακοινούται ότι διατάχθησαν αι άστυνομικά άρχαι Άθηνών — Πειραιώς ίνα κατά την προσέλευσιν πολιτών εις καταστήματα τροφίμων κλπ. προτιμώνται εις την σειράν οι άναπήροι πολέμου έκ τραυματών εις τά κάτω άκρα.

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΕΙΣ ΑΣΥΣΤΟΛΟΥΣ ΘΗΜΑΣ

Ό ύπουργός της Έθνικής Άμύνης κ. Μπάκος προέβη χθές την νύκτα εις τάς ακόλουθους δηλώσεις:

«Φθάνουν μέχρις έμού διάφοροι διάδοσεις, αι όποίαι τό όλιγώτερον δύνανται νά χαρακτηρισθούν ως συκοφαντίαι άν μή κακοήθειαι.

Βεβαίως δέν είναι δυνατόν νά παρακολουθώ ταύτας. Θεωρώ όμως υποχρέωσιν νά απαντήσω εις δύο διαδόσεις άφορώσας παράπονα άναπήρων ή και γενικώς συμπολεμιστών μου. Η πρώτη διάδοσις άφορά την δήθεν διάκρισιν μεταξύ άναπήρων: Τονίζω άπαξ διά πάρος ότι δι' έμέ δέν θά υπάρξη διάκρισις μεταξύ άναπήρων του παρόντος ή προγενεστέρου πολέμου, διότι τό αίμα έχυθη διά την αυτήν Πατρίδα. Έτόνισα ότι θά υπάρξη δικαιοσύνη και ισότης. Η δεύτερα διάδοσις άφορά τούς αξιωματικούς: Η τύχη θά είναι κοινή. Δέν θά υπάρξη και έν αυτή τη δυστυχία ούδεις εύνοούμενος.

Διά τελευταίαν φοράν δηλώ: Μη δίδετε πίστιν εις άσυστόλους φήμας».

ΑΙ ΗΘΙΚΑΙ ΑΜΟΙΒΑΙ ΕΙΣ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΥΣ

Δι' αποφάσεως του κ. υπουργού 'Εθνικής 'Αμύνης ή επιτροπῇ διὰ τὴν ἀπονομὴν ἠθικῶν ἀμοιβῶν εἰς τοὺς ἀξιωματικούς καὶ διὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν ἐπ' ἀνδραγαθίᾳ προτάσεων ἀπετελέσθη ἐκ τῶν συνταγματάρχων κ.κ. Θρ. Τσακαλώτου, 'Αλεξ. Τσιγκοῦνη καὶ Σπυρ. Σακελλάροπούλου.

Ὁ ἀντισυνταγματάρχης κ. Καλφαρέντζος, διευθυντῆς τοῦ γραφείου τοῦ τέως 'Αρχιστρατήγου, ἐνετάλη νὰ θέσῃ εἰς τὴν διάθεσιν τῆς ἐπιτροπῆς ἀπάσας τὰς προτάσεις περὶ παροχῆς ἠθικῶν ἀμοιβῶν, τὰς ὑποβληθείσας ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ πολέμου μέχρι τῆς ἀνακωχῆς.

Εἰσηγῆται τῆς ἐπιτροπῆς ὠρίσθησαν ὁ ταγ/χης στρατ. δικαιοσύνης κ. Κοντὸς καὶ ὁ λοχαγὸς στρατ. δικαιοσύνης κ. 'Αλεξόπουλος.

ΟΙ ΑΝΙΚΑΝΟΙ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΙ

Προκειμένου νὰ καθορισθῇ ἡ θέσις τῶν καταστάτων ἀνικάνων ἀξιωματικῶν καὶ ἀνθυπασπιστῶν μονίμων καὶ ἐφεδρῶν, συνεπείᾳ τραυμάτων ἢ κακωχῶν τοῦ πολέμου 1940 — 1941, τὸ ὁπουργεῖον 'Εθνικῆς 'Αμύνης ἐκοινοποίησεν ἐγκύκλιον καθ' ἣν ἀπαντῶσι οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ ἀνθυπασπισταὶ μόνιμοι καὶ ἐφεδρῶν (ἐξ ἐφεδρῶν καὶ ἐκ μονίμων), οἱ δικαιούμενοι εὐεργετημάτων, πρέπει νὰ ὑποβάλουν εἰς τὴν Δ/σιν Προσωπικοῦ Τμήμα II τοῦ ὁπουργείου, αἰτήσιν περὶ ἐξετάσεως τῶν παρὰ τῆς 'Ανωτάτης τοῦ Στρατοῦ 'Υγειονομικῆς 'Επιτροπῆς, πρὸς καθορισμὸν τοῦ βαθμοῦ καὶ ποσοστοῦ τῆς ἀνικανότητός των. Εἰς τὴν αἰτήσιν των πρέπει νὰ ἐπισυνάγουν καὶ ὅσα εἰς χεῖρας των ὑπάρχουν δικαιολογητικὰ περὶ τοῦ τραυματισμοῦ ἢ τῆς παθήσεώς των.

ΟΙ ΜΟΝΙΜΟΙ ΚΑΙ ΕΦΕΔΡΟΙ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΙ

'Εκοινοποιήθη ἐγκύκλιος διαταγῇ τοῦ ὁπουργείου 'Εθνικῆς 'Αμύνης, καθ' ἣν ἀπαντῶσι οἱ ἀξιωματικοὶ, μόνιμοι καὶ ἐφεδρῶν, πρέπει νὰ ὑποβάλουν μέχρι τέλους τρέχ. μηνὸς τὸ θραυτότερον εἰς τὸ ὁπουργεῖον (Γραφεῖον κ. ὁπουργοῦ) διὰ τῶν κατὰ τόπους ἀστυνομικῶν ἀρχῶν ἢ φρουραρχείων ὑπευθύνους δηλώσεις, εἰς αἷς νὰ ἐμφαίνωνται: βαθμὸς, ὄπλον ἢ σῶμα, ὀνοματεπώνυμον, μονάδες ἢ ὑπηρεσίαι εἰς αἷς ὑπηρετήσαν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ἀπὸ 30 Ὀκτωβρίου 1940 μέχρις 24 Ἀπριλίου 1941, ὑπὸ τίνος τὰς διαταγὰς ὑπηρετήσαν, μάχας εἰς αἷς ἔλαβον μέρος, τυχὸν ληφθέντα τραύματα. Οἱ ἐφεδρῶν ἀξιωματικοὶ εἰδικῶς νὰ ἀναγράφουν καὶ τὸ ἰδιωτικὸν των ἐπάγγελμα.

Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΜΑΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑ

Τὸν κ. ὁπουργὸν τῆς 'Εμπορικῆς Ναυτιλίας ἐπισκέψθη ἡ διοίκησις τῆς Πανελληνίου Ναυτικῆς Ὁμοσπονδίας καὶ συνεχάρη αὐτὸν ἐπὶ τῇ ἀναλήψει τῶν καθήκόντων του.

Οἱ ναυτικοὶ ἀντιπρόσωποι ἐδήλωσαν πρὸς τὸν κ. ὁπουργόν, ὅτι εἶναι πρόθυμοι νὰ τὸν ἐνισχύσουν εἰς τὸ τραχὺ ἔργον τὸ ὁποῖον ἀνέλαβε, παρεκάλεσαν δὲ ὅπως συγκροτήσῃ εἰδικὴν σύσκεψιν πρὸς λεπτομερῆ ἐξέτασιν τῆς δημιουργηθείσης συνεπείᾳ τοῦ πολέμου εἰς τὴν ἐμπορικὴν ναυτιλίαν καταστάσεως.

Ὁ κ. ὁπουργὸς ἀπεσχέθη ὅτι μετὰ τὴν διευθέτησιν ὀριζόμενων γενικῶν ζητημάτων, ἅτινα ἀπασχολοῦν τὴν Κυβέρνησιν, ἥτοι τοῦ ἐπιστοιτισμοῦ τῆς χώρας καὶ τῆς μεταφοράς τῶν ἐφεδρῶν εἰς τὰς ἐστίας των, θὰ καλέσῃ εἰδικὴν σύσκεψιν πρὸς ἐξέτασιν ὅλων τῶν ζητημάτων τῆς ναυτεργατικῆς τάξεως.

Λοραίν, ἔγραφε σὺν Λονδίνο: «Θά ἦταν ἄκρως σημερινόν διὰ τὴν κυβέρνησιν τῆς Α.Μ. νὰ λάβῃ πᾶν δυνατόν μέτρον, ὥστε νὰ ἀποτρέψῃ ἰταλικὴν ἐγκατάστασιν στὴν Κρήτην καὶ νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ ὁρμου τῆς Σούδας ἀπὸ τῆς ἰταλικῆς ναυτικῆς δυνάμεις...».

2. Στῆς 4 Ἰουνίου 1940, κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς Ἀνωτέρας Ἐπιτροπῆς Κοινῶν Σχεδίων, στὴν ὁποία συμμετεῖχαν καὶ παράγοντες τοῦ βρετανικοῦ ὁπουργείου Ἐξωτερικῶν, θέμα ἀποτελεῖ πάλι ἡ κατάληψις τῆς Κρήτης ἀπὸ τοὺς Ἀγγλους. Ἀποσποῦμε ἀπὸ τὰ πρακτικά:

«... Τὸ εἰδικόν ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἠγέρθη ἀπὸ τὴν πρότασιν νὰ καταληφθῇ ἡ Κρήτη, εἰς τὴν περίπτωσιν ἐχθρότητος ἀπὸ μέρους τῆς Ἰταλίας, ἦτο κατὰ πόσον οἱ Σύμμαχοι προετίθεντο νὰ διενεργήσουν τὴν ἐπιχείρησιν καὶ ὑπὸ ἄλλο πρόσχημα ἐκτός ἀπὸ τὴν εἰσβολὴν τῶν Ἰταλῶν εἰς τὸ ἐλληνικὸν ἔδαφος. Ἐάν, ἐπὶ παραδείγματι, οἱ Ἰταλοὶ ἐκήρυτταν τὸν πόλεμον ἐναντίον τῶν Συμμάχων χωρὶς νὰ παραβιάσουν τὸ ἐλληνικὸν ἔδαφος, ἡ ἀπάντησις τῆς ἐλληνικῆς κυβερνήσεως εἰς πρότασιν τῶν Συμμάχων ὅπως καταλάβουν τὴν Κρήτην θὰ εἶναι ἀναμφιβόλως ὅτι (οἱ Ἕλληνες) θὰ προτιμοῦσαν νὰ ἔμεναν οἱ Σύμμαχοι ἔξω (τῆς Κρήτης), ἐκτός ἐάν τοὺς ἐδίδοτο θετικὴ ἐγγύησις προστασίας ἀπὸ ἰταλικὴν ἐπίθεσιν. Ἀπὸ τὴν ἄλλην πλευράν, οἱ Σύμμαχοι θὰ ἦσαν ὑποχρεωμένοι ἐξ αἰτίας τῶν συμβατικῶν ὑποχρεώσεων των νὰ καταλάβουν τὴν Κρήτην ὡς τρόπον παροχῆς βοηθείας πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ἂν ἡ χώρα αὕτη ὑφίστατο ἰταλικὴν εἰσβολήν.

»Τὰ συμπεράσματα ἐξ ὅλων αὐτῶν εἶναι: α) Ἐάν προσπαθήσωμεν νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὴν προηγουμένην συγκατάθεσιν τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν κατοχήν τῆς Κρήτης, θὰ συναντήσωμεν ἄρνησιν, ὑποχρεούμενοι νὰ ἀποκαλύψωμεν τὰς ἀδυναμίας μας. β) Ἡ κατάληψις τῆς Κρήτης θὰ πρέπει νὰ περιορισθῇ εἰς τὴν μόνην περίπτωσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ εἴχομεν δικαίωμα νὰ ἀναλάβωμεν τοιαύτην ἐνέργειαν εἰς τὴν περίπτωσιν ἐπιθέσεως τῆς Ἰταλίας κατὰ τῆς Ἑλλάδος.

»Τὰ ἀκόλουθα ἦσαν τὰ κύρια στοιχεῖα εἰς τὴν συζήτησιν πού ἐπηκολούθησε: α) Αἱ ἀποστολαὶ εἶχαν προετοιμασθῇ καὶ ἦσαν ἤδη ἐτοιμοὶ. β) Ὁ ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τῆς ἐπιχειρήσεως εἶναι νὰ ἀπαγορευθῇ ἡ χρησιμοποίησις τοῦ ἀεροδρομίου εἰς Κρήτην ἀπὸ τοὺς Ἰταλοὺς. Διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ τοῦτο ὀφείλομεν νὰ προλάβωμεν τοὺς Ἰταλοὺς. Ὁ σκοπὸς δὲν θὰ ἐπιτευχθῇ μετὰ τὸ νὰ ζητήσωμεν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας νὰ καταστρέψουν τὸ ἀεροδρόμιον. γ) Οἱ περιορισμένοι πόροι μας εἰς τὴν Μεσόγειον καὶ τὴν Μέσην Ἀνατολήν καθιστοῦν ἀνεπιθύμητον τὴν ἀνάληψιν τῶν ὑποχρεώσεων πού θὰ συνεπήγετο ἡ κατάληψις τῆς Κρήτης, ἐκτός ἂν εἴχομεν ἀποδείξει ὅτι οἱ Ἰταλοὶ προτίθενται νὰ καταλάβουν τὴν Κρήτην...».

3. Στῆς 7 Ἰουνίου 1940 σὲ νέο μνημόνιο γίνεται ἀναφορὰ γὰ τὴν ὀριστικὴ ἀπόφασις περὶ καταλήψεως τῆς Κρήτης, πού

αποφασίζουν να μή γνωστοποιηθεί στην άμέσως ενδιαφερόμενη ελληνική κυβέρνηση:

«Οι άρχηγοί των Έπιτελείων επανεξήτασαν τό θέμα τής Κρήτης καί άπεφάσισαν: α) Νά διατηρήσουν έν ισχύϊ τήν ύφισταμένην άπόφασιν, κατά τήν όποίαν έκστρατευτική δύναμις θά άποσταλή εις Κρήτην μόνον εις τήν περίπτωσιν Ιταλικής επιθέσεως έναντίον του έλληνικού έδάφους καί β) Νά διατηρήσουν έν ισχύϊ προηγουμένην άπόφασιν κατά τήν όποίαν δέν θά πρέπει νά ένημερωθῇ ή ελληνική κυβέρνηση εις περί του σχεδίου, μέχρις ότου έλθῃ ή στιγμή νά πραγματοποιηθῇ τοῦτο...».

4. Καί ένῶ ή κατάληψη τής Κρήτης είναι ένα θέμα, πού κατά τήν άποψη των Άγγλων ίθυνόντων δέν πρέπει νά τό πληροφορηθῇ ή ελληνική κυβέρνηση, αυτό τό ίδιο θέμα, τό γνωστοποιούν στους Τούρκους. Τρομακτικό! Ίδού τό ντοκουμέντο, ένα τηλεγράφημα του Στρατηγείου Μέσης Άνατολής προς τό άγγλικό ύπουργείο Στρατιωτικών:

«Εις τήν διάσκεψιν τής Χάϊφα εγνώσθη ό Βασιλεύς τής Ελλάδος ειπεν εις τόν άεροπορικόν άκόλουθον Άγκύρας ότι έάν οι Σύμμαχοι προτίθενται νά χρησιμοποιήσουν τό ελληνικόν έδαφος, ή ελληνική κυβέρνηση πρέπει νά ένημερωθῇ πλήρως. Οι στρατηγοί Μεταξάς καί Παπάγος ύπεγράμμισαν τήν ανάγκη στενής συνεργασίας.

»Οί τρεις αντίστράτηγοι θεωρουν ότι δέν είναι επιθυμητόν νά ένημερωθουν οι Έλληνες επί των προθέσεων μας έν σχέσει μέ τήν Κρήτην καί τήν Μήλον. Ο στρατηγός Μιτελχώσερ αντίτίθεται εις τό νά ένημερωθουν.

»Οί τρεις άρχιστράτηγοι συμφωνούν επί τής επιτακτικής ανάγκης μυστικότητος καί του κινδύνου νά καταστούν γνωσταί αι προθέσεις μας. Ήπειδή όμως, κατέστη αναγκαϊόν νά λεχθουν εις τούς Τούρκους (τόν στρατηγόν Γκουντουζ καί τόν κ. Άτσικαλίν) καί ένῶ προτεινόμεν νά μή λεχθουν εις τήν ελληνικήν κυβέρνηση άπομένει προς εξέτασιν κατά πόσον θά πρέπει νά παρασχεθουν πληροφορίαί εις τόν Βασιλέα ή τόν Μεταξά».

Ένῶ ή δραματική αύτή συμπεριφορά επιδεικνύεται προς τήν Ελλάδα, οι Άγγλοι διπλωμάτες σπεύδουν νά δημιουργήσουν τό κατάλληλο κλίμα. Παραθέτουμε άπό σχετικό τηλεγράφημα εκείνων των ήμερων, πού έστειλε ό Άγγλος πρεσβευτής στην Αθήνα Πάλαιρετ:

«Ο ύποπρόξενος εις τό Ήράκλειον αναφέρει ότι πολλοί, οι όποιοι επισκέπτονται τό προξενείον, μεταξύ των όποίων Κρήτες όπλαρχηγοί, είναι πρόθυμοι νά τεθουν εις τήν διάθεσίν μας, εάν παραστή ανάγκη. Του είπα νά εύχαριστῇ καί νά κρατῇ σημείωσιν όνομάτων καί άλλων στοιχείων. Ως έτηλεγράφησε προς τό ύπουργείον Στρατιωτικών τήν 25ην Μαΐου, ό στρατιωτικός άκόλουθος, οϊονδήποτε σχέδιον άποστολής άποβατικού άποσπάσματος εις τήν Κρήτην καλόν θά ήτο νά περιλαμβάνῃ καί 5000

Τό Ύπουργικόν Συμβούλιον συνήλθε χθές εις δύο έκτάκτους συνεδριάσεις καί συνεζήτησε γενικά ζητήματα τής χώρας.

ΑΙ ΤΙΜΑΙ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΒΙΩΤΙΚΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ

Ο ύπουργός του Έπισιτισμού κ. Πολύζος ήχθη εις τήν άπόφασιν τής άναπροσαρμογής των τιμών όλων των ειδών τής βιωτικής ανάγκης, ώστε νά διευκολυνθῇ τό έμπόριον εις τήν μεταφοράν τροφίμων εις Αθήνας καί Πειραιά. Σχετικώς, τονίζεται άρμοδίως ότι τό κοινόν δέν πρέπει νά άνησυχῇ έκ τής τσιούτης άναπροσαρμογής των ειδών εις τά πραγματικά των επίπεδα, διότι αι τιμαί αύται πόρρω θά απέχουν εκείνων τας όποιās ήθέλησαν νά καθιερώσουν οι άισχροκερδείς. Διά τής τσιούτης έλαφράς καί δικαίας ανατιμήσεως άποσκοπεΐται κυρίως ή πάταξις τής άισχροκερδείας.

Η πραγματική διώξις τής άισχροκερδείας, καθ' α έτόνισεν ό κ. Ύπουργός, δέν ήρχισεν άκόμη. Θα άρχίσῃ έντός 5 ή 6 ήμερών, συγκροτούμένου πλήρως του νέου είδικού δικαστηρίου καί ίδρυομένων νέων είδικών αστυνομικών τμημάτων, έχόντων άποκλειστικόν σκοπόν τήν καταδίωξιν των άισχροκερδών. Προς τοῦτο ή άγορανομία ένισχύθη ήδη διά πολλών αξιωματικών.

Έξ άλλου τό ύπουργείον του Έπισιτισμού, έν τῇ προσπάθειά του όπως διευκολύνῃ τούς έμπόρους εις τήν μεταφοράν τροφίμων έκ των έπαρχιών, προσεφέρθη νά έφοδιάζῃ αύτούς διά σημειωμάτων, εις τά όποια θά αναγράφονται τό είδος του έμπορεύματος, ή ποσότης του καί ό τόπος προελεύσεως.

ΔΕΣΜΕΥΕΤΑΙ ΤΟ ΓΑΛΑ

Ο κ. ύπουργός του Έπισιτισμού προέβη εις τήν δεσμευσιν όλου του παραγομένου γάλακτος. Τό γάλα του λοιπού θά διατίθεται άποκλειστικώς καί μόνον διά τούς άσθενείς καί τά παιδιά. Τό προκύπτον τυχόν περίσσευμα θά δίδεται εις τό κοινόν. Βραδύτερον θά καθιερωθῇ ή διανομή του γάλακτος εις άσθενείς καί παιδιά δι' είδικού δελτίου.

ΟΙ ΤΡΟΓΟΝΤΕΣ ΕΙΣ ΤΑ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ

Κατ' άπόφασιν του κ. ύπουργού του Έπισιτισμού τό δελτίον άρτου θά ισχύσῃ προσωρινώς καί ως δελτίον έστιάσεως διά τούς τρώγοντας εις τά έστιατόρια.

ΤΑ ΝΕΑ ΔΕΛΤΙΑ ΑΡΤΟΥ

Ο Ύπουργός του Έπισιτισμού κ. Πολύζος εξέδωκε χθές τήν κάτωθι άπόφασιν διά τά νέα δελτία άρτου: «Άκυρόμεν τά κατά τόν μήνα Ίούλιον παρελθόντος έτους διανεμηθέντα άτομικά δελτία άρτου.

Έντελλόμεθα όπως τά Άστυνομικά τμήματα καί Σταθμοί τής περιοχής Αθηνών—Πειραιώς καί Προσείων άμα τῇ τηλεφωνική έιδοποίησει τής άρμοδίας ήμῶν ύπηρεσίας άποστείλουν πάραυτα άποδείξεις προς παραλαβήν αναλόγου αριθμού δελτίων άρτου τόνον άκεραίῶν όσον

καί ἡμίσεων (ἐρυθρῶν).

Ἡ διανομή τῶν νέων δελτίων ἀρτου θὰ γίνη κατὰ ἐκκλησιαστικὰς ἐνορίας παρ' Ἐπιτροπῆς αποτελουμένης ἐξ ἐνὸς ἀξιωματικοῦ, ἐκ τοῦ ἱερέως τῆς ἐνορίας καὶ ἐξ ἐνὸς ἀστυνομικοῦ εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὁποῦν ὑπάγεται ἡ σχετικὴ ἐνορία.

Αἱ ἡμέραι τῆς διανομῆς τῶν ὡς ἄνω δελτίων εἰς ἐκάστην ἐνορίαν θὰ ὀρίζονται παρ' ἡμῶν δι' ἀνακοινώσεως δημοσιευομένης διὰ τῶν ἐφημερίδων.

Ἀμα τῇ προσελεύσει ἐκάστου δικαίου ἢ Ἐπιτροπῇ θὰ ἐξακριβῶνῃ τὴν ταυτότητα αὐτοῦ ἐκ τοῦ πιστοποιητικοῦ ταυτότητος, ἐφ' ὅσον δὲν εἶναι προσωπικῶς γνωστὸς εἰς δύο ἢ ἐν τούλάχιστον ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς καὶ θὰ δεβαιούται ἡ Ἐπιτροπὴ ὅτι τὰ δηλούμενα μέλη τῆς οἰκογενείας τὸν ἀναγράφονται ἀριθμητικῶς εἰς τὴν κατάστασιν διανομῆς τῶν οἰκογενειακῶν δελτίων.

Ἐκαστος δικαίωμένος δελτίου ὀφείλει νὰ δηλώσῃ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τὸ ἀρτοποιεῖον ἢ πρατήριο ἀρτου ἐξ οὗ ἐφεξῆς θὰ ἐφοδιάζεται, τὸ ὄνομα δὲ τούτου ἡ Ἐπιτροπὴ δέον νὰ ἀναγράψῃ εἰς τὸ οἰκείον β' τμήμα τοῦ στελεχους ἐνῶ εἰς τὸ α' τμήμα θ' ἀναγράψῃ τὸ ὀνοματεπώνυμον καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κατοχοῦ.

Οἱ τρώγοντες εἰς τὰ ἐστιατόρια, μαγειρεία, γαλακτοπωλεῖα καὶ εἰς

τυφέκια καὶ πυρομαχικά πρὸς διανομὴν εἰς τοὺς ἐθελοντάς».

6. Οἱ Σύμμαχοι ἀδυνατοῦν νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν ἐπαρκή ἄμυνα τῆς Κρήτης καὶ ἐγκαταλείπουν τὸ σχέδιο νὰ τὴν καταλάβουν, ἐρήμην τῆς ἐλληνικῆς κυβερνήσεως. Ὑστερα ἀπὸ διάφορες διαβουλεύσεις, ἐμφανίζονται πρόθυμοι νὰ συνεργασθοῦν μέ τοὺς Ἕλληνες γιὰ τὴν ἄμυνα τῆς Κρήτης. Ἐνα μῆνα πρὶν τὴν ἰταλικὴ ἐπίθεση, ὁ Πάλαιρετ τηλεγραφεῖ στό Λονδίνο:

«Ὁ πρωθυπουργὸς ἐξουσιοδότησε τοὺς στρατιωτικούς ἀκολουθοῦς μας νὰ συζητήσουν συντονισμένον σχέδιον ἀμύνης τῆς Κρήτης μέ τὸν ἀρχηγόν τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου ὡς πρόεδρον τοῦ Ἑλληνικοῦ Συμβουλίου Ἀμύνης. Ὁ τελευταῖος ἐδήλωσε σήμερον ὅτι ἦτο πρόθυμος νὰ ἀνταλλάξῃ ἀπόψεις, ἐάν δυνάμεθα νὰ περιγράψωμεν τὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ λάβωμεν καί, ἐπίσης, κατὰ ποῖον τρόπον αἱ ἐλληνικαὶ δυνάμεις δύνανται νὰ συνεργασθοῦν. Περισσότεροι ἀπὸ 12.000 ἄνδρες εὐρίσκονται ὑπὸ τὰ ὄπλα εἰς τὴν Κρήτην, ἀλλὰ ἡ κατάστασις παραμένει ἀμετάβλητος χωρὶς ἀντιαεροπορικόν ἢ ἐπάκτιον πυροβολικόν...»

Ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Μεγάλης Βρετανίας Οὐίνστον Τσώρτσιλ εἶχε δώσει ἐντολὴ στοὺς ἐπιτελεῖς του γιὰ νὰ ὁργανώσουν τὴν ἄμυνα τῆς Κρήτης, πλὴν ὅμως τελικὰ ἡ ἄμυνα ἀποδείχθηκε ἐντελῶς ἀνεπαρκής.

7. Στις 9 'Οκτωβρίου 1940 ο Πάλαιρετ αναφέρει στο Φόρεϊν "Οφίς:

«... 'Η σημασία της εξασφάλισης της Κρήτης είναι προφανώς τόσο από την άποψιν του αποτελέσματος της εκεί (παρασχεθισομένης) βοήθειας επί της ελληνικής αποφασιστικότητας δι' αντίστασιν ὅσον καὶ διὰ νά παρασχεθῇ ἀσφαλὲς καταφύγιον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Βασιλικὴν Οἰκογένειαν καὶ τὴν Κυβέρνησιν εἰς τὴν περίπτωσιν πού θά ὑποχρεωθοῦν νά ἐγκαταλείψουν τὴν ἡπειρωτικὴν Ἑλλάδα».

τὰς ὁμαδικὰς ἐν γένει συμβιώσεις, δύνανται ἀντὶ τοῦ ἀρτοποιεῖν νά δηλώσουν τὸ σχετικὸν κατὰ τὴν ἰδρυμα εἰς τὸ ὁποῖον σιτίζονται. Διὰ τὰ νοσοκομεία, κλινικάς, ὀρφανοτροφεία, οἰκοτροφεία, μονὰς κλπ. τὴν ἐκδοοσιν τῶν δελτίων θά ἐνεργήσῃ

ὁ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ οἰκείου ἰδρύματος προσάγων τὰ ἀπαιτούμενα στοιχεῖα εἰς τὰς ἐνοριακὰς ἐπιτροπὰς οὕτως ὥστε νά μὴ ὑποχρεωθοῦν οἱ τρόφιμοι εἰς τὴν προσωπικὴν μετάβασιν ἐνῶπιον τῶν Ἐπιτροπῶν.

«Καθημερινή»

17 Μαΐου 1941

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Β' ΚΑΙ ΤΣΟΥΔΕΡΟΣ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

Μέ ἓνα ἀγγλικό ὑδροπλάνο «Σάντερλαντ» ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος Β' καὶ ὁ Ἑμμ. Τσουδερός φθάνουν στίς 23 Ἀπριλίου 1941 στὴν Κρήτη, ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ὀλιγομελοῦς ἐλληνικῆς κυβερνήσεως. Νά πῶς περιγράφει στό προσωπικό του ἡμερολόγιο ὁ Ε. Τσουδερός τὸ ταξίδι τους πρὸς τὴν Κρήτη:

«... Περνοῦμεν τὴν ὁδὸν Πειραιῶς καὶ μπαίνομεν τὴν ὁδὸν πού ὁδηγεῖ πρὸς τὸν Σκαρμαγκᾶ - Ἐλευσίνα. Ἀτέλειωτος ὁ δρόμος καὶ ὁ χρόνος μέσα στό σκοτάδι. Ὁ ὁδηγὸς τοῦ αὐτοκινήτου γνωρίζει πού μᾶς ὁδηγεῖ καὶ διὰ μέσου ἑνὸς μονοπατιοῦ - καροδρόμου φθάνομεν εἰς τὸν τόπον τῆς συναντήσεως. Ὁ Βασιλεὺς μέ τὴν ἀκολουθίαν του εἶναι πρωτοφθασμένοι, ὁ πρέσβυς τῆς Ἀγγλίας Πάλαιρετ, καθὼς καὶ Ἄγγλοι καὶ Ἕλληνες ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιῶτες τῆς ὑπηρεσίας. Ἡ φυσιογνωμία ὅλων κουρασμένη καὶ σκεπτική. Ὁ Βασιλεὺς δίδει ὁδηγίαν εἰς τὸν Αὐλάρχην του διὰ τὸν Ἀρχιστράτηγον, συμφώνως πρὸς ὅσα τοῦ εἶχον καὶ ἐγὼ συστήσει. Κατὰ τὰς 2 μετὰ τὸ μεσυνύκτιον, ἤτοι τὴν δευτέραν πρωϊνὴν τῆς 23 Ἀπριλίου ξεκινοῦμεν πρὸς τὴν ἀποβάθραν. Εὐχαί γιὰ τὴν Νίκην καὶ γιὰ γρήγορη ἐπιστροφήν. Μέ βαρκοῦλες φθάνομεν εἰς τὸ ὑδροπλάνον τύπου «Σάντερλαντ», πού θά μᾶς μετέφερεν εἰς τὴν Κρήτην.

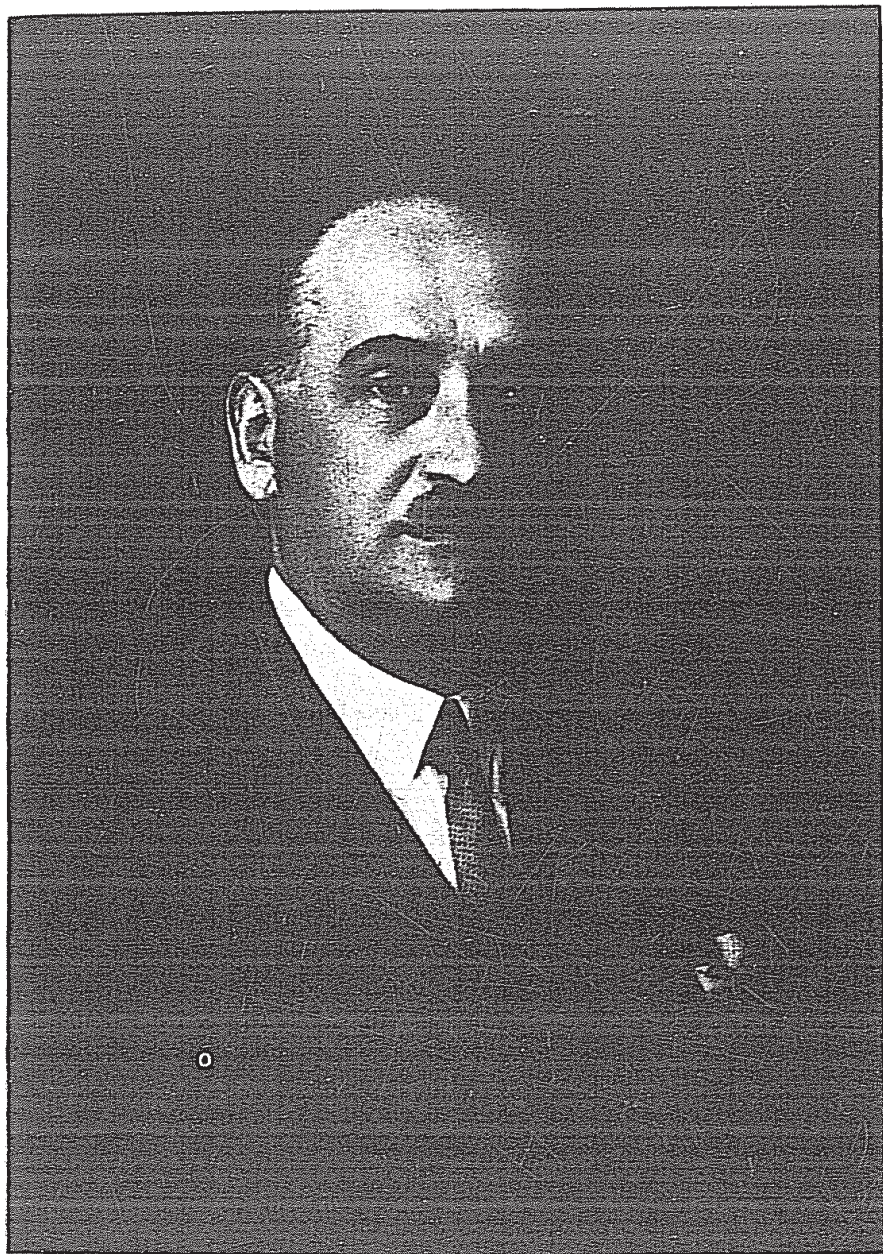
Ἀραδιαζόμαστε εἰς τοὺς στενοὺς πάγκους δεξιὰ κι ἀριστερά τοῦ ὑδροπλάνου ὑπὸ ἓνα ἀμυδρὸν φῶς πού μόλις διέκρινεν ὁ ἓνας μας τὴν σκιάν τοῦ ἄλλου... Περνᾶ μιά ὥρα, περνᾶ κι ἄλλη μιά ὥρα.... καὶ πάντα εἴμεθα ἐκεῖ ἀκίνητοι. Ἐπρεπε νά φύγωμε σέ ὀρισμένη ὥρα. Κοντὰ μας ἀκούονται πυροβολισμοί. Πρὶν ἀκόμη σκάση ἡ πρώτη γραμμὴ τοῦ φωτός τῆς ἡμέρας, ἡ μηχανὴ τοῦ ὑδροπλάνου τίθεται εἰς κίνησιν καὶ σχεδὸν ἀμέσως εἴμεθα ἐπάνω ἀπὸ τὴν θάλασσαν πετώντας πρὸς τὴν Κρήτην μέ μεγάλην ταχύτητα. Ὅταν ἔφεξε περισσότερον, παρατηρῶ ὅτι, χάριν ἀσφαλείας προφανῶς, πετοῦμεν μόλις 50 ἢ 100 μέτρα πάνω ἀπὸ τὴν θάλασσα. Σέ μιά ὥρα ἀφ' ὅτου πετάξαμε φαίνονται τὰ βουνὰ τῆς μαρτυρικῆς Πατρίδος μου καὶ σέ μιά ὥρα ὑπερπηδοῦμεν τὸν λαιμόν τοῦ ἱστορικοῦ Ἀκρωτηρίου καὶ κατεβαίνομεν ἀσφαλῶς εἰς τὸ κέντρον τοῦ κόλπου τῆς Σούδας κοντὰ σέ μιά ξύλινη πρόχειρη ἀποβάθρα.

Εἰς τὴν Σούδα τὸν Βασιλέα — ἀφίχθέντα, ὡς εἴπομεν εἰς τὰ προηγούμενα, ἐκεῖ δι' ἀπερκατοῦ τὴν 6:15 τῆς 23ης Ἀπριλίου, ἡμέρας τοῦ Ἁγίου Γεωργίου — ὑπεδέχθησαν ὁ ὑπουργὸς Γενικὸς Διοικητῆς Κρήτης Π. Σφακιανᾶκης, ὁ Γεν. Γραμματεὺς τῆς Γενικῆς Διοικήσεως Σ. Κοντομήτρος, ὁ ἀνώτερος Διοικητῆς Χωροφυλακῆς συνταγματάρχης Χ. Ἀγγελόπουλος καὶ ὁ Διοικητῆς τῆς Διοικήσεως Χωροφυλακῆς Χανίων ταγματάρχης Μπόγρης, οἱ ὅποιοι τὸν νῆχθησαν καὶ διὰ τὴν ὀνομαστικὴν Του ἐορτήν.

Ἀμέσως κατόπιν, διὰ τοὺς λόγους πού ἐξηγήσαμεν ἤδη, ὁ Βασιλεὺς, συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Τσουδερόν καὶ τὴν Ἀκολουθίαν Του κατηυθύνθη εἰς τὸ Ἡράκλειον καὶ ἐκεῖθεν εἰς Κνωσσόν, ὅπου διέμεινεν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας εἰς τὴν ἑπαυλιν Ἑβανς.

Κατὰ τὴν διαδρομὴν, ὁ Τσουδερός, ὁ ὁποῖος ἐπέβαινεν ἰδίου αὐτοκινήτου μετὰ τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ Κρήτης κ. Σφακιανᾶκη, διέπραξε τὴν πρώτην κομματικὴν του ἀθλιότητα, ἡ ὁποία ἦτο, ὡς θά ἴδωμεν ἐν συνεχείᾳ, τὸ προσοίμιον ἀπείρων ἄλλων σκανδαλωδῶν ἐνεργειῶν τοῦ μοιραίου διὰ τὴν Ἑλλάδα αὐτοῦ ἀνθρώπου.

Πράγματι, ἐνῶ τὸ αὐτοκίνητον συνέχιζε τὴν πορείαν του πρὸς τὸ Ρέθυμνον καὶ ὁ κ. Σφακιανᾶκης, ὁ ὁποῖος ἐπὶ πέντε συνεχῆ ἔτη εἶχε διατελέσει ὑπουργὸς Γενικὸς Διοικητῆς Κρήτης καὶ ἐγνώριζε ἀριστα τὴν ἐκεῖ κατὰστασιν κατε-

Ο Έμμ. Τσουδερός όταν έφτασε στην Κρήτη διαπίστωσε τις τερατώδεις ελλείψεις της άμυντικής προετομασίας της, κάνοντας σχετικά διαβήματα στην Βρετανική κυβέρνηση.

Κάτω: πίνακας παραστάσεως και διακριτικῶν τῶν ξένων αεροπλάνων, υδροπλάνων, αλεξιπτῶτων κλπ., πού βρισκόταν σὲ ἀντιαεροπορικό πολυβολεῖο τῆς Κρήτης.

Ξεμπαρκάρομεν γρήγορα. Ἀπό στιγμή σέ στιγμή ἀνεμένοντο τά γερμανικά στούκας γιά τήν πρωϊνήν των παγανιά. Ὀλίγοι Ἀγγλοι ἀξιωματικοί καί Ἕλληνες τῆς χωροφυλακῆς μᾶς περιμένουν.

Στήν ἀποβάθρα στέκομαι μπροστά ἀπό τόν Βασιλέα καί τοῦ λέω:

— Μεγαλειότατε σήμερον εἶναι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Εὐχομαι νά εἶναι βοηθός τοῦ ἀγῶνος τοῦ ὁποίου ἡγείσθε. Καί τοῦ χρόνου νικητῆς στήν Ἀθήνα.

Ὁ Βασιλεὺς συγκεκινημένος μ' εὐχαριστεῖ, χαιρετᾷ τοὺς ἀξιωματικούς καί τὰς ἀρχάς καί προχωρεῖ πρὸς τὸ αὐτοκίνητον πού τὸν ἀνέμενε διὰ νά τὸν μεταφέρῃ εἰς τήν Κνωσόν, τήν ἐδρα τοῦ Βασιλέως Μίνως.

Ἐρωτῶ τὰς ἀρχάς τοῦ λιμένος διὰ τήν τύχην τῆς οἰκογενείας μου, πού εἶχεν ἀναχωρήσει ἀπὸ τήν Ἐλευσίνα 48 ὥρες πρὶν ἀπὸ μένα ἐπὶ τοῦ ἀντιτορπιλικοῦ «Πάνθηρ» διὰ τήν Κρήτην.

Μανθάνω ὅτι δέν εἶχε φθάσει ἀκόμη καὶ φυσικά μοῦ γεννῶνται δίκαιαι ἀμφιβολίαι διὰ τήν τύχην των. Προφανῶς συνήντησαν μεγάλας δυσκολίας ἀπὸ ἀεροπλάνά, διότι τό ταξεῖδι εἶναι μόλις δέκα ὥρῶν.

ΠΑίρνομεν θέσεις ἐπὶ τῶν αὐτοκινήτων, πού εἶχον διατεθῇ γιά μᾶς καί ὕστερα ἀπὸ τρεῖς ὥρες φθάνομεν στήν Κνωσόν. Ἡ Α.Μ. ἐγκαθίσταται εἰς τὸ σπῖτι τοῦ ἀρχαιολόγου Ἡβανς κτισμένο σέ σχέδιο μινωϊκό. Ἡμεῖς οἱ ἄλλοι ἐγκαθιστάμεθα εἰς διάφορα σπῖτια τοῦ Ἡρακλείου.

Ἀπ' ἐδῶ καί πέρα ἀρχίζουν νέες προσπάθειες μέ πίστι στόν ἀγῶνα καί θέβαιες ἐλπίδες...

Στά τέλη Ἀπριλίου οἱ ὑπηρεσίαι τῆς ἐλληνικῆς κυβερνήσεως ἔχουν ἐγκατασταθεῖ στά Χανιά. Οἱ ὑπηρεσίαι τοῦ ὑπουργείου Ἐξωτερικοῦ ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἑξή ἄτομα (ὁ γενικός διευθυντής, δύο γραμματεῖς καί τρεῖς ἀκόλουθοι). Μαζί βρίσκονται καί οἱ σύμμαχοι πρεσβευτές τῆς Πολωνίας, τῆς Γιουγκοσλαβίας, τῆς Ὀλλανδίας καί τῆς Μ. Βρετανίας. Ὁ πρεσβευτής τοῦ Βελγίου, πού ἦταν σύμμαχη χώρα (ἔδρευε στό Λονδίνο) δέν ἀκολούθησε στήν Κρήτη τήν ἐλληνική κυβέρνησι, διότι οἱ ἐλληνικές ὑπηρεσίαι ἀντικατασκοπεῖας τὸν θεωροῦσαν ὑποπτο. «Πράγματι μετὰ τήν εἰσοδὸν τῶν Γερμανῶν εἰς Ἀθήνας, οὗτος συνέπραξε μετ' αὐτῶν, παυθεὶς, ὡς ἐκ τούτου, ὑπὸ τῆς εἰς Λονδὶνον κυβερνήσεώς του», ἀναφέρει ὁ Β.Π. Παπαδάκης («Διπλωματικὴ Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολέμου 1940-45», Ἀθῆναι 1956, σελ. 199).

Οἱ πρεσβευτές τῶν οὐδετέρων χωρῶν, ἰδιαίτερα μάλιστα ὁ Τοῦρκος, μέ διάφορα προσχήματα ἀπέφυγαν νά ἀκολουθήσουν στήν Κρήτη τήν Κυβέρνησι Τσουδεροῦ, στήν ὁποία ἦταν διαπιστευμένοι. Αὐτὴ ἡ στάσις τῆς Τουρκίας ἐγένε ἀντικείμενο ἐκμεταλλεύσεως ἀπὸ τὸν ἐχθρό, ὅπως ἀναφέρει ἡ ἐλληνική

τόπιζε σχετικῶς τὸν ἀνεκδιήγητον αὐτὸν πολιτικόν, ὁ Τσουδερός ἐστράφη πρὸς αὐτὸν καὶ διακόπτων ἀποτόμως τὴν ἀναφοράν του, τοῦ λέγει :

— Κύριε ὑπουργέ, ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς καταργῶ τὴν Γενικὴν Διοίκησιν Κρήτης, ἡ ὁποία πλέον δέν ἔχει λόγον ὑπάρξεως, καὶ κατὰ συνέπειαν δέν χρειάζομαι πλέον τὰς ὑπηρεσίας σας !

Κατάπληκτος ὁ κ. Σφακιανάκης ἀπὸ τὴν πρωτοφανῆ εἰς τὰ πολιτικὰ χρονικὰ ἐνέργειαν αὐτὴν τοῦ Τσουδεροῦ — ὁ ὁποῖος οὔτε τὸν Βασιλέα, οὔτε κανέναν ἐκ τῶν ὑπουργῶν συνεβουλεύθη διὰ νά καταργήσῃ προφορικῶς καὶ αὐθαιρέτως τὴν Γενικὴν Διοίκησιν Κρήτης — ἔσπευσεν νά κατέλθῃ τοῦ αὐτοκινήτου ὀλίγα μόλις χιλιόμετρα ἀπὸ τὴν Σούδα καὶ νά ἐπιστρέψῃ εἰς τὰ Χανιά.

Ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς πού ἀνέλαβε τὴν πρωθυπουργίαν, ἡ συνισταμένη τῶν σκέψεων τοῦ Τσουδεροῦ ἦτο πῶς νά παραμερίσῃ τὸν Βασιλέα, πῶς νά ἐξαφανίσῃ καὶ νά διαλύσῃ τὸ κάθε τι πού ὑπεθυμίζε τὸ ἔργον τοῦ Ἰωάννου Μεταξᾶ καὶ τὸ Ἀλβανικὸν Ἔπος καὶ πῶς νά ἐξυπηρετήσῃ τὸ ἴδιον κομματικὸν συμφέρον, ἀπομακρύνων συστηματικῶς κάθε ὑγιᾶ καὶ δυναμικὸν στοιχεῖον καὶ γενικῶς οἰονόηποτε πού δέν ἦτο τῆς ἀπολύτου προσωπικῆς του ἐμπιστοσύνης.

Ἐκαμε λοιπὸν ἀρχὴν ἀπὸ τὸν ὑπουργὸν Σφακιανάκη, ὁ ὁποῖος δέν ἀνῆκεν εἰς τὸν περιωρισμένον ἄλλωστε, κύκλον τῆς κλίκας του, μίαν μόλις ὥραν περίπου ἀπὸ τῆς στιγμῆς πού ἐπάτησε τὸ πόδι του εἰς τὴν Κρήτην!

Ὁ Τσουδερός μόλις εὐρέθη εἰς τὴν Κρήτην ἐφρόντισε νά ἐλθῃ εἰς ἐπαφὴν μὲ ὀρισμένους παλαιοδημοκρατικούς παράγοντας, εἰς τοὺς ὁποίους ὑπεσχέθη θέσεις καὶ ἀξιώματα καὶ μετὰ τοὺς ὁποίους προσεπάθησε νά σχηματίσῃ τὸν πρῶτον ἀντιβασιλικὸν καὶ καθαρῶς Τσουδερικὸν πυρῆνα, τὸσον εἰς τὴν διοίκησιν, ὅσον καὶ εἰς τὸν Στρατὸν καὶ τὴν Χωροφυλακήν.

Ἡ ὅλη δρᾶσις τοῦ Τσουδεροῦ εἰς τὴν Κρήτην μέχρι τῆς καταλήψεώς της ἀπὸ τοὺς Γερ

μανούς, περιωρίζετο εις καθαρῶς κομματικὰς καὶ συνωμοτικὰς ἐνεργείας. Ἐκαμε τὸ πᾶν διὰ νὰ διεγείρῃ τοὺς Κρήτας κατὰ τοῦ Βασιλέως, ἐναντίον τοῦ ὁποίου εἰς τὰς ἰδιαιτέρας του συνομιλίας ἐξεφράζετο ἀπροκάλυπτα καὶ μὲ ἀσυγκράτητον μῖσος.

Ἦτο τόσοι μῖσος του κατὰ τοῦ Βασιλέως ὥστε ἕνας παλαιὸς Κρῆς ὀπλαρχηγὸς, προσωπικὸς φίλος τοῦ Βενιζέλου τοῦ παρετήρησε κάποτε:

— Μὰ τότε κύριε Μαγνολάκη πῶς ἐδέχθη ἡ ἀφεντιά σου νὰ γίνῃς πρωθυπουργὸς τοῦ Βασιλεῖ;

Εἰς τὸ τόσοι εὐλογον καὶ φυσικὸν αὐτὸ ἐρώτημα τοῦ συμπατριώτου τοῦ ὁ Τσουδερός ἀπήντησε ἀνευθριάστως:

— Διὰ νὰ τὸν ἔχω στὰ χέρια μου καὶ νὰ τὸν διώξω μὲ πρώτη εὐκαιρία!

ΟΙ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΕΣ ΔΕΝ ΥΠΑΚΟΥΟΥΝ

Εἰς τὸ Ρέθυμνον, ποῦ ἦτο ὁ πρῶτος σταθμὸς, ὁ Τσουδερός διεξήγαγε τὰς πρώτας συνεννοήσεις διὰ τὴν ὁργάνωσιν τῆς συνωμοσίας ποὺ ἐξύφαινε. Καὶ ἀφοῦ ἔπαυσε, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ποὺ κατήργησε καὶ τὸν Γενικὸν Διοικητὴν, τὸν ἐκεῖ Νομάρχην καὶ τὸν Διοικη-

τὸν ἐπίσκοπος Χανίων ἐπισκέπτεται καὶ εὐλογεῖ τμήματα τῶν συμμαχικῶν δυνάμεων, ποὺ εἶχαν ἐρθεῖ γιὰ νὰ ὑπερασπίσουν τὴν Κρήτη ἐναντι τῆς γερμανικῆς ἐπιθέσεως.

πρεσβεία στό Λονδίνο στίς 19 Μαΐου 1941:

«Οἱ ραδιοφωνικοὶ σταθμοὶ Βουδαπέστης καὶ Λυῶνος μετέδωσαν τὴν εἶδσιν ὅτι κατὰ πληροφωρίας τοῦ «Μεσατζέρο» ἐξ Ἀγκύρας, ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις δέν ἔχει διπλωματικὴν ἀντιπροσωπείαν εἰς Κρήτην, οὔτε προτίθεται νὰ διορίσῃ τοιαύτην».

Ὑστερα ἀπὸ μερικές μέρες ἡ ἐξόριστη γιουγκοσλαβικὴ κυβέρνησις, ποὺ βρισκόταν στὴ Μέση Ἀνατολή, ἀνεκάλεσε τὸν πρεσβευτὴ της. Εἶχαν προηγηθεῖ παράπονα ἐναντίον του ἀπὸ Γιουγκοσλάβους ἀνώτερους ἀξιωματικούς, ποὺ εἶχαν καταφύγει στὴν Κρήτη.

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΝΗΣΥΧΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΜΥΝΑ

Ἀπὸ τίς πρώτες μέρες ἤδη ποῦ ἔφθασεν ἡ ἐλληνικὴ κυβέρνησις στὴν Κρήτη, ὁ Τσουδερός ἀντιμετώπισε μὲ αἰσθημα ἀνησυχίας τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ δέν εἶχαν προετοιμάσει ἐπαρκῶς τὴν ἀμυνα τῆς Κρήτης. Στίς 28 Ἀπριλίου στέλνει τηλεγράφημα στὸν Ἕλληνα πρεσβευτὴ στό Λονδίνο γιὰ νὰ ἐνεργήσῃ ὥστε νὰ συμπληρῶθῃ ἡ ἀμυνα τῆς μεγαλονήσου. Τηλεγραφεῖ ὁ Τσουδερός:

«Προσπαθήσατε νὰ πείσητε τοὺς αὐτόθι νὰ διατάξουν τὰς ἐδῶ βρετανικὰς στρατιωτικὰς, ναυτικὰς καὶ ἀεροπορικὰς ἀρχὰς νὰ σπεύσουν νὰ παρασκευάσουν σοβαρῶς τὴν ἀμυναν τῆς Κρήτης,

καθόσον ή ύπάρχουσα είναι άνεπαρκεστάτη. 'Εάν δέν τό άντιληφθούν έγκαίρως, θαίνομεν άπλώς πρός ένα ένδοξον 'Αρκάδι. 'Αλλά τότε αί όδοί πρός Σουέζ άνοίγουν εύκόλως».

Σέ άπάντηση ό "Ελληνας πρεσβευτής στό Λονδίνο του άναφέρει (1 Μαΐου 1941):

«Είδα τόν ύπουργόν τών 'Εξωτερικών καί τόν ήρώτησα νά μου γνωρίση ποίους σκοπούς έχουν περί της Κρήτης, διότι έγνώριζα ότι ή άμυνα αύτης είναι άπολύτως άνεπαρκής. Μοϋ είπεν, ότι έχουν τή πρόθεσιν νά τήν καταστήσουν μιάν δευτέραν Μάλταν καί νά ένισχύσουν σημαντικώς τήν άντιαεροπορικήν της άμυναν. "Οτι ήδη ένισχύσεις εύρίσκονται καθ' όδόν καί ίσως μέρος αύτών νά έφθασεν ήδη εις Κρήτην. "Οτι ό στρατηγός Ουείθελ εύρίσκεται εις Κρήτην ίνα έξετάση τήν κατάστασιν. Αύται είναι αί παρασχεθεΐσαι μοι πληροφορίαι καί αί κρατοῦσαι διαθέσεις καί είμαι βέβαιος ότι είναι ειλικρινείς. 'Εν έπιγνώσει όμως της εύθύνης τήν όποίαν έχω, δέν συμφωνώ νά σās άποκρύψω τούς ένδομύχους φόβους τούς όποίους έχω εάν καί κατά πόσον θά δυνηθούν νά πραγματοποιήσουν τήν έπιθυμίαν των ταύτην».

Τίς έπόμενες ήμέρες ό Τσουδερός συνεχίζει τήν προσπάθειά του νά πείσει τούς "Αγγλους άρμοδίους γιά νά ένισχύσουν τήν άμυνα της Κρήτης. Τούς γράφει, μεταξύ άλλων:

«Αί έλληνικαί άρχαί Κρήτης έπιθυμοῦν νά μή άποκρύψουν από τούς συμμάχους των τούς φόβους των σχετικώς μέ τήν άμυναν της νήσου, λόγω της άνεπαρκείας τών μέχρι τουδε γενομένων. Αί στρατιωτικά καί αί άεροπορικά δυνάμεις είναι μικραί, αί δέ ναυτικά περιπολίας έλαττώθησαν. 'Ο "Ελλην πρωθυπουργός εύθύς εξ άρχής απέβλεπεν εις τήν δυνατότητα όργανώσεως εις τακτικάς μονάδας του κρητικού πληθυσμού, ό όποιος έχει δώσει επανειλημένως δείγματα της γενναιότητός του καί της προσαρμογής του εις άγώνα άντιστάσεως, πλήν άτυχώς δέν υπάρχουν όπλα. Δέον νά προστεθί ότι τό ανατολικόν μέρος της νήσου, τό γειτονεῖον πρός τήν Δωδεκάνησον, είναι κατ' ουσίαν άνυπεράσπιστον, πάσης της προσοχής συγκεντρωθείσης εις τήν άμυναν του δυτικού μέρους της νήσου μέ τόν όρμον της Σούδας. Σκοπός της έλληνικής κυβερνήσεως ανακοινούσης ταῦτα εις τήν βρετανικήν είναι νά εξασφαλίση τήν όσον οϊον τε εύρυτέραν ανάπτυξιν του άμυντικού συστήματος της Κρήτης, τήν όποίαν τόσον ή Κυβέρνησις όσον καί ό πληθυσμός έπιθυμοῦν πάση θυσίᾳ νά προασπίσουν εναντι του είσβολέως».

Τό πόσο άνεπαρκώς είχε προετοιμασθεΐ ή άμυντική θωράκιση της Κρήτης καταδεικνύεται βέβαια από τό άποτέλεσμα της μάχης, πού θά αναγκάσει στίς 30 Μαΐου 1941 τόν πρωθυπουργό 'Εμ. Τσουδερό νά τηλεγραφήσει στήν έλληνική πρεσβεία του Λονδίνου, από τήν 'Αλεξάνδρεια όπου βρισκόταν:

«Δυστυχώς τά γεγονότα της Κρήτης δεικνύουν ότι όρθώς είχα

τήν της Χωροφυλακής, μετέβη εις τό 'Ηράκλειον.

Εκεί συνητήθη με ώρίσμένους δημοκρατικούς παράγοντας, εις τούς όποίους άνέπτυξε τά σχέδιά του καί άφού έσκόρπισε άφειδώς ύποσχέσεις επέστρεψε τήν επομένην εις τά Χανιά.

Καί ή πρώτη του ενέργεια μόλις έφθασεν εκεί, ήτο νά άντικαταστήση με έμπίστους του τούς πλείστους αξιωματικούς καί τούς όπλίτας άκόμη πού είχαν όρισθί δια τήν προσωπικήν ασφάλειαν του Βασιλέως.

Αυτό τό έκαμε ό Τσουδερός δια νά άπομονώση τελείως τόν Βασιλέα καί νά τόν κρατήσει κυριολεκτικώς αιχμάλωτόν του.

Χαρακτηριστικόν του περιβάλλοντος καί της άτμοσφαι-

ρας πού έδημιούργησε ό Τσουδερός περί τόν Βασιλέα είναι τό εξής:

Κατά τās άρχάς Μαΐου διεδόθη ότι οι Γερμανοί, με μικρόν στολίσκον αποτελούμενον από καΐκια όρμώμενα εκ Δωδεκανήσου, έπρόκειτο νά έπιχειρήσουν άπόδασιν εις "Αγιον Νικόλαον του Λασηθίου, όπου είχαν εγκατασταθί ό τότε Διάδοχος Παύλος μετά της Πριγκηπίσσης Φρειδερίκης καί του 'Επιδόξου Διαδόχου Κωνσταντίνου.

Αί 'Αγγλικά στρατιωτικά άρχαί, αί όποίαι είχαν αναλάβει καί τήν εύθύνην δια τήν όργάνωσιν της άμύνης της Κρήτης, έσπευσαν νά λάβουν έξαιρετικά μέτρα άμύνης.

Διέταξαν τήν άμεσον μετακίνησιν δυνάμεων Στρατού καί Χωροφυλακής εις τό Λασηθί καί συγχρόνως έλαβον μέτρα δια τήν αναχώρησιν τών του Διαδοχικού ζεύγους, τό όποιον διέμενεν εις "Αγιον Νικόλαον μετά τών Πριγκηπών.

Ήτο ή πρώτη φήμη περί έπικειμένης είσβολής τών Γερμανών, καί όσον καί αν ήτα άκόμη άνεξακρίβωτος, έπρόκάλεσε μεγάλην συγκίνησιν καί ραγδαία μέτρα.

Η πληροφορία περί Γερμανικής είσβολής ώφέιλετο εις τό ότι κάτοικοι του "Αγίου Νικολάου έξεβιάωναν ότι άντελήφθησαν μακρὰ εις τό πέλαγος φάτα κινούμενα, πράγμα πού έδημιούργησεν άμέσως τήν ύπόνοιαν ότι έπρόκειτο περί μικρού στολίσκου από καΐκια

του οποίου επέβαινον γερμανικά στρατεύματα.

Ο Βασιλεύς διέμενε τότε εις την Κνωσσόν.

Ο επί κεφαλής της Φρουράς του Βασιλέως άξιωματικός της Χωροφυλακής, είδοποιηθείς σχετικώς, έσπευσε, λόγω του προκεχωρηκότος της ώρας, να ξυπνήση τους κοιμωμένους χωροφύλακας.

Πρός μεγάλην κατάπληξίν του, έν τούτοις, ελάχιστοι υπήκουσαν. Οί περισσότεροι και συγκεκριμένως εκείνοι που είχαν αποσταλή κατόπιν προσωπικής διαταγής του Τσουδερού, ήρνήθησαν να μετακινηθούν από τας θέσεις των.

Τήν επομένην, οί άπειθήσαντες χωροφύλακες ώμολόγησαν, ότι έπρόκειτο παρί κινήματος και όχι περί αποδράσεως των Γερμανών και δι' αυτό έθεώρησαν σκόπιμον να μην επέμβουν έως την στιγμήν που θα έπικράτει το κίνημα, όποτε θα προσεχώρουν και αυτοί και θα συνελάμβανον τον Βασιλέα!

Ένας δέ έκ των λόγων, που ο Βασιλεύς έγκατέλειπε όλίγον άργότερον την Κνωσσόν—όπου σημειωτέον διέμενεν εις ένα άπéριττον δωμάτιον, με ένα κρεβάτι έκστρατείας, όλίγα βιβλία, ένα ραδιόφωνον και ένα τηλέφωνον—ήτο και αυτός.

ΚΟΜΜΑΤΙΚΑΙ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Άλλά αί συνωμοτικαί ένέργειαι του Τσουδερού έξεδηλώθησαν κυρίως εις τὰ Χανιά, όπου είχαν έν τῷ μεταξύ συγκεντρωθῇ, δελεασθέντες από τας υποσχέσεις του, διάφοροι βενιζελοδημοκρατικοί παράγοντες, μη έξαιρουμένου και του γνωστου διά τὰ κομμουνιστικά του φρονήματα και την άθλίαν επί Κατοχής δράσιν του, στρατηγού Μάντακα.

Και αρχίζει πλέον ή έκκαθάρισις των μη έμπνεόντων έμπιστοσύνην εις τον Τσουδερόν και οί άθρόοι διορισμοί συγγενών και φίλων του πρωθυπουργού.

Τήν επομένην της άφίξεώς του εις την Κρήτην, ο Τσουδερός εξέδωσε τον υπ' αριθ. 2923)24-4-41 Άναγκαστικόν Νόμον, διά του οποίου συνιστώντο τρεις Γεν. Διοικήσεις, ήτοι Αιγαίου, Κυκλάδων και

προβλέπει την κατάστασιν. Ο βρετανικός στρατός δεν υπερέβαινε τούς 10.000 άνδρας, παρά τας έπισήμους βεβαιώσεις περί 27.000. Αί ένισχύσεις περί των οποίων σās ώμίλησεν ο ύπουργός των Έξωτερικων ήρχισαν να έρχονται μετά την έναρξιν της μάχης και ο αριθμός των μόλις ίσως έκάλυπτε τας άπωλείας. Αί περιπολίας διεκόπησαν την τετάρτην ήμέραν της μάχης, μετά τας γνωστας άπωλείας. Η άεροπορία υπήρξε μέχρι τέλους ελάχιστη επί ενός άεροπλανοφόρου, ένῶ ή έχθρική διέθετεν εκατοντάδας άεροπλάνων. Ταύτα ουχί υπό τύπον μεμψιμοιριών, αλλά διότι δεικνύουν πόσον υπήρξε τό σθένος των Έλλήνων άγωνιστών».

ΤΑ ΝΗΣΙΑ ΣΤΟΥΣ ΤΟΥΡΚΟΥΣ!

Ένῶ ή ελληνική ήγεσία είχε προσφέρει τά πάντα στους Συμμάχους, και αυτή ακόμα την έλευθερία της χώρας, ή βρετανική διπλωματία άσκει δική της πολιτική, παζαρεύοντας την άκεραιότητα της Ελλάδος. Το πρώτο σήμα κινδύνου ακούγεται από την ελληνική πρεσβεία Λονδίνου, που τηλεγραφεί στίς 25 Απριλίου προς τον πρωθυπουργό Τσουδερό:

«Πληροφοροῦμαι ότι έδόθησαν οδηγίαί εις τον εις Αγκυραν Βρετανόν πρεσβευτήν να είσηγηθῇ εις την τουρκικήν κυβέρνησιν την κατάληψιν της Λήμνου, της Μυτιλήνης και της Χίου, προς υπεράσπισιν των ιδίων αυτής συμφερόντων».

Αυτή ή πληροφορία της πρεσβείας μας στό Λονδίνο είναι πραγματικά έξωφρενική! Είναι δυνατόν ή Άγγλία, για την όποία θυσιάσαμε ό,τι τό ιερότερο, να άσκει τέτοια διπρόσωπη πολιτική και να καταδολιεύεται την άκεραιότητα της χώρας; Και όμως. Τήν επομένη, πιστοποιείται έπίσημα ή πληροφορία με νέο τηλεγράφημα του Έλληνα πρεσβευτή στό Λονδίνο:

«Η χθεσινή μου πληροφορία επιβεβαιούται. Τό Φόρεϊν Όφισ μου άνεκοίνωσεν ότι απέστειλεν εις τον εις Χανιά Βρετανόν πρεσβευτήν τό έξῆς τηλεγράφημα: «Ζωτικώς επάναγκες να προληφθῇ ή γερμανική κατάληψις Λήμνου - Μυτιλήνης - Χίου. Έλπίζεται να καταστή δυνατόν να πεισθούν οί Τουρκοί να καταλάβουν προσωρινῶς αυτοί τας νήσους, τόσον δι' ίδιον συμφέρον, όσον και προς τό συμφέρον Άγγλων και Έλλήνων. Ζητήσατε παρά της ελληνικής κυβερνήσεως να ζητήση τοῦτο έπισήμως παρά της Τουρκίας».

Στήν τόσο ταραχώδη και κρίσιμη περίοδο που διήνυε ή ελληνική κυβέρνηση και άφου είχε προσφέρει και συνέχιζε να προσφέρει τόσες και τόσες υπηρεσίες στον συμμαχικό άγώνα και ιδιαίτερα στήν Άγγλία, οί λαμπροί έγκέφαλοι του Λονδίνου είχαν την φαεινή ιδέα να προσφέρουν τίς ελληνικές νήσους του Αιγαίου στήν Τουρκία, για την έξυπηρέτηση σκοτεινών σκοπών. Διότι είναι πέρα από κάθε άμφιβολία ότι τά νησιά του Αιγαίου προσφέρονταν

στήν Τουρκία σάν δέλεαρ γιά νά βγει στόν πόλεμο.

Καί ἡ ἀγγλική διπλωματία εἶχε τό θράσος, ἀφοῦ ἤδη εἶχε προβεῖ στίς σχετικές ἐνέργειες πρὸς τὴν Ἰστανβούλ, νά ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὴν ἐλληνική κυβέρνησι νά... ζητήσῃ ἐπίσημα ἀπὸ τὴν Τουρκία τὴν κατάληψη ἐλληνικῶν ἐδαφῶν! Μὲ τό ἀπλοϊκὸ ἐπιχείρημα γιά μᾶς νά ἀποφευχθεῖ ἡ κατάληψη τῶν νήσων ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς, ἡ Ἀγγλία ἤθελε νά τὰ προσφέρει βορὰ στοὺς Τούρκους. Τὴν ἀνέντιμη βρετανικὴ πρόθεση ἐπικρίνει ὁ τότε γενικός διευθυντής τοῦ ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν Βασ. Παπαδάκης («Διπλωματικὴ Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολέμου 1940-45», Ἀθῆναι 1956, σελ. 200):

«Μεταξύ τῶν δύο κακῶν δὲν χωρεῖ δισταγμός. Οἱ Γερμανοὶ κάποτε θὰ φύγουν ἀπὸ τὰς νήσους μας. Οἱ Τούρκοι θὰ ὑπῆρχε κίνδυνος νά μὴ φύγουν ποτέ!».

Ὁ πρωθυπουργὸς Ἐμμανουὴλ Τσουδερός τηλεγραφεῖ στίς 28 Ἀπριλίου 1941 πρὸς τὴν ἐλληνικὴ πρεσβεΐα στὸ Λονδίνο, ἀναφερόμενος στὸ θέμα:

«Ὁ Βρετανὸς πρεσβευτὴς μοῦ ἀνεκοίνωσε τὸ ἀτυχὲς τηλεγράφημα τῆς κυβερνήσεώς του. Ὁμολόγησε καὶ αὐτὸς ὅτι ἡ ἰδέα δὲν θὰ ἔλυνε τὸ ζήτημα. Ἡ κατάληψις τῶν νήσων ὑπὸ τῶν Τούρκων ὄχι μόνον δὲν θὰ ἔλυνε τὸ ζήτημα, ἀλλὰ καὶ θὰ ἐξέθετε τὴν Τουρκίαν εἰς ταχύτεραν ἐπίθεσιν, διότι θὰ ἐκρίνετο ὡς ἐχθρική πρᾶξις ὑπὸ τῶν Γερμανῶν».

Ἡ ἀγγλικὴ πολιτικὴ εἶχε σκαρφιστεῖ καὶ μὲ ποῖο τρόπο ἀκόμα ἡ Τουρκία, θὰ ἀναφερόταν στοὺς Γερμανοὺς γιά τὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου, ἐπικαλουμένη τὴν συνθήκη τῆς Λωζάνης. Τηλεγραφεῖ στίς 1 Μαΐου 1941 ἡ ἐλληνικὴ πρεσβεΐα Λονδίνου πρὸς τὸν πρωθυπουργὸ Τσουδερό:

«Εἶδα σήμερον τὸν ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ τοῦ ὠμίλησα συμφώνως πρὸς τὰς ὑμετέρας ὁδηγίας τῆς 28ης Ἀπριλίου. Δὲν εἶχε νεωτέραν εἰδησιν ἐξ Ἀγκύρας ἐὰν ἡ Τουρκία ἀπεφάσισε νά ζητήσῃ παρὰ τῆς Γερμανίας τὴν μὴ κατάληψιν τῶν νήσων, στηριζομένη εἰς τὴν διάταξιν τῆς συνθήκης τῆς Λωζάνης (ἄρθρ. 13) περὶ ἀνοχυρώτου τῶν νήσων».

Ἀλλὰ ἡ ἀγγλικὴ διπλωματία εἶναι ἐπίμονη καὶ δείχνει νά ἀγνοεῖ τίς ἀντιρρήσεις τῆς ἐλληνικῆς κυβερνήσεως. Ὁ Τσουδερὸς στέλνει ἀπὸ τὰ Χανιά στίς 2 Μαΐου τὸ ἀκόλουθο τηλεγράφημα πρὸς τίς ἐλληνικὰς πρεσβεΐες στὸ Λονδίνο καὶ τὴν Ἰστανβούλ:

«Ὁ Βρετανὸς πρεσβευτὴς μοῦ ἀνεκοίνωσε τηλεγράφημα τοῦ Φόρεϊν Ὁφίς, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ Τουρκία ἐζήτησε τὴν συγκατάθεσιν τῆς Γερμανίας νά καταλάβῃ τὰς νήσους, καὶ παρουσιάζει τοῦτο εἰς ἡμᾶς ὡς ὑπηρεσίαν. Ἀπῆντησα ὅτι ἀποκρούω. Εἶχα πρό ἡμερῶν ἐρωτηθῇ ἀπὸ τὸν Βρετανόν πρεσβευτὴν ἂν θὰ ἐδεχόμην μίαν τοιαύτην ἐνέργειαν καὶ εἶχα

Ἰονίων Νήσων, καὶ τοῦτο, μολοντί κανεὶς ἐκ τῶν διορισθέντων γενικῶν διοικητῶν δὲν ἐπρόκειτο, λόγῳ τῆς τμηματικῆς καταλήψεως τῶν ἐν λόγω νήσων ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς, νά μεταβῇ εἰς τὴν θέσιν του.

«Ἐθν. Κῆρυξ»
16 Μαΐου 1948

Ἡ μετακίνησις τοῦ Βασιλέως ἀπὸ τὰ Χανιά εἰς τὴν ἐν λόγω ἔπαυλιν τὴν παραμονὴν τῆς γερμανικῆς ἐπιθέσεως, δὲν ἔγινε τυχαίως, ὅπως ἐγράφη. Ἀπὸ τὸ πρῶν τῆς 19ης Μαΐου ὅλαι αἱ πληροφορίες ποὺ μετεδίδοντο ἀπὸ τὰς ἐν τῇ κατεχομένῃ Ἑλλάδι Ἑλληνικὰς καὶ Ἀγγλικὰς μυστικὰς ὁργανώσεις ἀνέφεραν ὅτι ἡ εἰσβολὴ ἦτο πλέον ζήτημα ὤρων.

Κατόπιν τούτου ἀπεφασίσθη ἡ ἄμεσος μετακίνησις τοῦ Βασιλέως ἀπὸ τὴν Μπελακαπίναν εἰς τὴν ἔπαυλιν Μπολάνη. Ἐκεῖ ἐκρίθη ὅτι ὁ Ἄναξ θὰ εὕρισκετο εἰς μεγαλυτέραν ἀσφάλειαν, ἔως ὅτου ἀναχωρήσῃ διὰ τὴν παραλίαν τῶν Σφακίων.

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ ὑπουργοὶ μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των, πλὴν τῶν Τζανακάκη καὶ Δημητρακάκη, εἶχαν ἤδη ἀναχωρήσει διὰ τὴν Αἴγυπτον.

Ὁ Βασιλεὺς ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐδέχετο ἕνα ἐπισκέπτην. Ἦτο ὁ Ἀγγλος συνταγματάρχης Ζάπερ Μπλούντ, στρατιωτικὸς ἀκόλουθος τῆς ἐν Ἀθήναις Βρετανικῆς Πρεσβεΐας.

Ὁ Ἀγγλος συνταγματάρχης ἐγευμάτισε μετὰ τοῦ Βασιλέως καὶ εἶχε μακρὰν κατ' ἰδίαν συνομιλίαν μαζί Του. Ἀνέφερεν ἐν πρώτοις εἰς τὸν Ἄνακτα τὰς τελευταίας πληροφορίες τῶν Ἀγγλικῶν Μυστικῶν Ὑπηρεσιῶν. Συμφώνως πρὸς τὰς πληροφορίες αὐτάς, ἕνας ἀπὸ τοὺς πρώτους ἀντικειμενικοὺς σκοποὺς τῶν Γερμανῶν ἦτο ἡ αἰχμαλωσία τοῦ Βασιλέως. Καὶ φαίνεται ὅτι ἡ γερμανικὴ κατασκοπεΐα εἶχε κατορθώσει νά πληροφορηθῇ ὅτι ὁ Ἄναξ διέμενε ἐν τῇ ἔπαυλιν Μπελακαπίναν.

Δὲν ἀπεκλείετο ὁμως ἀπὸ

στιγμής εις στιγμήν οί Γερμανοί νά πληροφορηθοῦν ὅτι ὁ Βασιλεὺς μετεκινήθη εἰς τὰ Περιοδία. Καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς ἀγρύπνου φρουρήσεως τοῦ Ἀνακτορος, καθὼς καὶ τῆς ἐξασφαλίσσεως τῆς διαφυγῆς Του πρὸς τὴν Νότιον Κρήτην, σύμφωνα μὲ τὸ λεπτομερὲς σχέδιον ποὺ εἶχε καταρτίσει ὁ στρατηγὸς Φράϊμπεργ, ἦτο ἄμεσος καὶ ἐπιτακτική.

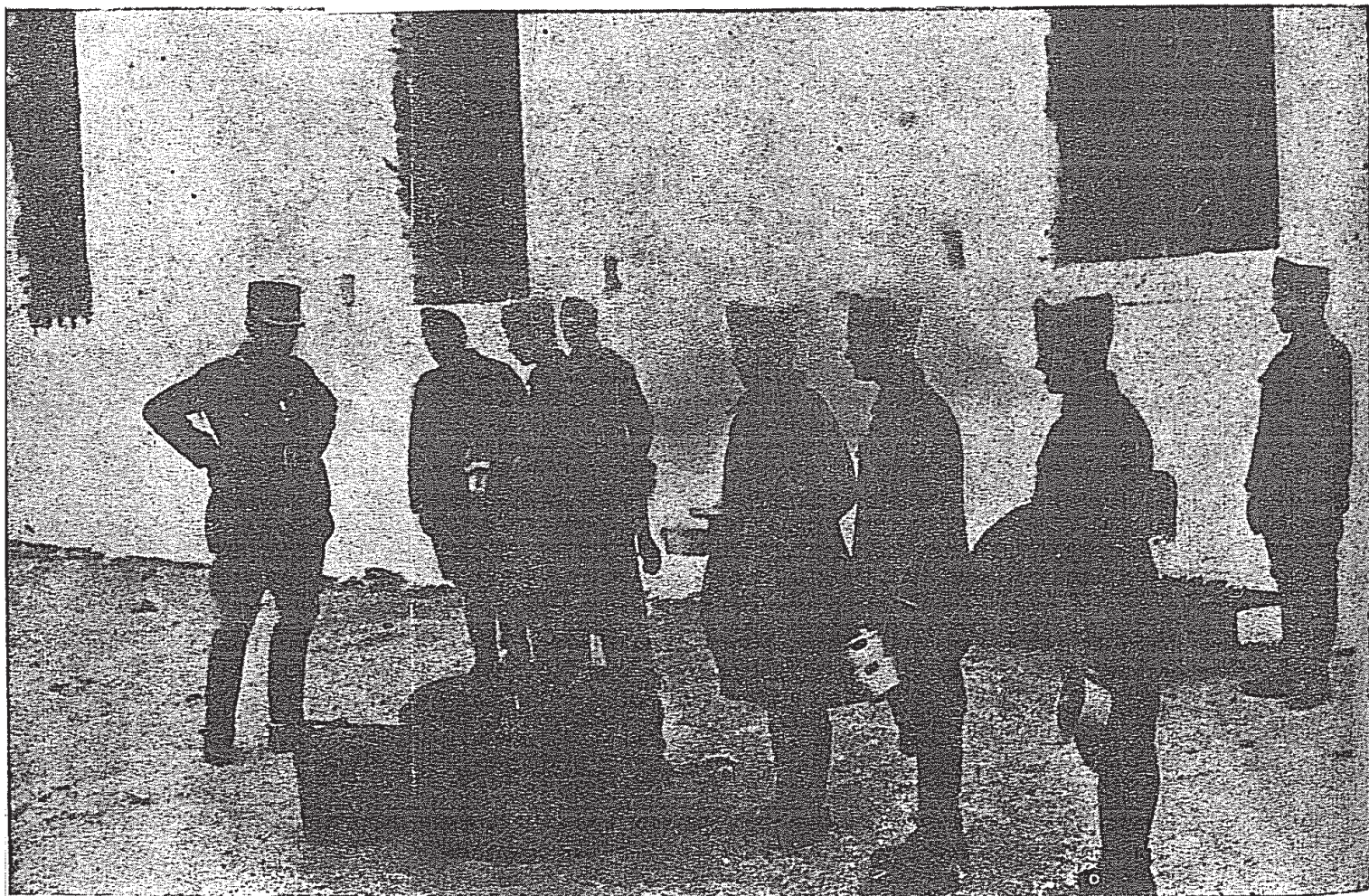
Ὁ Ἀγγλος συνταγματάρχης, ποὺ διέμεινε ἐκείνην τὴν νύκτα μαζί μὲ τὸν Βασιλέα εἰς τὴν ἐπαυλιν Μπολάνη, ἔλαβε πράγματι ὅλα τὰ μέτρα ποὺ ἦτο δυνατόν νά ληφθοῦν διὰ τὴν φρούρησιν τοῦ Ἀνα-

Ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος Β' ἐπιβλέπει τὴν παροχὴν συσιτίου σὺν στρατόπεδο τοῦ Ρεθύμνου. Οἱ Ἕλληνες στρατιῶτες ποὺ πῆραν μέρος στὴ Μάχῃ τῆς Κρήτης ἦσαν νεοσύλλεκτοι, χωρὶς καμιά πολεμικὴ ἐμπειρία.

ἀρνηθῇ. Ἀπορῶ πῶς ἐπανέρχεται τὸ ζήτημα. Ἐνεργήσατε ἐντόνως».

Ἡ ἐλληνικὴ πρεσβεΐα σὺν Λονδίνο σπεύδει, ἐνεργεῖ καὶ ἀναφέρει:

«Προέβην ἀμέσως εἰς σχετικὴν ἐνέργειαν, τὸ δὲ Φόρεϊν Ὅφισ εἶχεν ἐν τῷ μεταξύ λάβει καὶ τηλεγράφημα τοῦ εἰς Χανιά Βρετανοῦ πρεσβευτοῦ κατόπιν τῆς μετ' αὐτοῦ ὑμετέρας συνομιλίας, εἰς τὸ ὁποῖον τηλεγράφημα ἐξέθετε τοὺς λόγους τῆς ὑμετέρας ἀρνήσεως, τοὺς ὁποίους καὶ ἐγὼ ὑπεστήριξα. Τὸ ἐρώτημα τῆς Τουρκίας πρὸς τὴν Γερμανίαν προήλθεν ἐκ πρωτοβουλίας τῆς Τουρκίας καὶ ἐγένετο πρὸς τὸν εἰς Ἀγκυραν Γερμανόν πρεσβευτήν. Ἐάν κρίνω ἀπὸ τὰ τηλεγραφήματα τοῦ εἰς Ἀγκυραν Βρετανοῦ πρεσβευτοῦ, φαίνεται ὅτι τὸ ἐρώτημα ἐτέθη ἄνευ προηγουμένης ἀνακοινώσεως τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως πρὸς τὴν ἐλληνικὴν. Ἡ αἴτησις ἐστηρίχθη ἐπὶ τῆς συνθήκης τῆς Λωζάνης (ἄρθρ. 13). Ὁ Γερμανὸς πρεσβευτὴς ἐπεφυλάχθη νά τὴν διαβιβάσῃ εἰς τὴν κυβέρνησίν του καὶ φέρεται εἰπὼν ὅτι δὲν εὑρίσκει κακὴν τὴν ιδέαν ταύτην. Ἡ κατάστασις ἐμφανίζεται ὡς ἐξῆς: α) νά ἀποδεχθῇ ἡ Γερμανία τὴν εἰσήγησιν τῆς Τουρκίας, β) νά τὴν ἀπορρίψῃ καὶ προβῇ αὐτὴ εἰς κατάληψιν, γ) (ἀπίθανον) νά τὴν ἀπορρίψῃ ἀλλὰ καὶ μὴ προβῇ εἰς κατάληψιν. Οἱ ἐνταῦθα

κρίνουν ότι είναι κοινόν συμφέρον της 'Ελλάδος, της Μεγάλης Βρετανίας και της Τουρκίας, νά μή καταληφθούν αί νήσοι από την Γερμανίαν. 'Εάν ή Γερμανία δεχθῇ τήν τουρκικήν εἰσήγησιν, τῆς 'Ελλάδος ἀρνούμενης, τά ἐνδεχόμενα εἶναι: α) νά ἀπόσχη ή Τουρκία τῆς καταλήψεως καί προβῇ ή Γερμανία εἰς ταύτην, β) νά προβῇ ή Τουρκία εἰς τήν κατάληψιν, παρά τήν ἐλληνικήν ἀρνήσιν, γ) (ἀπίθανον) νά ἀπόσχουν ἀμφότεραι πάσης ἐνέργειας. Κατά τήν διεξαχθεῖσαν συζήτησιν ἐξεδήλωσα τήν ἀπορίαν μου πῶς ή τουρκική κυβέρνησις ἔθεσε τοιοῦτο ἐρώτημα πρὸς τήν Γερμανίαν ἄνευ προγενεστέρας συνεννοήσεως μετὰ τῆς 'Ελλάδος. Μοῦ ἀπήντησαν ὅτι ὅσον ἀφορᾷ αὐτούς ἐσπευσαν νά μᾶς τηρήσουν ἐνημέρους. 'Εκ τῆς ὅλης συνομιλίας συνάγω τό συμπέρασμα ὅτι κατὰ βάθος ὁ,τι κυρίως τούς ἐνδιαφέρει εἶναι νά μή καταλάβουν οἱ Γερμανοὶ τὰς νήσους. Διὰ τήν Τουρκίαν ἔχουν τήν γνώμην ὅτι μόνον εἰς περίπτωσιν ἐναντίον τῆς ἐπιθέσεως θά ἀμυνθῇ, καί ὅτι ή τοιαύτη στάσις, καίτοι ἔχει ἀρνητικήν μόνον ἀξίαν, πάντως εἶναι καλυτέρα ἀπὸ μίαν παράδοσιν τῆς χώρας, ὅπως συνέβη μέ τήν Βουλγαρίαν».

Τό θέμα ὅμως δέν κλείνει ἐδῶ. Τό ἀγγλικό ὑπουργεῖο 'Εξωτερικῶν ἐπιμένει νά τό διατηρεῖ ἀνοικτό. Καί ὁ Τσουδερός ἐπανέρχεται μέ τηλεγράφημα πού στέλνει ἀπὸ τὰ Χανιά στόν "Ἕλληνα πρεσβευτῇ στό Λονδίνο στίς 5 Μαΐου:

«'Εμμένομεν ἀπολύτως. Τό πραγματικόν συμφέρον τῆς Μεγάλης Βρετανίας εἶναι νά μή γεννηθῇ ἀθεράπευτος περιπλοκή εἰς τὰς σχέσεις μας μέ τήν Τουρκίαν».

Μόνο ή ἐλληνική ἀποφασιστικότητα, πού ἐκδηλώνεται καί μέ ταυτόχρονη ἐνέργεια τοῦ πρεσβετῆ μας στήν "Αγκυρα, δίνει ἕνα ἱκανοποιητικό τέλος στήν ὑπόθεση. Τηλεγραφεῖ ὁ "Ἕλληνας πρεσβευτής στό Λονδίνο πρὸς τόν πρωθυπουργό στά Χανιά (7 Μαΐου 1941):

«'Ανεκοίνωσα πρὸς τόν ὑπουργόν τῶν 'Εξωτερικῶν τὰς ὑμετέρας ἀπόψεις καί τόν παρεκάλεσα νά μή προβῇ εἰς οἰανδήποτε ἀνακοίνωσιν πρὸς τήν τουρκικήν κυβέρνησιν, διότι ἔπραξε τοῦτο ὁ εἰς "Αγκυραν "Ἕλληνας πρεσβευτής».

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ «ΕΡΜΗΣ»

'Αμέσως μετὰ τήν πλήρη κατάληψη τῆς ἡπειρωτικῆς 'Ελλάδος καί τήν ἀφίξη στήν Κρήτη τῆς ἐλληνικῆς κυβερνήσεως καί τῶν ὑπολειμμάτων τοῦ συμμαχικοῦ ἐκστρατευτικοῦ σώματος, ὁ Χίτλερ ἀποφάσισε τήν γρήγορη κατάληψη τῆς Κρήτης.

Θεωροῦσε ἀνέκαθεν σάν ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιά τήν ἐξασφάλιση τῆς κατοχῆς τοῦ ἐλληνικοῦ ἐδάφους, τήν κατάληψη τῆς Κρήτης. Σέ ἐπιστολή πού ἐστειλε στίς 20 Νοεμβρίου 1940 πρὸς τόν Μουσολίνι, τοῦ ἔγραφε σχετικά:

«...καί ἔδωκε τὰς καταλλήλους διαταγὰς εἰς τὸν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς φρουρᾶς ἀξιωματικόν.

Σημειωτέον ὅτι, μαζί μέ τὸν Βασιλέα, εἶχαν φθάσει εἰς τὰ Περιβόλια τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ γερμανικὸς ἐπὶ κεφαλῆς τῆς φρουρᾶς ἀξιωματικὸς καὶ ὁ ἀρχιπλοῦς τοῦ πλοῦ τοῦ ἐξωτερικοῦ τῶν 'Εξωτερικῶν κ. Παπαδάκης καὶ ὁ Διοικητὴς τῆς Τραπεζῆς τῆς 'Ελλάδος κ. Βαρβαρέσσος.

Οἱ δύο τελευταῖοι, τὸ βράδυ τῆς 19ης Μαΐου, ἀνεχώρησαν ἀπὸ τὴν ἑπαυλιν Μπολάνη καὶ διέμειναν ἐντὸς τοῦ χωρίου Περιβόλια, εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ ὁποῖου εἶχαν συμφωνήσει νὰ συναντηθοῦν μετὰ τοῦ Βασιλέως, τοῦ Πρωθυπουργοῦ καὶ τῆς ἀκολουθίας των τὴν 8ην π. μ. τῆς ἐπομένης.

Η ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΧΩΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

Τὸ τραγικὸ δῶμας πρωτὶ τῆς 20ῆς Μαΐου 1941 τὰ γεγονότα ἐξειλίχθησαν κατὰ τρόπον τῶσον ἀπρόοπτον, ὥστε τὰ σχέδια πού εἶχαν καταστρωθῇ τὴν προηγουμένην ὑπέστησαν ριζικὴν μεταβολήν.

Ὅμαδες ἀλεξιπτωτιστῶν, μέ τὰ πολύχρωμα ἀλεξιπτωτὰ των πού εἶχαν κυριολεκτικῶς καλύψει τὸν οὐρανόν, ἔπεφταν εἰς ἀπόστασιν μικροτέραν τῶν 500 μέτρων ἀπὸ τὴν ἑπαυλιν πού διέμενε ὁ Βασιλεὺς, χωρὶς εὐτυχῶς νὰ ἀντιληφθοῦν τὴν ἐκεῖ πλησίον παραμονὴν τοῦ "Ανακτος.

Οἱ χωροφύλακες τῆς φρουρᾶς τοῦ Βασιλέως ἤνοιξαν πῦρ κατὰ τῶν ἀλεξιπτωτιστῶν καὶ μέ τὸ «κακὸρῖσμα» τῶν πολυβόλων, πού ἐξέσπλυν ὁλόγυρα, ἐτελείωσε τὸ πρόγευμα τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς ἀκολουθίας Του.

Ἦρχισε κατόπιν τοῦτου ἐσπευσμένως ἡ προετοιμασία διὰ τὴν ἀναχώρησιν. Ὁδηγὸς τῆς ἀναχώσεως ἦν ὁ ἡρωϊκὸς Μπολάνης εἰς τὰ σπῆματα τοῦ ὁποῖου ἐφιλοξεῖντο ὁ Βασιλεὺς. Τὰ ὑποζύγια δῶμας πού ἀνεμένοντο διὰ νὰ φορτωθοῦν αἱ ὀλίγαι ἀποσκευαὶ τοῦ Βασιλέως δὲν ἔφθασαν, λόγῳ τῆς πτώσεως ἀλεξιπτωτιστῶν εἰς ὁλόκληρον τὴν περιοχὴν. Καὶ ἔτσι καθένας ἐπῆρε ὅ,τι τοῦ ἦτο περισσότερον ἀπ' αἱμαίτητον καὶ ὅ,τι ἤμποροῦσε νὰ κρατήσῃ εἰς τὰ χέρια.

Καὶ εἰς τὰς 8 π. μ. ἀκρι-

βώς εξεκίνησαν.

Προηγείτο μικρόν τμήμα Νεοζηλανδών. Ήκολούθουν ὁ Βασιλεύς, ὁ Πρίγκιψ Πέτρος, ὁ Πρωθυπουργός, ὁ τελετάρχης κ. Λεβίδης, ὁ ὑπάσπιστής τοῦ Βασιλέως ἐπισμηναγός Κινάτος, ὁ συνταγματάρχης Μπλούντ, ὁ καπετάν Μπολάνης, ἕνας γηραιὸς θαλαμηπόλος καὶ ὁ μάγειρος τῶν Ἀνακτόρων. Κοροξενίδης. Τὴν συνοδείαν ἔκλειαν 10 χωροφύλακες ὑπὸ τὸν ὑπομοίραρχον Καραμπίνην, καὶ μερικοὶ στρατιῶται Νεοζηλανδοὶ ἀπετέλουν τὴν πλαγιοφυλακὴν.

ΜΙΑ ΕΞΟΧΩΣ ΣΥΓΚΙΝΗΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ ΕΙΣ ΤΑ ΠΕΡΙΒΟΛΙΑ

Ἀλλὰ ἄς ἀφήσωμεν τὴν Βοσνιλικὴν συνοδείαν νὰ προχωρῇ ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς κροτοὺς τῶν βομβῶν καὶ τῶν πολυβολῶν ποὺ ἐδονοῦσαν τὸν ἀέρα, καὶ ἄς ἔλθωμεν εἰς τοὺς κ. κ. Παπαδάκην καὶ Βαρβαρέσσον.

Ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ ὁ Διοικητὴς τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ἦσαν ἀκριβεῖς εἰς τὸ ραντεβού των.

Ἀλλὰ μόλις ἔφθασαν εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ χωριοῦ, ἤρχισε σφοδρότατος βομβαρδισμός. Ἐπηκολούθησε δὲ κάθοδος ἀλεξιπτωτιστῶν εἰς ἑλαχίστην ἀπὸ τῶν Περιβολίων ἀπόστασιν.

Τὰ γερμανικὰ ἀεροπλάνα κατῆρχοντο εἰς χαμηλὸν ὕψος καὶ ἐπολυβολοῦσαν τὸ χωριό, ἐνῶ οἱ Γερμανοὶ ἀλεξιπτωτισταί, βάλλοντες καὶ θαλλόμενοι, ἐπλησίαζαν ἀπὸ διάφορα σημεία πρὸς αὐτό.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ, ἐν μέσῳ χαλάζης σφαιρῶν συνεκεντρώθησαν εἰς τὰ καφενεῖα τῆς πλατείας, ὅπου σὲ λίγῳ προσήλθε ὁ ἡμέτερός των.

— Παιδιά, εἶπε ὁ σεβάσμιμος ἱερεὺς, ὁ ἐχθρὸς ἔφθασε ἐμ πρὸς στὰ πόδια μας. Ἡ μάχη γιὰ τὴν ἐλευθερίαν ἢ γιὰ τὸ θάνατό ἀρχίζει. Ἄς ἐπικαλεσθούμε τὴν προστασίαν τοῦ Ὑψίστου διὰ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα μας.....

Καὶ ἐν μέσῳ γενικῆς συγκινήσεως ὁ ἱερεὺς ἔκοψε μικρὰ τεμάχια ψωμιοῦ, τὰ ἐνεβάπτισε σὲ κρασί, καὶ ἀφοῦ τὰ ὑλόγησε εἶπε :

— Ὅσοι πιστοὶ προσέλθε-

«Ἰδιαίτερα ἤθελα νὰ σᾶς τονίσω τὴν ἀνάγκη, Ντοῦτσε, νὰ μὴν ἀναλάβετε τὴν ἐνέργεια αὐτὴ προτοῦ νὰ καταλάβετε μέ κεραυνοβόλα δράση τὴν Κρήτη. Γιὰ τὴν τελευταία αὐτὴ ἐπιχείρηση ἤθελα νὰ σᾶς κάνω συγκεκριμένους προτάσεις νὰ χρησιμοποιήσετε μιά μεραρχία ἀλεξιπτωτιστῶν καὶ μιά ἄλλη μεραρχία ἀερομεταφερομένου πεζικοῦ».

Ἡ ἐναντίον τῆς Κρήτης γερμανικὴ ἐπίθεση ὀνομάστηκε «Ἐπιχείρηση Ἑρμῆς» καὶ σχεδιάστηκε στίς 25 Ἀπριλίου 1941. Τό πλήρες κείμενο τῆς σχετικῆς διαταγῆς εἶναι τὸ ἀκόλουθο:

«Ὁ Φύρερ καὶ Ἀνώτατος Διοικητὴς τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων»

Ἀρχηγεῖον Φύρερ, 25 Ἀπριλίου 1941
10 ἀντίγραφα

Διαταγὴ ἀριθ. 28
«Ἐπιχειρήσεις EPMHΣ»

1. Ὡς βάσιν διὰ τὸν ἀεροπολεμικὸν πόλεμον ἐναντίον τῆς Μεγάλης Βρετανίας εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Μεσόγειον πρέπει νὰ προετοιμάσωμεν τὴν κατάληψιν τῆς νήσου Κρήτης («Ἐπιχειρήσεις EPMHΣ»). Πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως σχεδιασθῇ αὕτη, δέον ὅπως ὑποτεθῇ ὅτι ὅλη ἡ ἡπειρωτικὴ Ἑλλάς συμπεριλαμβανομένης τῆς Πελοποννήσου εὐρίσκεται εἰς χεῖρας τῶν Δυνάμεων τοῦ Ἀξονος.

2. Ἡ διοικήσις αὐτῆς τῆς ἐπιχειρήσεως ἔχει ἀνατεθῇ εἰς τὸν Ἀρχηγόν τῆς Ἀεροπορίας, ὁ ὁποῖος θὰ ἀπασχολήσῃ διὰ τὸν σκοπὸν αὐτόν, κυρίως τὰς ἀερομεταφερομένας δυνάμεις καὶ τὰς ἀεροπορικὰς δυνάμεις ποὺ σταθμεύουν εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Μεσογείου.

Ὁ Στρατός, ἐν συνεργασίᾳ μέ τὸν Ἀρχηγόν τῆς Ἀεροπορίας, θὰ διαθέσῃ τὰς ἐν Ἑλλάδι καταλλήλους ἐνισχύσεις διὰ τὰ ἀερομεταφερόμενα τμήματα, περιλαμβανομένης μιᾶς μικτῆς τεθωρακισμένης δυνάμεως, δυναμένης νὰ μετακινηθῇ πρὸς Κρήτην διὰ θαλάσσης.

Τὸ Ναυτικόν θὰ λάβῃ μέτρα ὥστε νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰς θάλασσίας ἐπικοινωνίας, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ ἐξασφαλισθοῦν εὐθύς ὡς ἡ κατάληψις τῆς νήσου ἀρχίσῃ. Πρὸς προστασίαν αὐτῶν τῶν ἐπικοινωνιῶν, ἐν ὧσιν τοῦτο εἶναι ἀναγκαῖον, διὰ τὴν προμήθειαν σκαφῶν μεταφορᾶς προσωπικοῦ, ὁ Ἀρχηγός τοῦ Ναυτικοῦ θὰ κάνῃ τὰς ἀπαραιτήτους διαπραγματεύσεις μέ τὸ Ἰταλικόν Ναυτικόν.

3. Ὅλα τὰ μέσα θὰ χρησιμοποιηθοῦν διὰ τὴν μετακίνησιν τῶν ἀερομεταφερομένων τμημάτων καὶ τῆς 22ας Μεραρχίας, ἡ ὁποία εὐρίσκεται ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Ἀεροπορίας, πρὸς τὴν περιοχὴν συγκεντρώσεως τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος θὰ ὀρίσῃ. Ὁ ἀναγκαῖος χῶρος διὰ τὰ μεταγωγικά θὰ τεθῇ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Διοικητοῦ Μεταφορῶν τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων παρὰ τῶν

Ἀνωτάτων Διοικήσεων τοῦ Στρατοῦ καὶ τῆς Ἀεροπορίας. Αὐταὶ αἰ κινήσεις μεταγωγικῶν δὲν πρέπει νὰ προκαλέσουν οἰανδήποτε καθυστέρησιν εἰς τὴν προετοιμασίαν τῆς «Ἐπιχειρήσεως Μπαρμπαρόσα».

4. Διὰ τὴν ἀντιαεροπορικὴν προστασίαν ἐν Ἑλλάδι καὶ Κρήτῃ, ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ἀεροπορίας δύναται νὰ μεταφέρῃ ἀντιαεροπορικὰς μονάδας τῆς 12ης Στρατιάς. Ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ἀεροπορίας καὶ ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Στρατοῦ θὰ κάνουν τὰς ἀπαραιτήτους συνεννοήσεις διὰ τὴν μεταξύ των ἀλληλοβοήθειαν καὶ ἀντικατάστασιν.

5. Μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς νήσου, τὸ σύνολον ἢ μέρος τῶν ἀερομεταφερομένων δυνάμεων πρέπει νὰ εἶναι ἐτοιμον διὰ νέα καθήκοντα. Κατ' ἀκολουθίαν θὰ γίνουν συνεννοήσεις διὰ τὴν ἀντικατάστασιν των ἀπὸ μονάδας τοῦ Στρατοῦ.

Διὰ τὴν προετοιμασίαν τῆς παρακτίου ἀμύνης ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Ναυτικοῦ δύναται ἐὰν παραστῇ ἀνάγκη νὰ προμηθευθῇ πυροβόλα, πού θὰ πέσουν εἰς χεῖρας τοῦ Στρατοῦ ἀπὸ τὸν ἐχθρόν.

6. Παρακαλῶ τοὺς Ἀρχηγούς νὰ μέ ἐνημερώσουν διὰ τὰ σχέδιά των καὶ τὸν Ἀρχηγόν τῆς Ἀεροπορίας νὰ μέ ἐνημερώσῃ ὅταν αἱ προετοιμασίαι θὰ ἔχουν ὁλοκληρωθῇ. Ἡ διαταγὴ διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐπιχειρήσεως θὰ δοθῇ ἀποκλειστικῶς ἀπὸ ἐμέ.

Υπογραφή: ΑΔΟΛΦΟΣ ΧΙΤΛΕΡ»

Τρεῖς μέρες πρὶν ἀπὸ τὴν ἐπίθεσιν εἰς τὴν Κρήτην, ὁ Χίτλερ ἐκδίδει τὴν ὑπ' ἀριθ. 29 διαταγὴν του, μέ τὴν ὁποία δίνει τίς τελευταῖες συμπληρωματικὰς ἐντολὰς του γιὰ τὴν «Ἐπιχείρησιν Ἑρμῆς», ἐνῶ παράλληλα:

α. Καθιστᾷ γνωστὸ ὅτι ἡ Ἑλλάδα τίθεται ὑπὸ τὴν ἰταλικὴν διοίκησην, πλὴν λίγων περιοχῶν, πού κρατοῦν γιὰ στρατιωτικούς λόγους οἱ Γερμανοί.

β. Προσδιορίζεται ὁ τρόπος διοικήσεως τῆς κατεχομένης Ἑλλάδος, μέ τὴν ὅσο τὸ δυνατόν εὐρυτέρᾳ χρησιμοποίησιν τῶν ἐλληνικῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν γιὰ τὴν ἀσκήσιν τῆς ἐξουσίας.

γ. Γίνεται αὐστηρὴ σύσταση γιὰ νὰ ἀποφεύγουν οἱ ἀνώτεροι Γερμανοὶ ἀξιωματικοὶ νὰ μεσολαβοῦν στοὺς Ἰταλοὺς ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, ὅπου ἡ κατεχομένη περιοχὴ ὑπάγεται εἰς τὴν ἰταλικὴν διοίκησην.

Τὸ κείμενον τῆς διαταγῆς αὐτῆς ἦταν τὸ ἑξῆς:

«Ὁ Φύρερ καὶ Ἀνώτατος
Διοικητὴς τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων»

Ἀρχηγεῖον Φύρερ, 17 Μαΐου 1941
25 ἀντίγραφα

Διαταγὴ ἀριθ. 29

1. Ὁ σκοπὸς τῶν Γερμανικῶν ἐπιχειρήσεων εἰς τὴν

τε νὰ λάβετε τὴν Ἀγίαν Κοινωνίαν. Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς εὐλογῇ τέκνα μου...»

Οἱ παριστάμενοι κ. κ. Παπαδάκης καὶ Βαρβαρέσσος ἐπῆραν πρῶτοι ἀπὸ τὸ χεῖρ τοῦ ἱερέως τὴν Ἀγίαν Κοινωνίαν καὶ ὅλοι οἱ λοιποὶ τοὺς ἐμιμήθησαν.

Ἡ σκηνὴ ἦτο πράγματι τὸσον συγκινητικὴ, ὥστε ὅλοι ἀνελύθησαν εἰς λυγμούς.

Ἀλλὰ δὲν εἶχαν καιρὸν νὰ γάνουν. Καὶ ἀμέσως μετὰ τὴν πρόχειρον αὐτὴν ἱερότελεστίαν οἱ ὀλίγοι χωρικοὶ πού εἶχαν διπλα ἔτρεξαν νὰ ἀντιμετωπίσουν τοὺς Γερμανοὺς ἀλεξιπτῶτιστάς.

Ὁ Πρεσβευτὴς κ. Παπαδάκης ὅταν ἀντελήφθῃ ὅτι ὁ Βασιλεὺς δὲν κατάρθωσε νὰ ἔλθῃ εἰς τὰ Περιβόλια, ἀπεφάσισε, παρὰ τὸν ἀμεσον κίνδυνον πού διέτρεχε, νὰ σπεύσῃ εἰς τὴν ἑπαυλιν Μπολάνη.

Οἱ χωρικοὶ ἐπρόθυμοι ἦσαν νὰ τὸν βοηθήσουν. Πολλοὶ μάλιστα συνεβούλευσαν τὸν κ. Παπαδάκην νὰ μεταμφιεσθῇ εἰς χωρικὸν διὰ νὰ μὴ συλληφθῇ ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς.

Ἀλλὰ ὁ διαπρεπὴς διπλωμάτης δὲν ἐδέχθη. Κατέστρεψε τὰ ἐμπιστευτικὰ ἀρχεῖα τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν πού ἐκρατοῦσε εἰς τὸν χαρτοφύλακά του καὶ ἀπὸ τὰ ὁποῖα δὲν ἀπεχωρίζετο πότε, καὶ συνοδευόμενος ἀπὸ ἕνα γενναῖον ἀνθυπολοχαγόν, τὸν ὁποῖον κατὰ τὴν συνήθησιν ἐκεῖ, ἔξεκίνησε διὰ τὴν ἑπαυλιν Μπολάνη.

Ἡ μάχη ἐμαίνετο γύρω. Τὰ γερμανικὰ ἀεροπλάνα ἐπολυθλαῦσαν καταιγιστικῶς καὶ τὰ Συμμαχικὰ τμήματα ἡμύνοντο ἡρωϊκῶς. Παρὰ τὸν ἀμεσον κίνδυνον πού διέτρεχον, οἱ δύο ἐκείνοι γενναῖοι ἐξηκολούθησαν τὸν δρόμον των, πότε ἔρποντες καὶ πότε καλυπτόμενοι ὅπως ἡμποροῦσαν.

Καὶ κατὰ τὸ μεσημέρι ἔφθασαν εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ Βασιλέως. Τὸ σπῆτι ἦτο κατάκλειστο καὶ ἔρημο.

Μὲ τίς πλάτες τοὺς οἱ δύο ἄνδρες ἔσπασαν τὴν θύραν καὶ εἰσῆλθαν εἰς τὸ ἐσωτερικόν. Ἡ μόνη πού εὐρίσκετο εἰς τὸ ἀρχοντικὸ τοῦ καπετὰν Μπολάνη τὴν ὥραν ἐκείνην ἦτο ἡ γραῖα μητέρα του, ἡ ὁποία σημειωτέον ἦτο παράλυτος καὶ ὡς ἐκ

τούτου δὲν ὑπῆρχε τρόπος νὰ μετακινήθῃ.

Ἀπετάθησαν λοιπὸν πρὸς τὴν μητέρα τοῦ ἡρωικοῦ ὁπλαρχηγοῦ, τῆς ἐδήλωσαν τὴν ταυτότητά των καὶ τὴν παρεκάλεσαν νὰ τοὺς ἀποκαλύψῃ ποῖον δρομολόγιον εἶχεν ἀκολουθήσει ὁ Βασιλεὺς μὲ τὴν συνοδείαν Του.

Ἀλλὰ ἡ κυρία Μπολάνη εἶχε λάβει ἐντολὴν νὰ μὴ ἀποκαλύψῃ τὸ μυστικὸν εἰς κανένα. Καὶ ἀφοῦ ἀδίκως ἔχασε τὸν καιρὸν τοῦ ἐπιμένων νὰ πληροφορηθῇ ποῦ εἶχε κατευθυνθῇ ὁ Βασιλεὺς, ὁ κ. Παπαδάκης ἠρεύνεισε προχειρῶς τὸ διαμέρισμα τοῦ Ἀνακτοῦ καὶ ἀνεκάλυψεν ἐμπιστευτικὰ τινὰ ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα, ὁ Ἄναξ, ἐν τῇ ἐσπευσμένη ἀναχωρήσει Του, εἶχε λησμονήσει νὰ ἐξαφανίσῃ. Τὰ ἐπῆρε ἀμέσως καὶ τὰ ἔκασε.

Ἀκολουθῶντες οἱ δύο ἄνδρες παρέλαβαν τὴν γραίαν Μπολάνη, τὴν ἐτοποθέτησαν εἰς ἀσφαλέστερον μέρος καὶ ἐξήλθαν. Ἀλλὰ ἡ περιοχὴ τῆς βίλλας ἐβάλλετο μανιωδῶς. Τέλος, μετὰ μυθιστορηματικὰς περιπετείας κατῴρθωσαν νὰ προχωρήσουν εἰς ἄρκετὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τὴν ἑπαυλιν, ὅπου ἀνεκάλυψαν μικρὸν Ἑλληνικὸν τῆμα.

Ἐκεῖ ὁ κ. Παπαδάκης συνηντήθη μὲ ἕνα χωροφύλακα τὸν ὁποῖον ὁ Βασιλεὺς, ἐνθυμηθεὶς ὅτι δὲν εἶχε προφθάσει νὰ καταστρέψῃ τὰ ἐμπιστευτικὰ ἔγγραφα ποὺ εἶχεν ἀνέυρει ὁ Ἑλλήν Πρεσβευτὴς εἰς τὴν οἰκίαν Μπολάνη, εἶχεν ἀποστείλει διὰ νὰ ἀναζητήσῃ καὶ νὰ τὰ ἐξαφανίσῃ.

«Ἐθν. Κῆρυξ»

1 Ἰουνίου 1948

Νοτιοανατολὴν, ὁ ὁποῖος ἦτο νὰ ἀπομακρύνῃ τοὺς Ἄγγλους ἀπὸ τὰ Βαλκάνια καὶ νὰ διευρύνῃ τὴν βάσιν τῶν Γερμανικῶν ἀεροπορικῶν ἐπιχειρήσεων εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Μεσόγειον, ἔχει ἐπιτελεσθῇ καὶ θὰ εἶναι περισσότερον ἐξησφαλισμένος διὰ τῆς ὁλοκληρώσεως τῆς «Ἐπιχειρήσεως ΕΡΜΗΣ».

Ἡ ἄμυνα τῆς Ἑλληνικῆς περιοχῆς θὰ ἀνήκῃ εἰς τὸ μέλλον, μέτᾳ ἀναφερόμενας κατωτέρω ἐξαιρέσεις, εἰς τὴν Ἰταλικὴν εὐθύνην. Συνεπῶς αἱ Γερμανικαὶ ἀρχαὶ δὲν πρέπει νὰ παρεμβαίνουν εἰς γενικά θέματα σχετικὰ μὲ τὴν ἄμυναν καὶ τὴν διοίκησιν τῆς χώρας. Αὗται ἰδιαίτερος θὰ ἀρνοῦνται κάθε Ἑλληνικὸν αἶτημα διὰ μεσολάθῃσιν.

Διὰ τὴν διάθεσιν ἐφοδίων μία συμφωνία πρόκειται νὰ συναφθῇ μετὰ τῶν Ἰταλικῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων ἐν σχέσει πρὸς τὰ δρομολόγια ἐφοδιασμοῦ καὶ τὴν προστασίαν των.

2. Τὰ κατωτέρω ἀφοροῦν τὰς Γερμανικὰς Ἐνόπλους Δυνάμεις:

ΣΤΡΑΤΟΣ: Αἱ μόναι παραμένουσαι ἐν Ἑλλάδι δυνάμεις θὰ εἶναι ἐκεῖναι ποὺ εἶναι ἀπαραίτητοι διὰ τὴν ἐπὶ ἀνδρωσιν τῆς «Ἐπιχειρήσεως ΕΡΜΗΣ» (καὶ αἱ ὁποῖαι θὰ εἶναι συγκεντρωμέναι εἰς περιωρισμένους τόπους) καὶ μία μεραρχία ἐν Θεσσαλονίκῃ (βλέπε παράγραφον 3), ἥ ὁποία θὰ εἶναι ἐπίσης ὑπεύθυνος διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς Λήμνου καὶ κάθε ἄλλην νῆσον ποὺ ἐνδεχομένως νὰ χρειασθῇ νὰ καταληφθῇ.

Ὅπως δὲ ποτε μέχρι τοῦ τέλους τῆς «Ἐπιχειρήσεως Ἑρμῆς» πᾶσα περιοχὴ ἀπαιτούμενη διὰ τὴν ἐπιβίβασιν καὶ ἀποβίβασιν τῶν Γερμανικῶν τμημάτων, περιλαμβανομένων τῶν ὀρισθεισῶν δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν νήσων, πρέπει νὰ παραμείνῃ εἰς Γερμανικὰς χεῖρας. Ὅλαι αἱ δυνάμεις αἱ μὴ ἀπαιτούμεναι, συμφώνως πρὸς αὐτάς τὰς ὁδηγίας, θὰ ἀποσυρθοῦν ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον.

Ἡ Ἰταλικὴ Ἀνωτάτη Διοίκησις θὰ εἰδοποιηθῇ ὅτι συνεννοήσεις διὰ μίαν ταχεῖαν παράδοσιν ἐν Ἑλλάδι θὰ γίνουιν μὲ τὸν Διοικητὴν τῆς 12ης Στρατιάς. Ὁ τελευταῖος τότε θὰ μεταφέρῃ τὴν ἑδραν τοῦ εἰς Θεσσαλονίκην ὡς «Διοικητῆς τῶν Γερμανικῶν δυνάμεων εἰς τὴν Βαλκανικὴν» εὐθύς ὡς ἡ κατάστασις («Ἐπιχειρήσεις Ἑρμῆς») τὸ ἐπιτρέψῃ.

ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ: Τὸ 10ον Ἀεροπορικὸν Σῶμα, ἀκόμη καὶ μετὰ τὴν μετακίνησίν του εἰς τὴν Ἑλλάδα, θὰ ἐνεργῇ ἀνεξαρτήτως ἀεροπορικὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Ἀεροπορίας, εἰς τὸν ὁποῖον ὑπάγεται ἀπ' εὐθείας: Διὰ τὴν ἄμυναν τῆς περιοχῆς τῶν Βαλκανίων θὰ συνεργάζεται μετὰ τοῦ Διοικητοῦ τῆς 12ης Στρατιάς (Διοικητοῦ τῶν Γερμανικῶν Δυνάμεων εἰς τὴν Βαλκανικὴν) καὶ διὰ τὸν πόλεμον εἰς τὴν Βόρειον Ἀφρικὴν μὲ τὸ Ἀφρικὰ Κόρυς. Διαταγαί ὡς πρὸς ἐδαφικά θέματα, τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦν συντονισμέναις ὁδηγίαις διὰ τὴν περιοχὴν τῶν Βαλκανίων, θὰ δίδωνται εἰς τὸ 10ον Ἀεροπορικὸν Σῶμα ἐπίσης ἀπὸ τὸν Διοικητὴν τῆς 12ης Στρατιάς.

Αἱ ἐγκαταστάσεις ξηρὰς εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς νήσους θὰ

Οι Γερμανοί άλεξιπτωτιστές επιβιβάζονται στά «Γιοϋγκερς 52» πού θά τούς μεταφέρουν στήν Κρήτη. Ξεκινούν μέ αισιοδοξία, χωρίς νά γνωρίζουν τί κόλαση τούς περιμένει...

Ή στρατηγός Λαίρ τής γερμανικής άεροπορίας, στόν όποίο ό Γκαϊρίγκ είχε αναθέσει τήν όργάνωση τής επιθέσεως στήν Κρήτη, δίνει επί τόπου όδηγίες, άμέσως μετά τήν άποβίβασή του στή νήσο.

Καί τώρα ἄς ἐπανέλθωμεν εἰς τὸν Βασιλέα:

Διὰ τὴν κατατοπισθῆ πλήρως ὁ ἀναγνώστης ἐπὶ τῶν δραματικῶν λεπτομερειῶν τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Ἀνακτοῦ τὸ πρωῒ τῆς 20ῆς Μαΐου καὶ τῆς περιπετειώδους πορείας Του πρὸς Ἀγίαν Ρούμην θὰ ἔπα νέλθωμεν εἰς τὴν ἀφήγησίν μας, συμπληροῦντες τὸ ρεπορτάζ μας μὲ νεωτέρας πληροφορίας, πού μᾶς παρέσχέθησαν ἀπὸ πρόσωπα τῆς ἀκολουθίας τοῦ ἡρωικοῦ Βασιλέως.

Εἰς τὰς 6 τὸ πρωῒ τῆς 20ῆς Μαΐου 1941 τὸ τηλέφωνον τῆς ἐπαύλεως Μπολάνη, εὐρισκόμενης, ὡς εἴπομεν, ἐπὶ ἑνὸς λόφου παρὰ τὸ χωρίον Περιβόλια, ἤρχισε νὰ κτυπᾷ. Ὁ πιστὸς θαλαμηπόλος τοῦ Βασιλέως, Δημ. Παντελέος, πού εὐρέθη κοντὰ εἰς τὸν Σπύτον Κύριόν του, εἰς ὅλας Του τὰς δυσκόλους στιγμὰς, ἐπῆρε τὸ ἀκουστικόν:

— Ἐδῶ Στρατιωτικὴ Διοίκηση Χανίων, εἶπε μιά φωνή. Ποιὸς εἶναι εἰς τὸ τηλέφωνον;

— Ὁ θαλαμηπόλος τοῦ Βασιλέως.

— Νὰ, ξεπνήσης ἀμέσως τὴν Α. Μεγαλειότητα καὶ νὰ τοῦ πῇς ὅτι εἰς τὸν ὀρίζοντα ἐνεφανίσθησαν πολλὰ σμήνη γερμανικῶν ἀεροπλάνων. Ἡ πρώτη ἐντύπωσις εἶναι ὅτι πρόκειται περὶ εἰσβολῆς. Θὰ σὰς ξαναπάρωμε εἰς τὸ τηλέφωνον, μόλις ἔχωμεν νεώτερα.

Ὁ θαλαμηπόλος ἔσπευσε νὰ ξεπνήσῃ τὸν Βασιλέα, ὁ ὁποῖος ἐκόμιζατο εἰς ἕνα κρεβάτι ἐκστρατείας.

— Μεγαλειότατε, εἶπε, ἀπὸ τὴν Στρατιωτικὴν Διοίκησιν τηλεφωνοῦν, ὅτι ἐνεφανίσθησαν πολλὰ σμήνη ἐχθρικῶν ἀεροπλάνων ἐρχόμενα πρὸς τὴν περὶ τὴν Χανίων, καὶ θεωροῦν ὅτι οἱ Γερμανοὶ πρόκειται νὰ ἀρχίσουν ἀποβατικὰς ἐπιχειρήσεις.

— Καλὰ Μῆτσο, σπκῶνόνμαί ἀμέσως.

Ὁ Βασιλεὺς πράγματι ἠγέρθη πύραυτὰ καὶ ἤρχισε νὰ ἐνδύεται.

Συγχρόνως ἐξύπνησαν καὶ εὐρέθησαν ἐπὶ ποδὸς ὁ Πρωθυπουργός, ὁ κ. Δ. Λεβίδης, ὁ Μπολάνης, ὁ ὑπάσπιστής τοῦ Βασιλέως κ. Κινάτος, ὁ Ἀγγλος συνταγματάρχης Μπλουντ καὶ ὅλοι οἱ λοιποὶ διαμένοντες εἰς τὴν ἔπαυλιν.

εὐρίσκονται εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Ἀεροπορίας διὰ τὴν διενέργειαν τοῦ ἀεροπορικοῦ πολέμου εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Μεσόγειον. Ἀεροδρόμια καὶ ἐγκαταστάσεις μὴ ἀπαραίτητα θὰ παραδοθοῦν εἰς τὰς Ἰταλικὰς δυνάμεις.

Μετά τὴν κατάληψιν τῆς Κρήτης ἡ ἄμυνα τῆς νήσου θὰ εἶναι ὑπὸ τὴν εὐθύνην τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Ἀεροπορίας (Ἀερομεταφερόμενον Σῶμα), ὁ ὁποῖος καὶ θὰ ἀποφασίσῃ διὰ τὸν χρόνον, κατὰ τὸν ὁποῖον αὐταὶ αἱ δυνάμεις θὰ δύνανται νὰ ἀντικατασταθοῦν. Διατηρῶ εἰς ἑαυτὸν τὸ δικαίωμα νὰ ἐκδώσω διαταγὰς διὰ τὴν προοπτικὴν αὐτὴν καὶ διὰ τὴν μελλοντικὴν κατοχὴν τῆς νήσου.

ΝΑΥΤΙΚΟΝ: Ἐκτός τῆς Θεσσαλονίκης, ὁ λιμὴν τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἡ παράκτιος λωρίς μεταξύ τῶν δύο λιμένων, ἐν ὧν τοῦτο εἶναι ἀναγκαῖον διὰ τὰς συγκοινωνίας κατὰ μῆκος τῆς ἀκτῆς, θὰ παραμείνῃ εἰς χεῖρας τοῦ Γερμανικοῦ Ναυτικοῦ. Ὁ Ἀρχηγός τοῦ Ναυτικοῦ θὰ κάνῃ τὰς ἐπὶ τούτῳ ἀπαραιτήτους συνεννοήσεις μετὰ τῶν Ἰταλῶν. Ἡ ἄμυνα τῶν ἀκτῶν τῆς Κρήτης θὰ εἶναι ἐπίσης ὑπὸ τὴν εὐθύνην τοῦ Ναυτικοῦ, ἐάν ἡ νῆσος ἐξακολουθῇ νὰ εἶναι κατεληγμένη ἀπὸ Γερμανικά τμήματα.

Δι' ἐδαφικά ζητήματα, ἰσχύουν αἱ αὐταὶ διαταγαὶ ὡς ἐκεῖναι πρὸς τὸ 10ον Ἀεροπορικόν Σῶμα.

Εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Βορείου Αἰγαίου ἡ Βουλγαρικὴ παράκτιος ἄμυνα πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ εὐρίσκεται ὑπὸ σταθερὰν Γερμανικὴν ἐποπτείαν.

Ὁ Ναύαρχος Νοτιοανατολῆς θὰ εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὰς ἐπιχειρήσεις καὶ τὴν κίνησιν τῆς ναυσιπλοΐας εἰς τὸ Αἶγαϊον, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Ναυτικοῦ, ἀπασχολῶν ἐπίσης τὰς Ἰταλικὰς ναυτικὰς δυνάμεις, πού ἐτέθησαν εἰς τὴν διάθεσίν του.

Δι' ἄλλα ζητήματα, ὁ Ναύαρχος Νοτιοανατολῆς θὰ συνεργάζεται μετὰ τὰς Ἰταλικὰς ἀρχὰς ἐφ' ὅσον παρίσταται ἀνάγκη.

3. Διὰ πᾶν στρατιωτικόν μέτρον εἰς τὴν περιοχὴν Θεσσαλονίκης ἔχουν ἀποκλειστικὴν εὐθύνην αἱ Γερμανικαὶ Ἐνοπλιὶ Δυνάμεις. Ἡ ἀκριθὴς ὁριοθεσία αὐτῆς τῆς περιοχῆς θὰ εἶναι θέμα διὰ τὴν ὑποβολὴν προτάσεων ἐκ μέρους τῆς Ἀνωτέρας Διοικήσεως Στρατοῦ (Διοικητῆς τῶν Γερμανικῶν δυνάμεων εἰς τὴν Βαλκανικὴν).

4. Ἡ διοίκησις τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους τοῦ κατεχομένου ὑπὸ τῶν Γερμανικῶν δυνάμεων θὰ χειρίζεται ἀπὸ τὸν Ἀνώτερον Διοικητὴν Στρατοῦ ἐν συνεννοήσει μετὰ τοῦ Πληρεξουσίου τοῦ Γερμανικοῦ Ράιχ διὰ τὴν Ἑλλάδα. Θὰ γίνεταί ὅσον τὸ δυνατόν εὐρυτέρα χρησιμοποίησις τῆς Ἑλληνικῆς Διοικήσεως καὶ αἱ Γερμανικαὶ στρατιωτικαὶ ἀρχαὶ θὰ ἀπέχουν ἀπὸ παρεμβάσεις.

3. Προκειμένου νὰ δυνηθῇ νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὰ ἐπείγοντα οἰκονομικὰ καθήκοντα πού τοῦ ἀνατέθησαν, θὰ παρασχεθοῦν εἰς τὸν «Στρατιωτικόν Διοικητὴν Σερβίας» παρὰ τοῦ Ἀνωτέρου Διοικητοῦ Στρατοῦ πᾶσαι αἱ ἀναγκαῖαι διευκολύνσεις καὶ τὰ ἀπαιτούμενα τμήματα διὰ σκοποὺς ἀσφαλείας, ὥστε νὰ δύνανται νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ καθήκον του ἀνεπηρέαστος.

6. Αναμένω να ενημερωθώ παρά των Αρχηγών επί των μέτρων που σκέπτονται να λάβουν βάσει αυτής της διαταγής και εν εύρεια συνεννοήσει μετά των Ιταλών.

Υπογραφή: ΑΔΟΛΦΟΣ ΧΙΤΛΕΡ»

Ο ΦΡΑΥΜΠΕΡΓΚ ΑΡΧΙΣΤΡΑΤΗΓΟΣ

Στις 17 Απριλίου 1941 ο Άγγλος πρωθυπουργός Τσώρτσιλ έδωσε την έγκρισή του για να αποχωρήσουν τα συμμαχικά στρατεύματα από την Ελλάδα, με σχετικό τηλεγράφημα που έστειλε στον στρατηγό Ουέϊβελ. Το τηλεγράφημα εκείνο κατέληγε με αναφορά στην Κρήτη:

«3. Η Κρήτη πρέπει να κρατηθί με ισχυράς δυνάμεις και δέον να προνοήσετε διά τουτο κατά την ανακατανομή των δυνάμεών σας. Είναι απαραίτητον όπως ισχυραί μονάδες του Έλληνικού Στρατού εγκατασταθούν εις Κρήτην, μετά του Βασιλέως και της Κυβερνήσεως. Θά βοηθήσωμεν και θά υπερασπίσωμεν την Κρήτην με όλας μας τάς δυνάμεις μέχρις εσχάτων».

Παρά τίς διαταγές που κατά καιρούς είχε στείλει ο Τσώρτσιλ στον Ουέϊβελ, καμιά σοβαρή προσπάθεια για την εξασφάλιση της άμυνας της Κρήτης δεν είχε γίνει. Πιστεύοντας τό αντίθετο, ο Άγγλος πρωθυπουργός δραματίζεται τή δολοφονία των Γερμανών άλεξιπτωτιστών. Παραθέτουμε άκριβή μετάφραση τηλεγράφημάτος του προς τον στρατηγό Ουέϊβελ, που του έστειλε στις 28 Απριλίου 1941:

«Φαίνεται καθαρά από τάς πληροφορίας μας ότι σύντομα θά πραγματοποιηθί μία σφοδρά άεροπορική επίθεσις γερμανικών άεραγημάτων και βομβαρδιστικών κατά της Κρήτης. Παρακαλώ να μου γνωρίσετε ποίας δυνάμεις διαθέτετε εις την νήσον και ποία θά είναι τά σχέδιά σας. Μας δίνεται μία θαυμασία εύκαιρία διά την δολοφονίαν των τμημάτων άλεξιπτωτιστών. Η νήσος πρέπει να άμυνθί πεισιμόνως».

Όπως επισημαίνει ο τότε Άγγλος πρωθυπουργός (Winston S. Churchill, «The Second World War», vol. 3 «The Grand Alliance», Cassell, London 1950, σελ. 241), ο στρατηγός Ουέϊβελ δεν πίστευε στην πιθανότητα γερμανικής επιθέσεως έναντιον της Κρήτης. Στην απάντησή του προς τον Τσώρτσιλ αναφέρει ότι υπάρχουν 30.000 άνδρες, προερχόμενοι από την Ελλάδα, οι όποιοι έχουν διατεθεί για την άμυνα των ζωτικών σημείων της Κρήτης: Σούδα, Χανιά, Ρέθυμνο και Ηράκλειο. Επιπροσθέτως, λέει, μερικές μονάδες Ελλήνων νεοσυλλέκτων έχουν οργανωθεί για την άμυνα των αεροδρομίων και τή φρούρηση των αιχμαλώτων πολέμου. Καί κάνει την ακόλουθη υπόθεση:

«Είναι πιθανόν τό σχέδιον δι' επίθεσιν έναντιον της Κρήτης να αποτελή αντιπερασπασμόν δι' επίθεσιν έναντιον της Συρίας ή της

Δεν έπέρασαν παρά όλίγα λεπτά και τό τηλέφωνον εκτύπησεν εκ νέου. Αύτην την φοράν τό άκουστικόν επήρε ο έπίσημναγός κ. Κινάτος. Έτηλέφωνούσανάλιν από τά Χανιά.

— Έδώ Στρατιωτική Διοίκησις Χανίων. Τα γερμανικά άεροπλάνα ήρχισαν σφοδρότατον βομβαρδισμόν κατά της πόλεως, της Σούδας, του Γαλάτα και του Μάλεμε. Λάβετε μέτρα άσφαλείας του Βασιλέως, διότι δεν πρόκειται περί συνήθους έπιδρομής. Ημείς δεν ήμπορούμεν δυστυχώς να στείλωμεν δυνάμεις, διότι αύτην την στιγμήν ήρχισεν ή πτώσις άλεξιπτωτιστών εις τον Γαλατάν και την Αγυιάν...

Ο ύπασπιστής του Βασιλέως έσπευσε εις τό δωμάτιον του Ανακτο.

Ο Βασιλεύς ένεδύετο εκείνην την στιγμήν. Καί εύθυσώς έλαβε γνώσιν του νέου τηλεφωνήματος έφόρεσε διαστικα τό άμπέχωνόν Του και έξηλθε εις τον περίβολον της δίλλας. Ο Πρίγκηψ Πέτρος και ο Τσουδερός Τον ήκολούθησαν.

Ηδη τά αντιαεροπορικά εις την περιοχήν των Περιβολίων, καθώς έλλωστε και του Μάλεμε κλπ., έβαλλον καταιγιστικώς κατά των έπερχομένων κατ' άτελείωτα σμήνη γερμανικών βομβαρδιστικών.

Αρχικώς με τό κυάλια και έλίγον κατόπιν με γυμνό μάτι, ο Βασιλεύς και ή ακολουθία Του έβλεπαν σμήνη βομβαρδιστικών και καθέτου έφορμήσεως να βομβαρδίζουν και να πολυβολούν άδιακρίτως.

Εις τό υπερκείμενον της έπαύλεως Μπολάνη ύψωμα ευρίσκετο αντιαεροπορικών πυροβολείων.

Διά λόγους άσφαλείας του Βασιλέως ο Άγγλος συνταγματάρχης έστειλε άμέσως ένα χωροφύλακα και ένα Νεοζηλανδόν και ειδοποίησε τους άνδρας του πυροβολείου να μη δάλλουν και να σπεύσουν να καλυφθούν. Ηθελε προφανώς να μη προκληθί ή προσοχή των Γερμανών και να μη γίνη στόχος των βομβαρδιστικών ή έπαυλις, έως ότου άπομακρυνθί από εκεί ο Βασιλεύς.

Καλυπτόμενοι κάτω από έλαιόδενδρα, ο Βασιλεύς και ή ακολουθία Του παρηκολούθουν

τὸ συνταρακτικὸν θέαμα τῆς πτώσεως τῶν ἀλεξιπτωτιστῶν καὶ τῶν ἐλαφρῶν τάνκς, ποὺ ἐρρίπτοντο εἰς τὴν γῆν μὲ εἰδικὰ ἀλεξιπτῶτα, ἐνῶ ἡ γῆ ἐσείετο ἀπὸ τοὺς κρότους τῶν βομβῶν καὶ τὰς ἐκπυρσοκροτήσεις τῶν ἀντιαεροπορικῶν πυροβόλων.

Ἀλλὰ ὁ κίνδυνος νὰ συλληφθῇ αἰχμάλωτος ὁ Βασιλεὺς ἦ νὰ γίνῃ στόχος ἀγρίου βομβαρδισμοῦ ἢ ἐπαυλὶς Μπολάνη, ἦτο ἄμεσος. Καὶ ὁ Μπλόυντ συνέστησεν εἰς τὸν Βασιλέα νὰ μὴ χάνῃ καιρὸν. Ἀλλωστὲ ἕνας μικρὸς ὑπηρέτης τοῦ Βασιλέως ποὺ εἶχε σταλῆ ὀλίγοι πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου εἰς τὰ Χανιά διὰ νὰ προμηθευθῇ τρόφιμα, ἀσφαλῶς θὰ εἶχε πέσει εἰς τὰ χέρια τῶν Γερμανῶν. (Πράγματι ὁ ὑπηρέτης, ὡς ἐγνώσθη ἀργότερα, εἶχε συλληφθῇ αἰχμάλωτος ἀπὸ Γερμανοὺς ἀλεξιπτωτιστὰς) καὶ ὑπῆρχε φόβος, πιεζόμενος νὰ ἀποκαλύψῃ τὸ μέρος ποὺ διέμενεν ὁ Ἄναξ.

Η ΕΚΚΙΝΗΣΙΣ

Ἦρχισε λοιπὸν ἐσπευσμένως ἡ προετοιμασία τῆς ἀναχωρήσεως. Ἡ κατάστασις ὅμως ἐγένετο ἀπὸ λεπτοῦ εἰς λεπτόν σοβαρωτέρα. Γερμανοὶ ἀλεξιπτωτισταὶ εἶχαν πέσει εἰς ὀλίγων ἐκατοντάδων μέτρων ἀπόστασιν ἀπὸ τὴν βίλαν Μπολάνη, ἡ δὲ ἐχθρική ἀεροπορία ἐπολυβολοῦσε καὶ ἐβομβάρδιζε μὲ μανίαν ὅλην τὴν περιοχὴν τῶν Περιβολίων. Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ διασθῶν.

Ἐνῶ ὅμως αἱ ἀποσκευαὶ τοῦ Βασιλέως ἐδέοντο, σμῆνος βομβαρδιστικῶν διέκρινε τὰ εἰς 80—100 μέτρων ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς ἐπαύλεως σταθμεύοντα αὐτοκίνητα τοῦ Βασιλέως, τοῦ Τσουδεροῦ καὶ τοῦ Πρίγκηπος Πέτρου. Καὶ ἤρχισαν νὰ τὰ βομβαρδίζουν.

Ὁ κίνδυνος νὰ κλέβῃ τὸ σάκευτάτος. Καὶ κατόπιν ἐπιμονῆς τοῦ Μπλόυντ, ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ συνοδεία Του ἐγκατέλειψαν ἀμέσως τὴν ἐπαυλιν, χωρὶς νὰ παραλάβουν μαζί των οὔτε τὰ πλέον ἀπαραίτητα ατομικά των εἶδη.

Ὅταν ἐξήρχοντο ἀπὸ τὴν ἐπαυλιν, ὁ Βασιλεὺς ἐστράφη πρὸς τὸν πιστὸν θαλαμηπόλον Του:

— Μῆτσο, εἶπε, ἐσὺ μεῖνε ὀλίγα λεπτά νὰ δέσῃς τὰς ἀποσκευάς μου καὶ ἔλα κατό-

Κύπρου, καὶ τό πραγματικὸν σχέδιον νὰ καταστῇ φανερόν καὶ εἰς τὰ γερμανικά ἀκόμη στρατεύματα τὴν τελευταίαν μόνον στιγμὴν. Αὐτὴ θὰ ἦτο ἡ συνήθης γερμανικὴ τακτική».

Τὴν ἐπομένη ἡμέρα ὁ Οὐέϊβελ φθάνει σπὴν Κρήτη καὶ ἀναθέτει στὸν Νεοζηλανδὸ στρατηγὸ Μπέρναρ Φράϋμπεργκ, ὕστερα ἀπὸ ὑπόδειξιν τοῦ Τσῳρτσιλ τοῦ ὁποίου ἦταν προσωπικὸς φίλος, τὴν στρατιωτικὴ διοίκηση τῆς Κρήτης. Ὁ Νεοζηλανδὸς στρατηγὸς εὐθύς ἀμέσως ἀναφέρει στὸν Οὐέϊβελ (1 Μαΐου 1941):

«Αἱ εἰς τὴν διάθεσίν μου δυνάμεις εἶναι ἐξ ὁλοκλήρου ἀνεπαρκεῖς διὰ νὰ ἀντιμετωπίσουν τὴν ἀναμενομένην ἐπίθεσιν. Ἐάν δὲν αὐξηθῇ σημαντικῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν καταδιωκτικῶν ἀεροπλάνων καὶ δὲν διατεθοῦν ναυτικαὶ δυνάμεις διὰ νὰ ἀντιμετωπίσουν ἐπίθεσιν ἀπὸ θαλάσσης, δὲν δύναμαι νὰ ἐλπίζω ὅτι θὰ δυνηθῶ νὰ ἀποκρούσω τὸν ἐχθρόν μόνον μέ χερσαίας δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι ὡς ἐκ τῆς ἐστρατείας εἰς Ἑλλάδα στεροῦνται ἤδη πυροβολικοῦ, ἔχουν ἀνεπάρκειαν ἐργαλείων ἐκκαφῆς, πολὺ περιορισμένα μεταφορικά μέσα καὶ ἀνεπαρκῆ ἀποθέματα στρατιωτικῶν ἐφοδίων καὶ πυρομαχικῶν. Αἱ ἐνταῦθα εὐρισκόμεναι δυνάμεις δύνανται καὶ σκοπεύουν νὰ πολεμήσουν, ἄνευ ὅμως τῆς πλήρους ὑποστηρίξεως ναυτικοῦ καὶ ἀεροπορίας δὲν δύναμαι νὰ ἐλπίζω ὅτι θὰ ἀποκρούσουν τὴν εἰσβολήν. Ἐάν δι' ἄλλους λόγους δὲν εἶναι ἀμέσως διαθέσιμοι, πιστεύω ὅτι τὸ ζήτημα τῆς ὑπερασπίσεως τῆς Κρήτης πρέπει νὰ ἐπανεξετασθῇ. Αἰσθάνομαι ὅτι ὑπὸ τοὺς ὅρους τῆς δεσμεύσεώς μου εἶναι καθήκον μου νὰ πληροφορήσω τὴν κυβέρνησιν τῆς Νέας Ζηλανδίας ἐπὶ τῆς καταστάσεως εἰς τὴν ὁποίαν ἐτέθη τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς μεραρχίας μου».

Παραμφερεῖς δισταγμοὺς γιὰ τὴν ἀποτελεσματικότητα τῆς ἄμυνας τῆς Κρήτης ἐκφράζει ὁ Φράϋμπεργκ σὲ τηλεγράφημα ποὺ ἔστειλε σπὴν κυβέρνησίν του τὴν ἴδια μέρα: «Κατὰ τὴ γνώμην μου ἡ Κρήτη μπορεῖ νὰ κρατηθεῖ μόνον μέ πλήρη ὑποστήριξιν Ναυτικοῦ καὶ Ἀεροπορίας». Καὶ πῶς κάτω: «... ἢ νὰ ἐπανεξετασθεῖ ἡ ἀπόφασις γιὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Κρήτης».

Ὡστόσο, ὁ στρατηγὸς Φράϋμπεργκ μέσα σὲ λίγες μέρες μεταπίθεται ὅτι δὲ θὰ μπορέσει νὰ κρατήσῃ τὴν Κρήτη, τόσο πολὺ μάλιστα αἰσιοδοξεῖ ὥστε νὰ τηλεγραφεῖ στίς 5 Μαΐου στὸν Τσῳρτσιλ:

«Δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω τὸν λόγον τῆς νευρικότητος ἡ ὁποία σᾶς κατέχει· δὲν ἀνησυχῶ διόλου δι' ἐπιθέσεις ἀπὸ ἀέρος· ἔλαβα τὰ κατάλληλα μέτρα καὶ πιστεύω ὅτι δύναμαι νὰ ἀντιμετωπίσω ἐπιτυχῶς τὴν κατάστασιν διὰ τῶν εἰς τὴν διάθεσίν μου στρατευμάτων. Ἡ συνδυασμένη ἐπίθεσις ἀπὸ ἀέρος καὶ θαλάσσης θὰ εἶναι φυσικὰ διαφορετικὸν πρᾶγμα. Ἐάν ἐξαπολυθῇ τοιαύτη ἐπίθεσις πρὶν ἢ ἀφίχθω ἑνταῦθα τὰ πυροβόλα καὶ τὰ μεταφορικά μέσα, ἡ κατάστασις θὰ ἀποβῇ δύσκολος. Καὶ ἔτσι ἐάν

έξελιχθούν τά πράγματα, υπό τήν προϋπόθεσιν ὅτι τό Ναυαρχεῖον θά δύναται νά μᾶς βοηθήσῃ, ἐλπίζω ὅτι τά πάντα θά ἔχουν αἰσιον τέλος. "Όταν λάβωμεν τόν ἀναγκαῖον ἐξοπλισμόν μας, τά μεταφορικά μέσα καί ὀλίγα ἐπί πλέον καταδιωκτικά ἀεροπλάνα, θά κρατήσωμεν τήν Κρήτην. 'Εν τῷ μεταξύ θά ὑπάρξῃ ἐνταῦθα μία περίοδος κατά τήν ὁποίαν θά εἴμεθα τρωτοί..."

Ὁ Φράϊμπεργκ ἀναφέρει στίς 16 Μαΐου πρὸς τόν στρατηγὸ Οὐέϊβελ:

«'Εχω συμπληρώσει τά σχέδια διὰ τήν ἄμυναν τῆς Κρήτης καί μόλις ἐπέστρεψα ἀπὸ μίαν τελικὴν περιοδεῖαν τῶν ἀμυντικῶν θέσεων. Αἰσθάνομαι βαθέως ἐγκαρδιωμένος ἀπὸ τήν ἐπίσκεψίν μου. Παντοῦ τά τμήματά μας εἶναι εἰς ἐξαίρετον κατάστασιν καί τό ἠθικόν των ὑψηλόν. "Όλαι αἱ ἀμυντικαὶ θέσεις ἔχουν ἀναπτυχθῇ καί συρματοπλεχθῇ ὅσον τό δυνατόν περισσότεραι θέσεις. "Εχομεν θέσει πρὸς μάχην 45 πεδινὰ πυροβόλα, ἐφοδιασμένα μέ ἱκανὴν ποσότητα πυρομαχικῶν. Δυὸ ἄρματα μάχης τοῦ Πεζικοῦ εὐρίσκονται εἰς ἕκαστον ἀεροδρόμιον. Μεταγωγικά ἀεροπλάνα καί πλοῖα ἐξακολουθοῦν νά φθάνουν καί νά ἐκφορτώνουν. Τό 2ον Σύνταγμα τῶν Λέστερς ἐφθασε καί θά καταστήσῃ ἰσχυροτέραν τήν ἄμυναν τοῦ 'Ηρακλείου. Δέν θέλω νά εἶναι ὑπεραιοδόξος, ἀλλὰ αἰσθάνομαι ὅτι τουλάχιστον θά δώσωμεν μίαν ἐξαιρετικὴν

πιν νὰ μᾶς συναντήσῃς.

Ὁ Βασιλεὺς, μέ τήν ἀκολουθίαν Του, ὡς ἀνεφέραμεν εἰς τὰ προηγούμενα, ἐπροχώρησαν νοτιοανατολικά καί ἠκολούθησαν ἕνα δύσβατο μονοπάτι ἐπὶ τοῦ ὑπερκειμένου ὄρους.

Διὰ νὰ μὴ δίδῃ στόχον εἰς τήν ἐχθρικὴν ἀεροπορίαν, ἡ μικρὰ συνοδεία ἐβάδιζεν εἰς ἀκροβολισμόν καί μέ μεγάλας προφυλάξεις. Συχνὰ ἐπάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια των ἐπερνοῦσαν σφυρίζοντα δαιμονιωδῶς καί πολυβολοῦντα γερμανικά ἀεροπλάνα. Καί κάθε τόσο ἠναγκάζοντο νὰ πέφτουν πρηνεῖς καί νὰ καλύπτονται, ὅπως ἤμπορούσαν.

Προηγείτο μικρὸν τμήμα Νεοζηλανδῶν, πάντοτε εἰς ἀκροβολισμόν, ἠκολούθει ὁ Βασιλεὺς μέ τὸν ὑπασπιστήν Του καί τὸν Πρίγκηπα Πέτραν καί εἰπόντο ὁ Τσουδερός, ὁ Τελετάρχης κ. Λεβίδης καί τὰ λοιπὰ μέλη τῆς συνοδείας. Σχεδὸν παραπλεύρως τοῦ Βασιλέως ἐβάδιζε ὁ ἐπὶ κεφαλῇ τῆς μικρᾶς φρουρᾶς ὑπομοίραρχος Καραμπίνης.

Τὸ μικρὸ Ἑλληνικὸν τμήμα, μετὰ τοῦ ὁποίου, ἔπειτα ἀπὸ ἐξαιρετικῶς περιπετειώδεις προσπάθειας κατάρθωσε νὰ συνδεθῇ ὁ Πρεσβευτὴς κ. Παπαδάκης, ἦτο ἐφοδιασμένο μέ ὀλίγα ὅπλα καί μερικές χειροβομβίδες.

Ἦσαν οἱ πρῶτες ἀπογευματινὲς ὥρες τῆς 20ῆς Μαΐου. Ἐνῶ τὰ ἐκτετατά ἀεροπλάνων βομβαρδιστικῶν, μαχητικῶν καί μεταγωγικῶν ὑπερίπταντο τῆς περιοχῆς Χανίων - Σούδας - Μάλεμε - Περιβολίων, ἐνῶ ἡ πτώσις ἀλεξιπτωτιστῶν ἐξηκολούθει μέ ὁλονὲν ἐντεινόμενον ρυθμὸν καί ἡ μάχη ἀπὸ ἀέρος καί ξηρᾶς ἐμαίνε-

Ὁ Βρετανὸς ἀρχιστράτηγος Μαίτλαντ Οὐίλσον (ἀριστερά) καί ὁ Νεοζηλανδὸς στρατηγὸς Μπέρναρ Φράϊμπεργκ, στὸν ὁποῖο ὁ πρῶτος εἶχε ἀναθέσει τήν ἄμυνα τῆς Κρήτης.

εικόνα του τί αξίζομεν. Μέ την βοήθειαν του Βασιλικού Ναυτικού πιστεύω ότι η Κρήτη θά κρατηθῇ».

Ἐδῶ ἀκριβῶς ἐγκτεται τό μεγάλο σφάλμα τοῦ Φράϊμπεργκ, ὁ ὁποῖος πίστευε ὅτι ἡ γερμανική ἐπίθεση θά ἐκδηλωνόταν μέ ἀπόβαση ἀπό τήν θάλασσα καί ὄχι μέ ἀλεξιπτωτιστές. Κατά συνέπεια, πίστευε, ὅτι ἀφοῦ ἡ Ἀγγλία ἦταν σέ θέση νά διαθέσει τίς ἀπαιτούμενες ναυτικές δυνάμεις, θά μπορούσε νά ἀντιμετωπισθεῖ μέ ἐπιτυχία ἡ γερμανική ἐπίθεση. Αὐτή ἡ πεποίθηση τοῦ ἀρχιστρατήγου τῶν συμμαχικῶν δυνάμεων τῆς Κρήτης τόν ὀδήγησε σέ σωρεία τακτικῶν λαθῶν, τό κυριότερο ἀπό τὰ ὁποῖα ἦταν ἡ μή ναρκοθέτηση καί καταστροφή τῶν ἀεροδρομίων τῆς Κρήτης.

ΟΙ ΕΛΛΗΝΟΣΥΜΜΑΧΙΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ

Ἡ κάθοδος τῶν ἐλληνοσυμμαχικῶν δυνάμεων πού καταδιώκονταν στήν ἡπειρωτική Ἑλλάδα ἀπό τὰ γερμανικά στρατεύματα κατευθυνόταν ἀπό τὰ νοτιοανατολικά ἄκρα τῆς Πελοποννήσου πρὸς τήν Κρήτη. Κύριος ὄγκος αὐτῶν τῶν ὑποχωρουσῶν δυνάμεων ἦταν τὰ ἀπομεινάρια τοῦ ANZAC, τοῦ συμμαχικοῦ ἐκστρατευτικοῦ σώματος. Τά περισσότερα ἐλληνικά τμήματα, πού κατέφυγαν στήν Κρήτη ἦταν κυρίως νεοσύλλεκτοι στρατιῶτες, πού εἶχαν παρουσιαστῇ τόν Ἀπρίλιο καί ἐκπαιδεύονταν στά κέντρα τῆς Πελοποννήσου.

Οἱ ἐλληνικές δυνάμεις, πού βρίσκονταν στήν Κρήτη προασπίζοντας τήν ἀμυνά της, ἦταν ὅταν ἐκδηλώθηκε ἡ γερμανική ἐπίθεση:

– Ὁκτώ τάγματα πεζικοῦ, προερχόμενα ἀπό τὰ Ἑμπεδα Πελοποννήσου (4 τάγματα ἀπό τό Ναύπλιο, 3 ἀπό τήν Καλαμάτα καί 1 ἀπό τήν Τρίπολη).

– Τρία τάγματα τῶν Ἑμπεδῶν Κρήτης.

– Χίλιοι περίπου χωροφύλακες, πού διατέθηκαν ἀπό τίς Σχολές Χωροφυλακῆς, ἀπό τόν Μάρτιο 1941 ἤδη.

– Ὁκτακόσιοι σπουδαστές τῆς Σχολῆς Ἰκάρων τῆς Ἀεροπορίας.

– Ἡ ἡμιεξοπλισμένη Πολιτοφυλακή τῆς Κρήτης, μέ διοικητή τόν ἀνακληθέντα στήν ἐνέργεια ἀντισυνταγματάρχη Παῦλο Γύπαρη (διοικητή τῶν ἀνδρῶν πού σκότωσαν τόν Ἰούλιο 1920 τόν Ἰωάννα Δραγοῦμη). Συνολικά ἡ δύναμη αὐτή δέν ὑπερέβαινε τοὺς 15.000 ἄνδρες, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ συντριπτική πλειοψηφία ἦταν ἄπειροι στὸν πόλεμο καί σχεδόν ἀγύμναστοι. Ὅλοι οἱ Ἕλληνες μάχιμοι εἶχαν τεθεῖ ὑπὸ συμμαχική διοίκηση καί διατέθηκαν:

– Τρία τάγματα (ὅπου γίνεται μνεία γιά ἐλληνικά τάγματα, πρέπει νά διευκρινισθεῖ ὅτι ὀνομάζονταν συντάγματα, ἀλλὰ εἶχαν πραγματική δύναμη ταγμάτων - χίλιοι ἄνδρες περίπου) στὸν ἀμυντικό τομέα τοῦ Μάλεμε.

– Ἐνα τάγμα στή Σούδα.

το, τό μικρὸν στρατιωτικὸν τμήμα, συνεχῶς θάλλον καὶ βαλλόμενον, ἐπρωχῶρει μὲ κατεύθυνσιν πρὸς τὰ νοτιοδυτικά.

Ἀλλὰ, ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν, ἡ κατάστασις εἰς τὴν περιοχὴν πού ἐκτείνεται ἀπὸ τὸ Καστέλλι τῆς Κισσάμου ἕως τὴν Σούδα, καὶ νοτιώτερον αὐτῆς πρὸς τὸν Θέρισσον, καθίστατο κρίσιμος καὶ ἀπελπιστικὴ.

Πολυάριθμα καὶ συνεχῶς ἀνανεούμενα σμήνη γερμανικῶν ἀεροπλάνων, ἐξεχύνοντο εἰς δὴν τὴν ἀνωτέρω περιοχὴν, βομβαρδίζοντα καὶ πολυβολοῦντα, τὰ Στούκας ἐπετίθεντο κατὰ τῶν ἀντιαεροπορικῶν πυροβολείων καὶ τὰ κατέστρεφαν, τὰ δὲ τμήματα τῶν ἀλεξιπτωτιστῶν πού ἐρρίπτοντο κατὰ χιλιάδας συνήπταν σκληρὰς μάχας πρὸς τὰς Ἑλληνικάς καὶ τὰς Ἀγγλικὰς δυνάμεις πού ὑπερήσπιζαν τὸ Μάλεμε, τὸν Γαλατὰν καὶ διαφόρους ἄλλας στρατηγικὰς θέσεις.

Εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Περιβολίων εἶχαν ριφθῇ ἕως τὴν μεσημβρίαν τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς μάχης δύο περίπου λόχοι ἀλεξιπτωτιστῶν. Μέρος τῆς δυνάμεως αὐτῆς κατάρθωσε νὰ ἀνέλθῃ ἐπὶ τοῦ δυσβάτου βουνοῦ Ἀντήμπαλη, ὅπου ὠχυρώθη. Οἱ ὑπόλοιποι παρέμειναν εἰς τὴν πεδιάδα. Ἐκεῖ ὅμως ἀντιμετώπισαν πεισματώδη ἀμυναν Ἑλληνικῶν καὶ Ἀγγλικῶν τμημάτων, εἰς τὰ ὁποῖα μετέσχον καὶ χωρικοί, καὶ ἀπεδρατίστησαν.

Ὑπὸ αὐτὰς τὰς ἐξαιρετικῶς δραματικὰς συνθήκας ἐμάχετο τὸ ἀπόσπασμα πού συνήντησε καθ' ὁδὸν πρὸς τὸν Θέρισσον ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς τοῦ Ὑπουργοῦ

– Δύο τάγματα στο Ρέθυμνο.

– Δύο τάγματα καί άλλες ελληνικές δυνάμεις στο Ήρακλειο.

Εξ άλλου, τίς συμμαχικές δυνάμεις, αποτελούσαν 27.000 περίπου άνδρες (ό Τσουδερός έχει αμφισβητήσει αυτό τον αριθμό, χωρίς στοιχεία όμως), εκ των οποίων 13.500 Άγγλοι, 7.100 Νεοζηλανδοί, 6.500 Αυστραλοί καί 1.000 Κύπριοι καί Παλαιστίνιοι, απασχολούμενοι σέ βοηθητικές υπηρεσίες. Σημειώνεται ότι περίπου 15.000 άνδρες, κυρίως Άγγλοι, πού έφυγαν από την Άγγλία δέν διατέθηκαν στήν Κρήτη, αλλά προωθήθηκαν στήν Αίγυπτο.

Ο στρατηγός Φράϊμπεργκ, πού ανέλαβε την άρχιστρατηγία της Κρήτης, κατένειμε τίς έλληνοσυμμαχικές δυνάμεις ως έξής:

11.859 αξιωματικοί καί άνδρες υπό τον ταξίαρχο Πάττικ (ή 4η, 5η καί 10η ταξιαρχία της 2ας Νεοζηλανδικής Μεραρχίας καί τό 1ο, 6ο καί 8ο Έλληνικό Σύνταγμα), στόν τομέα Μάλεμε.

14.882 αξιωματικοί καί άντρες υπό τον στρατηγό Ουέστον (άγγλικές καί αυστραλιανές μονάδες καί τό 2ο Έλληνικό Σύνταγμα) στόν τομέα Σούδας. Μεταξύ αυτών υπήρχαν καί 2.000 περίπου ναύτες.

6.730 αξιωματικοί καί άντρες υπό τον ταξίαρχο Βάζεϋ (19η Αυστραλιανή Ταξιαρχία καί 4ο καί 5ο Έλληνικό Σύνταγμα) στόν τομέα Ήρακλείου.

8.024 αξιωματικοί καί άντρες υπό τον ταξίαρχο Τσάπελ (ή εύρισκόμενη από άρκετούς μήνες στή νήσο ένισχυμένη 14η Άγγλική Ταξιαρχία Πεζικού, τρία άγγλικά συντάγματα, ένα αυστραλιανό καί δύο ελληνικά) στόν τομέα Ήρακλείου.

ΟΙ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΩΝ

Από την άλλη μερικά, οί δυνάμεις πού διέθεσε ή Γερμανία γιά την κατάληψη της Κρήτης, οργανώθηκαν σέ Όμάδα Δυνάμεων Ξηράς καί Αέρος, υπό την διοίκηση του στρατηγού της Αεροπορίας Λαίρ. Η δύναμη κρούσεως σέ προσωπικό σχηματίστηκε από 22.000 άνδρες υπό τον στρατηγό των άλεξιπτωτιστών Κούρτ Στούντεντ (1η Μεραρχία Αεραγμημάτων, μέ ένα Σύνταγμα Εφόδου Αλεξιπτωτιστών). Από αυτούς οί 14.000 ήταν άλεξιπτωτιστές, ένω οί υπόλοιπες 8.000 (5η Μεραρχία Αλπινιστών) μεταφέρθηκαν μέ μεταγωγικά αεροπλάνα.

Γιά τή μεταφορά της δυνάμεως κρούσεως διατέθηκαν 10 μεταφορικά σμήνη από 53 μεταγωγικά αεροπλάνα τό καθένα, καθώς καί 53 άνεμόπτερα.

Διατέθηκαν επίσης 700 περίπου αεροπλάνα του 8ου Αεροπορικού Σώματος (στρατηγός βαρώνος φόν Ριχτόφεν) εκ των οποίων 328 βομβαρδιστικά, 205 καθέτου έφορμήσεως (στούκας) καί 233 καταδιωκτικά καί μαχητικά.

Τό σχέδιο εισβολής καί καταλήψεως της Κρήτης, όπως

γείου των Έξωτερικών, έν τη προσπάθεια του νά άνεύρη τον Βασιλέα καί νά συνδέση την τύχην του μαζί Του.

Ο ήρωικός χωροφύλαξ πού είχε αναλάβει την επικίνδυνον άποστολήν νά μεταβή είς την Έπαυλιν Μπολάνη καί νά καταστρέψη πάση θυσία τά έμπιστευτικά έγγραφα του Βασιλέως, έγνώριζεν ότι ή Βασιλική συνοδεία κατηθύνετο πρός Θέρισσον.

Αλλά ή κατάσταση ήτο τόσον ρευστή καί οί κίνδυνοι τόσον μεγάλοι, ώστε ο Βασιλεύς μέ την συνοδείαν Του δέν ήτο δυνατόν ν' ακολουθήσουν σαφώς εκ των προτέρων καθωρισμένον δρομολόγιον.

Έκείνο πού είχεν έξ αρχής συμφωνηθή, βάσει των οδηγιών του Άγγλικού Στρατηγείου, των οποίων κομιστής ήτο ο συνταγματάρχης Μπλούντ, ήτο ότι ο Βασιλεύς θα κατηθύνετο είς τά Σφακιά. Τας λεπτομερείας της πορείας έως εκεί θα καθόριζεν ο ίδιος, έπ' συνενοήσε μετ' των ανθυπών της ακολουσίας Του, κατ' ιδίαν του ήρωικού Μπολάνη πού έχρησίμευεν ως οδηγού της Βασιλικής συνοδείας.

ΕΙΣ ΤΟ ΧΩΡΙΟΝ ΠΑΝΑΓΙΑ

Έτσι, βαδίζοντες σχεδόν είς την τύχην, ο Πρεσβευτής κ. Παπαδάκης καί ο χωροφύλαξ της φρουράς του Βασιλέως, άφου άπεχωρίσθησαν από τό μικρόν στρατιωτικόν τμήμα πού τους συνόδευε είς άπόστασιν όλίγων χιλιομέτρων πέραν των Ήριβολίων, έφθασαν κατ'ά τό μεσονύκτιον είς τό χωρίον Παναγιά.

Παρά τό προκεχωρηκός της ώρας οί κάτοικοι άγρυπνούσαν. Είς την είσοδον του χωρίου μικρόν τμήμα ένόπλων χωρικών τους έσταμάτησε:

— Ποίοι είσθε καί πού πηγαίνετε ; ήρώτησεν ο επί κεφαλής του τμήματος, πού παρενεύθη από την παρουσία ένός πολίτου καί ένός χωροφύλακος είς τό χωριό αύτή την ώραν.

Ο κ. Παπαδάκης εδήλωσε την ταυτότητα του. Καί οί χωρικοί έπροθυμοποιήθησαν νά φιλοξενήσουν τον Πρεσβευτήν καί τον συνοδόν του, πού έπεται από πολύωρον καί κοπιώδη πεζοπορείαν, νήστεϊς καί κατά

κοποί έφθαναν εκεί.

Ο Έλλην Πρεσβευτής ένόμισεν ότι εύρίσκετο πλέον είς καλόν δρόμον. Κατά τήν γνώμην άλλωστε του συνοδού του χωροφύλακος, ό Βασιλεύς όπωσδήποτε θα έπερνούσε από τό χωριό αυτό. Ίσως μάλιστα να εύρίσκετο εκεί ακόμη. Δέν ήτο λοιπόν δυνατόν παρ'α να μάθη από τους χωρικούς πού θα ήμπορούσε να συναντήσει τον Βασιλέα.

Άλλά και εκεί νέα άπογοήτευσις τον έπερίμενε.

Οί Κρήτες χωρικοί είχαν λάβει οδηγίαις να μὴν άποκαλύψουν είς κανένα τήν πορείαν του Βασιλέως. Η πιθανότης να άποκαλυφθῇ ή άναχώρησις του Άνακτος από τους Γερμανούς και να κάμουν τό πάν δια να άνακαλύψουν τ' ίχνη Του δέν άπεκλείετο. Και έπρεπε να τηρηθῇ άντί πάσης θυσίας μυστική ή δια των χωρίων τής περιφέρειας εκείνης διέλευσίς Του.

Και είναι πράγματι πρὸς τιμήν των, ότι τό μυστικόν αὐτό τό διεφύλαξαν τόσον καλῶς ὥστε δέν ήθέλησαν να τό έμπιστευθούν ούτε, και είς αὐτόν τον Γενικόν Διευθυντήν του Υπουργείου των Έξωτερικῶν.

Ο κ. Παπαδάκης εξέτιμησε δέβαια τήν πατριωτικήν αὐτήν στάσιν των κατοίκων του χωρίου Παναγιά. Άλλά ή άγώνια του δια τήν τύχην του Βασιλέως και ή άπόφασίς του να Τόν άναζητήση όπουδήποτε και όπωσδήποτε, τὸν κατέστησαν άνυπόμονον.

Έπεσε σχεδόν είς τὰ πόδια του ιερέως του χωριού.

— Αίδεσιμώτατε, είπε, είμαι ό Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου των Έξωτερικῶν

πρόσωπικός φίλος του Βασιλέως. Έπρόκειτο να συναντηθώ μεν είς τὰ Περιβόλια σήμερα τό πρωί και λόγω των πολέμων γεγονότων έχασα τ' ίχνη Του. Είναι άπόλυτος άνάγκη να Τόν συναντήσω. Σας ίκετεύω να μοι πῆτε ποιά κατεύθυνσι ήκολούθησε άναχωρών από τό χωριό σας.

Ο Πρεσβευτής έπίστευεν ότι ένας ιερωμένος δέν ψεύδεται ποτέ. Και ένόμισεν ότι από αὐτόν θα έπληροφορείτο τήν αλήθειαν.

Άλλά ό συνομιλητής του ήτο πρώτα Έλλην και κατόπιν

έφαρμόστηκε, πρόβλεπε:

— Τήν γρήγορη κατάληψη των άεροδρομίων και των πόλεων, με κεραυνοβόλο ένέργεια των δυνάμεων άλεξιπτωτιστών. Ταυτόχρονα προβλεπόταν ή κατάληψη των έξόδων - εισόδων των πόλεων, ὥστε να μπορέσει να εισέλθει σ' αὐτές ό κύριος ὄγκος των δυνάμεων.

— Αποκοπή των τηλεφωνικῶν επικοινωνιῶν μεταξύ Χανίων, Ρεθύμνου και Ήρακλείου.

Ο έφοδιασμός σε πυρομαχικά θα γινόταν από τόν άέρα, ένῶ ό έφοδιασμός σε τρόφιμα από τίς άποθήκες του άγγλικού στρατού, πού βρίσκονταν στή νήσο.

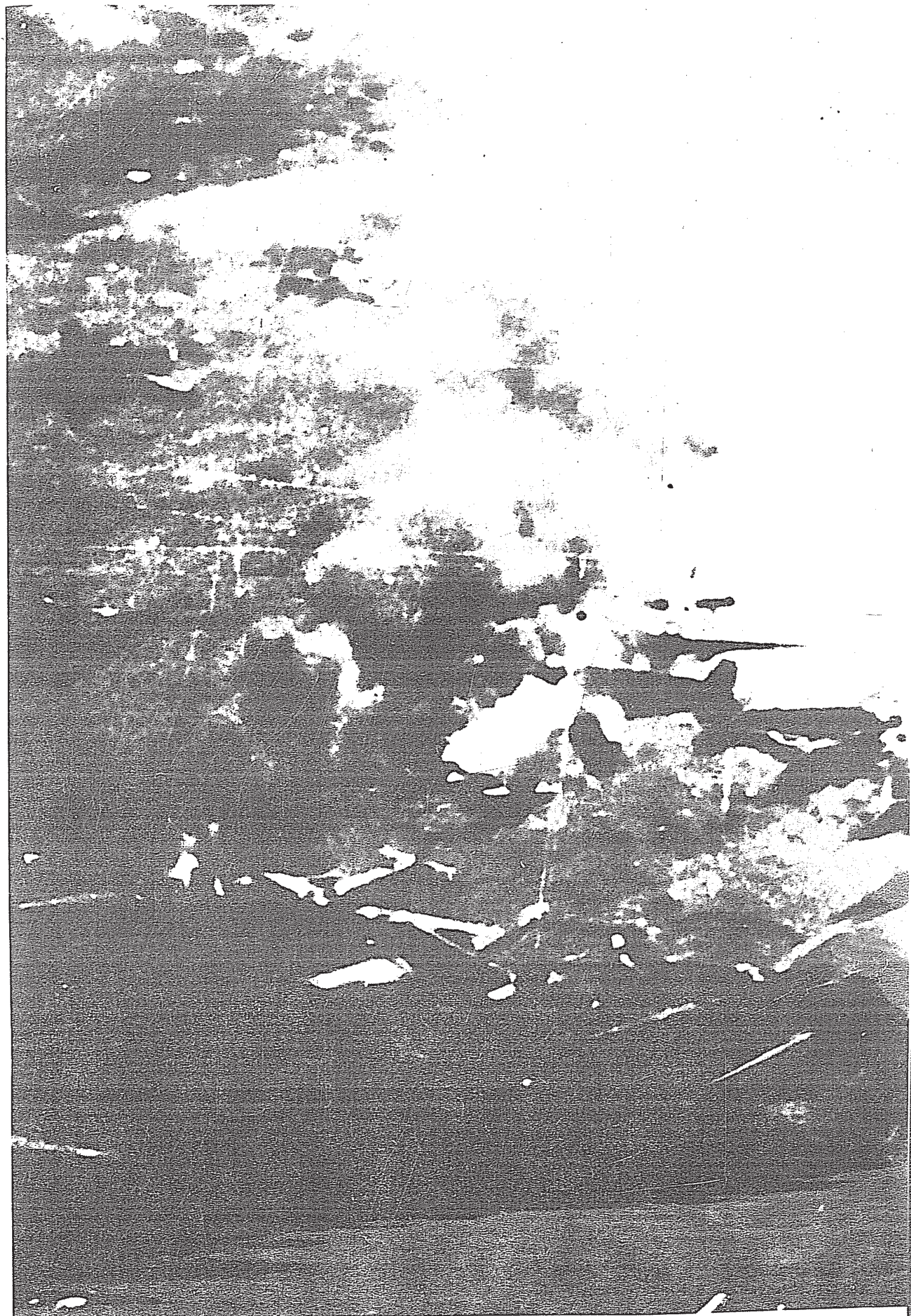
Τόσο ό Λαίρ, όσο και ό Στοϋντεντ, πού είχαν τήν εύθύνη των επειχειρήσεων, ολοκληρώνουν τίς προετοιμασίες τής επιθέσεως, έχοντας έδρα τό ξενοδοχείο τής «Μ. Βρετανίας» στήν Άθήνα. Με μεγάλες προσπάθειες έτοιμάζονται πρόχειρα άεροδρόμια στήν Κόρινθο, στό Μέγαρο, στό Τατόι, στό Δαδί, ένῶ επισκευάζονται τὰ άεροδρόμια Έλευσίνας, Τανάγρας και Φαλήρου. Η Κάρπαθος όχυρώνεται και γίνεται βάση για τὰ Μέσερσμιτ και τὰ στούκας, ένῶ ή Μήλος όρίζεται σάν βάση των χερσαίων δυνάμεων. Ο Ραιμόν Καρτιέ έπισημαίνει τίς έλλείψεις του γερμανικού σχεδίου (Ρ. Καρτιέ, «Ίστορία του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου», τόμος πρώτος, «Πάπυρος», Άθήναι 1966, σελ. 221):

«Ορισμένες ύλικές δυσκολίες είχαν ύποτιμηθῇ. Μία απ' αὐτές είναι ή πλήρωση των δεξαμενῶν βενζίνης των άεροπλάνων, πού άπαιτεῖ μεταφορά με τὰ χέρια 3.600 λιτρῶν βενζίνης τήν ήμέρα. Μία άλλη προέρχεται από τὰ τρομερά σύννεφα σκόνης, πού σηκώνουν τόσα άεροπλάνα, καθώς άπογειώνονται από διαδρόμους στρωμένους με χῶμα και δυσχεραίνουν τήν όρατότητα σάν πυκνή όμίχλη».

Η ΕΠΙΘΕΣΗ ΕΚΔΗΛΩΝΕΤΑΙ

Η από μέρες άναμενόμενη επίθεση των Γερμανῶν, εκδηλώθηκε λίγο μετά τίς 5 τό πρωί τής 20ῆς Μαΐου 1941. Μιά γλαφυρή περιγραφή δίνει ό Φρέντυ Γερμανός (περιοδικό «Εικόνες», 19.5.1961, σελ. 38) για τήν πρώτη εμφάνιση των άλεξιπτωτιστών στήν Κρήτη:

«ΕΡΧΟΝΤΑΙ! Η κραυγή ταξιδεύει με τόν άέρα από τό Μάλεμε στό Χανιά κι από τή Σούδα στό Σφακιά. Τό πρώτο άλεξιπτωτο άνοιξε επάνω από τήν Κρήτη. Είναι μία κατάλευκη όμπρέλλα πού γλιστρά ειρηνικά στον ούρανό και πλησιάζει στό έδαφος. Ο Φράϋμπεργκ παρακολουθεῖ με τὰ κυάλια του τήν πρώτη φάση τής μάχης. Τήν επομένη στιγμή άνοίγουν άλλα πέντε άλεξιπτωτα, δέκα, είκοσι, πενήντα, εκατό. Ο ούρανός γεμίσε άλεξιπτωτα, τό θέαμα είναι συναρπαστικό. Ύστερα πέφτει ένας πυροβολισμός. Ο πρώτος πυροβολισμός τής μάχης τής Κρήτης. Ξαφνικά ή

ιερέυς. Καί· εἰς ἐκείνας τὰς ἐξαιρετικὰ κρίσιμους στιγμὰς ἐπίστευεν ὅτι εἶχε καθῆκον νὰ διαφυλάξῃ, ἔστω καὶ μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς του τὸ μυστικὸν τοῦ μάρτυρος Βασιλέως.

— Τέκνον μου, ἀπήντησεν ὁ ἱερεὺς, μὲ ἑρωτᾷς διὰ κάτι ποῦ δὲν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ τὸ ξέρω. Ὁ Βασιλεὺς οὐδέποτε ἐπάτησε τὸ πόδι Του ἐδῶ... Γιὰ ὅ,τι ἄλλο θέλεις· εἵμαστε πρόθυμοι νὰ σὲ βοηθήσωμε.

«Ἐθν. Κῆρυξ»

4 Ἰουνίου 1948

Ἡ ἀνάβασις ἐπὶ τοῦ δυσβάτου ἐκείνου βουνοῦ ἦτο ἐξαιρετικὰ κοπιαστικὴ καὶ ἡ ζέση καὶ ἡ δίψα ἐμάστιζαν τὸν Βασιλέα καὶ τὴν ἀκολουθίαν Του. Ἐν τούτοις ὁ ἥρωϊκὸς Ἄναξ ἔδειξε καταπληκτικὴν ἀντοχήν εἰς τὰς κακουχίας καὶ τὰς ἀφαντάστους ταλαιπωρίας τῆς ἀναρριχήσεως εἰς τὰ ἀπρόσιτα αὐτά ὄρη. Ἐδάδιζε σταθερὰ καὶ ἀποφασιστικὰ καὶ ἡ ἀταραξία Του ἦτο ἀπίστευτη. Μὲ τὸ χαμόγελο στὰ χεῖλη ἐνεψύχωνε τοὺς στρατιώτας καὶ τοὺς χωροφύλακας τῆς συνοδείας Του, ἰδίως δὲ τοὺς Νεοζηλανδοὺς, ποὺ ἦσαν ἀσυνήθιστοι εἰς τὴν ὀρειβάσιαν καὶ ἔδειχναν φανερά σημεῖα κοπώσεως.

Φίλος τοῦ Βασιλέως ποῦ τὸν ἠκολούθησε κατὰ τὴν κοπιώδη καὶ δραματικὴν πορείαν Του πρὸς τὴν Ἁγίαν Ρούμελην, μᾶς ἀφηγήθη τὴν ἐξῆς συγκινητικὴν σκηνήν, ποὺ φανερώνει τὴν ἀπλότητα, τὴν ἀντοχήν καὶ ἀνωτερότητα τοῦ Ἄνακτος :

Κατὰ τὴν ἀνάβασιν ἐπὶ τῶν Λευκῶν Ὀρέων οἱ Νεοζηλανδοὶ στρατιῶται ἐκουράσθησαν εἰς τέτοιον βαθμὸν, ὥστε δὲν ἠμποροῦσαν νὰ σηκώσουν τοὺς γυλιούς των.

Ὁ Βασιλεὺς τοὺς ἐλυπήθη. Διέταξε λοιπὸν νὰ σταθμεύσῃ ἡ συνοδεία. Καὶ ὅταν μετὰ σύντομον ἀνάπαυσιν ἐπανελήφθη ἡ πορεία, ἄρπαξε ἀπὸ τὰ χεῖρια ἐπὶ τοῦ Νεοζηλανδοῦ τὸν γυλιὸν του.

— Ἄφησε, εἶπε χαμογε-

μαγεῖα διαλύεται. Ὁ κάμπος τοῦ Μάλεμε, ποῦ ἀπὸ ψηλά φαινόταν ἔρημος, πλημμυρίζει ἀπὸ ἀνθρώπους ποὺ πυροβολοῦν τοὺς Γερμανοὺς στὸν ἀέρα. Οἱ περισσότεροὶ ἀλεξιπτωτισταὶ φτάνουν σπῆ γῆ σκοτωμένοι, ἀλλὰ τὰ «Γιοῦγκερς 52» ἀδειάζουν διαρκῶς καινούργιες δυνάμεις ἐπάνω ἀπὸ τὴν Κρήτη...

Ἡ ἐπίθεση ἐκδηλώνεται μὲ κύματα στούκας καὶ Χαίνκελ, ποὺ ὑπερίπτανται τῶν ἀεροδρομιῶν τοῦ Μάλεμε καὶ τοῦ Ἡρακλείου. Οἱ ἀμυντικὲς θέσεις τῶν ἐλληνοσυμμαχικῶν δυνάμεων, ποὺ ἔχουν ἀποστολὴ νὰ κρατήσουν τὰ ἀεροδρόμια, σφυροκοποῦνται μὲ βόμβες τῶν 250 καὶ τῶν 450 τόννων. Τὰ Μέσερσιμτ ἀντιδρῶν μὲ πολυβολισμούς στὰ ἀντιαεροπορικὰ πυροβόλα.

Ὅτι αὐτὴ ἡ ἀεροπορικὴ ἐπίθεση τῶν Γερμανῶν δὲν εἶναι μιά συνηθισμένη παρενοχλητικὴ ἐπιδρομὴ, διαπιστώνεται ἀμέσως ὅταν τὰ «Ju 52» κάνουν, μιά ὥρα μετὰ τὴν ἐκδήλωση τῆς ἐπιθέσεως, χαμηλὲς πτήσεις σὲ ὕψους 100 μέτρων, ρίχνοντας ἀλεξιπτωτιστές.

Τὰ μεταγωγικὰ «Junkers 52» ἔρχονται συντεταγμένα σὲ γραμμὴ μετώπου. Πίσω ἀπὸ τὴν πρώτη γραμμὴ ἔρχεται δεύτερη. Ὑστερα τρίτη. Τέταρτη, πέμπτη... Ὁ οὐρανὸς εἶναι γεμάτος ἀλεξιπτωτιστές, ποὺ πέφτουν κατὰ κύματα.

Ἡ κύρια ἐπίθεση ἔχει ἐκδηλωθεῖ κυρίως στὴν περιοχὴ Μάλεμε Χανίων μὲ μεγάλη σφοδρότητα. Ἑκατοντάδες γερμανικὰ ἀεροπλάνα βομβαρδίζουν, χωρὶς νὰ ὑπάρχει ἀξιόλογη ἀντίδραση. Στὸ ἔργο τῶν Α. καὶ Κ. Κύρου «Χρονικὸν 1940-41», πρῶτος τόμος, σελ. 317, διαβάζουμε σχετικὰ: «... Ἡ ἀντιαεροπορικὴ ἄμυνα ἀπεδείχθη ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς ἀνεπαρκὴς καὶ σχεδὸν ἀβλαβὴς διὰ τὸν ἐχθρόν. Μόνον τὸ παρά τὸ νεκροταφεῖον τοῦ Ἁγίου Λουκά τετράδυμον ἀντιαεροπορικὸν παρηνώχλει τὸν ἐχθρόν. Ἀλλὰ, κατὰ τὴν μεσημβρίαν ἐτέθη εἰς ἀχρησίαν, φονευθέντων ὅλων τῶν ἥρωϊκῶν πυροβολητῶν του ἀπὸ τὰς ἐπιθέσεις τῶν στούκας».

Καί πιὸ κάτω (σελ. 318) γίνεται ἀναφορὰ στὴν κάθοδο τῶν ἀλεξιπτωτιστῶν:

«Ἀπὸ τὸ πρῶτον κύμα τῶν ἀλεξιπτωτιστῶν, οἱ ὅποιοι ἐφθασαν κατὰ τὰς 7.15 τὴν πρωὶ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅλοι σχεδὸν ἐφονεύθησαν ἢ ἐτραυματίσθησαν βαρύντα ἀπὸ τὰς ἀμυνομένας Βρετανικὰς καὶ Ἑλληνικὰς δυνάμεις προτοῦ προφθάσουν νὰ ἀποσπασθοῦν ἀπὸ τὰ ἀλεξιπτωτὰ των καὶ νὰ σταθοῦν εἰς τὰ πόδια των. Ἄν ὅμως οἱ ὑπερασπισταὶ ἐνόμισαν ὅτι ἐκέρδισαν τὴν πρώτην νίκην καὶ ἄρχισαν νὰ καταλαμβάνονται ἀπὸ ἐνθουσιασμόν, διεψεύσθησαν πολὺ γρήγορα: Τὸ πρῶτον κύμα ἠκολούθησε καὶ δεύτερον καὶ τρίτον καὶ τέταρτον καὶ οἱ ἀλεξιπτωτισταὶ δὲν ἐσταματοῦσαν νὰ ρίπωνται συνεχῶς ἀπὸ τὰ ἀφικνούμενα ἀεροπλάνα!».

Ἡ φονικὴ κάθοδος τῶν ἀλεξιπτωτιστῶν συνεχιζόταν ἀδιάλειπτα. Ὁ ἀποδεκατισμὸς τοὺς εἶναι ὑπέρογκος. Ἐγραψε μετὰ τὸν

πόλεμο ο οργανωτής της εκστρατείας των αλεξιπτωτιστών στρατηγός Κούρτ Στουντεντ:

«Οι μαχηταί μας συνήντησαν θανατηφόρα άμυντικά πυρά του έχθρου. Άλεξιπτωισταί, τμήματα, διλοχίαι και λόχοι άντεμετώπιζον, από της πρώτης στιγμής, τοιαύτην κατάστασιν, ώστε κάθε άλλη μονάς πλύν των αλεξιπτωτιστών αυτών τούς όποιους έχαλύθδωσεν ή πολυετής προετοιμασία, θά είχε παραδοθή. Ο ίδιος ο Γερμανός στρατηγός Μάιντελ, όσπισ ήτο επί κεφαλής του πρώτου ισχυρού τμήματος αλεξιπτωτιστών, έπεσε βαρύτατα τραυματισμένος. Έκεϊνοι οί όποιοι έρρίφθησαν εις τά νότια και τά Ν.Α. τμήματα του αεροδρομίου του Μάλεμε, έξωντώθησαν ταχέως. Έκεϊνοι οί όποιοι προσεγειώθησαν εις τά δυτικά του αεροδρομίου, έπροφυλάχθησαν κάπως, από τά πυρά των αερομεταφερομένων στρατευμάτων τά όποια έφερον τά μεταγωγικά, και συνεκεντρώθησαν εις μίαν ισχυράν δύναμιν, ή όποια έξηκολούθει, την έσπέραν εκείνης της ήμέρας, νά μάχεται εναντίον των ύπερασπιστών του αεροδρομίου».

Τό πρωϊ οί Γερμανοί αλεξιπτωτιστές κατόρθωσαν νά καταλάβουν τό κοντά στό αεροδρόμιο του Μάλεμε εύρισκόμενο 6ο Στρατιωτικό Νοσοκομείο, στό προαύλιο του όποιου διεξήχθη σκληρή μάχη. Άργότερα, οί Γερμανοί άπωθήθηκαν από τό

Οί Γερμανοί αλεξιπτωτιστές ετοιμάζονται για νά επιβιβασθούν στα «Γιοϋγκερς 52» που θά τούς μεταφέρουν στην Κρήτη. Οί άνδρες βοηθούνται μεταξύ τους για νά φορέσουν τά ειδικά προστατευτικά έξαρτήματα της στολής και τά αλεξίπτωτα.

λων, νά κρατήσω και έγώ λίγο τον γυλιόν σου για νά ξεκουρασθής.

Τό παράδειγμα του Βασιλέως ήκολούθησαν και οί άλλοι της συνοδείας, και οί έξηντηλέμενοι Νεοζηλανδοί εύρηκαν τό κουράγιο νά συνεχίσουν την όρει βασίαν, έως ότου έφθασαν εις μίαν στάσιν, όπου διενυκτέρευσαν.

ΑΙ ΑΠΟΣΚΕΥΑΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΠΟΝΤΑΙ

Άλλά ο Πρωθυπουργός και τά λοιπά μέλη της ακολουθίας του Βασιλέως δέν είχαν ούτε την άντοχήν, ούτε — κυρίως — τον ήρωισμόν του Άνακτος.

Και έτσι, ένα χιλιόμετροι περίπου πέραν της επαύλεως Μπολάνη έσταμάτησαν. Τά έχθρικά αεροπλάνα επέδραμον κατά διαρκώς ανανεούμενα σμήνη και άνέσκαπτον την γήν με τάς δόμβας των, ενώ τά Στούκας κατήρχοντο χαμηλά και έπολυβολούσαν, γαζώνοντας τά πάντα με τάς ριπάς των.

—Μέσα εις αύτην την κόλασιν του πυρός έχρειάζετο πράγμα τι έξαιρετική τόλμη διά νά θα δίξη κανείς. Και ο Τσουδερός και οί άλλοι που τον ήκολούθουν, έπροτίμησαν νά καλυ-

φθούν κάτω από τὰ δένδρα καὶ νὰ περιμένουν εὐκαιρίαν διὰ νὰ συνεχίσουν τὸν δρόμον των.

Ἐν τῷ μεταξύ, ὁ θαλαμηπόλος τοῦ Βασιλέως — ὁ ἡρωϊκὸς Παντελέος, ποὺ κατὰ τὴν πυρκαϊάν τοῦ Τατοῦ εἶχε σώσει τὸν Στρατηλάτην Βασιλέα Κωνσταντῖνον ἀπὸ βέβαιον θάνατον — ἀφοῦ ἐτακτοποίησε τὰς ἀποσκευὰς τοῦ Βασιλέως, εὐρέθη εἰς μεγάλην ἀμηχανίαν, διότι διεπίστωσε δύο τινά:

Πρῶτον ὅτι, πλὴν τῆς μηχανῆς τοῦ ὀπλορχηγοῦ Μπολάνη, ποὺ, ὡς ἀνεφέραμεν ἦτο παράλυτος καὶ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μετακινηθῇ, ὅλοι οἱ ἄλλοι εἶχαν ἐγκαταλείψει τὴν ἔπαυλιν. Δεύτερον ὅτι οἱ Γερμανοὶ ἀλεξιπτωτισταὶ ἐπεφτάν εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων ἐκατοντάδων μέτρων ἀπὸ τὴν ἔπαυλιν. Ἐπὶ πλεον, τὰ ἀεροπλάνα τοῦ ἐχθροῦ ἐκάλυπτον τὴν γύρω περιοχὴν μὲ φραγμὸν πυρός.

Τί ἐπρεπε νὰ κάμῃ :

Νὰ μείνῃ ἐκεῖ καὶ νὰ συλληφθῇ αἰχμάλωτος ἢ νὰ φύγῃ ἐφ' ὅσον ἦτο ἀκόμη καιρός;

Τὸ νὰ παραμείνῃ θὰ ἦτο καθαρὰ παραφροσύνη. Διότι οἱ Γερμανοὶ ἀσφαλῶς θὰ τὸν ὑπέβαλλαν εἰς βασανιστήρια, διὰ νὰ ἀποκαλύψῃ τὸ δρομολόγιον τοῦ Βασιλέως. Δὲν ἔμενε λοιπὸν ἄλλη διέξοδος παρὰ ἡ ἀμειωμένη ἀναχώρησις.

Ἀρπάξε λοιπὸν μιὰ μικρὴ βαλίτσα μέσα εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Βασιλεὺς εἶχε διάφορα ἀπόρρητα ἔγγραφα καὶ τὸν μανδύαν τοῦ κυρίου του καὶ μὲ προσφύλαξιν ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ σπῆτι τοῦ Μπολάνη.

Σημειωτέον, ὅτι αἱ ἀποσκευαὶ τοῦ Βασιλέως, τοῦ Πρίγκηπος Πέτρου, τοῦ Τσουδεροῦ καὶ τῶν μελῶν τῆς ἀκολουθίας τοῦ Ἀνακτοῦ ἔμειναν ἐκεῖ, διότι, ὅπως, ἐξηγήσαμεν ἤδη μὲ τὴν ἐσπευσμένην φυγὴν των δὲν κατώρθωσαν νὰ παραλάβουν ἀπολύτως τίποτε. Ἔτσι τὰ πολύτιμα ἀντικείμενα τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς συνοδείας Του καὶ ὅλα γενικῶς τὰ εἶδη ποὺ εἶχαν εἰς τίς βαλίτξας των ἔμειναν ἐκεῖ καὶ διηρπάγησαν ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς.

Τὰ μόνα εἶδη ποὺ εἶχε κατορθώσει νὰ διὰσώσῃ ὁ Βασιλεὺς ἦσαν ἐκεῖνα ποὺ παρέδωκεν εἰς τὸν Διάδοχον, τοὺς Πρίγκηπας καὶ τὰς Πριγκηπίσας κατὰ τὴν ἀναχώρησίν των δι' Αἴγυπτον.

νοσοκομεῖο.

Ὡστόσο, τὸ 22ο Νεοζηλανδικὸ Τάγμα, ὑπερασπίζοντας τὸ ἀεροδρόμιο, ὑπέστη ἔντονη ἐπίθεση ἀπὸ μέρους 1.500 περίπου Γερμανῶν ἀλεξιπτωτιστῶν καὶ ἀναγκάστηκε νὰ συμπτυχθεῖ, ἐγκαταλείποντας τίς γύρω ἀπὸ τὸ ἀεροδρόμιο θέσεις του. Μέχρι τὸ ἀπόγευμα τῆς πρώτης μέρας τῆς γερμανικῆς ἐπιθέσεως, 3000 περίπου ἀλεξιπτωτιστὲς βρίσκονταν σὲ μιὰ λωρίδα 5 X 15 χιλιομέτρων, γύρω ἀπὸ τὸ Μάλεμε, ἔχοντας θέσει ὑπὸ τὸν ἐλεγχὸν τους τὴν ἄμυνα τοῦ ἀεροδρομίου.

Περὶ τοῦ ρόλου μιᾶς Γερμανίδας, συζύγου τοῦ διευθυντοῦ τῶν φυλακῶν Ἀγυιάς, γιὰ τὴν κατάληψη τοῦ Μάλεμε, ἀποσποῦμε ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ ὑπαστυνόμου τότε Ἀντώνη Βολταιράκη «Ἐγὼ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Γκεστάπο», Ἀθήναι 1946 (σελ. 228-229):

«Δίπλα σχεδὸν ἀπὸ τὸ ἀεροδρόμιο αὐτὸ εὐρίσκονται, ὡς θὰ γνωρίζουν πολλοί, οἱ φυλακὲς Ἀγυιάς, στοὺς πρόποδας ἐνὸς χωματίνου ψηλοῦ λοφίσκου, οἱ ὁποῖες ἀποτελοῦν ὁλόκληρο οἰκοδομικὸ συγκρότημα. Διευθυντὴς τῶν φυλακῶν τότε ἦτο ὁ Γεώργιος Πολογιάννης, ὅστις εἶχε ὡς γυναῖκα του μιὰ Γερμανίδα ξανθὴ, ὑψηλὸσωμη καὶ μὲ ἀθλητικὸ παράστημα. Ὁ διευθυντὴς αὐτὸς μὲ τὴν Γερμανίδα γυναῖκα του, εὐθύς ὡς ἄρχισαν νὰ ρίπωνται ὁμαδικῶς οἱ Γερμανοὶ ἀλεξιπτωτισταὶ, ὑπεδείκνυνεν εἰς τὰ ὑπεριπτάμενα γερμανικὰ ἀεροπλάνα ὡς σημεῖον προσογιώσεως καὶ ρίψεως ἀλεξιπτωτιστῶν τὸ συγκρότημα τῶν φυλακῶν, τελικῶς δὲ παρέδωκεν ὁλόκληρον τὸ οἰκοδομικὸν συγκρότημα τῶν φυλακῶν εἰς τοὺς ἀλεξιπτωτιστάς, τὴν 20ὴν Μαΐου 1941, ἀφοῦ πρῶτον ἐπέτυχεν νὰ ἀφοπλίσῃ μὲ εὐσχημον τρόπον τοὺς Ἕλληνας φύλακας. Τὸ μέγεθος τῆς βοήθειάς τὴν ὁποίαν προσέφερε πρὸς τοὺς Γερμανοὺς εἶναι εὐκόλον νὰ ἐκτιμηθῇ, ὅταν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν τὸ γεγονὸς ὅτι ὅλαι αἱ ἐστία ἀντιστάσεως τῶν ἀλεξιπτωτιστῶν ἐξουδετερώθησαν παρὰ τῶν ἀμυνομένων καὶ μόνον ἐκ τοῦ συγκροτήματος τῶν φυλακῶν καὶ τῶν πέριξ αὐτοῦ σημείων δὲν κατέστη τοῦτο δυνατόν, ἐν τέλει δὲ ὠρμήθησαν ἐξ αὐτοῦ κατόπιν ἐνισχύσεως των καὶ κατέλαβον τὸ ἀεροδρόμιον Μάλεμε.

Ἔτσι ἐπέτυχαν μὲ τὸν ἐλαφρὸ ὅπλισμό τους νὰ ὀχυρωθοῦν στὶς φυλακὲς καὶ νὰ κρατήσουν ἄμυνα γιὰ λίγες μέρες — ἐνῶ συνεχίζετο σφοδρὸς βομβαρδισμὸς μέρα καὶ νύκτα ὁλοκλήρου τῆς νήσου —, τόσες δηλαδὴ ἡμέρες, ὅσες ἐχρειάζετο γιὰ νὰ πέσουν καὶ ἄλλοι ἀλεξιπτωτισταὶ ἐντὸς τοῦ ἀεροδρομίου μὲ βαρύτερο ὅπλισμό. Κατόπιν αὐτοῦ οἱ ἀμυνόμενοι στά οἰκήματα τῶν φυλακῶν ἀλεξιπτωτισταὶ, ἐχρησιμοποίησαν μιὰ σκοτεινὴ νύκτα τὸν παρεμβαλλόμενο μεταξύ τῶν φυλακῶν καὶ τοῦ ἀεροδρομίου λόφον Μονοκούμαρο, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀνερρίχθησαν, μπῆκαν καὶ αὐτοὶ στὸ ἀεροδρόμιο Μάλεμε καὶ ἐνώθηκαν μετὰ τῶν ὑπολοίπων, μετὰ τῶν ὁποίων ὁλοκλήρωσαν τὴν κατάληψιν τοῦ ἀεροδρομίου».

Στὸ Ρέθυμνο, ἀπὸ τὸ πρωὶ τῆς 20ῆς Μαΐου, ἡ ἐπίθεση ἐκδηλώθηκε μὲ ἀλλεπάλληλους ἀεροπορικοὺς βομβαρδισμούς.

Στίς 3.15 μ.μ. τὰ γερμανικά μεταγωγικά αεροπλάνα ἄρχισαν νά ρίχνουν ἀλεξιπτωτιστές, γύρω στίς 2.000. Ἡ πτώση γινόταν σέ μία εὐρεία περιοχή 15 χιλιομέτρων, ἔξω ἀπό τήν πόλη τοῦ Ρεθύμνου (ἀπό Λατζιμά μέχρι Ἑσταυρωμένου, αεροδρόμιο, Περιβόλια καί ἐργοστάσιο ΒΙΟ). Ἐδῶ ἡ γερμανική ἐπίθεση συναντᾷ ἀποτελεσματική ἀντίδραση, καθὼς τὰ ἐλληνικά τμήματα ἀφήνουν τίς θέσεις τους στό Ρέθυμνο γιά νά πάρουν ἐπαφή μέ τούς Γερμανούς ἀλεξιπτωτιστές. Ἡ ἐπαφή πραγματοποιεῖται στή θέση, πού βρίσκεται τό ἐργοστάσιο ΒΙΟ, ὅπου συνάπτεται τρίωρη σκληρή μάχη, μέ ἀποτέλεσμα τήν ἀπομάκρυνση τῶν Γερμανῶν πρὸς τό χωριό Περιβόλια.

Μιά πρόσκαιρη κατάληψη τοῦ αεροδρομίου τοῦ Ρεθύμνου ἀπό τούς Γερμανούς, ἀντιμετωπίζεται μέ βίαιη καί ἐπιτυχή ἀντεπίθεση Αὐστραλῶν καί Ἑλλήνων.

Στίς 4 τό ἀπόγευμα ἐμφανίσθηκαν στήν περιοχή Ἡρακλείου 200 μεταγωγικά αεροπλάνα σέ δύο κύματα, πού συνοδεύονταν ἀπό ἰσχυρή δύναμη βομβαρδιστικῶν. Ἀπό τό πρωῒ ἤδη εἶχαν ἀρχίσει σφοδρές βομβαρδιστικές ἐπιχειρήσεις, χωρίς ὅμως νά πτοήσουν τίς ἀμυνόμενες ἐλληνοσυνμαχικές δυνάμεις. Τά μεταγωγικά ρίχνουν τέσσερα τάγματα ἀλεξιπτωτιστῶν στήν πόλη καί τό αεροδρόμιο τοῦ Ἡρακλείου. Γράφουν οἱ Κύρου στό προαναφερόμενο βιβλίο τους (σελ. 321): «Ἐκεῖ, ἡ ἄμυνα τῶν Ἑλλήνων καί τῶν Ἀγγλῶν ὑπῆρξε πολύ ἀποτελεσματικωτέρα καί κατῴρθωσαν, κατὰ τήν διάρκειαν τῆς ἡμέρας, νά ἐκκαθαρίσουν ὅλους σχεδόν τούς ριφθέντας Γερμανούς, οἱ ὅποιοι, ὀχυρωθέντες μέσα εἰς οἰκίας, ἐξηκολούθουν νά μάχωνται γενναίως καί κατὰ τήν διάρκειαν τῆς νυκτός».

Ἡ προβαλλόμενη πεισματώδης ἀντίσταση στή γερμανική ἐπίθεση ἀφαιρεῖ ἀπό τούς Γερμανούς ἀλεξιπτωτιστές τή δυνατότητα νά δημιουργήσουν προγεφυρώματα γιά τήν προσγείωση ἄλλων δυνάμεων, ἐφοδίων καί μηχανοκινήτων μέσων. Στίς 10 μ.μ. τῆς 20ῆς Μαΐου, ὁ στρατηγός Φράϊμπεργκ ἀναφέρει στόν Οὐεϊβελ ἀνακεφαλαιώνοντας:

«Ἡ σημερινή ἡμέρα ὑπῆρξε δύσκολος. Ἐπιέσθημεν σκληρά. Ἐξ ὅσων γνωρίζω, ὡς πιστεύω, ἐκρατήσαμεν τὰ αεροδρόμια Ρεθύμνου, Ἡρακλείου καί Μάλεμε, ὡς καί τούς δύο λιμένας. Κατ' ἀρχάς κρατοῦμεν τὰς θέσεις μας μετά μεγάλης δυσκολίας καί θά ἦτο λάθος μου νά δώσω μίαν αἰσιόδοξον εἰκόνα. Αἱ πολεμικαί συγκρούσεις εἶναι σκληραί καί ἔχομεν φονεύσει μέγαλον ἀριθμόν Γερμανῶν. Αἱ ἐπικοινωνίαι εἶναι πολύ δύσκολοι. Ἡ ἔντασις τῶν αεροπορικῶν ἐπιδρομῶν ὑπεράνω τῶν Χανίων ἔχει γίνει σφοδρά. Ἐδῶ ἕκαστος ἀντιλαμβάνεται τόν ζωτικόν σκοπόν τοῦ ἀγῶνος καί θά πολεμήσωμεν μέ ἡρωισμόν».

Ὁ Παντολέος, ἀφοῦ ἐπροχώρησε ὀλίγα βήματα, ἐσταμάτησε ἀναποφάσιτος. Δέν ἐγνώριζε τὰ μέρη ἐκεῖνα, ὅπου ἤρχετο διὰ πρώτην φοράν, καί δέν ἐγνώριζε ποῖον δρόμον ἔπρεπε νά ἀκολουθήσῃ. Ἐξ ἄλλου τὰ πολυβόλα τῶν ἐχθρικών αεροπλάνων ἐβαλλον ὀλόγυρα δαιμονιωδῶς καί ὁ θάνατος τὸν παρεμόνευε σέ κάθε βήμα.

Σέ μιὰ στιγμή ἀκούει ἕνα δαιμονισμένο οὐρλιαχτό πού τοῦ ἐπάγωσε τό αἷμα. Σμήνη αεροπλάνων πού ἐχυμοῦσαν σάν γύπες καί ἔξυναν σχεδόν τὴ γῆ μέ τὰ φτερά τους, ἐκάλυψαν τὸν ὀρίζοντα. Βόμβες ἔπεφταν καί ἐξερηγνύοντο μέ τρομερὸ πάταγο πέραν τῶν Περιβολίων, ὁλόκληρος δὲ ἡ περιοχή ἐγαζώνετο ἀπὸ τὰ πολυβόλα.

Μέσα εἰς αὐτὸ τὸ πανδαιμόνιον, πού εἶναι δύσκολον νὰ περιγραφῇ, ἡμποροῦσαν νὰ σπάσουν καί τὰ πιὸ γερά νεύ-

ρα. Καί ὁ θαλαμηπόλος ἔπεσε πρηνῆς ἀνάμεσα στοὺς θάμνους τοῦ ὑπερκειμένου βουνού.

Ὅταν ἡ μεγάλη ἐπιδρομὴ ἐπέρασε, ἐσηκώθη καί συνέχισε τὸ δρόμο του, χωρίς καλὰ καλὰ νὰ ξέρε καί ὁ ἴδιος πού πηγαίνει.

Εὐτυχῶς ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγα βήματα συνήντησε δύο χωροφύλακας. Ἐτρεξε κοντά τους.

— Παιδιά, εἶπε, ὁ θαλαμηπόλος τοῦ Βασιλέως, μήπως ξέρετε κατὰ πού ἐτράβηξε ὁ κύριός μου;

Οἱ χωροφύλακες τοῦ ἔδειξαν τὸ βουνό. ~~Να πρὸς τὰ ἐκεῖ τράβηξε.~~ εἶπαν.

«Ἐθν. Κῆρυξ»

5 Ἰουνίου 1948

Ο στρατηγός της αεροπορίας (πτέραρχος) Λαίφ ήταν εκείνος, στον οποίο ο Γκαίρινγκ ανέθεσε την προετοιμασία και την εκτέλεση της «Επιχειρήσεως Έρμη», που άφορrouσε την κατάληψη της Κρήτης.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΗΜΕΡΑ: 21 ΜΑΪΟΥ

Αν και τραυματισμένος, ο προαναφερθείς από τον Στούντεντ στρατηγός Μάιντελ έχει αντιληφθεί την αξία του ύψωματος 107, πού υπερασπίζει τό 22ο Νεοζηλανδικό Τάγμα. Τή νύχτα 20/21 Μαΐου ο Μάιντελ εκτελεί πολλαπλές επιθέσεις έναντιον του ύψωματος, πού είναι νότια του αεροδρομίου του Μάλεμε. Ο διοικητής των Νεοζηλανδών αντισυνταγματάρχης Άντριου, σφυροκοπούμενος και δεχόμενος από πολλές κατευθύνσεις γερμανικές επιθέσεις δέν έχει ασύρματη επικοινωνία μέ άλλα συμμαχικά τμήματα και αντιμετώπιζοντας περικύκλωσή του, διατάζει υποχώρηση, εγκαταλείποντας στην ουσία τό Μάλεμε. Τό αεροδρόμιο είναι πλέον ακάλυπτο και μόνο οι βολές του αγγλικού πυροβολικού τό απειλούν. Η εγκατάλειψη του 107 από τον Άντριου, θά σημάνει αναμφίβολα την απώλεια της Κρήτης.

Έτσι, ενώ οι συμμαχικές δυνάμεις δέν περιμένουν από πουθενά ενισχύσεις, αντίθετα οι Γερμανοί άλεξιπτωτιστές πού προσγειώθηκαν την πρώτη μέρα μπορούν νά περιμένουν τώρα ενισχύσεις. Αφού από πρίν άλλεπάλληλα κύματα στούκας επιχειρούσαν εφορμήσεις και βομβαρδισμούς στην περιοχή του Μάλεμε, από τις 9 τό πρωί της 21ης Μαΐου άρχισαν νά φθάνουν γερμανικά μεταγωγικά στό αεροδρόμιο Μάλεμε. Μέχρι τό μεσημέρι, 2000 άνδρες είχαν άφεθεί στό αεροδρόμιο, στην παραλία και στην κοίτη του ποταμού πού είναι δυτικά του αεροδρομίου. Και μέχρι τό βράδυ ο άριθμός ξεπέρασε τις 10.000. Υπολογίστηκε ότι την ήμέρα εκείνη περισσότερα από 500 μεταγωγικά είχαν προσγειωθεί στην περιοχή του Μάλεμε.

Σχετικά μέ την κατάληψη του Μάλεμε έγραψε ο Γερμανός στρατηγός Κούρτ Στούντεντ:

«Κατά την 20ήν Μαΐου, εις ουδέν σημείον έπετύχομεν πλήρως νά καταλάβωμεν έν αεροδρόμιον. Ο μεγαλύτερος βαθμός προόδου είχαν επιτευχθή εις τό αεροδρόμιον του Μάλεμε, ένθα τό άνεκτίμητον σύνταγμα εφόδου έπολέμησεν έναντιον επιλέκτων νεοζηλανδικών στρατευμάτων. Η νύξ της 20ής προς την 21ην Μαΐου υπήρξε κρίσιμος διά την Γερμανικήν Διοίκησιν. Εύρέθην εις την ανάγκην νά λάβω μίαν σοβαράν απόφασιν. Απεφάσισα νά χρησιμοποιήσω τον όγκον των έφεδρειών εις άλεξιπτωτιστάς τάς όποιας είχαν άκόμη εις την διάθεσίν μου διά την πλήρην κατάληψιν του αεροδρομίου του Μάλεμε. Εάν ο έχθρός έξετέλει ώργανωμένην άντεπίθεσιν κατά την νύκτα εκείνην ή κατά την πρωίαν της 21ης, πιθανόν νά έπετύγχανε νά αποτρέψη τά καταπεπονημένα και έξηντλημένα ύπολείματα του συντάγματος εφόδου – και μάλιστα έφ' όσον ταύτα έμειονέκουν

ένεκα ἐλλείψεως πυρομαχικῶν. Ἀλλά οἱ Νεοζηλανδοὶ ἔκαναν μόνο τοπικὰς ἀντεπιθέσεις. Ἦκουσα βραδύτερον ὅτι ἡ Βρετανικὴ Διοίκησις ἀνέμενε, ἐκτός τῆς ἀπὸ ἀέρος ἐπιθέσεως, τὴν ἄφιξιν τῶν κυρίων γερμανικῶν δυνάμεων διὰ θαλάσσης ἐπὶ τῆς ἀκτῆς μεταξύ Μάλεμε καὶ Χανίων, καί, κατὰ συνέπειαν, ἐκράτησε τὰς δυνάμεις τῆς διὰ τὴν κατοχὴν τῆς ἀκτῆς. Κατὰ τὴν ἀποφασιστικὴν ταύτην περίοδον, ἡ Βρετανικὴ Διοίκησις δὲν ἐτόλμησε νὰ διακινδυνεύσῃ τὴν ἀποστολὴν εἰς τὸ Μάλεμε.... Τὴν 21ην αἱ γερμανικαὶ ἐφεδρεῖαι ἐπέτυχον τὴν κατάληψιν τοῦ ἀεροδρομίου καὶ τοῦ χωρίου Μάλεμε. Τὴν ἐσπέραν τὸ 1ον Ὁρεινὸν Τάγμα ἡδυνήθη νὰ ἀποβιβασθῇ ὡς τὸ πρῶτον τμήμα τῶν ἀερομεταφερομένων στρατευμάτων καὶ οὕτω ἡ μάχη τῆς Κρήτης ἐκερδήθη ὑπὲρ τῆς Γερμανίας».

Μετά τὴν κατάληψιν τοῦ Μάλεμε, πού ὑπῆρξε ἰδιαίτερα πολύνεκρη γιὰ τοὺς Γερμανούς, δημιουργήθηκε μιά ἰσχυρὴ δύναμις πού μπόρεσε νὰ καταλάβει στρατηγικὰς θέσεις στὴν περιοχὴ καὶ νὰ ἐκτελεῖ συνεχεῖς ἐπιθέσεις ἐναντίον τῶν ἀμυνομένων ἐλληνοσυμμαχικῶν δυνάμεων.

Στὸν Γαλατᾶ, ὅπου ἦταν καὶ ἡ ἔδρα τῆς Νεοζηλανδικῆς Μεραρχίας, σημειώθηκαν ἰσχυρές γερμανικὲς ἐπιθέσεις. Τὸ ἀπόγευμα κατέλαβαν τὴ νότια παρυφὴ τοῦ χωριοῦ Ντάμπια, γύρω

Ἡ ἡγεσία τοῦ γερμανικοῦ ἐκστρατευτικοῦ σώματος, ἡ ὁποία καθύψυνε τὴν ἐπίθεσιν τῆς Κρήτης, συσκέπτεται ἐπὶ κρητικοῦ ἐδάφους, πρὶν ἀκόμη ὀλοκληρωθῇ ἡ κατάληψις τῆς νήσου. Στὸ μέσον εἶναι ὁ στρατηγὸς Στούντεντ, ἀριστερὰ τοῦ (μὲ τὸ μουστάκι) ὁ κυρίως ὑπεύθυνος τῆς ὅλης ἐπιχειρήσεως πτέραρχος Λαίφ καὶ στὸ ἄκρο δεξιὰ τῆς φωτογραφίας ὁ ὑποπτέραρχος Σλέμ. Στὸ προσωπικὸ θάβρος τοῦ ὁποίου ὄφειλαν οἱ Γερμανοὶ τὴν κατάληψιν τοῦ Μάλεμε πού ἀποτελέσει τὸ προγεφύρωμά τους.

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 12. (Α. Π.).— Τὸ Πρακτορεῖον Τρανσάσαν μεταδίδει τὰς ἐξῆς πληροφορίας περὶ τῶν ἐπιχειρήσεων εἰς τὴν Κρήτην, ἐξ ἐκθέσεως τοῦ Γερμανικοῦ Στρατηγοῦ:

«Μετά τὴν κατάληψιν ὀλοκλήρου τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, οἱ Ἀγγλοὶ ἐκράτησαν μόνον τὴν Κρήτην ὡς ἰσχυρὰν ἀεροπορικὴν καὶ ναυτικὴν βάσιν, ἡ ὁποία εἶχεν ἐξ ἴσου σημασίαν διὰ τὰς περαιτέρω ἐπιθετικὰς καὶ ἀμυντικὰς ἐπιχειρήσεις ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Μεσογείῳ. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ὁ Φύρερ ἀπεφάσισε νὰ καταληφθῇ ἡ νήσος ἀεροπορικῶς. Εἰς τὸν στρατάρχην τοῦ Ράιχ Γκαίρικ ἀνετέθη ὅπως φέρῃ εἰς πέρας τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην. Αἱ προπαρασκευαί ἀπὸ ἀπόψεως τακτικῆς ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ Δ' Ἀεροπορικοῦ Στόλου ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Λόερ, ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ ὁποίου ἐτέθησαν: ἡ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Στούντεντ ἀεροπορικὴ δύναμις μὲ ἰσχυρὰ ἀλεξιπτωτιστικὰ στρατεύματα καὶ ἀλпинιστὰς, ἡ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν βαρῶνον φὸν Ριχτχόφεν ἀεροπορικὴ δύναμις μὲ τὸ ἐνισχυμένον ἀεροπορικόν του σώμα καὶ πολυάριθμοι δμάδες μεταγωγικῶν.

Ἡ τὰς λίαν πρωϊνὰς ὥρας τῆς 20ῆς Μαΐου στρατεύματα ἀλεξιπτωτιστικὰ καὶ μεταφερόμενα ἀπὸ ἀέρος ἀπεβίβασθησαν πλησίον τοῦ ἀεροδρομίου Μαλέμε, εἰς ἀπόστασιν 15 χλμ. διπλῶς

από τό νεκροταφείο, έχοντας στόχο νά ἀπειλήσουν ἀπό τά νῶτα τόν Γαλατᾶ. Ὑστερα ἀπό δῖωρη σφοδρή μάχη, οἱ Γερμανοὶ ὑποχρεώθηκαν νά ἐγκαταλείψουν τό ὕψωμα καί νά ἐπιστρέψουν στή βάση τους, στήν Ἀγυιά. Στό πεδίο τῆς μάχης, οἱ Γερμανοὶ ἄφησαν πολλά πυρομαχικά καί ὄπλα, καθώς καί δεκάδες νεκρῶν, μεταξύ τῶν ὁποίων καί τόν διοικητὴ τους ταγματάρχη Ντέρπα.

Στὴν περιοχή Ρεθύμνου ἐξακολούθησαν νά φθάνουν καί τὴν δεύτερη μέρα νέα τμήματα Γερμανῶν ἀλεξιπτωτιστῶν. Ἀπὸ τὴν προηγούμενη 500 ἀλεξιπτωτιστὲς εἶχαν καταλάβει τό χωριό Ἑσταυρωμένος καί ἄλλοι 400 τό χωριό Πλατανιά, δυτικά τοῦ ἀεροδρομίου Ρεθύμνου. Τό 5ο ἐλληνικὸ τάγμα ὑπὸ τὸν ταγματάρχη Καλλονᾶ δὲν μπόρεσε κατὰ τὴ διάρκεια νυκτερινῆς ἐπιχειρήσεως νά ἀπωθήσει τοὺς Γερμανοὺς, οὔτε καί τὴν ἐπομένη (21 Μαΐου) ὅταν ἐπιτέθηκε κατὰ τοῦ χωριοῦ Ἑσταυρωμένος. Ἀντίθετα, οἱ Γερμανοὶ μπόρεσαν νά προωθηθοῦν στό ὕψωμα Ἅγιος Γεώργιος Περιβολίων καί στή θέση Καστελλάκια, νοτίως τοῦ ὕψωματος. Τό ὕψωμα εἶχε ζωτικὴ στρατηγικὴ σημασία, διότι δέσποζε σ' ὁλόκληρη τὴν περιοχή.

Παρά τίς συνεχεῖς ρίψεις ἀλεξιπτωτιστῶν, ὁ συνταγματάρχης Κάμπελ, ἐπὶ κεφαλῇς αὐστραλιανῶν καί ἐλληνικῶν στρατευμάτων, μπόρεσε νά ἀνακαταλάβει τό κατεχόμενο ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς ὕψωμα νοτιοανατολικά τοῦ ἀεροδρομίου τοῦ Ρεθύμνου, πού τοὺς εἶχε ἐπιτρέψει νά ἐλέγχουν τό ἀεροδρόμιο. Ἐν τούτοις, διέφυγαν μερικά τμήματα ἀλεξιπτωτιστῶν πρὸς τίς προσβάσεις τῶν ὁδῶν Ἡρακλείου Ρεθύμνου καί Χανίων - Ρεθύμνου καί, ἀφοῦ ἀνεφοδιάστηκαν μέ ρίψεις ἀπὸ γερμανικὰ ἀεροπλάνα, μπόρεσαν νά ἀποκόψουν τίς συγκοινωνίες τῆς πόλεως. Στίς ἐλληνοαυστραλιανὲς δυνάμεις συμμετεῖχαν τμήματα χωροφυλακῆς καί Κρητὲς πολίτες, πού εἶχαν ἔρθει ἐθελοντικά.

Στό Ἡράκλειο, τὴν ἴδια μέρα, καί ἀφοῦ προσηγήθηκαν σφοδροὶ βομβαρδισμοί, οἱ Γερμανοὶ ἐπιχειρήσαν πάλι ἀποβίβαση δυνάμεων ἀλεξιπτωτιστῶν, πού ὑπέστησαν βαρεῖες ἀπώλειες ἀπὸ τοὺς ἀμυνόμενους. Οἱ Κύρου ἀναφέρουν στό «Χρονικὸν 1940-41» (σελ. 324):

«Δυτικῶς, ὅμως, τῆς πόλεως ἀπέμειναν ἰσχυραὶ ομάδες Γερμανῶν, μία ἐκ τῶν ὁποίων διέπραξε τὴν βαρβαρότητα νά συγκεντρώσῃ τὰ γυναικόπαιδα τὰ ὁποῖα εἶχον καταφύγει εἰς τοὺς ἀγρούς, διὰ νά προστατευθοῦν ἀπὸ τοὺς βομβαρδισμούς, καί νά τὰ ὑποχρεώσουν νά βαδίζουν πρὸ αὐτῆς, ὅταν κατὰ τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας ἐκινήθη ἐναντίον τοῦ Ἡρακλείου, ἀφοῦ δὲ κατέλαβε μερικὰς οἰκίας εἰς τὰς παρυφάς, κατῴρθωσε νά εἰσδύσῃ μέχρι τοῦ κέντρου τῆς πόλεως. Οἱ στρατιῶται ὅμως, τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐμπέδου, ἐνισχυόμενοι ἀπὸ χωροφύλακας καί ἐνόπλους κατοίκους, ἠδυνήθησαν, εἰς σκληροτάτας ὁδομαχίας, νά ἐξοντώσουν σχεδὸν ὅλους αὐτοὺς τοὺς Γερμανοὺς καί νά ἐκκαθαρίσουν τὴν πόλιν».

τῶν Χανίων καθώς καί πλησίον τῆς πόλεως μετὰ λεπτομερῆ προπαρασκευὴν διὰ βομβαρδισμῶν καί ἐπιθέσεων ἀπὸ χαμηλοῦ ὕψους, ὑποστηριζόμενα ὑπὸ πολυαριθμῶν μαχητικῶν σχηματισμῶν.

Ἡ ἑτέρα ἀλεξιπτωτιστικὰ δυνάμεις ἐπεχείρησαν νά καταλάβουν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀπογεύματος τὰς πόλεις Ρεθύμνον καί Ἡράκλειον, καθώς καί τὰ πλησίον αὐτῶν ἀεροδρόμια. Εἰς τὰς δύο αὐτὰς τελευταίας πόλεις δὲν ἐπέτυχον εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, λόγω τῶν ὑπετέρων ἐχθρικῶν δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι ἐστάθμευσαν ἐκεῖ. Τὸ ἀεροδρόμιον τοῦ Μολέμε, ἐξ ἄλλου, εἶχε καταληφθῇ μετὰ σφοδρὰν μάχην. Ἀλпинιστικὰ στρατεύματα

εἶχον ἀποβίβασθῇ ἐκεῖ μ' ὅλον ὅτι τὸ ἀεροδρόμιον εὐρίσκετο ἀκόμη ἐπὶ τι χρονικὸν διάστημα ὑπὸ τὰ πυρὰ τοῦ πυροβολικοῦ. Οὕτω ἐξησφαλίσθη ἡ πρώτη προϋπόθεσις τῆς ἐπιτυχίας τῶν ἐπιχειρήσεων, αἱ ὁποῖαι εἶχον ἀναληφθῇ. Ἡ δευτέρα προϋπόθεσις ἐπραγματοποιήθη ὑπὸ τοῦ 8ου Ἀεροπορικοῦ Σώματος τὴν 22αν Μαΐου, ὅποτε ὑπερίσχυσε τοῦτο νικηφόρως κατὰ τὴν τρομερὰν μάχην ἐναντίον σχεδὸν ὅλων τῶν ἀγγλικῶν ναυτικῶν δυνάμεων τῶν προερχομένων ἐξ Ἀλεξανδρείας, εἰς τὴν θαλασσίαν περιοχὴν περὶ τῆς Κρήτης.

Αἱ ἀγγλικαὶ δυνάμεις ἀπέβλεπον εἰς τὸ νά ἐμποδίσουν τὰς διὰ θαλάσσης γερμανικὰς ἐνισχύσεις καί ἐπιτρέψουν τὴν ἐνίσχυσιν τῶν ἐν Κρήτῃ Ἀγγλῶν ἢ τὴν ἐπιβίβασιν αὐτῶν εἰς τὰ πλοῖα ἂν παρίστατο ἀνάγκη. Οὕτω ἡ πρώτη ἀπόπειρα ἡ γενομένη τὴν 21ην Μαΐου ὕψως ἀποτάλουν καὶ ἄλλαι γερμανικαὶ ἐνισχύσεις εἰς Κρήτην διὰ μικρῶν ἱστιοφόρων βενζινοκινήτων ἐπέτυχον μόνον ἐν μέρει, φονευθέντων ὀλιγωτέρων τῶν διακοσίων Γερμανῶν στρατιωτῶν κατὰ τὴν ἐπιχειρήσιν ταύτην. Κατὰ τὴν διάρκειαν, ἐν τούτοις, τῆς ἐπομένης ἡμέρας, ὁ ἀγγλικὸς στόλος ἀντελήφθη, ὅτι ἦτο ὑποχρεωμένος νά ἐγκαταλείψῃ τὰ περὶ τῆς Κρήτης ὕδατα καί ν' ἀφήσῃ τὴν νῆσον εἰς τὴν τύχην τῆς.

Ἡ ἰσχυρὰ γερμανικὴ ἐπιθετικὴ δύναμις, ἡ ὁποία ἐσχηματίσθη κατὰ τὰς μετέπειτα ὀλίγας ἡμέρας ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Ρίγκελ, διοικητὴν τῆς ὀρεινῆς μεραρχίας, ἐπέτυχεν πλέον νά θραύσῃ τὴν ἀντίστασιν τοῦ ἐχθροῦ πανταχοῦ εἰς τὸ δυτικόν

τιμήμα της νήσου.

Την 25ην Μαΐου, ήρχισε η προ-σχεδιασμένη επίθεση εναντίον του κυρίου όγκου των αγγλικών δυνάμεων, αί όποίαι είχαν συγκεντρωθή περίξ των Χανίων. Άντικειμενικός σκοπός ήτο νά κυριευθούν αί καλώς ώργανωμένοι καί έπιμόνως προσσπιζόμεναι θέσεις, αί όποίαι απέκρύπτοντο εΐς τό μέσον έλαιώνων καί εΐς τινας μικράς πόλεις επί των λοφίσκων, οί όποίαι δεσπόζουν της υπαίθρου. Παρά τά εμπόδια ταύτα άμέσως την δευτέραν ήμέραν ή στρατηγική θέσις εΐς Γαλάτες είχε συντριβή καθ' όλοκληρίαν, ένώ την 27ην Μαΐου έκυριεύοντο τά Χανιά καί τά πρός άνατολάς αΐτων ύψώματα. Έκείθεν τά όρεινά στρατεύματα έφθασαν εΐς τόν όρμον της Σούδας. Μεταξύ των πολυαρίθμων αΐχμαλώτων ήτο καί ό Έλλην διοικητής των ναυτικών δυνάμεων της νήσου. Εΐς τάς μάχας ταύτας τά γερμανικά στρατεύματα έπολέμησαν αποκλειστικώς μέ όπλα πεζικού, ύποσπριζόμενα άπλώς άπό έλαφρόν όρεινόν πυροβολικόν. Ήσαν ήναγκασμένα επί πλέον νά μεταφέρουν εΐς χείρας των όλα τά πολυεφόδια καί πολυμικά των μέσων, καθόσον υπήρχε σχεδόν παντελής έλλειψις όχημάτων καί ύποζυγίων, λαμβανομένου μάλιστα ύπ' όψιν του χαρκτηρος της υπαίθρου, ή όποία ώμοιάζε πρός ύψηλάς όρεινάς περιοχάς των Άλπεων. Αΐ μάχιμοι ομάδες του Ρεθύμνου καί του Ήρακλείου εκράτησαν έν τώ μεταξύ τό έδαφος, επί του όποίου εύρίσκοντο κατόπιν ήρωικής καί ταλαντευομένης μάχης έναντίον έχθρου ίσχυρού καί υπερτέρου εΐς άριθμόν.

»Την 28ην Μαΐου άπεβιβάσθησαν εΐς τό άνατολικόν τιμήμα της νήσου Ιταλικά στρατεύματα. Την έπομένην ήμέραν άποκατεστάθη έπαφή εκ δυσμών μέ την ομάδα του Ρεθύμνου. Ή ομάδα του Ήρακλείου, λαβούσα ένισχύσεις άπό άέρος, κατέλαβε την πόλιν καί τό άεροδρόμιον μόνη αΐτή. Ούτω ή έπιτυχία των γερμανικών όπλων είχε κριθή όριστικώς.

»Η έπακολούθησασα φυγή των ήττημένων αγγλικών στρατευμάτων πρός την νότιον άκτήν έληξε την 1ην Ιουνίου μετά την

ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΕΙΣΒΟΛΗΣ ΑΠΟ ΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ

Έκτός άπό τίς διά μεταγωγικών άεροπλάνων άποστολές τμημάτων στην Κρήτη, οί Γερμανοί είχαν οργανώσει έναν άποβατικό στολίσκο άπό 25 έλληνικά βενζινοκίνητα πού είχαν έπιταχθεί καί έφεραν έλληνικές σημαΐες. Την άποβατική δύναμη άποτελοΐσαν 2.331 άνδρες πού άνήκαν στό 3ο Τάγμα του 100ου Όρεινού Συντάγματος, στην Όμάδα Βαρέων Όπλων καί στό 2ο Άντιαεροπορικό Σύνταγμα.

Αΐτός ό άποβατικός στολίσκος βρισκόταν υπό τίς διαταγές του ύποπλοιάρχου Έστερλιν καί είχε συγκεντρωθεί στη Μήλο. Κάθε τέτοιο σκάφος μετέφερε έκατό περίπου άνδρες καί ήταν βαρεία φορτωμένο μέ όπλα καί πυρομαχικά. Άνθυπολοχαγοί του στρατού χρησιμοποιήθηκαν γιά τή διοίκηση καί την πλοήγηση κάθε σκάφους, έφοδιασμένοι μέ πυξίδες τσέπης καί αΐτοσχέδια μεγάλφωνα. Τά πληρώματα των έπιταγμένων πλοιαρίων τά άποτελοΐσαν Έλληνες.

Η ιδιότυπη αΐτή νηοπομπή, συνοδευόμενη άπό ένα Ιταλικό άντιτορπιλικό, ξεκίνησε νωρίς τό πρωΐ της 21ης Μαΐου άπό τή Μήλο, μέ προορισμό την κατάληψη της Σούδας. Λόγω της παρουσίας αγγλικών πολεμικών, ό Γερμανός ναύαρχος Σούστερ έδωσε διαταγή στίς 10 π.μ. νά έπιστρέψουν στη Μήλο. Μέ νεώτερη διαταγή του ή νηοπομπή ξεκίνησε τό μεσημέρι.

Στίς 11.30 μ.μ. της ίδιας μέρας βρετανικά πολεμικά υπό τόν ναύαρχο Γκλήνι άντελήφθησαν τή νηοπομπή, σέ άπόσταση 18 μιλίων άπό τόν προορισμό της. Έπακολούθησε μάχη, κατά την όποία τό σύνολο των σκαφών, πλήν τριών πού μπόρεσαν νά διαφύγουν, βυθίστηκαν αΐτανδρα. Ό Άγγλος ναύαρχος άνέφερε μετά:

«Όταν φωτίστηκαν, διακρίναμε ότι ήταν γεμάτα άπό Γερμανούς στρατιώτες καί είχαν έλληνικές σημαΐες. Τά πληρώματα, προφανώς άνθρωποι, πού θρискόντουσαν εκεί διά της βίας, στεκόντουσαν στά καταστρώματα κουνώντας λευκές σημαΐες καί ήταν τρομακτικό νά εΐσαι ύποχρεωμένος νά τρύς καταστρέψης μαζί μέ τούς σκληρούς κυρίους τους... Όλα καί όλα ένα ή δύο άτμόπλοια, τουλάχιστον δώδεκα καΐκια, μιά μικρή άτμοκίνητη θαλαμηγός καί ένα άτμοκίνητο γιότ ήταν εκεί μαζεμένα καί ή βυθίστηκαν ή έγκαταλείφθηκαν πυρπολημένα».

Άπό την δύναμη των 2.331 άνδρων χάθηκαν 324 άνδρες. Οί διασωθέντες περισυνελέγησαν άπό παραπλέοντα Ιταλικά σκάφη καί άπό μιά ειδική Ύπηρεσία Άεροπορικής Διασώσεως στη θάλασσα, πού είχαν οργανώσει οί Γερμανοί.

ΜΙΑ ΠΡΟΒΟΛΗ ΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ ΕΠΙΚΑΙΡΩΝ

Κατά τή διάρκεια του πολέμου, τό γερμανικό ύπουργείο Προπαγάνδας του Γκαίμπελς κυκλοφορούσε κάθε βδομάδα σέ όλη τήν Εύρώπη μία ταινία έπικαίρων «ζουρνάλ» όπως λέγονταν τότε. Σ' αυτά παρουσιάζονταν ανάγλυφα όλες οι τελευταίες πολεμικές εξέλιξεις, μ' ένα πρωτοφανή γιά προπαγανδιστική ύπηρεσία έν καιρώ πολέμου βαθμό ειλικρίνειας. Έτσι, όταν μετά τήν πλήρη κατάληψη τής Κρήτης, έφτασαν καί στήν Άθήνα τά γερμανικά έπίκαιρα, πού προβάλλονταν σέ όλους τούς άθηναϊκούς κινηματογράφους, κάποιος θεατής διάσωσε τήν ακόλουθη περιγραφή:

«... Στήν αρχή, έδειξαν μερικές σκηνές εισαγωγικές. Πώς κατέλαβαν τά Βαλκάνια καί ειδικώτερα τήν Έλλάδα. Τή ζωή τους έπειτα στά μεγάλα ξενοδοχεία τών Άθηνών, του Λουτρακίου καί άλλων πόλεων τής Πελοποννήσου, πού τά είχαν χρησιμοποιήσει γιά στρατωνισμό τους.

Έπειτα τά λουτρά τους στίς Έλληνικές θάλασσες καί τίς έκδρομές τους μέ κόττερα. Σέ μία τέτοια έκδρομή τους, σ' ένα από τά θαυμάσια εκείνα χιλιотραγουδισμένα δειλινά στά Έλληνικά άκρογιάλια καί στά νησιά τών Κυκλάδων... οι Γερμανοί από κάποιο κόττερο, είδαν στό σούρουπο καί εκεί πού κάπως είχαν ξεμακρύνει άπ' τήν παραλία νά ξεπροβάλλη ό όγκος τών βουνών τής Κρήτης...

... Βόμβες χιλιάδες περίμεναν σέ στίβες στήν αποβάθρα κάποιου μεγάλου λιμανιού. Σειρές έπίσης όλάκερες στά άεροδρόμια, τ' αυτόματα, τά άλεξιπτωτα, τά δοχεία βενζίνης, τά τρόφιμα, τό ύγειονομικό ύλικό συσκευασμένο σέ μακρουλά ειδικά κυτία, κι όλα γενικά τά χρειζόμενα γιά τίς μεγάλες έπιχειρήσεις.

Κι όλα αυτά περίμεναν μόνο τή διαταγή. Η νευρικότητα καί ή άνυπομονησία ήταν φανερή. Τελευταίες οδηγίες καί διδασκαλίες στους άξιωματικούς καί άλεξιπτωτιστές. Μεγάλοι χάρτες μέσα στίς αίθουσες διδασκαλίας του άεροδρομίου μέ σημαιοϋλες έδειχναν τό σχέδιο τών έπιχειρήσεων. Άλλοι πάλι ανάγλυφοι χάρτες σέ μεγάλα τραπέζια μέ άσπρα βέλη, έδειχναν πού άκριβώς θά έπεφτε τό κάθε άεράγημα. Διάβαζε κανείς καθαρά: «Ήράκλειο... Ρέθυμνο... Χανιά... Σούδα... Μάλεμε...», μά πío πολλά βέλη έδειχναν κάποιο άσήμαντο χωριουδάκι. Διαβάζουμε μέ δυσκολία μά καί μέ συγκίνηση: «Γαλατάς». Περίεργο! Τόση σημασία έδωσαν σ' αυτό τό μέρος.

Φαίνεται πώς από τίς πληροφορίες πού είχαν, εκεί θά ήταν συγκεντρωμένα περισσότερα έχθρικά τμήματα... άλλιώςτικά δέν έξηγούνταν. Από τά παραθυράκια τών γραφείων τών άεροπορι-

τελευταίαν σφοδράν μάχην τών άλπινιστικών στρατευμάτων εις τά όρη βορείως τών Σφακίων μέ καταστροφών ή αίχμαλωσίαν.

»Ούτω καί κατά τόν άγώνα εις τήν Κρήτην — άναφέρει έν τέλει ή έκθεσις του Άνωτάτου Γερμανικού Στρατηγείου — ή γερμανοϊταλική συναδέλφωσις έν όπλοις ύπέστη άπαξ έτι τήν δοκιμασίαν, ειδικώς δέ αί μονάδες του Ιταλικού ναυτικού έκράτησαν πράγματι ήρωϊκώς τόν άγώνα έναντίον έχθρου ύπερέχοντος μεγάλως καθ' όν χρόνον έπροστάτευον τά γερμανικά μεταγωγικά, τών όποίων ή περιφρούρησις είχεν άνατεθι εις αυτάς.

»Διά τής καταλήψεως τής Κρήτης, αί γερμανικαί ένοπλοι δυνάμεις έκαμαν νά έπαληθεύ-

ση ή φράσις του άνατάτου άρχηγού των: «Τίποτε δέν είνε άδύνατον διά τόν Γερμανόν στρατιώτην». Έμπλεοι από τήν έπαλήθευσιν του άξιώματος τούτου, επί του όποίου καί μόνου βασίζεται κατά μέγα μέρος τό μυστικόν τής νίκης, αί ένοπλοι δυνάμεις προσβλέπουν πρds τά έμπρός μέ έμπιστοσύνην ως πρds τούς άντικειμενικούς σκοπούς, τούς όποιους ύπολείπεται άκόμη νά έκτελέσουν».

ΑΙ ΑΠΟΛΕΙΛΑΙ

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 12. (Τρανζόσαν). —Τό Πράκτοριον Τρανζόσαν μεταδίδει, ότι σήμερον τό άπόγευμα έδημοσιεύη τό δεύτερον μέρος τής έκθεσεως του Άρχηγείου τών γερμανικών έ-

νόπων δυνάμεων περί τής έκστρατείας έν τή Βαλκανική.

Κατά τήν έκθεσιν ταύτην, ό αριθμός τών αίχμαλώτων οι όποιοι συνελήφθησαν υπό τών γερμανικών στρατευμάτων, καίτοι μη πλήρης άκόμη, έχει ως έξης: Σέρβοι 6.298 άξιωματικοί καί 337864 στρατιώται. Άγγλοι 324 άξιωματικοί καί 10.900 στρατιώται. Έλληνες 8.000 άξιωματικοί καί 210.000 στρατιώται. Έπομένως ό συνολικός αριθμός τών αίχμαλώτων άνέρχεται εις 14.600 άξιωματικούς καί 558.700 άνδρας. Οι αίχμαλωτισθέντες στρατιώται, οι όποιοι ήσαν γερμανικής καταγωγής, ή άνήκον εις έθνος συμμαχικών πρds τήν Γερμανίαν, δέν περιλαμβάνονται εις τούς ως άνω αριθμούς. Έν συνεχείя ή έκθεσις άναφέρει, ότι κατά τούς ύπάρχοντας άριθμούς, τά περιελθόντα εις τούς Γερμανούς όπλα έχουν ως έξης: Πυροβόλα 1500, όπλα πεζικού 630.000, έκαικόντες τεθωρακισμένων καί άλλων αυτοκινήτων καί μέγας αριθμός άλλων πολεμικών ειδών καθώς καί μεγάλη ποσότης έφοδίων παντός είδους.

Κατά τήν Βαλκανικήν έκστρατείαν, περιλαμβανομένων τών έν Κρήτη μα-

χών, κατερρίφθησαν 167 έχθρικά αεροπλάνα, όκτώ αεροπλάνα κατερρίφθησαν υπό τών αντίαεροπορικών πυροβολείων και άλλα 417 κατεστράφησαν επί του εδάφους.

Έν συγκρίσει προς τας συνολικάς απώλειαις του έχθρου, ανερχομένης εις 592 αεροπλάνα, αι γερμανικαί απώλειαι ήσαν λίαν μέτριαι, ανερχόμεναι περίπου εις τά δύο πέμπτα του ως άνω αριθμού.

Από της έναρξεως του έτους μέχρι της 30ης Μαΐου σχηματισμοί γερμανικών αεροπλάνων, δρώντες εις την περιφέρειαν της Μεσογείου εναντίον ναυτικών στόχων, έβύθισαν τριάντα πολεμικά και έπροξένισαν ζημίας εις μέγαν αριθμόν σκαφών περιλαμβανομένων εις τόν αριθμόν αυτόν θωρηκτών και αεροπλανοφόρων. Τά έχθρικά έμπορικά σκάφη, τά όποια έβυθίσθησαν υπό της γερμανικής αεροπορίας κατά την ίδίαν περίοδον έν τη Μεσογείω, ανήλθον εις 103 συνολικής χωρητικότητος 520 και πλέον χιλιάδων τόνων. Σκάφη διπλάσιας χωρητικότητος ήχρηστεύθησαν συνεπεία βλαβών.

Η έκθεσις αναφέρει, ότι αι γερμανικαί απώλειαι κατά την μάχην της Κρήτης έχουν ως έξης: Στρατός, 20 αξιωματικοί νεκροί, 301 ύπαξιωματικοί και άνδρες φονευθέντες έν δράσει και 18 αξιωματικοί και 506 ύπαξιωματικοί και άνδρες άγνοούμενοι. Τραυματίαι: 13 αξιωματικοί και 274 ύπαξιωματικοί και άνδρες. Αεροπορία, περιλαμβανομένων των άλεξιπτωτιστών: νεκροί 105 αξιωματικοί και 927 ύπαξιωματικοί και άνδρες, άγνοούμενοι 88 αξιωματικοί και 2.000 ύπαξιωματικοί και άνδρες. Τραυματίαι: 104 αξιωματικοί και 1.528 ύπαξιωματικοί και άνδρες.

Αι απώλειαι του έχθρου κατά τας μάχας της Κρήτης έχουν ως έξης: Αιχμαλώτοι 10.700. Άγγλοι αξιωματικοί και άνδρες και 5.000 Έλληνες αξιωματικοί και άνδρες. Οι νεκροί ανέρχονται εις πέντε περίπου χιλιάδας, χωρίς να ύπολογίζονται εις αυτούς εκείνοι οι όποιοι έπνίγησαν.

Αι απώλειαι τας όποιαις ύπέστησαν αι γερμανικαί δυνάμεις κατά την Βαλκανικήν έκστρατείαν ύπήρξαν έξαιρετικώς όλίγαι. Ο στρατός και τά σώματα έφόδου έσχον τας έξης απώλειαις: νεκρούς 57 αξιωματικούς και 1.050 ύπαξιωματικούς και άνδρας. Οι εξαφανισθέντες ανέρχονται εις 13 αξιωματικούς και 372 ύπαξιωματικούς και άνδρας. Οι τραυματίαι ανέρχονται εις 181 αξιωματικούς και 3.571 ύπαξιωματικούς και άνδρας.

Αι απώλειαι της γερμανικής αεροπορίας κατά την ως άνω έκστρατείαν ανήλθον εις 15 αξιωματικούς και 84 ύπαξιωματικούς και άνδρας νεκρούς, εις 40 αξιωματικούς και 123 ύπαξιωματικούς και άνδρας εξαφανισθέντας, και εις 25 αξιωματικούς και 120 ύπαξιωματικούς και άνδρας τραυματίας.

κών βάσεων, διακρίνονταν κάπως θαμπά βέβαια, τ' αεροπλάνα πού γύριζαν ασφαλώς από έπιδρομές. Θ' άρχιζαν φαίνεται αυτό πού λένε οι στρατιωτικοί «προπαρασκευή πυροβολικού». Ένα προοίμιο γιά τή μάχη. Οι αεροπόροι έφθαναν κι έδιναν αναφορές. Φαίνεται πώς είχε άρχίσει άπηνής βομβαρδισμός όλων των βάσεων και στόχων....

Και ή διαταγή έδόθηκε στίς 20 του Μάη στίς 6 τό πρωί: «'Απογειωθήτε γιά τήν κατάληψη της Κρήτης!» Τά ψέματα τελείωσαν...

Δέν είχε βγει ακόμα ό ήλιος, και τά σμήνη των αεροπλάνων είχαν απογειωθή τό ένα πίσω από τό άλλο από τά αεροδρόμια... Πρώτα τά μαχητικά και καταδιωκτικά «Μέσσερσμιτ» έπειτα τά βομβαρδιστικά -κάτι θεόρατα δικινητήρια πού ρυμουλκούσαν τά άνεμοπλάνα- και τέλος, τά όπλιταγωγά, τά μεταγωγικά «Γιούγκερς» μερικά γύρω νοσοκομειακά τύπου πελαργού, πού κατά τήν αντίληψη των Γερμανών ήσαν τό θαύμα της αεροναυπηγικής των.

Σέ λίγο όμως αυτή ή φοβερή αεροπορική άρμάδα πετούσε άπάνω από τό Αιγαίο μέ κατεύθυνση προς τά νότια και νοτιοανατολικά. Έμοιαζε σάν ένα θεόρατο σμήνος ψεύτικων ύμενοπτέρων σάν κι εκείνα πού βλέπομε συχνά νά διασχίζουν τίς θάλασσες (πού λένε κι αυτά κατά σύμπτωση αεροπλάνα) πηγαίνοντας άπ' τό ένα μέρος στό άλλο, πού μόλις φτάσουν στήν πρώτη στεργιά πού θά συναντήσουν πέφτουν ψόφια άπ' τήν κούραση μέ τά φτερά όμως πάντα άπλωμένα κι άκίνητα.

Έτοι άκίνητα πήγαιναν σάν ένας όγκος αδιάσπαστος και τά γερμανικά αεροπλάνα. Κάτι έπιταγμένα ίστιοφόρα κάτω σπής θάλασσας τήν επιφάνεια, στό πέραςμα της φοβερής άρμάδας κουνούσαν σάν χαιρετισμό ίσως κάτι άσπρα σινιάλα! Ένα τρομακτικό βουητό ξεκούφαινε...

Έπειτα από άρκετή πτήση φάνηκαν στό βάθος του Κρητικού πελάγους σάν σκίτσα οι κορυφογραμμές του «Ψηλορείτη» και των «Λευκών Όρέων». Ο ήλιος άρχισε νά ξεπροβάλλει σάν ένας όλόλαμπρος δίσκος άπ' τό άριστερό μέρος. Η όμορφη αυτή ανατολή μέ τούς ρόδινους γύρω άτμούς και τό όμορφο γενικά άνοιξιάνικο πρωινό, προοιώνιζε μιά ζεστή Μαγιάτικη μέρα. Έδώ σέ κάποιο σημείο όρισμένο από πριν στους χάρτες, μοιράστηκε ό αεροπορικός στόλος σέ δύο.

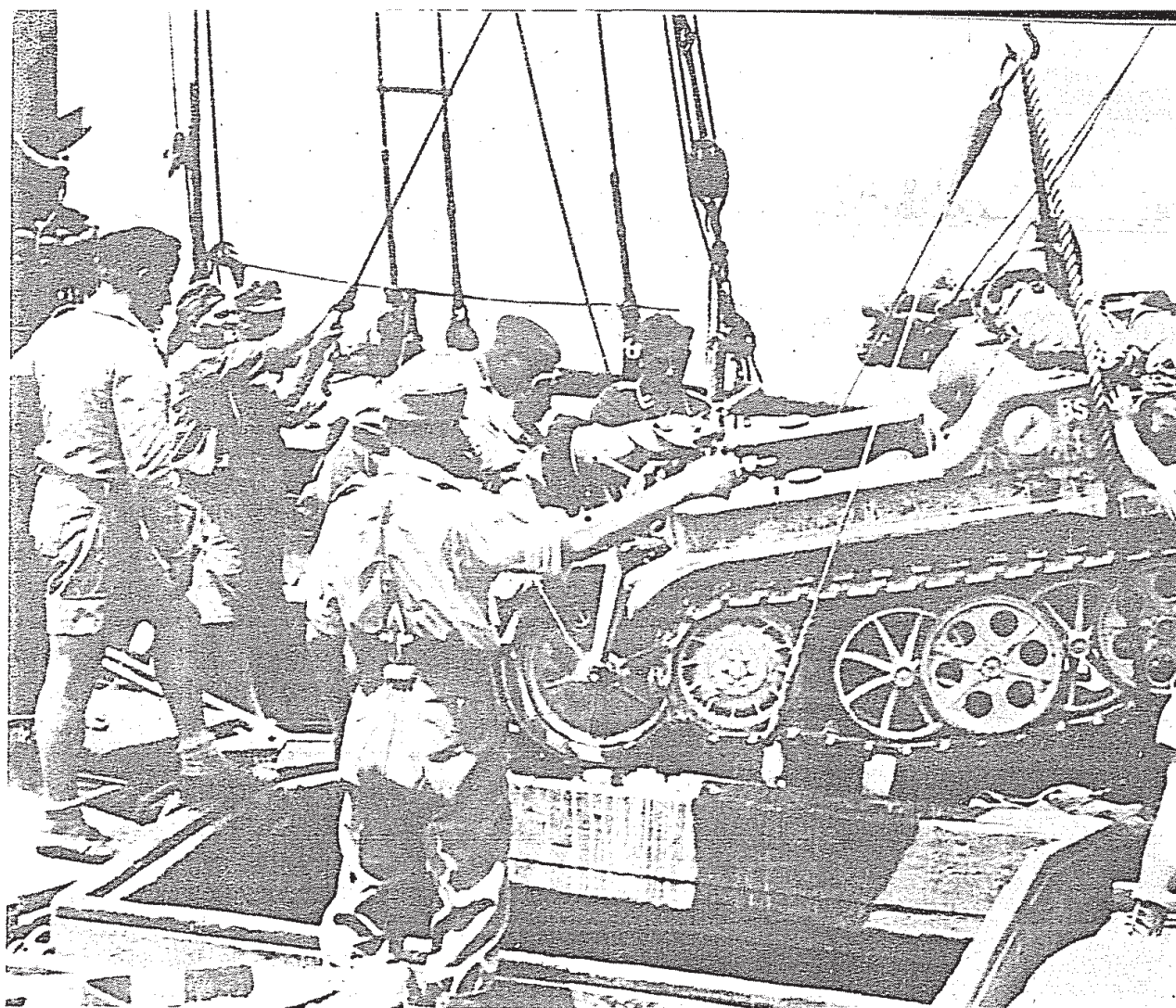
Τό ένα τράβηξε γιά τό 'Ηράκλειο και τό Ρέθυμνο και τό άλλο προς τά Χανιά...

Πηγαίνουν προς τό σοβαρότερα όχυρωμένο τμήμα της Κρήτης. Γιά τήν περιοχή των Χανίων. Αυτό τό νοιώθουμε γρήγορα, γιατί βλέπουμε σέ λίγο νά ξεπροβάλλη τό νησάκι «Θοδωρού» πού μοιάζει σάν μιά θεόρατη θαλάσσια χελώνα στό πρωινό σύθαμπο...

Ο ούρανός γιά μιά στιγμή γύρω άπ' τά αεροπλάνα, ένω ως τώρα ήταν τόσο άίθριος, γιόμισε από εκατοντάδες άσπρα και γκριζα συννεφάκια πού φάνηκαν σάν τά προοίμια μιάς μελλοντικής μπόρας. Έδώ οι άλεξιπτωτιστές μέσ' στά αεροπλάνα έδειχναν νά είχαν μιά έπιτηδευμένη ψυχραιμία, μιά ευθυμία και νευρικά και

«'Ακρόπολις»

13 'Ιουνίου 1941

Από μικρά πλοιάρια ξεφορτώνουν οι Γερμανοί στρατιώτες τīs έρπυστριοφόρες μοτοσυκλέτες «Κέτενραντ» (πού κατασκεύαζαν τά εργοστάσια τής Έν-εσ-ού). Τό ιδιότυπο αυτό πολεμικό μέσον χρησιμοποιήθηκε γιά πρώτη φορά στή Μάχη τής Κρήτης.

Κάτω: Τό φυσικό λιμάνι τής Κρήτης, ή Σούδα, καθώς τελειώνει ή Μάχη τής Κρήτης, δέν είναι παρά ένα νεκροταφείο βρετανικών πλοίων (κυρίως πετρελαιοφόρων), πού πλήγηκαν από τά γερμανικά στούκας καί κάηκαν. Από τά ήμιβυθισμένα πλοία βγαίνουν ακόμα καπνοί.

Ο πτέραρχος (καί αργότερα στρα-
τάρχης της αεροπορίας) βαρώνος
φόν Ριχτόφεν υπήρξε ο διοικητής
των γερμανικών σμηνών, που βομ-
βάριζαν μεθοδικά καί έντατικά
κάθε γωνιά της Κρήτης.

βιαστικά χαμόγελα...

Ένα ούρλιαχτό ξαφνικά σειρήνας σ' όλα τ' αεροπλάνα, έδωσε
τέρμα σ' αυτή τή δύσκολη κατάσταση.

Ήταν τό σύνθημα τής πώσεως. Γιατί άνοιξαν αυτόματα οί
πόρτες τών αεροπλάνων, ένω άρχισαν νά πέφτουν σύγχρονα όλοι
οί άλεξιπρωτιστές στό κενό. Ο ούρανός γιόμισε γύρω άπ' τά
Χανιά, τό Μάλεμε, τή Σούδα, τήν Άγυιά καί τόν Γαλατά, άπό
πολύχρωμες όμπρέλες, πού έπεφταν μέ χάρη σάν τεράστια
κομφετί. Έδω άρχισαν όλα κάπως νά στριφογυρίζουν. Τ'
αεροπλάνα νά διαγράφουν μεγάλους όμόκεντρους κύκλους, ένω
στή γη κάτω φαίνονται οί άλεξιπρωτιστές, όσοι κατώρθωσαν κι
είχαν τήν τύχη νά φτάσουν γεροί, άρχισαν νά χορεύουν τό
«Λάμπεθ-γούώκ» του θανάτου. Η ταινία έδειχνε σέ λίγο πώς
άρχισαν νά συνάπτονται μάχες σκληρές, στό έδαφος πιά. Μέσα
άπ' τούς πυκνούς καπνούς καί τά έρείπια τών σπιτιών νά
ξεπετιοῦνται κάτι όντα σάν δαίμονες. Αυτούς τούς δαίμονες
φρόντιζαν άλλοῦ νά τούς έξουδετερώσουν μέ τά φλογοβόλα πού
μάς τά έδειχναν καί πού τά χρησιμοποιούσαν σ' εύρεϊά κλίμακα.
Έπαιρναν φωτιά έτσι τά χορτάρια καί τά σπία καί τά δέντρα χωρίς
νά φαίνεται καθαρά μέσα σ' εκείνο τό καζάνι τής κολάσεως τί
άκριβώς γινόταν. Αεροπλάνα πηγαινοέρχονταν έν τῷ μεταξύ
κουβαλώντας όλοένα ένισχύσεις. Αυτό τό έδειχνε φυσικά πώς
γινόταν κάπως σύντομα. Έξηγοῦσε όμως, πώς αντιπροσώπευε
καμμιά δεκαριά μέρες όσο διακοῦσαν οί μάχες. Σέ λίγο ό
ανάγλυφος χάρτης έδειχνε μέ βέλη τήν κατάληψη σέ δυό μέρες
του αεροδρομίου του Μάλεμε πρώτα, σέ έξη μέρες του Γαλατά,
έπειτα τών Χανίων, τής Σούδας. Μετά τρεῖς μέρες άπ' τήν πώση
του Γαλατά καί τήν κατάληψη τών Χανίων, έπεφτε τό 'Ηράκλειο
καί έπειτα άπό άλλες δυό μέρες τό Ρέθυμνο. Έδειξαν τμήματα
άλπινιστῶν πού άποβιβάστηκαν έν τῷ μεταξύ στό Καστέλλι καί
Κολυμπάρι καί συνεπλήρωσαν τήν κατάληψη. Επίσης σύγχρονα
άπ' τό άνατολικό μέρος, άπ' τό νομό Λασηθίου άποβιβάζονταν
κατόπιν σχεδίου θέβαια ή 'Ιταλική Μεραρχία του στρατηγού
Κάρτα στό σημείο «Παχειά άμμος».

Οί 'Ιταλοί έδω δέν βρήκαν καί τόσο σοβαρή αντίσταση κι έτσι
όλοκληρώθηκε σέ 15 μέρες ή κατάληψη τής Κρήτης. Τό
Γερμανικό γόητρο στό φόρτε του. Χαράς Εὐαγγέλια καί πανηγύρια
καί έπιδεικτικές παρελάσεις τών άλεξιπρωτιστῶν στό Βερολίνο,
μπροστά στόν Φύρερ καί τόν αργότερα στρατηγό τών
άλεξιπρωτιστῶν συνταγματάρχη τότε Μπρόγερ. Ο Γερμανικός
λαός μέ δάκρυα χαράς ύποδέχθηκε τούς άλεξιπρωτιστές, πού
έπέζησαν άπ' τή μάχη τής Κρήτης καί τούς στεφάνωσε
μάλιστα...».

Η ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΔΙΑΜΟΝΗ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

Ἡ Φρειδερίκη διηγείται γιὰ τίς βδομάδες πού ἔμεινε στήν Κρήτη, στό βιβλίο της «Μέτρον Κατανοήσεως» (σελ. 66-67):

«... Στήν Κρήτη, λίγο μετά τήν ἀφιξί μας, μάς βομβάρδισαν. Καταφύγαμε σέ μιά τάφρο, ἀπ' ὅπου διέκρινα καθαρά τίς βόμβες νά πέφτουν ἀπό τά ἀεροπλάνα καί νά σκάνε δεξιά κι ἀριστερά μας. Δυό σκέψεις ἤλθαν στό νοῦ μου: ἂν μέ πετύχουν δέν πρόκειται νά τό καταλάβω, ἄρα πρὸς τί ἡ ἀνησυχία ἂν πάλι δέν μέ πετύχουν θά ἔχω τήν ἱκανοποίησι νά διηγούμαι τήν ἱστορία. Ἡ Σοφία, μόλις δύο ἐτῶν, καθόταν στά γόνατά μου. Κρατοῦσα τά χέρια μου σφιχτά ἐπάνω στ' αὐτιά της, ὥστε νά μήν ἀκούει τίς ἐκρήξεις τῶν βομβῶν, ἐνῶ συγχρόνως προσπαθοῦσα ν' ἀκούη ἐμένα πού τραγουδοῦσα, μᾶλλον ἀπελπισμένα, ἓνα παιδικό τραγούδι, «Μπέ, μπέ, μαῦρο ἀρνάκι», γιά νά τῆς δώσω θάρρος! Ἡ Σήλα Μακναίρ, ἡ ἀγαπημένη μας νταντά, κρατοῦσε στήν ἀγκαλιά της τόν Κωνσταντῖνο. Τήν κύτταζα καί σκεφτόμουν: καὶ μένη κοπέλλα, δέν εἶναι καί τόσο ὠραῖο πού τά τραβᾶμε ὅλα αὐτά ἀλλά στό τέλος-τέλος, ἀφοῦ οἱ βόμβες προωρίζονταν γιά μάς, ὑπέφερε κι ἐκεῖνη λόγω τῆς ἀφοσιώσεώς της πρὸς τά παιδιά μας. Στό ὄρυγμα βρισκόταν μαζί μας ἓνας πολύ παχύς ἀξιωματικός τῆς ἀστυνομίας. Θυμᾶμαι ἀκόμη τήν πελωρία πλάτη του, καθὼς διαγραφόταν μπροστά μας, ἐνῶ μέ τό κεφάλι του στό χῶμα μουρμούριζε προσευχές κι ἔκανε συνεχῶς το σταυρό του.

Στήν Κρήτη, ἐπειδὴ κανεῖς δέν μάς περίμενε, δέν εἶχε γίνει γιά μάς καμμιά προετοιμασία. Αὐτό τό ἀνακαλύψαμε μόνο ἀφοῦ φάγαμε ἓνα πολύ καλό πρόγευμα σέ μιά καλύβα. Τήν χρησιμοποιοῦσαν μερικοὶ Ἀγγλοὶ ἀξιωματικοὶ τοῦ Ναυτικοῦ, οἱ ὁποῖοι μᾶλλον ἐκπληκτοὶ ἤλθαν κοντά μας ὅταν τελειώσαμε. Χρειασθήκαμε ὅλη τήν ἡμέρα γιά νά διασχίσουμε τό νησί, ἐπάνω σ' ἓνα προϊστορικό ταξί, καί ν' ἀπομακρυνθοῦμε ἀπὸ τίς βόμβες. Σέ κάθε χωριό ζητούσαμε νά πληροφορηθοῦμε μήπως εἶχαν φθάσει ὁ σύζυγός μου καί ὁ Βασιλεὺς. Δέν ὑπῆρχε καμμιά πληροφορία. Τότε ἔμαθα πῶς νοιώθει κανεῖς ὅταν πεθαίνει ἡ ψυχὴ του. Ἀργά τῇ νύχτα μάς ἤλθε τό νέο πῶς ἀκόμη δέν εἶχαν φύγει ἀπὸ τήν Ἀθήνα, γιατί τό φῶς τῆς ἡμέρας ἔκανε τήν ἀναχώρησί τους πολὺ δύσκολη. Ἐφθασαν κοντά μας τό ἐπόμενο βράδυ...»

Γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ Γεωργίου Β' στήν Κρήτη, ἔχουμε τὴ μαρτυρία τοῦ βιογράφου του. Τοῦ Παναγιώτη Πιπινέλη, ὁ ὁποῖος γράφει («Γεώργιος Β'», Ἀθῆναι 1951, σελ. 107-108):

«... Ἐν τούτοις ἡ χαλάρωσις τῆς συνθλιπτικῆς ἐντάσεως τῶν τελευταίων ἡμερῶν τοῦ ἐνέπνευσεν ἓν αἶσθημα βαθείας

ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ, 22. (Τρανσό-
σεαν).— Ἀγγέλλεται ἐκ Λονδί-
νου, ὅτι κατὰ τὴν σημερινὴν συ-
νεδρίασιν τῆς Βουλῆς τῶν Κοι-
νοτήτων, ὁ πρωθυπουργὸς κ.
Τσῶρτσιλ ἀνεκοίνωσεν τοπικὰς
ἐπιτυχίας Γερμανῶν ἀλεξιπτωτι-
στῶν καὶ γερμανικῶν στρατευ-
μάτων μεταφερθέντων ἀεροπορι-
κῶς εἰς Κρήτην. Κατὰ τὰς ἐν
λόγῳ δηλώσεις τοῦ κ. Τσῶρτσιλ
συνεχίζεται σκληρὰ μάχη, κατὰ
τὴν ὁποίαν τὰ γερμανικὰ στρα-
τεύματα ἐσημείωσαν ὀρισμένας
στρατιωτικὰς ἐπιτυχίας. Τὰ βρε-
τανικὰ στρατεύματα, ἐξηκολού-
θησεν ὁ κ. Τσῶρτσιλ, εἶνε ἀκό-
μη κύρια τῆς καταστάσεως. Ὁ
κ. Τσῶρτσιλ ἀνεκρίνωσε περαι-
τέρω, ὅτι τὸ Ἡράκλειον εὐρί-
σκεται πάντοτε εἰς χεῖρας τῶν
Βρετανῶν, ἐν ἄλλο ὅμως ἀε-
ροδρόμιον (τοῦ Μαλέμα) εἶχε
καταληφθῇ ὑπὸ τῶν γερμανικῶν
στρατευμάτων.

* * *

Νεώτερον τηλεγράφημα τοῦ
Πρακτορείου Τρανσόσεαν, μέ-
σω Στοκχόλμης, ἀνέφερεν, ὅτι
ὁ Ἀγγλος πρωθυπουργὸς ἀ-
νῆγγειλεν εἰς τὴν Βουλὴν, ὅτι
τὰ γερμανικὰ στρατεύματα εἰ-
σεχώρησαν εἰς τὴν πόλιν τοῦ
Ἡρακλείου τῆς μεγαλύτερης ὡς

γνωστὸν πόλεως τῆς Κρήτης μὲ
33.000 κατοίκων.

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΣ

ΚΡΗΤΗΣ ΕΙΣ ΚΑΤ' ΕΡΩΤΗ

ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ, 22. (Τρανσό-
σεαν).— Ἐγνώσθη ἐνταῦθα, ὅτι
οἱ καλῶς πληροφορημένοι κύ-
κλοι τοῦ Λονδίνου ἐπεβεβαίωσαν
τὴν εἰδησιν, κατὰ τὴν ὁποίαν
ἐφθασαν ἤδη εἰς Κάϊρον φυγά-
δες ἕξ μέλη τῆς Κυβερνήσεως,
τὰ ὁποῖα ἐφυγον ἐκ τῆς ἐν τῇ
νῆσῳ ἔδρας των, λόγω τοῦ γερ-
μανικοῦ βομβαρδισμοῦ.

ΚΑΙ Ο ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΒΗΡΥΤΤΟΣ, 22. (Τρανσόσε-
αν).— Ὁ τέως Βασιλεὺς τῆς
Ἑλλάδος Γεώργιος, ἐφθασε ση-
μερον Πέμπτην ἀεροπορικῶς εἰς
Κάϊρον. Ὁ Διάδοχος Παῦλος,
ὡς καὶ ἄλλα μέλη τῆς Ἑλληνι-
κῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, εὐ-
ρίσκονται ἤδη εἰς Αἴγυπτον ἀπὸ
τῆς πάρελθούσης Τρίτης. Χθὲς
ἐφθασάν ἐπίσης εἰς Αἴγυπτον δι'
ἀεροπλάνου φυγάδες, ὁ Τσου-
δερός καὶ δύο ἄλλοι ὑπουργοί.

ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ Η ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΕΙΣΒΟΛΗ

ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ, 22. (Τρανσό-
σεαν).—Οί άρμόδιοι κύκλοι του
Λονδίνου άνεκοίνουν σήμεραν τό
άπόγευμα ότι συνεχίζεται ή γερ-
μανική είσβολή εις Κρήτην. Έ-
γνώσθη ότι καθ' όλην τήν ήμέ-
ραν τής χθές Τετάρτης τό έν κύ-
μα μετά τό άλλο Γερμανών άλε-
ξιπτωτιστών καί στρατευμάτων
μεταφερομένων δι' αεροπλάνων
άπεβιβάζοντο εις Κρήτην. Οί έν
Λονδίνω φαίνονται όλίγας μόνον
έχοντες νέας είδήσεις περί τών
συμβαινόντων έν Κρήτη. 'Ο
στρατιωτικός έκφωνητής του ρα-
διοφωνικού σταθμού του Λονδί-
νου, ταγματάρχης Μάρραιη, ά-
νεγνώριζε σήμεραν ότι μόνον έ-
λάχιστα είδήσεις φθάνουν έκ
Κρήτης εις Λονδίον, άλλ' ότι
δέον νά ύποτεθῇ ότι σκληρά έκ
του συστάδην μάχη συνήπτετο.
'Ο Μάρραιη προσέθεσεν ότι τά
γερμανικά στρατεύματα κατώρ-
θωσαν νά κυριαρχήσουν εις τινα
σημεία τής Κρήτης.

ΣΦΟΔΡΑΙ ΜΑΧΑΙ

Ν. ΥΟΡΚΗ, 22. (Τρανσόσε-
αν).—'Ολοι αϊ σημερινά πρωϊ-
νά έφημερίδες τής Ν. 'Υόρκης
δημοσιεύουν μέ μεγάλους τί-
τλους εις τήν πρώτην σελίδα των
τάς περί άποβάσεων Γερμανών
άλεξιπτωτιστών εις Κρήτην εί-
δήσεις, αϊ όποίαι, προερχόμεναι
άποκλειστικώς έκ Λονδίνου, χα-
ρακτηρίζονται άπό πλήρη έλλει-
ψιν πληροφοριών, ούδεμίαν επί-
σης αναφέρουσαι τοποθεσίαν.
Παραδέχονται άπλως ότι διεξά-
γονται σφοδρά μάχα.

'Η έφημερίς «Τάίμς τής Ν. 'Υ-
όρκης», ζητούσα προφανώς νά
προετοιμάσῃ τούς άναγνώστας
της διά τήν πιθανότητα καταλή-
ψεως τής Κρήτης υπό τών Γερ-
μανών, τονίζει ότι τό άποτέλε-
σμα τής έν Κρήτη μάχης δέν ά-
ποδεικνύει τίποτε ως πρός τήν
δυνατότητα γερμανικής είσβο-
λής εις 'Αγγλίαν. 'Η αύτή έφη-
μερίς τονίζει ότι εἶνε έσφαλμένη
καί πρέπει νά άπορριφῇ ή γνώ-
μη μερικών κύκλων του Λονδί-
νου κατά τούς όποιους ή Κρήτη
άποτελεῖ έν είδος δοκιμῶν διά
τήν είσβολήν τών Γερμανών εις
'Αγγλίαν.

άνακουφίσεως. Δι' όλίγας ήμέρας θά άνακτήσῃ πλέον τήν
παιδικήν χαράν τών παλαιών χρόνων. 'Αλλως τε των πρώτων
ήμερῶν ή σχετική νηνεμία, άφινε κάποιαν έλαφράν έλπίδα
διαρκείας· ίσως έδῶ νά μή πρόκειται νά φθάσῃ ή έχθρική λάβα
καί ή 'Ελλάς νά μείνῃ άκόμη έλευθέρα εις τό τελευταῖον αύτό
προύργιον, τό όποῖον έπροστάτευεν ή θάλασσα. Είς τήν μακράν
έκείνην επικράτειαν ήρχιζε δειλά-δειλά νά δημιουργῆται ή
έλπίς ότι έδῶ θά έγκατασταθῇ διά πολύ ή κυβέρνησις του τόπου
έως ότου αλλάξῃ τής μοίρας τό ρεῦμα...»

'Ο στρατηγός Μπέρναρ Φράϋμπεργκ, άρχιστράτηγος τών
συμμαχικών δυνάμεων τής Κρήτης, εἶχε λάβει οδηγίες άπό τό
Φόρεϊν 'Οφισ γιά νά έξασφαλίσει τήν παραμονή στήν Κρήτη του
'Ελληнос Βασιλέως καί τής Κυβερνήσεως Τσουδεροῦ, μέχρι τήν
τελευταία στιγμή. 'Ο ίδιος όμως ό Νεοζηλανδός στρατηγός εἶχε
σηματίσει τή γνώμη άπό τίς πρώτες μέρες του Μαΐου ἤδη, ότι οἱ
συνθήκες δέν επέτρεπαν τήν παραμονή τών 'Ελλήνων ἡγετῶν
στήν Κρήτη πλέον. Στήν άπόρρητη έκθεσή του γιά τή Μάχη τής
Κρήτης έγραψε:

«Μοῦ έφαινετο ότι υπό τάς ύφισταμένες συνθήκας, τό
μέτωπον —καί τά Χανιά ἦσαν πάρα πολύ εις τό μέτωπον περί τά
μέσα Μαΐου— δέν ἦτο ήκατάλληλος θέσις διά τόν Βασιλέα καί τήν
Κυβέρνησιν. 'Από στρατιωτικής άπόψεως ἡννόουν παρά πολύ
καθαρά τούς κινδύνους, καί δέν έβλεπον τόν λόγον νά έκθέσω
αὐτά τά σημαίνοντα καί γενναία πρόσωπα εις τό ένδεχόμενον νά
φονευθοῦν ἢ νά πληγωθοῦν ἢ —άκόμη χειρότερον— νά
συλληφθοῦν αἰχμάλωτοι. 'Ως στρατιωτικός διοικητής δέν έχω
δισταγμόν, νά εἶπω ότι περαιτέρω παραμονή των άσφαλῶς θά
έξέθετεν αὐτούς εις περιπτώς κινδύνους. Θέλω νά άποσαφηνί-
σω πλήρως ότι οὔτε ό Βασιλεύς οὔτε ή Κυβέρνησις ἠθελον νά
έγκαταλείψουν τήν Κρήτην. 'Αμφιβάλλω εάν έγνώριζον τόν
κίνδυνον εις τόν όποῖον ἦσαν έκτεθειμένοι καί έπιθυμῶ νά
σημειώσω ότι ό Βασιλεύς καί ό πρωθυπουργός ἦσαν εξαιρετικῶς
χρήσιμοι εις όλας τάς σχέσεις μου πρός αὐτούς».

Μετά άπό μερικές μέρες ό Φράϋμπεργκ ζήτησε νά
συναντήσῃ τόν Γεώργιο Β' γιά νά του ζητήσῃ νά αλλάξει διαμονή
καί νά έγκατασταθεῖ μέσα στήν ζώνη στρατιωτικής άσφαλείας,
διότι κανένα άλλο σημείο δέν ἦταν έξασφαλισμένο άπό τυχόν
έπίθεση Γερμανών άλεξιπτωτιστών. Συναντήθηκαν τό άπόγευμα
τής 17ης Μαΐου, ένῶ γινόταν βομβαρδισμός, άλλά ό Γεώργιος Β'
καί ό Ε. Τσουδερός άρνήθηκαν νά ακολουθήσουν τήν σύσταση του
Φράϋμπεργκ καί παράμειναν στήν Πελακαπίνα. 'Ο Νεοζηλανδός
στρατηγός σημειώνει:

«'Ενῶ θά ἤμουν διατεθειμένος νά δεχθῶ τόν Βασιλέα
φονευόμενον ἢ πληγωμένον, διά τήν χώραν του, δέν θά έδεχόμην
νά τόν ἴδω συλλαμβανόμενον αἰχμάλωτον, πράγμα τό όποῖον μέ
έφόβιζε περισσότερο λόγῳ του κινδύνου τών άλεξιπτωτιστών...

Μιά σπάνια φωτογραφία από τις δραματικές ώρες του Βασιλέως Γεωργίου Β', καθώς διασχίζει τα κρητικά βουνά, αφού ήδη έχει αρχίσει η γερμανική επίθεση (20 Μαΐου 1941). Προορισμός του είναι το ασύμαντο λιμανάκι της Αγίας Ρούμελης, απ' όπου θα εγκαταλείψει την Κρήτη για την Αίγυπτο.

Τήν 20ήν του μηνός τό χειρότερον ακριβώς αυτό παρ' ὀλίγον νά συμβῇ ὅταν ἀλεξιπτωτισταί ἔπεσαν εἰς τόν κῆπον τοῦ Βασιλέως».

Τά ἐν συνεχεία γεγονότα περιγράφει ὁ Π. Πιπινέλης στό προαναφερόμενο βιβλίο του (σελ. 109-110):

«... Ἀπό τήν ἑπαυλιν Μάνου ὁ Βασιλεὺς εἶχε μετοικήσει καί πάλιν εἰς τήν οἰκίαν Βολάνη παρά τὰ Περιβόλια, ὀλιγώτερον ἔκτεθειμένη εἰς βομβαρδισμούς. Ἐκεῖ τόν ηὔρεν ἡ ἐπίθεσις τῆς 20ῆς Μαΐου εἰς τὰς 7.50 τήν πρωΐαν. Μόλις προφθάνει μέ τόν ἐξάδελφόν του πρίγκηπα Πέτρον καί τήν ἀκολουθίαν του νά διαφύγῃ ἀπό τό μοναχικόν του οἶκημα, τό ὁποῖο ταχέως περιεκυκλώθη ἀπό ἀλεξιπτωτιστάς. Μέ ὀλίγους χωροφύλακας τῆς φρουρᾶς καί μίαν διμοιρίαν Νεοζηλανδῶν προσπαθεῖ νά φθάσῃ τὰς γραμμάς τῶν ἐλληνικῶν δυνάμεων εἰς τὰ γύρω ὑψώματα. Τά ἀεροπλάνα τοῦ ἐχθροῦ πλησιάζουν τόσον χαμηλά, ὥστε νά φαίνονται οἱ ἐπ' αὐτῶν χειρισταί τῶν μυδραλλιοβόλων.

Αἰφνιδίως ἀλεξιπτωτισταί ἤρχισαν νά πίπτουν ἐμπρός ἀπό τήν μικράν ὁμάδα τῆς βασιλικῆς συνοδείας, ἐνῶ ἄλλοι ἐπιπτον ὀπίσω τῆς. Οἱ τελευταῖοι ἀντελήφθησαν τήν συνοδείαν καί ἀνοίγουν πῦρ. Οἱ Νεοζηλανδοί καί ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τοῦ Βασιλέως ἀπαντᾷ καί οἱ

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 22. (Τρανσό-
σεαν).—Ἐκπρόσωπος τῆς Βι-
λελμστράσσε ἠρνήθη σήμερον
τὴν μεσημβρίαν νά δώσῃ εἰς ἐ-
ρωτήσαντας δημοσιογράφους οἱ-
ανδήποτε πληροφορίαν περὶ τῆς
καταστάσεως ἐν Κρήτῃ. Μειδιῶν
μόνον παρέπεμψε τοὺς ἐρωτῶν-
τας εἰς τὰς ἀγγλικῆς πηγῆς
πληροφορίας αἱ ὁποῖαι τονίζουν
εἰς ἔντονον βαθμὸν τὴν σοβαρό-
τητα τῆς καταστάσεως.

ἈΛΛΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 22. (Α.Π.). —
Τὸ ἡμιεπίσημον γερμανικὸν πρα-
κτορεῖον μεταδίδει τὰ ἑξῆς:

«Αἱ ἐκ ξένης πηγῆς εἰδήσεις
σχετικῶς πρὸς τὰς ἑρμηνεικὰς
ἐνεργείας ἐναντίον τῆς Κρήτης,
γίνονται δεκταὶ μετὰ ἡρέμου ἐ-
πιφυλακτικότητος ὑπὸ τῶν ἐνδι-
αφερομένων κύκλων τοῦ Βερρ-
λίνου. Αἱ ἔγκυροι πηγαὶ δὲν δι-
αφεύδουν ὅτι ἀπὸ τινῶν ἡμερῶν
γίνονται τοιαῦται ἐνέργειαι, αἱ
ὁποῖαι ἐξελλίσσονται μεθοδικῶς.
Οὐδὲν πλέον τούτου εἶνε δυνα-
τὸν νά γνωσθῇ. Ἡ ἐπιφύλαξις
τῶν ἐπισήμων γερμανικῶν ἀρ-
χῶν βασιζέται, κατὰ τοὺς πολι-
τικὸς κύκλους τῆς πρωτεύου-
σης τοῦ Ράιχ, ἐπὶ τῆς δεδοκιμα-
σμένης εἰς παρομοίας καταστά-

σεις άρχης καθ' ἣν δὲν δύναται νά γίνη λόγος περὶ ἐπιχειρήσεως παρὰ μόνον ὅταν αὕτη εἰσέλθῃ εἰς φάσιν ἀποκαλυπτικὴν ἀπὸ στρατιωτικῆς ἀπόψεως.

Ἀπὸ τῆς γερμανικῆς πλευρᾶς προστίθεται ὅτι πρὸς τὸ παρὸν εὐχαρίστως ἀφήνεται ἡ πρωτοβουλία τῆς παροχῆς πληροφοριῶν εἰς τὸν Ἄγγλον πρωθυπουργὸν κ. Τσῶρτσιλ. Ἐν καιρῷ θὰ συγκριθοῦν οἱ ἀγγλικοὶ λόγοι μετὰ τὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα ἔχῃ δημιουργήσει ἡ Γερμανία. Ἡ παγκόσμιος Κοινὴ Γνώμη θὰ δυνηθῇ διὰ μίαν ἀκόμη φοράν νά διαπιστώσῃ ὅτι ἀπέκτησε νέαν πείραν. Αἱ φράσεις: «βαρεῖται γερμανικαὶ ἀπώλεια», ἀρκούντως γνωσταὶ ἤδη ἀπὸ τὸ Ἀνταλσινές (Νορβηγία), τὴν Δουνκέρκην καὶ ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ, ἐσημαίνουν πάντοτε γερμανικὰς ἐπιτυχίας. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν διαπιστοῦται ἐκ νέου ὅτι αἱ πρόσφατοι ἀγγλικοὶ εἰδήσεις ἐν σχέσει μετὰ τὴν Κρήτην, κάμνουν πάλιν χρῆσιν τῶν ἰδίων ἐκείνων φράσεων.

Εἰς τοὺς πολιτικοὺς κύκλους τοῦ Βερολίνου χαρακτηρίζονται ὡς ἐνδιαφέρουσας ἐπίσης αἱ τελευταῖαι πληροφορίαι τοῦ ἀγγλικοῦ Πρακτορείου Ρώυτερ, καθ' ἃς, λόγῳ τοῦ ὅτι ἡ νῆσος Κρήτη εἶνε μεγάλῃ, καθίσταται ἀδύνατον νά εὐρίσκωνται πανταχοῦ αἱ περιορισμέναι ἀγγλικοὶ δυνάμεις. Ἡ γενικὴ γνώμη ἐν Βερολίνῳ εἶνε, ὅτι ἀπὸ τῆς ἀγγλικῆς πλευρᾶς ὁ προφυλακτικὸς αὐτὸς τρόπος τῆς ἐκφράσεως σημαίνει, ὅτι εἶνε δυνατὴ μία ἀγγλικὴ ἀποτυχία.

« Ἀκρόπολις »
23 Μαΐου 1941

ἀλεξιπρωτισταὶ χάνονται ὀπίσω ἀπὸ μίαν ἀνωμαλίαν τοῦ ἐδάφους.

Ἐπὶ τέλους, ἡ μικρὰ συνοδεία φθάνει τὰς ἑλληνικὰς γραμμάς καὶ ἀποκαθιστᾷ ἐπικοινωνίαν μετὰ τοῦ στρατηγείου. Τὴν νύκτα ὁ Βασιλεὺς διέρχεται εἰς Θέρισσον εἰς τὴν οἰκίαν ἐνός χωρικοῦ, ὅπου μερίζεται τὸ δωμάτιον τοῦ ὕπνου μετὰ τὸν ἐξάδελφόν του πρίγκηπα Πέτρον.

Κατὰ τὴν νύκτα μηνύματα καὶ φυγάδες ἔρχονται ἀπὸ ὅλα τὰ γύρω μέρη καὶ ὁ Βασιλεὺς μετὰ ἀγωνίαν παρακολουθεῖ τὰς περιπετείας τοῦ ἀγῶνος. Τὴν ἐπομένην πρωΐαν εἰς τὰς 6 π.μ. ὁ στρατηγὸς Φράϋμπεργκ στέλλει μῆνυμα ὅτι ἡ μάχη δέν ἦτο μέχρι τῆς στιγμῆς πολὺ δυσμενής, ἀλλ' ὅτι ὁ Βασιλεὺς θὰ ἔπρεπε νά κινηθῇ νοτιώτερον διὰ νά ἀποφύγῃ αἰφνιδισμούς ἀπὸ ἀέρος.

Ἀρχίζει τότε ἡ δραματικὴ περιοδεία ἀνά τὰ ὄρη πρὸς τοὺς Πλατάνους καὶ ἀπ' ἐκεῖ πρὸς τὰ νοτιοδυτικά. Εἰς μίαν κορυφὴν ὅπου ἔφθασαν εἰς τὰς 4 τὸ ἀπόγευμα, βλέπουν τὰ γερμανικὰ ἀεροπλάνα νά προσγειοῦνται εἰς τὸ ἀεροδρόμιον τοῦ Μάλεμε. Ὅλοι ἠννόησαν τί ἐσήμαινεν αὐτό.

Ἡ συνοδεία ἐξακολουθεῖ καὶ τὸ βράδυ φθάνει εἰς τὸ πέρασμα τῶν βουνῶν πρὸς τὰς νοτίας πλαγιάς. Εἰς τὸ ὑψηλότερον αὐτὸ σημεῖον τῆς πορείας ἀπεφασίσθη νά γίνη ἡ διανυκτέρευσις. Ὁ Βασιλεὺς εἶναι κατάκοπος. Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς πορείας εἶχε μείνει σιωπηλὸς καὶ ἥρεμος. Ἀλλ' ἡ πορεία εἰς τόσον δύσκολον δρόμον καὶ ἡ συγκίνησις τῶν τελευταίων ἡμερῶν ἦσαν ὑπέρτεραι τῆς σωματικῆς ἀντοχῆς του. Κουλουριασμένος εἰς μίαν προβίαν, ἀκουμπισμένος εἰς ἓνα βράχον, ἐπέρασε τὴν παγεράν διαιυγὴ ἐκείνην νύχτα.

Τὸ πρωῒ εἰς τὰς 5 ἡ συνοδεία ἐξηκολούθησε τὸν περιπετειώδη δρόμον τῆς. Καθ' ὁδὸν ἀπὸ μῆνυμα τοῦ ἐπιτελείου πρὸς τὸν Ἄγγλον στρατιωτικὸν ἀκόλουθον ἐπληροφορεῖτο τὴν κατάληψιν τοῦ Μάλεμε. Ὁ στρατηγὸς Φράϋμπεργκ προσεπάθει νά φθάσῃ τὰ Σφακιά ὅπου ὠρίζετο ὡς τόπος ἐπιβίβάσεως. Τὸ πᾶν εἶχε χαθεῖ. Ἡ συνοδεία συνεχίζει τὸν δρόμον τῆς διὰ νά φθάσῃ τὴν νύκτα εἰς τὴν ἀγίαν Ρούμελην ὅπου τὴν ἀνέμενε τὸ προσωπικὸν τῆς ἀγγλικῆς Πρεσβείας, τὸ ὁποῖον εἶχε κατὰ διαταγὴν τοῦ ἀρχιστρατήγου φθάσει ἐκεῖ δι' ἄλλης ὁδοῦ. Ἐκεῖ ἐπρόκειτο νά πλησιάσῃ τὴν νύκτα τὸ βρετανικὸν ἀντιτορπιλικὸν Ντεκού.

Ὁ Βασιλεὺς καὶ ὁ πρίγκηψ Πέτρος κοιμοῦνται ἐπὶ τῆς ἄμμου εἰς τὴν παραλίαν. Εἰς τὰς 12 φαίνεται εἰς τὰ ἀνοιχτά ἐν φῶς. Εἶναι τὸ Ντεκού τὸ ὁποῖον πρόκειται νά παραλάβῃ ὅλην τὴν βασιλικὴν συνοδείαν διὰ νά τὴν φέρῃ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν».

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

Ο Έμμανουήλ Τσουδερός, γνωστός λάτρης του αποκρυφισμού, υποστήριζε αργότερα ότι είχε ένα ισχυρό προαίσθημα για την έναρξη της γερμανικής επιθέσεως στην Κρήτη, από την παραμονή ήδη της ενάρξεώς της. Σχετικά γράφει ο Άγγλος συγγραφέας Κόμπτον Μακένζυ στο βιβλίο του «Αέρας ελευθερίας»:

«Την νύχτα της επιδρομής, ο πρωθυπουργός κ. Τσουδερός «πιεζόμενος από ένα ισχυρό προαίσθημα», όπως αφηγείται, καθιέτευσε τον Βασιλέα να παραμείνη εις τό σπίπ όπου κατοικούσε ο ίδιος αντί να επιστρέψη εις την απομακρυσμένην Ξπαυλίν του, η οποία ήτο περισσότερο εκτεθειμένη εις έχθρικήν επίθεσιν. Ο Βασιλεύς εδέχθη την παράκλησιν του πρωθυπουργού του και έτσι ηδυνήθη τό επόμενον πρωί να παρακολουθήση την έναρξιν μιᾶς επιχειρήσεως, ομοία προς την οποίαν δέν είχε ποτέ άλλοτε σημειωθῇ. Η ιδική του Ξπαυλιν εδομπαρδίσθη σφοδρότατα και μετ' ὀλίγον κατελήφθη από ἀλεξιπτωτιστάς, οἱ ἴδιοι ὅμως εὐρίσκετο ἐν σχετικῇ ἀσφαλείᾳ τήν στιγμήν ἐκείνην. Μαζί μέ τόν Βασιλέα ἦσαν, πλὴν τοῦ πρωθυπουργοῦ, ὁ ἐξάδελφός του πρίγκηψ Πέτρος, ὁ Ἄγγλος στρατιωτικός ἀκόλουθος Τζ. Σ. Μπλάντ, ὁ διοικητής τῆς Τραπεζῆς Ἑλλάδος καί δυό ἢ τρεῖς ὑπασιπισταί. Ο συνταγματάρχης Μπλάντ ἀντελήφθη ἀπό τήν ἑκτασιν καί τήν γενικότητα τῆς ἐκδρομῆς ὅτι θά ἦτο ἀδύνατον νά προστατευθῇ ἡ ζωή ἢ ἡ ἀσφάλεια τοῦ Βασιλέως καί ἐπρότεινε νά γίνη ἡ ἀπόπειρα ὅπως φθάσουν εις τήν ἄλλην ἀκτὴν τῆς νήσου, φεύγοντες ἀπό τοὺς λόφους, πού εὐρίσκοντο ὀπισθεν τῆς οἰκίας. Ἐνῶ διεξήγετο ἡ σχετικὴ συζήτησις ἕνα τμήμα Γερμανῶν ἀλεξιπτωτιστῶν ἐρρίφθη εις ἀπόστασιν ὀλίγων ἑκατοντάδων μέτρων μόλις, εὐτυχῶς ὅμως ἐστράφησαν πρὸς τήν ἀντίθετον τῆς οἰκίας κατεύθυνσιν. Ἦτο πλέον ὁ καιρὸς διὰ νά ἐκκινήσῃ ἡ αὐτοσχέδιος βασιλικὴ συνοδεία διὰ τήν περιπετειώδη καί ριψοκίνδυνον προσπάθειάν τῆς νά διασχίσῃ τήν νήσον».

Ο τότε πρωθυπουργός Έμμ. Τσουδερός συνεχίζει τήν ἀφήγησιν:

«Η φρουρά μας ἀπετελεῖτο ἀπὸ καμμιὰ σαρανταριά ἄνδρας, Ἕλληνας καί Νεοζηλανδούς, οἱ ὅποιοι ἔκαμαν τό καθήκον των, μέ νομιμοφροσύνην καί ἀκαμπτὸν γενναϊότητα. Ἐπειτα ἀπὸ ἀπεριγράπτους δυσχερείας καί περιπετείας πού θά ἐκλόνιζον καί τά πιό γερά νεῦρα, κατωρθώσαμεν χάρις εις τόν ἀξιοθαύμαστον ἡρωισμόν καί τήν υποδειγματικὴν ψυχραιμίαν τοῦ Βασιλέως, νά ἐξουδετερώσωμεν τά σχέδια τοῦ ἐχθροῦ. Παρά τρίχα ἐξεφύγα-

ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ, 23. (Πρακτ. Γρανσόσεων). — Ἡ ἀβεβαιότης ὅσον ἀφορᾷ τήν ἑκβασιν τοῦ ἀγῶνος εις τήν Κρήτην, θά διαρκέσῃ, κατὰ τήν γνώμην, ἡ ὁποία ἐπικρατεῖ μεταξὺ τῶν Ἀγγλῶν, ἡμέρας τινὰς ἀκόμη. Οἱ ναυτικοὶ καί στρατιωτικοὶ ἐμπειρογνώμονες ἐξακολουθοῦν τὰς συζητήσεις των ἐπὶ τῶν γερμανικῶν μεθόδων εἰσβολῆς. Ἡ σύγκρισις πρὸς τήν Ἀγγλίαν ἡ ὁποία ἀπὸ δέκα μηνῶν ἤδη ἀναμένει τοιαύτην εἰσβολήν, δέν παραβλέπεται καί λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν εις ὅλα τὰ σχόλια τὰ ὁποία γίνονται.

Οἱ «Τάιμς» εις κύριον αὐτῶν ἀρθρον γραφέν ὑπὸ τοῦ στρατιωτικοῦ συνεργάτου των παρατηροῦν ὅτι ἡ Κρήτη δέν εἶνε καθόλου κλασσικὸς στίβος δι' ἀπόπειραν εἰσβολῆς ἀπὸ ἀέρος, διότι δέν συνδέεται μέ τήν ἡπειρον, ὅπως λ.χ. ἡ Νορβηγία, ἀλλ' ὑψοῦται ἀποτόμως ἐν μέσῳ τοῦ πελάγους καί δέν ἔχει παρά μόνον μίαν καλὴν θέσιν δι' ἀγκυροβόλιον, παρ' ὅλον ὅτι ὑπάρχουν λίμένες καί λωρίδες ξηρὰς πρὸς τήν παραλίαν, ὅπου θά ἠδύναντο ν' ἀποβιβασθοῦν στρατεύματα μέ μικρὰς λέμβους. Ἐπὶ πλέον δέν ὑπάρχουσιν ἐν Κρήτῃ πόλεις ἢ ἄλλαι τοποθεσίαι ὅπως τὸ Μπεργκεν καί τὸ Τρόντχειμ αἱ ὁποῖαι θά δύνανται νά χρησιμοποιοῦν ὡς στρατηγικαὶ θέσεις.

Ο «Ἡμερήσιος Τηλέγραφος» θεωρεῖ ὡς ἐντελὸς νέον φαινόμενον εις τήν στρατιωτικὴν δράσιν τήν ἐπίθεσιν ὑπὸ στρατευμάτων μεταφερομένων διὰ τοῦ ἀέρος ἐναντίον ἰσχυρῶς προστατευομένης νήσου.

Ἡ ἑκβασιν τοῦ ἀγῶνος αὐτοῦ εἶνε ἀδύνατον νά προβλεφθῇ, καθ' ἃ ὅμως γράφει ὁ στρατιωτικὸς συνεργάτης τοῦ Ρώυτερ, στρατηγὸς Γκάφ, θά ἔχῃ μεγάλην σημασίαν δι' ἀμφότερα τὰ μέρη. Κατὰ τὸν στρατιωτικὸν αὐτὸν κριτικὸν, πρόκειται περὶ τῆς πρώτης εἰς μεγάλην κλίμακα ἐπιθέσεως τοιοῦτου εἶδους. Ο Γκάφ γράφει ἐπίσης ὅτι ἐνήργησαν μεταφοραὶ διὰ θα-

λάσεως, προσθέτει δὲ ὅτι μικρότερα σκάφη ἀπεβίβασαν πυροβολικὸν καὶ τάνκς, ἐπωφελοῦμενα τοῦ νυκτερινοῦ σκοπούς.

Η ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΤΟΥ ΑΕΡΟΣ

ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ, 23. (Τρανσόσεαν).— Κατ' εἰδήσεις ἐκ Λονδίνου, δὲν ἐδημοσιεύθησαν σήμερον τὸ ἀπόγευμα σχόλια ἐπὶ τῆς εἰδήσεως, καθ' ἣν ἡ ὑπεράνω τῆς νήσου Κρήτης κύριαρχία τοῦ αέρος περιήλθεν εἰς χεῖρας τῶν Γερμανῶν μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν βρετανικῶν ἀεροπλάνων. Οἱ ἀρμόδιοι μόνον κύκλοι παραδέχονται ἀπροκαλύπτως, ὅτι ἡ ἀποβίβασις ἐνισχύσεων διὰ τὰ γερμανικὰ στρατεύματα τὰ μαχόμενα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, συνεχίζεται καὶ σήμερον εἰς συνεχὲς ρεῦμα. Μετὰ τὴν ἀποβίβασιν στρατευμάτων γερμανικῶν μεταφερθέντων διὰ τοῦ αέρος εἰς τὰ ἀεροδρόμια τῆς Κρήτης, τὰ γερμανικὰ ὀπλιτὰ γὰ ἀεροπλάνα ἐπιστρέφουν εἰς μακρὰς φάλαγγας πρὸς τὰς ἐπὶ τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδος βάσεις των καὶ ἀρχίζουν νέας μεταφορὰς στρατευμάτων. Οἱ ἀρμόδιοι βρετανικοὶ κύκλοι τοῦ Λονδίνου παρέσχον σήμερον τὸ ἀπόγευμα νέαν ἐξήγησιν περὶ τοῦ τρόπου, μετὰ τὸν ὁποῖον οἱ Γερμανοὶ ἀλεξιπτωτισταὶ κατάρθωσαν νὰ προσγειωθοῦν ἐν Κρήτη. Οἱ Γερμανοὶ ἀλεξιπτωτισταὶ, λέγουσιν, ἐταλάντευον τόσον πολὺ, καθ' ὃν χρόνον κατήρχοντο, ὥστε ἦτο δύσκολον εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς νὰ τοὺς σκοπεύσουν διὰ τῶν ὀπλῶν των.

ΝΕΑ ΜΕΘΟΔΟΣ ΚΑΙ ΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΣΕΩΝ

ΑΓΚΥΡΑ, 23. (Τρανσόσεαν).— Αἱ σημεριναὶ τουρκικαὶ ἐφημερίδες ἀσχολοῦνται κυρίως μετὰ τὸ ζήτημα τῆς γερμανικῆς ἐπιθέσεως κατὰ τῆς Κρήτης καὶ τονίζουν γενικῶς, ὅτι ἡ Γερμανία ἐφαρμόζει νέαν ἐντελῶς τακτικὴν εἰς τὴν ἐπίθεσιν κατὰ τῆς νήσου. Ἐάν, λέγουσιν, ἡ κατὰ τῆς Κρήτης ἐνέργεια ἐπιτύχη, θὰ ἀποδείξη, ὅτι ἐπίθεσις ἐναντίον νήσου εἶνε ἀπολύτως δυνατὴ καὶ ἐάν ἀκόμη ὁ στόλος τῶν ὑπερασπιστῶν τῆς εἶνε ἰσχυρότερος ἀπὸ τὸν στόλον τοῦ εἰσβολέως.

Εἰς τὴν ἐφημερίδα «Ἀξάμ», ὁ βουλευτὴς Σαντάκ, τοῦ ὁποίου εἶνε γνωστὰ αἱ σχέσεις μετὰ τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Τουρκίας, γράφει τὰ ἑξῆς: «Ἡ γερμανικὴ ἀπόπειρα καταλήψεως τῆς Κρήτης ἀπὸ ἀέ-

μεν μέσα ἀπὸ τὰ δάκτυλά του. Ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας ὁ Βασιλεὺς, ὁ πρίγκηψ Πέτρος καὶ ἐγὼ μέ ὀλίγους ἄλλους, ἐθαδίσαμεν διὰ μέσου τῶν ὑψηλῶν βουνῶν τῆς Κρήτης, ὅπου ἀνθρώπινο πόδι σπανίως ἐπάτησε καὶ ὅπου οἱ ἀετοὶ περιῖπτανται μεγαλοπρεπῶς. Μὲ ἀληθινὰ ἀφόρητον ζέσπην τὴν ἡμέραν καὶ ἄγριο κρῦο τὴν νύκτα ἐπροχωρούσαμεν σχεδὸν χωρὶς διακοπὴν ἢ ἀνάπαυσιν, συχνὰ ἀπὸ μέρη ὅπου δὲν ὑπῆρχεν οὔτε τὸ ἐλάχιστον μονοπάτι καὶ μόνον ἀπότομα φαράγγια καὶ κρημνοί.

Ἐχθρικά ἀεροπλάνα ἐπερνοῦσαν ἀπὸ ἐπάνω μας. Ἀλλὰ εἶχαμεν παύσει νὰ φοβούμεθα ἢ νὰ ἐνδιαφερώμεθα δι' αὐτά. Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐξαντλητικῆς καὶ τραγικῆς αὐτῆς πορείας ὁ Βασιλεὺς δὲν ἔχασεν οὔτε μίαν στιγμὴν τὸ μεϊδιάμα του. Μὲ μεγαλειώδη ἀπλότητα, συνεμερίζετο μαζί μας ὅλας τὰς στερήσεις, ὅλας τὰς κακουχίας, ὅλους τοὺς κινδύνους. Γιά λίγες ὥρες ἐκοιμᾶτο ἐπάνω εἰς τὸ ψυχρὸν χῶμα καὶ ἐμοιράζετο μαζί μας τὸ ἐλάχιστον φαγητόν ποῦ μᾶς ἔφερναν κάπου-κάπου οἱ χωρικοί, διὰ νὰ συντηρηθοῦμε, καὶ τὸ χιόνι μὲ τὸ ὁποῖον ἐλλείψει νεροῦ ἐζητούσαμε νὰ ξεγελάσουμε τὴ δίψα μας. Μία νύχτα ἐκοιμηθῆκαμε σὲ μιά κορυφὴ τῶν Λευκῶν Ὀρέων εἰς ὕψος 2.000 καὶ πλέον μέτρων. Εὐρήκαμε ἐκεῖ μερικοὺς βοσκούς μετὰ τὰ ποιμνία τους, ποῦ μᾶς προσέφεραν γάλα καὶ τυρί.

Ἡ ἀφοσίωσις ποῦ μᾶς ἔδειχναν οἱ Κρητικοὶ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς πορείας μας, ἀποτελεῖ τὴν καλυτέραν ἠθικὴν τόνωσίν μας. Ὑπέργηροι βοσκοὶ τῶν ὁποίων τὰ χαρακτηριστικὰ μᾶς ἐθύμιζαν τὰ ἀρχαῖα ἀγάλματα τοῦ Διὸς, ποῦ ἐμεγάλωσε κατὰ τὸν θρῦλον εἰς τὰ Κρητικὰ βουνά, ἐπλησίαζαν τὸν Βασιλέα διὰ νὰ φιλήσουν μὲ νομιμοφροσύνην καὶ σεβασμὸν τὸ χέρι του».

Ἡ βασιλικὴ συνοδεία φθάνει ἔτοι στὴν Ἁγία Ρούμελη, τὴν τελευταία ἐλληνικὴ γωνιά, ἀπὸ ὅπου θὰ ἐγκαταλείψουν τὴν Ἑλλάδα ὁ Βασιλεὺς, ὁ πρωθυπουργὸς του καὶ οἱ τελευταῖοι Ἕλληνες καὶ Σύμμαχοι μαχητές. Στὸ ἴδιο σημεῖο φθάνουν λίγο ἀργότερα ὁ στρατηγὸς Χαίηγουντ, στρατιωτικὸς σύνδεσμος τοῦ Συμμαχικοῦ Στρατηγεῖου μετὰ τὴν Ἑλλάδα, ὁ ναύαρχος Τέρλ, ναυτικὸς σύνδεσμος καὶ ὁ Ἀγγλὸς πρεσβευτὴς στὴν Ἑλλάδα Πάλαιρετ.

Μὲ μιά ψαρόβαρκα, ποῦ πρόθυμα διέθεσαν οἱ χωρικοὶ τῆς Ἁγίας Ρούμελης, ὁ Γεώργιος Β' καὶ ὁ Τσουδερός ἐγκαταλείπουν τὰ χῶματα τῆς Κρήτης καὶ ἐπιβιβάζονται στὸ ἀγγλικὸ ἀντιτορπιλικό, ποῦ θὰ τοὺς μεταφέρει στὴν Ἀλεξάνδρεια.

Ἐδῶ χρειάζεται νὰ γίνῃ μιά διευκρίνησις, ποῦ ἀποκαθιστᾷ τὴν ἀλήθεια. Καὶ ποῦ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ «Ἐπιχείρησις Κρήτης» ἦταν ἀπὸ ἐλληνοσυμμαχικῆς πλευρᾶς μιά μάταιη ὑπόθεσις.

Σήμερον δὲν ὑπάρχει καμμιά ἀμφιβολία πῶς ἡ ἄμυνα τῆς Κρήτης, ποῦ ὑποτίθεται πῶς εἶχαν προετοιμάσει οἱ Ἀγγλοὶ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐξάμηνης παραμονῆς τους στὴ νῆσο, ἦταν ἂν ὄχι ἀνύπαρκτη, τουλάχιστον ἀνεπαρκής. Αὐτὸ βέβαια ἔχει ἐπισημανθεῖ μὲ κατηγορηματικότητα καὶ ἐπανειλημμένα τόσο ἀπὸ βρετανικῆς, ὅσο καὶ ἀπὸ ἐλληνικῆς πηγῆς.

Μέ ύψωμένα τά χέρια οί Κρήτες χωρικοί ἀντιμετωπίζουν τούς πάνοπλους Γερμανούς ἀλεξιπτωτιστές, ἀφού ήδη ή μάχη ἔληξε.

Κάτω: οί αἰχμαλωπισθέντες ἀπό τούς Γερμανούς ἄνδρες τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων, κλεισμένοι σέ στρατόπεδο αἰχμαλώτων.

ρος εἶνε ἡ πρώτη μεγάλης κλίμακος ἐκδήλωσις νέων ἐντελῶς μεθόδων τεχνικῆς πολέμου ἐφαρμοζομένων ὑπὸ τῶν Γερμανῶν. Ἐάν ἡ ἀπόπειρα αὐτῇ ἐπιτύχη, πρέπει νὰ ἀναγνωρίσωμεν, ὅτι εἶνε δυνατὴ ἡ κατάληψις τῶν βρετανικῶν νήσων ἀπὸ ἀέρος, ἀφοῦ θὰ ἔχη ἀποδειχθῇ, ὅτι εἰς τὸν σύγχρονον πόλεμον ἡ ναυτικὴ ὑπεροχὴ ἀποτελεῖ παράγοντα πολὺ ὀλιγώτερον σημαντικὸν ἀπὸ ὅ,τι ἦτο κατὰ τοὺς παρελθόντας πολέμους.

Αἱ ἀπώλειαι τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου

ΡΩΜΗ, 23. (Α. Π.).—Τὸ Πρακτορεῖον Στέφανι ἀνακοινοῖ, ὅτι ἐξαίρονται διαρκῶς ἐν Ρώμῃ ἡ μεγαλειώδης μάχη, τὴν ὁποῖαν ὁ Ἀξὼν διεξάγει κατὰ τῆς Ἀγγλίας ἀπὸ δεκαπενθημέρου εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Μεσόγειον; ὡς καὶ αἱ βαρεῖαι ἀπώλειαι τὰς ὁποίας τὰ ἰταλο-γερμανικὰ ὅπλα ἐπροξένησαν εἰς τὸν Βρετανικὸν στόλον. Ἀναφέρεται ἐν πρώτοις, ὁ ἀπολογισμὸς τῶν Ἀγγλικῶν πολεμικῶν πλοίων, βυθισθέντων, τορπιλλισθέντων, ἢ ὑποστάντων βλάβας ὑπὸ τοῦ στόλου ἢ τῆς ἀεροπορίας τοῦ Ἀξῶνος ἀπὸ τῆς 9ης μέχρι τῆς 23ης Μαΐου. Κατὰ τὰ ἐπίσημα ἰταλικά καὶ γερμανικά ἀνακοινωθέντα, ὁ ἀπολογισμὸς οὗτος ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Μονάδες βυθισθεῖσαι ἕξ, ἐκ τῶν ὁποίων πέντε καταδρομικά καὶ ἓν ἀντιτορπιλικόν. Μονάδες τορπιλλισθεῖσαι ἑννέα, ἕξ ὧν ἓν πλοῖον μάχης, ἕξ καταδρομικά, ἓν ἀντιτορπιλικόν καὶ ἓν ἀεροπλανοφόρον. Μονάδες ὑποστᾶσαι βλάβας ἑνδεκά, ἕξ ὧν δύο πλοῖα μάχης, δύο καταδρομικά, τέσσαρα ἀντιτορπιλικά, τρία πλοῖα τῶν ὁποίων δὲν ἀναφέρεται ὁ τύπος. Ἐν συνόλῳ εἴκοσι ἕξ πλοῖα. Πρόκειται περὶ καταστρεπτικοῦ διὰ τὸν Βρετανικὸν στόλον ἀπολογισμοῦ, αἱ συνέπειαι τοῦ ὁποίου δὲν εἶνε δυνατόν νὰ μὴ γίνων αἰσθηταὶ ἐπὶ τῆς γενικῆς καταστάσεως τῆς Ἀγγλίας εἰς τὴν Μεσόγειον καὶ τὴν Ἑγγύς Ἀνατολήν».

Ὁ διεύθυντής τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Ἰταλίας» γράφει, ὅτι ἡ καρδιά τῆς Βρετανικῆς Ἀυτοκρατορίας εὐρίσκεται εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Μεσόγειον καὶ ἀκριβέστερον εἰς τὴν Αἴγυπτον.

Ὡστόσο ὁμως ἀνακύπτει μιά ἱστορικὴ εὐθύνη, κυρίως γιὰ τοὺς Ἕλληνες ἡγέτες τῆς Μάχης τῆς Κρήτης. Γιατί, ἀφοῦ ἦταν τόσο ἀπαράσκευη ἡ ἀμυνα τῆς Κρήτης, δέχθηκαν νὰ τὴν καταστήσουν πεδίο πολέμου καὶ νὰ ὑποστῇ—κατὰ κύριο λόγο—ὁ κρητικὸς λαὸς τόσες θυσίες;

Ἰδοὺ τί ἀποκαλύπτει ὁ ναύαρχος Σακελλαρίου στὸ βιβλίο του «Ἡ θέσις τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν Δεύτερον Παγκόσμιον Πόλεμον» (Ν. Ὑόρκη 1944, σελ. 232), ἐν σχέσει μὲ τὰ προαναφερόμενα:

«... Ὁ ἀναγνώστης νὰ μοῦ ἐπιτρέψει νὰ τὸν παραπέμψω εἰς τὸ ἐξαίρετον βιβλίον τοῦ κ. Κόνπτον ΜακΚένζη «Ἀέρα Ἐλευθερίας» διὰ νὰ μελετήσῃ μὲ ψυχραιμίαν τὴν πρὸς Αἴγυπτον κάθοδον τοῦ κ. Τσουδεροῦ ἐκ τῆς ἰδιαίτερας του πατρίδος, τῆς Κρήτης. Εἰς τὴν σελ. 230 καὶ σελ. 231—ἐκδ. Λονδίνου, 1943—δημοσιεύεται ἡ παρά τοῦ ἰδίου τοῦ κ. Τσουδεροῦ δοθεῖσα εἰς τὸν συγγραφέα περιγραφή τῆς ἡρωϊκώτατης αὐτῆς περιπετείας τῆς ζωῆς του, καὶ ἐκεῖ ὁ κ. Τσουδερός ἀφοῦ πινδαρικῶς θὰ ἐξυμνήσῃ τὴν ἀνὰ τὰ Λευκὰ Ὀρη τῆς Κρήτης καὶ ἀνὰ τὴν Μεσόγειον, μετὰ τοῦ Βασιλέως, περιπλάνησίν του, θὰ δώσῃ ἡμερομηνίαν ἀφίξεώς των εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν τὸ μεσονύκτιον τῆς 28ης πρὸς τὴν 29ην Μαΐου. Ἀλλὰ τὸν κ. Τσουδερόν, συνοδεύοντα τὸν Βασιλέα, ὑπεδέχθη ἐγὼ ὁ ἴδιος προερχόμενον ἐκ Κρήτης δι' ἀγγλικὸν ἀντιτορπιλικὸν εἰς τὴν ἀποβάθραν Ἀλεξανδρείας ἀργὰ τὴν νύκτα τῆς 23ης. Ἀλλωστε, τὴν πρωΐαν τῆς 24ης Μαΐου 1941, ἀπὸ τὴν αἶθουσαν τοῦ ἀναπαυτικοῦ ξενοδοχείου Οὐίνιστωρ τῆς Ἀλεξανδρείας, ὅπου κατέλυσε, ἐδόθη παρουσία μου εἰς τὸν Τύπον ἡ δοθεῖσα εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν ὡς συνταχθεῖσα ἐκ τῶν Λευκῶν Ὁρέων προξήρυξις του. Ἐκτός ἐάν ὁ «προφητικὸς οἶστρος» τοῦ κ. Τσουδεροῦ, πού τὸν ἔκαμε, ὅπως λέει, νὰ ἱκετεύσῃ τὸν Βασιλέα νὰ κοιμηθῇ στὸ δικό του σπίτι καὶ νὰ μὴν διανυκτερεύσῃ στὴν ἐπαυλὶ ὅπου ἔμενε γιὰ νὰ μᾶς πεῖ λυρικώτατα κατόπι ὅτι τὸν ἐγλύτωσε «ἀπὸ τὰ χέρια τῶν Γερμανῶν πού θὰ τὸν ἐπιαναν αἰχμάλωτο», ἔκαμε τὸν κ. Τσουδερό, νὰ ξεχάσῃ ὅτι ἀπὸ τὸ «φιλόξενο» σπίτι του ξεκίνησε πρὸς τὴν Ἁγία Ρούμελη ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή τῆς γερμανικῆς ἐπιθέσεως, ἀμέσως μετὰ τὴν πρώτη τουφεκιά τῶν ἀλεξιπτωτιστῶν πού ἐπεφταν στὴν ἰδιαίτερα του πατρίδα, τὴν Κρήτη, τὴν μοιραίαν ἐκείνη Τρίτη, 20ῆ Μαΐου 1941...»

Βαρειὰ ἡ κατηγορία πού ἐκτοξεύει ὁ ναύαρχος Σακελλαρίου, ἀλλὰ δὲν ἀπέχει ἀπὸ τὴν πραγματικότητα. Καὶ δὲν ἀπομένει παρά νὰ θυμηθοῦμε τὸ κοινὸ διάγγελμα Γεωργίου Β' καὶ Τσουδεροῦ, πού ὑποτίθεται ὅτι συντάχθηκε στὰ Λευκὰ Ὀρη:

«Πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν.

Καθ' ὃν χρόνον εἴμεθα ἀκόμη ἀπησχολημένοι ἐν Κρήτῃ μὲ τὴν ἀναδιοργάνωσιν ὧν τῶν ἐπὶ τοῦ ἐλευθέρου Ἑλληνικοῦ ἐδάφους διαθεσίμων ἐθνικῶν δυνάμεων πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ καταστήσωμεν αὐτὰς ἱκανὰς νὰ ἀγωνισθῶσι παρά τὸ πλευρόν των

γενναίων Βρετανών συμμάχων μας, ό έχθρός ήρχισεν έπιχειρήσεις είς εύρειαν κλίμακα κατά τής Νήσου.

Μετά τήν έντονον δι' άεροπλάνων δρᾶσιν αυτού, διαρκέσασαν πολλές ήμέρας, ή μάχη διά τήν Κρήτην είσηλθεν είς κρίσιμον φάσιν, όταν τήν πρωϊαν τής Τρίτης, 20ής Μαΐου, ό έχθρός εξαπέλυσεν απόβασιν στρατού έξ άέρος.

"Ενας έκ τών κυριωτέρων άντικειμενικών σκοπών τών Γερμανικών δυνάμεων τών άλεξιπρωτιστών υπήρξεν ή περιοχή, είς τήν όποιαν εύρίσκετο ή κατοικία μου καί ή κατοικία του Προέδρου τής Κυβερνήσεως. Πράγματι δέ ή πρώτη όμάς τών άλεξιπρωτιστών προσεγειώθη είς απόστασιν όλίγων μέτρων από τής οικίας μου, άμέσως δέ ήρχισε μάχη μεταξύ τών άλεξιπρωτιστών καί τών συμμαχικών δυνάμεων τής περιοχής ταύτης. "Επειδή ή κυρία δύναμις του έχθρου μάς έχώριζεν από τών στρατευμάτων μας, ήτο έπιτακτική ανάγκη νά αποχωρήσωμεν διά νά ματαιώσωμεν τά έναντίον ήμών έχθρικά σχέδια.

"Από τήν Παναγίαν καί βραδύτερον από τό Θέρισσον, όπου έσταθμεύσαμεν, διά νά παρακολουθήσωμεν τήν πορείαν τής μάχης, άπεδείχθη ότι ήτο άδύνατον νά επικοινωνήσωμεν ούτε μέ τά υπόλοιπα μέλη τής Κυβερνήσεως, ούτε μέ τό Συμμαχικόν Στρατηγείον. Μεταγενεστέρως έξηκριθώσαμεν, ότι αί έθνικαί καί συμμαχικαί στρατιωτικάί καί πολιτικάί άρχαί επεχείρησαν νά επικοινωνήσουν μέ ήμάς άνευ έπιτυχίας. Κατά συνέπειαν συνεχίσασμεν τήν πορεία μας πρός όρεινότερα διαμερίσματα.

Κατόπιν προσεκτικής έρεύνης, μετά τών υπευθύνων ήμών συμβούλων, τής δημιουργηθείσης καταστάσεως επείσθημεν, ότι ή έξακολούθησις τής παραμονής μας έν Κρήτη καθίστατο έμπόδιον είς τήν διεύθυνσιν τών στρατιωτικών έπιχειρήσεων. Διά τοϋτο άπεφασίσασμεν μετά βαθείας λύτης νά απομακρυνθώμεν από τήν ήρωϊκήν νήσον, όπου τά συμμαχικά στρατεύματα μαζί μέ όλους τούς Κρήτας, άδιακρίτως φύλλου καί ήλικίας, έξηκολούθουν νά άγωνίζωνται μέ άξιοθαύμαστον θάρρος πρός υπεράσπισιν τής τιμής καί τής έλευθερίας των κατά τών άνεπιτυχών προσβολών του έχθρου, ό όποιος χρησιμοποιεί μέ τήν γνωστήν του άγριότητα πᾶν μηχανικόν μέσον πού έχει είς τήν διάθεσίν του.

"Απομακρυνόμεθα προσωρινώς τής νήσου διά νά μεταβώμεν επί Βρετανικού έδάφους όπου έχομεν προσκληθῇ. Αϋτή είναι ή μόνη όδός, ή όποία θά καταστήση είς ήμάς δυνατόν νά εκπληρώσωμεν τό καθήκον μας. "Η πρόθεσις ήμών είναι νά άφιερώσωμεν καί εκεί όλόκληρον τήν δραστηριότητά μας είς τήν ύπηρεσίαν τής άγαπητής μας Πατρίδος, τήν όποιαν υπερήσπισαν τά τέκνα αϋτής από τών "Αλβανικών καί Βουλγαρικών συνόρων μέχρι τής Κρήτης μετά παραδειγματικής άνδρείας κατά τής άπειλής τής ύποδουλώσεως. Είμεθα πεπεισμένοι, ότι τά συμφέροντα όλοκλήρου του "Ελληνικού "Εθνους, επιβάλλουν, όπως ή νόμιμος ήμών Κυβέρνησις εξακολουθήση λειτουργούσα έν στενωτάτη συνεργασία μετά τής Κυβερνήσεως τής Α.

καί τό Σουέζ. Χάρις είς τήν ισχύν τήν όποιαν κατέχει άκόμη είς τόν ζωτικόν αϋτόν τομέα, ή "Αγγλία ζητεί νά συγκρατήση τό γόητρον τής Αυτοκρατορίας της καί έλπίζει μέ τήν βοήθειαν τών "Ηνωμένων Πολιτειών νά άσκήση επίδρασιν επί τής ευρωπαϊκής ήπείρου. "Η όριστική της όμως κατάρρευσις είς τήν "Ανατολικήν Μεσόγειον, θά είχεν άμέσως καταστρεπτικόν άντίκτυπον έφ' όλων τών θέσεών της είς τήν "Εγγύς "Ανατολήν μέχρι τών "Ινδιών καί θά έξητφάλιζεν άντιθέτως είς τήν Εϋ-

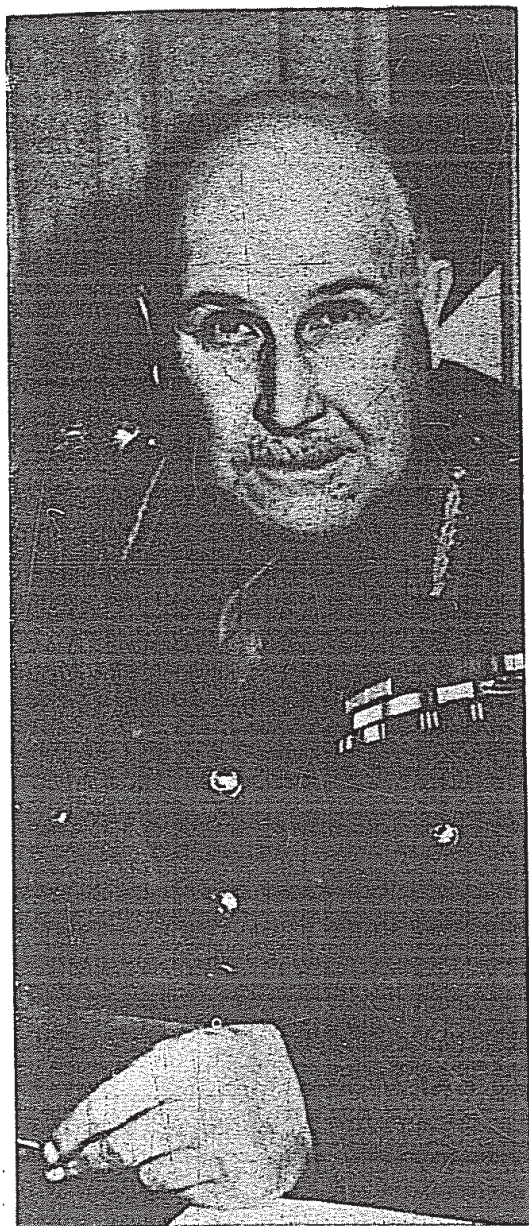
ρώπην τήν αϋτάρκειαν της χάρις είς τήν άμεσον εισαγωγήν έξ "Αφρικής καί "Ασίας τών αναγκαίων προϊόντων. Διά τόν λόγον αϋτόν, ή "Αγγλία συνεχέντρωσεν είς τήν "Ανατολικήν Μεσόγειον όλες τās δυνάμεις της καί καταβάλλει άπέλπιδας προσπάθειας διά νά μη έκδιωχθῇ εκείθεν. "Υπ' αϋτήν, άκριβώς τήν μορφήν, δέον νά έξετάζεται ή μάχη ή έξαπολυθείσα υπό του "Αξονος έναντίον τής "Αγγλίας είς τόν τομέα αϋτόν. "Η έπίθεσις του "Αξονος δέν κατέληξεν άκόμη. "Ο Βρεταν-

νικός όμως στόλος έδέχθη ήδη σκληρότατα πλήγματα.

"Η έφημερίς «Τριμπούνα» τονίζει έπίσης τήν σοβαρότητα τών άπωλειών του "Αγγλικού στόλου, παρατηρούσα, ότι ή "Αγγλία ή όποία κατέβαλεν είς τήν Μεσόγειον τήν μεγαλυτέραν της προσπάθειαν, δέν δύναται νά άντικαταστήση τά βυθισθέντα, τορπιλισθέντα, ή βλαβέντα πλοία της, ειμή μόνον υπό τόν όρον νά έξασθενήση τήν άμυναν τών άλλων τομέων της καί ιδίως τής πολιορκουμένης νήσου της.

«Αχρόπολις»

24 Μαΐου 1941

Ο Βρετανός αρχιστράτηγος της Μέσης Ανατολής Μαίτλαντ Ούιλσον είχε την ευθύνη και την εποπτεία της άμυνας που αντέταξαν στην Κρήτη οι έλληνοσυμμαχικές δυνάμεις έναντι των Γερμανών.

Βρετανικής Μεγαλειότητος και νά συμμερισθῇ μετά τοῦ γενναίου Βρετανικοῦ Λαοῦ καί τοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους ὑφίσταται οὗτος μετά τόσης εὐψυχίας, καί τās προσπαθείας τās ὁποίας καταβάλλει μέ τήν βοήθειαν τοῦ μεγάλου Ἀμερικανικοῦ Λαοῦ, πρὸς θρίαμβον τῆς ιδέας τῆς Ἐλευθερίας καί τῆς Δημοκρατίας.

Εἶμαι ὑπερήφανος διὰ τόν Ἑλληνικόν Λαόν καί ἰδιαίτερος τῆς Μεγαλονήσου, τοῦ ὁποίου αἱ πατροπαράδοτοι ἀρεταί τοῦ πατριωτισμοῦ, τῆς γενναιότητος καί τῆς ἐθνικῆς ἀξιοπρεπείας εὗρηκαν καί πάλιν τήν δύσκολον εὐκαιρίαν νά ἐκδηλωθοῦν μέ τόσῃν ἀποφασιστικότητι καί αὐτοθυσίαν, ἡ ὁποία ἐπισύρει τόν γενικόν θαυμασμόν.

Εἶμαι εὐγνώμων πρὸς πάντας τοὺς εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα συγκεντρωθέντας ἀξιωματικούς καί στρατιώτας, ὅλων τῶν εἰς τὴν διάθεσίν μου ἐθνικῶν δυνάμεων, διότι κατὰ τὴν κρίσιμον αὐτὴν στιγμήν, μαζί μέ ὅλους τοὺς θρυλικούς κατοίκους τῆς Νήσου, συνησπίσθησαν περίξ τῆς Ἐθνικῆς Σημαίας διὰ νά μέ συντρέξουν ὁμοφώνως εἰς τὴν ὁργάνωσιν τῶν μέσων τοῦ ὑπερτάτου ἀγῶνος διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Πατρίδος καί διὰ τὴν τελικὴν νίκην.

Ἡ Κρήτη κατέστη ἐκ νέου τό σύμβολον τῆς ψυχικῆς καί ἠθικῆς ἐνότητος ὁλοκλήρου τοῦ Ἑλληνισμοῦ διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ἀδελφῶν μας καί διὰ τὴν διατήρησιν τῆς Ἐθνικῆς τιμῆς.

Ἀπευθυνόμενος πρὸς πάντας τοὺς ἀκμαίους τούτους ὑπερασπιστάς τῆς Πατρίδος συνιστῶ ἀγάπην καί ἀλληλεγγύην, ἡ ὁποία μαζί μέ τὴν αὐτοθυσίαν καί τὴν ἀνδρείαν εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἀγῶνος.

Ἐχετε πίστιν εἰς τὴν τελικὴν νίκην, ἡ ὁποία εἶναι ἰδική μας. Ἡ τιμὴ ἡ ὁποία σᾶς περιμένει εἶναι μεγάλη, διότι σεῖς εἴσθε ἡ τελευταία, ἀλλὰ ἔνδοξος καί μέ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ ἀνίκητος ἑπαλξίς τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Τό ἔθνος ἔχει πρὸς σᾶς ἐστραμμένα τά βλέμματα μέ ἐμπιστοσύνην καί θαυμασμόν.

Λευκά Ὀρη Κρήτης, 23 Μαΐου 1941

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Β΄

Ε.Ι. ΤΣΟΥΔΕΡΟΣ»

Η ΜΑΧΗ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ ΣΦΟΔΡΗ

Ἡ Μάχη τῆς Κρήτης συνεχίζεται μέ ιδιαίτερη σφοδρότητα καί βαρεῖες ἀπώλειες καί γιά τίς δυό ἀντίπαλες παρατάξεις. Κύριο χαρακτηριστικό τῆς ἀτμόσφαιρας εἶναι οἱ συνεχεῖς γερμανικοὶ βομβαρδισμοὶ ἀπὸ τὸν ἀέρα καί ἡ συνεχὴς ἀποστολὴ γερμανικῶν ἐνισχύσεων.

Ὅλο τὸ βάρος τους οἱ Γερμανοὶ τὸ ἔχουν ρίξει στό Μάλεμε, στήν προσπάθειά τους νά ἐξουδετερώσουν κάθε ἐσπία ἀντιστάσεως στή περιοχή. Τό Μάλεμε τὸ θέλουν γιά ὀρμητήριο καί εἶναι τὸ μόνο ἀεροδρόμιο πού ἐλέγχουν.

Ὁ στρατηγὸς Φράϋμπεργκ τὸ ἀντιλαμβάνεται καί διατάζει ἀντεπίθεση, πού ἐκτελεῖται τῇ νύχτᾳ 21 πρὸς 22 Μαΐου. Μόλις ξημερώνει, τὰ τελευταῖα συμμαχικά τμήματα ἀποσύρονται, ἀφοῦ χάνουν διακόσιους ἀνδρες. Νέα προσπάθεια πού διατάζει ὁ Φράϋμπεργκ τὸ ἀπόγευμα τῆς 22ας Μαΐου ἀποτυγχάνει καί αὐτῇ, ἰδιαίτερα ἐξ αἰτίας τοῦ σφοδροῦ ἀεροπορικοῦ βομβαρδισμοῦ.

Οἱ ἀποτυχημένες ἀντεπιθέσεις ἔχουν ἀποτέλεσμα τῇ δημιουργίᾳ ρήγματος μεταξύ τῆς 4ης καί τῆς 5ης Ἀγγλικῆς Ταξιαρχίας, ἐνῶ παραχωροῦν ὀριστικά στοὺς Γερμανοὺς τὸ Μάλεμε.

Στίς 22 Μαΐου οἱ Γερμανοὶ ἐπιχειροῦν εἰσβολή στήν πόλη τοῦ Ἡρακλείου καί κατορθώνουν νά φτάσουν μέχρι τὴν κεντρικὴ πλατεία τῆς πόλεως. Ὅλες οἱ διαθέσιμες δυνάμεις τοῦ Φρουραρχείου, μαζί καί ἐθελοντές πολῖτες, διενεργοῦν ἀντεπίθεση καί ἀναγκάζουν τοὺς Γερμανοὺς νά ὑποχωρήσουν στήν Πύλη Χανίων, ἀπὸ ὅπου εἶχαν εἰσβάλει. Ὡς τὸ ἀπόγευμα, οἱ ἐλληνοσυμμαχικὲς δυνάμεις τοῦ Ἡρακλείου κατορθώνουν νά ἐκκαθαρίσουν τὴν πόλη ἀπὸ τὸν ἐχθρό, συλλαμβάνοντας καί ἀρκετοὺς αἰχμαλώτους.

Τὴν ἐπόμενη μέρα καί ἐνῶ οἱ γερμανικὲς δυνάμεις ἔχουν περικλείσει τὸ Ἡράκλειο, ἀρχίζουν ἐπικοινωνίες μεταξύ τοῦ Ἑλληνος φρουράρχου καί τοῦ διοικητῆ τῶν γερμανικῶν δυνάμεων. Στό ἐλληνικὸ μήνυμα, πού μεταβιβάζει αἰχμάλωτος Γερμανὸς ἀξιωματικὸς (ἀνθυπίατρος) μαζί μέ τὸν γερμανομαθὴ διευθυντὴ τῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας Ἡρακλείου Σπ. Μπουρλώτο, ζητεῖται ἡ παράδοση τῶν Γερμανῶν γιά νά ἀποφευχθεῖ ἡ ἐξόντωσή τους, ἀφοῦ ἡ ὅλη στρατιωτικὴ κατάσταση ἐκτυλίσσεται δυσμενῶς γιά τοὺς ἐπιτιθεμένους –ὅπως ὑποστήριξε ὁ Φρούραρχος. Ἐπὶ πλεόν, ζητεῖ ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς «νά μὴ χρησιμοποιήσῃ τὰ γυναικόπαιδα ὡς προκάλυμμα τῆς προελάσεώς του, ὅπως ἐγίνε μέχρι τότε, πρᾶγμα πού ἀποτελοῦσε κατάφωρο παραβίαση τῶν διεθνῶν κανόνων, γιατί στήν ἀντίθετη περίπτωσι οἱ

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 24. (Πρακτ. Γρανσόσεων). — Τὴν 4,30 τὸ ἀπόγευμα τῆς σήμερον ὁ γερμανικὸς λαὸς ἐπληροφορήθη διὰ πρώτην φοράν ὅτι γερμανικά στρατεύματα ἀπεβίβασθησαν ἀπὸ ἀέρος εἰς τὴν νῆσον Κρήτην. Ἡ ἀνάγνωσις τοῦ ἐπισήμου ἀνακοινωθέντος τὸ ὁποῖον ἀνήγγειλεν ὅτι τὸ δυτικὸν τμήμα τῆς νήσου Κρήτης εὐρίσκεται νῦν, πέμπτῃν ἡμέραν τῆς δράσεως, σταθερῶς εἰς χεῖρας τῶν γερμανικῶν δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι ἀπέκτησαν τὸν πλήρη ἐλεγχὸν ἀπὸ ἀέρος, ἐγένετο δεκτὴ μέ τὴν ἀνάκρουσιν τοῦ ἐμβλητικοῦ: «Πηγαίνομεν πρὸς τὴν Ἀγγλίαν». Χοροὶ στρατιωτῶν ἐτραγουῶντες κατόπιν τὸ ἐμβλητικὸν τῶν ἀλεξιπτωτιστῶν. Ἡ ἀναγγελία τῶν γερμανικῶν ἐπιτυχιῶν ἐν Κρήτῃ ἐγένετο ἐνθουσιωδῶς δεκτὴ ἀπὸ τὸν πληθυσμὸν τοῦ Βερολίνου. Εἰς ὅλους τοὺς δρόμους παρατηροῦνται ὁμάδες πολιτῶν συζητοῦσαι τὰς τελευταίας ἐπιτυχίας τῶν ἐνόπλων γερμανικῶν δυνάμεων εἰς τὴν μάχην ἐναντίον τῆς Ἀγγλίας. Ἡ εἰδησις περὶ ἀποβάσεως γερμανικῶν στρατευμάτων εἰς Κρήτην δὲν ἤλθεν ἐντελῶς ἀπροόπτως. Παρὰ τὴν ἀπόλυτον σιγὴν τὴν τηρηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ γερμανικοῦ ἀρχηγείου ἡ εἰδησις ἦτο γνωστὴ, ἀφοῦ ὅλοι αἱ ἐφημερίδες εἶχον δημοσιεύσει τὴν Παρασκευὴν καὶ τὸ Σάββα-

τον χάρτας τῆς Κρήτης καὶ περιγραφὰς τῆς νήσου.

Ἡ ταυτόχρονος ἐμφάνισις τῶν ἄρθρων καὶ τῶν γεωγραφικῶν χαρτῶν εἰς τὰς ἐφημερίδας ἐβελωρήθη γενικῶς ὡς ἐνδείξις ποιᾶς τινος δράσεως ἐναντίον τῆς Κρήτης, ἐπικειμένης ἢ διεξαγομένης ἤδη. Ἡ εἰδησις ὅτι τὸ δυτικὸν μέρος τῆς νήσου εὐρίσκεται ἤδη σταθερῶς εἰς γερμανικὰς χεῖρας καὶ ὅτι ὁ βρετανικὸς στόλος ἐξεδιώχθη ἀπὸ τὰ ὕδατα βορείως τῆς Κρήτης καὶ ὅτι αἱ ἐπιχειρήσεις προχωροῦν συμφώνως πρὸς τὸ σχέδιον, ἐπροξένησαν βαθύτατην ἐνταῦθα ἐντύπωσιν. Τονίζεται ὅτι τὰ εἰς Κρήτην ἀποβιβασθέντα γερμανικὰ στρατεύ-

ματα έπετέλεσαν κατόρθωμα ούδέποτε άλλοτε έπιτελεσθέν υπό των γερμανικών στρατευμάτων κατά τον παρόντα πόλεμον, αφού κατέλαβον μεγάλην νήσον ή οποία απέχει έκαστό τοιούλάχιστον χιλιόμετρα από την ήπειρωτικήν ξηράν και αφού ή κατάληψις μεγάλης νήσου διά στρατευμάτων προσγειωθέντων από άέρος έγινετο άνευ προηγουμένου εις την στρατιωτικήν ιστορίαν. Τονίζεται επίσης ότι ή δρᾶσις κατά της Κρήτης έπ' ούδενί λόγω είχε δυνατόν νά παραβληθῇ με την κατώληψιν μικρών σχετικῶς νήσων του Αιγαίου πελάγους. Η κατά της Κρήτης δρᾶσις θεωρεῖται γενικῶς ένταύθα ως δοκιμή αποδεικνύουσα ότι εις τόν σύγχρονον πόλεμον ή κυριαρχία του άέρος είχε σημαντικώτερα της κυριαρχίας της θαλάσσης, υπάρχουν δέ πολλοί ένταύθα πιστεύοντες, ότι ή κατά της Κρήτης δρᾶσις είχε άπλῶς τό προοίμιον πολλῶ σημαντικωτέρων ενεργειῶν του αὐτοῦ είδους.

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 24. (Τρανσό-σεαν). —Τό άρχηγείον των γερμανικών ένόπλων δυνάμεων άνεκοίνωσε μ.μ. τά ακόλουθα:

«Γερμανοί άλεξιπρωτιστάι και στρατεύματα μεταφερθέντα διά του άέρος εύρίσκονται από της 20ης Μαΐου επί της νήσου Κρήτης μαχόμενα έναντίον τμημάτων του βρεταννικοῦ στρατοῦ.

Εις τοληράν από άέρος έπίθεσιν, υποστηριζομένην από καταδιωκτικά, καταστρεπτικά μαχητικά, βομβαρδιστικά και άεροπλάνα καθέτου έφορμήσεως, έκυρίευσαν από πρακτικής άπόψεως σημαντικά σημεία επί της νήσου. Ένισχυθέντα περαιτέρω υπό μονάδων του στρατοῦ, τά γερμανικά στρατεύματα ένήργησαν έπίθεσεις. Τό δυτικόν μέρος της Κρήτης εύρίσκεται ήδη σταθερῶς εις τάς γερμανικάς χείρας. Η γερμανική άεροπορία έματαίωσε τάς άποπειράς του βρεταννικοῦ στόλου όπως έπέμβη έν Κρήτη, τόν ήνάγκασε νά απομακρυνθῇ έκ των πρὸς βορράν της νήσου θαλασσίων οδῶν, έβύθισε και έπροξένησε ζημίας εις μέγαν αριθμόν έχθρικών

πλοίων και έκέρδισε τήν εις τόν άέρα ύπεροχήν εις όλόκληρον τόν τομέα, όπου διεξάγεται ή μάχη. Τό σύνολον των έπιχειρήσεων διεξάγεται συμφώνως πρὸς τό προκαθορισμένον σχέδιον.

»Η δήλωσις του Τσῶρτσιλ, δ-

έλληνικές δυνάμεις θά έφήρμοζαν άντίποινα επί των αϊχμαλώτων...»

Τά έν συνεχεία γεγονότα τά πληροφορούμεθα από τό βιβλίον του στρατηγού Άλεξ. Έδιπίδη «Ιστορία του Έλληνοϊταλικοῦ και Έλληνογερμανικοῦ Πολέμου 1940-41» (σελ. 723):

«... Άμέσως μετά τήν κατάπαυσι του πυρός ένεφανίσθη έπιστρέφοντας από τό γερμανικό στρατόπεδο ό άνθυπίατρος μέ τόν οδηγό του, πού έφερνε μαζί του έπιστολή του άρχηγού των γερμανικών δυνάμεων, ό όποίος δεχόταν ν' άφήση έλεύθερα τά γυναικόπαιδα, άρκεῖ νά του ύπεδείκνυσαν μιά ούδέτερη ζώνη, από τήν όποία νά περάσουν γιά νά φθάσουν στίς έλληνικές γραμμές. Όσο γιά τούς πολίτες, πού είχε συλλάβει, αὐτούς, καθώς και τούς στρατιῶτες, θά τούς κρατοῦσε ως αϊχμαλώτους πολέμου, γιατί ήσαν όπλισμένοι. Ηρνεῖτο τήν κατηγορία ότι παρεβίαζε τούς διεθνείς κανόνες πολέμου, ισχυριζόμενος ότι οί Έλληνες τούς είχαν παραβιάσει, γιατί ένῶ τήν προηγούμενη ήμέρα τά τμήματά του είχαν φθάσει στό κέντρο της πόλεως και πολλοί κάτοικοι είχαν ύψώσει λευκές σημαίες, έπετέθησαν δολίως έναντίον των Γερμανῶν, μέ άποτέλεσμα τόν φόνον πολλῶν άλεξιπρωτιστών. Σχετικῶς πρὸς τήν πολεμική κατάστασι, αὐτή δέν ήτο όπως τήν παρουσίαζε ή έλληνική διοίκισις, άλλ' ότι, άντιθέτως, ό άγών είχε κριθῇ πλέον υπέρ των γερμανικών όπλων. Τέλος, άξιούσε τηλεγραφικῶς νά του παραδοθῇ έντός δύο ὥρων ή πόλις, αἱ δέ έλληνοαγγλικαί δυνάμεις νά παρελάσουν άοπλες ένώπιόν του από τήν όδόν Χανίων - Πόρτας - Γιόφυρο. Στήν άντίθετη περίπτωση θά έπεκαλεῖτο τήν επέμβασι των στούκας και θά κατέστρεφε και τήν πόλιν και τούς κατοίκους».

Τό άπόγευμα της ίδιας μέρας (23 Μαΐου) οί νεοζηλανδικές δυνάμεις στήν περιοχή Μαλέμε, Χανίων και Σούδας, ύφίστανται πρωτοφανή βομβαρδισμό, τόν σφοδρότερο από τήν έναρξη της γερμανικής έπίθεσεως. Τότε γίνεται γιά πρώτη φορά έμφάνισις συμμαχικών άεροπλάνων, όταν δώδεκα βομβαρδιστικά «Μπλεν-χάϊμ» βομβαρδίζουν τίς γερμανικές θέσεις και καταστρέφουν στό Μάλεμε δέκα προσγειωμένα γερμανικά άεροπλάνα. Τό βράδυ, δώδεκα άγγλικά καταδιωκτικά «Χαρικήϊν» φεύγουν από τήν Αἴγυπτο, μέ σκοπό νά προσγειωθουν στό Ηράκλειο. Μόνο ένα όμως κατορθώνει νά φθάσει στό Ηράκλειο, ένῶ τά υπόλοιπα καταρρίφθηκαν ή γύρισαν άπρακτα στήν βάση τους.

Ο Φράϊμπεργκ έν τῷ μεταξύ, διαπιστώνοντας τήν άδυναμία των έλληνοσυμμαχικών στρατευμάτων νά κρατήσουν τήν Κρήτη, έχει ζητήσει ένισχύσεις από τόν Ουέϊβελ, χωρίς τίς όποιες δηλώνει ότι δέν μπορεί νά συνεχίσει τόν άγώνα. Η άπάντησις είναι ότι δέν μπορούν νά σταλοῦν ένισχύσεις από τή θάλασσα, αλλά ώστόσο θά σταλοῦν τμήματα κομάντος στά νότια παράλια της νήσου, καθώς και άεροπλάνα. Ούτε κομάντος ούτε άεροπλάνα έφτασαν τελικά.

Ο Οϋϊνστον Τσῶρτσιλ δέν έχει πιστέψει ακόμα ότι ή Κρήτη

χάνεται. Τηλεγραφεῖ στὸν Ουέιβελ (23 Μαΐου):

«Ἡ Μάχη τῆς Κρήτης πρέπει νά κερδηθῇ. Καί ἂν ἀκόμη ὁ ἐχθρὸς ἐξασφαλίσῃ καλὰ προγεφυρώματα, ἡ μάχη πρέπει νά συνεχισθῇ ἐπ' ἀόριστον εἰς τὴν νῆσον διὰ νά κρατήσωμεν οὕτω καθηλωμένην εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ τὴν κυρίαν γερμανικὴν δύναμιν κρούσεως. Τοῦτο θά σᾶς δώσῃ τουλάχιστον τὸν ἀναγκαῖον χρόνον διὰ νά κινητοποιήσετε τὰς «Τίγρεις» καί νά κυριαρχήσετε τῆς καταστάσεως εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑρμῶν. Ἐν ὅσῳ ἐξακολουθεῖ ἡ ἀντίστασις μας εἰς Κρήτην, προστατεύομεν συγχρόνως καί τὴν Κύπρον. Ἐλπίζω ὅτι θά δυνηθῇτε νά ἐνισχύετε τὴν Κρήτην καθ' ἐκάστην νύκτα, μέχρι τοῦ ἀνωτάτου δυνατοῦ ὁρίου. Δέν εἶναι δυνατόν νά σταλοῦν περισσότερα ἄρματα μάχης καί νά ἐπανακτήσωμεν οὕτω οἰαδήποτε καταληφθέντα ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ ἀεροδρόμια; Αἱ πιέσεις καί αἱ ἀπώλειαι εἰς στρατεύματα ἀνωτέρας κλάσεως, τὰς ὁποίας ὑφίσταται ὁ ἐχθρὸς θά εἶναι ἀναμφιβόλως πολὺ σοβαραί. Δέν εἶναι δυνατόν νά κρατήσῃ ἐπ' ἄπειρον. Διαβιβάσατε τὰ ἀκόλουθα εἰς τὸν στρατηγὸν Φράϋμπεργκ ἐκ μέρους μου: «Ὁλόκληρος ὁ κόσμος σᾶς παρακολουθεῖ εἰς τὴν λαμπρὰν μάχην τὴν ὁποίαν διεξάγετε, ἐπὶ τῆς ὁποίας βασίζονται σπουδαῖα γεγονότα».

Τὴν ἐπόμενη ἡμέρα (24 Μαΐου), πέμπτη ἀπὸ τὴν ἐπίθεση, νέοι

τι γερμανικά στρατεύματα προσεγγεῖν εἰς Κρήτην φέροντα νεοζηλανδικὰ στολὰς, εἶνα ἀναληθής. Ἄν αἱ δηλώσεις αὗται γίνοντο αἰτία ἢ ἀφορμὴ νά ἐκχῇ ἐπιδειχθῇ ἢ νά ἐπιδειχθῇ ἐν τῷ μέλλοντι ἔναντι τῶν Γερμανῶν ἀλεξιπτωτιστῶν συμπεριφορὰ μὴ σύμφωνος πρὸς τὰ διεθνή νόμιμα, τὸ Ἀρχηγεῖον τῶν γερμανικῶν ἐνόπλων δυνάμεων θά διατάξῃ ἀνάλογα ἀντίποινα ἐπὶ δεκαπλάσιου ἀριθμοῦ Βρετανῶν αἰχμαλώτων».

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 24. (Α. Π.). — Τὸ Ἡμεπέσιμον Γερμανικὸν Πρακτορεῖον μεταδίδει τὴν κάτωθι ἔκθεσιν αὐτόπτου παρακολουθήσαντος τὴν προσγείωσιν ἀλεξιπτωτιστικῶν στρατευμάτων ἐν Κρήτῃ.

«Ὁ στολίσκος τῶν ἀεροπλάνων καταστροφῆς μαζί με τὰ ὁποῖα ἵπταται — λέγει ἡ ἔκθεσις τοῦ αὐτόπτου — ἔχει τὴν ἀποστολὴν νά προστατεύσῃ πλεῖστα μεταγωγικά ἀεροπλάνα καί νά καλύψῃ τὴν προσγείωσιν τῶν ἀλεξιπτωτιστῶν ἔναντιον ἀ-

Γερμανοὶ ἀλεξιπτωτιστὲς αἰφνιδιάζουν Ἀγγλους στρατιῶτες, πού σπεύδουν νά παραδοθοῦν με τὰ χέρια ψηλά.

εροπορικῶν ἐπιθέσεων τοῦ ἐχθροῦ. Καθ' ἣν στιγμὴν ἀπογειούμεθα διὰ τὴν Κρήτην, ὁ οὐρανὸς εἶνε κυανόχρους καὶ αἴθριος, καλυπτόμενος μόνον ἀπὸ μικρὰ ἐλαφρότατα νέφη. Μετὰ πτήσιν ὀλίγων λεπτῶν τῆς ὥρας διακρίνομεν μέσα εἰς τὴν ὁμίχλην τὰ πανύψηλα ὄρη τῆς Κρήτης, ἐγειρόμενα ὡς εἶδος ἀπειλητικοῦ φρουρίου. Ἐκατοντάδες ἀεροπλάνων τύπου «Γιοῦγκερς 52», ἀληθῆς ἵπτα-μένη στρατιά, κατευθύνεται πρὸς τὴν νῆσον διὰ νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῶν Ἀγγλῶν εἰς τὸ τελευταῖον τῶν ἐρεῖσμα, ὅπου κατέφυγον μετὰ τὸν πόλεμον εἰς τὰ Βαλκάνια.

Ἐπιτηροῦμεν καὶ προσέχομεν πάντοτε, ἀναμένοντες ὅτι τὰ καταδιωκτικὰ τοῦ ἐχθροῦ θὰ θελήσουν νὰ παρεμβάλουν ἐμπόδιον εἰς τὴν ἀφίξιν τῶν ἀλεξιπτωτιστῶν μας. Ἀλλ' οὐδὲν Χάρρικαιν ἢ Σπιτφάϊρ ἢ Γκλῶστερ φαίνεται οὐδαμοῦ. Τὴν ἔλλειψιν αὐτὴν τοῦ ἀντιπάλου, ἀναπληροῦν τὰ ἀντιαεροπορικά του πυροβόλα. Σχηματίζουν ταῦτα φραγμὸν πυρὸς ἐμπροσθεν τῶν γερμανικῶν ἀεροπλάνων, ἀλλ' ἐν μέσῳ τῆς ἀγρίας βοῆς τῶν ἐχθρικών πυροβόλων, τὰ τορπιλλοπλάνα μας κατέρχονται καθέτως καὶ ἐφορμοῦν ὡς ἱέρακες, ἐπιβάλλοντα σιγὴν εἰς τὰ ἀντιαεροπορικά πυροβολεῖα μὲ πτήσεις καθ' ἃς ἐγγίζουν σχεδὸν τὸ ἔδαφος. Ἐν ἑκ τῶν ἀεροπλάνων τῆς ομάδος ἐβλήθη κατὰ τὴν δρᾶσιν αὐτὴν, τόσον σοβαρῶς, ὥστε ἐδέησε νὰ προσγειωθῇ ἀναγκαστικῶς εἰς τὸ ἀεροδρόμιον πλησίον τοῦ ὁποῦ εὐρίσκονται σχηματισμοὶ ἀλεξιπτωτιστῶν, οἱ ὅποιοι εἶχον ἤδη προσγειωθῇ.

Ἀντάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ἀμέσως μετὰ τὴν προσγείωσιν τῶν οἱ ἀλεξιπτωτισταὶ συγκροτοῦνται εἰς ομάδας καὶ ἀρχίζουν τὴν δρᾶσιν τῶν ἐναντίων τῶν ἐχθρικών βάσεων, κατὰ τὸ πρόγραμμά, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀκριβῶς καθορισθῇ ἐκ τῶν

ἰσχυροί, γερμανικοὶ βομβαρδισμοὶ στὰ Χανιά, τὸ Ἡράκλειο καὶ ἄλλες πόλεις τῆς Κρήτης, δυσχεραίνουν περισσότερο τὴν θέσιν τῶν ἐλληνοσυμμαχικῶν δυνάμεων, πού ἐξακολουθοῦν νὰ ἀμύνονται. Ὁ στρατηγὸς Φράϊμπουργκ ἀναφέρει στὸν Οὐέιβελ ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ ἔχουν ἤδη 1.000 νεκρούς καὶ τὸ 22ο Νεοζηλανδικὸ Τάγμα ἔχει ἀποδεκατισθῇ καὶ ἀναγκάζεται πλέον νὰ ἐγκαταλείψει τίς θέσεις του στὸ Μάλεμε.

Γιὰ τὴν ἑκτασιν τῶν βομβαρδισμῶν καὶ τῶν μεγάλων καταστροφῶν πού ἔχουν προκληθῇ στὰ Χανιά, τὴν ἄλλη μέρα (25 Μαΐου) ὁ παραμένων στὰ Χανιά (ἐνῷ ἤδη ἔχει ἀποχωρήσει ὁ πρωθυπουργὸς τοῦ ἀπὸ τὴν Κρήτη) ὑπουργὸς Ἑργασίας Ἀριστείδης Δημητράτος προβαίνει στίς ἀκόλουθες δηλώσεις:

«Ἡ γερμανικὴ ἀεροπορία, στή μέχρι τοῦδε δράση τῆς προσέθεσε νέα σειρά ἐγκλημάτων μὲ τὴν καταστροφή τῆς προσωρινῆς πρωτευούσης τῆς Ἑλλάδος, τῶν Χανίων, πού ἦταν πόλις τελειῶς ἀνοχύρωτος. Κάτω ἀπὸ τὰ ἐρείπια τῆς πόλεως αὐτῆς ἔχουν ταφῇ ἄμαχοι πληθυσμοί, γέροι, γυναῖκες καὶ παιδιὰ.

Ἐκατοντάδες βομβαρδιστικῶν ἀεροπλάνων καθέτου ἐφορμῆσεως ρίχνοντας δέσμες βομβῶν αὐλάκωναν τὴν πόλιν σὲ παράλληλες εὐθεῖες καὶ κατόπιν ἀντιστρόφως σὲ κάθετες, ὥστε, ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς πόλεως νὰ σχηματίζονται τετραγωνίδια ἀγκυλωτῶν σταυρῶν, ἐνῷ τεράστιες γλώσσες πυρκαϊῶν πού εἶχαν προκληθῇ ἀπὸ ἐμπρηστικὰς βόμβες ξεπηδοῦσαν ἀπὸ τὸ κέντρο τῆς πόλεως καὶ τὰ δύο τῆς ἄκρας καὶ κατέκαιαν τοὺς εὐρίσκομένους στὰ νοσοκομεῖα ἀρρώστους. Τὸ ἀπαίσιο αὐτὸ ἔργο τῆς καταστροφῆς συνεπλήρωσε ἀκολούθως ὁ μυδραλλιοβολισμὸς ἀπὸ πολὺ χαμηλὸ ὕψος, κατὰ σύστημα γαζώματος ραπτομηχανῆς, πού ἀποτελεῖε ὅσους ἀπὸ τοὺς γέρους, τίς γυναῖκες καὶ τὰ παιδιὰ ζητοῦσαν τὴν σωτηρίαν διὰ τῆς φυγῆς, μέσω τῶν ἐρειπίων τῆς καιομένης πόλεως. Τὸ θέαμα ἦτο ἀφαντάστως τραγικὸ καὶ προσέδιδε σ' αὐτὸ ἀκόμη πιὸ ἀπαισιώτερη μορφή ἢ μάχη πού ἐφαίνετο 20 χιλιόμετρα μακριά, στή βάση τοῦ ἀεροδρομίου τοῦ Μάλεμε.

Αὐτὸ τὸ φρικτὸ καὶ ἀπαίσιο θέαμα μέσα στὸ ὁποῖο ἐζήσαμε στὰ Χανιά, πιστεύω νὰ ζήσουν καὶ ὁ Χίτλερ μὲ τοὺς ἐπιτελεῖς του, γιὰ νὰ ἴδουν μὲ τὰ ἴδια τοὺς τὰ μάτια νὰ χαράσσωνται ἐπὶ τῶν γερμανικῶν πόλεων ὁμοίως φύσεως ἀγκυλωτοὶ σταυροί».

Η ΜΑΧΗ ΤΕΛΕΙΩΝΕΙ

Παρά την ήρωϊκή άμυνα πού προβάλλουν οι Νεοζηλανδοί στην περιοχή Γαλατά, οι Γερμανοί ένεργοϋν στίς 25 Μαΐου σφοδρή επίθεση, άφοϋ προηγήθηκε σκληρός βομβαρδισμός τό μεσημέρι. Έτσι, διασποϋν τίς γραμμές τών νεοζηλανδικών δυνάμεων καί καταλαμβάνουν τόν Γαλατά. Τήν ίδια νύχτα όμως συμμαχική άντεπίθεση πραγματοποιεΐται από δύο νεοζηλανδικούς λόχους, πού είχαν καί τήν υποστήριξη δύο άρμάτων μάχης. Η νυχτερινή άντεπίθεση υποχρεώνει τούς Γερμανούς σέ υποχώρηση, αλλά καί οι Νεοζηλανδοί δέν μποροϋν νά κρατήσουν τόν Γαλατά καί αναγκάζονται νά φύγουν καί αϋτοί.

Ο στρατηγός Φράϋμπεργκ από τίς 23 Μαΐου είχε ήδη αποφασίσει ότι ή Κρήτη δέν μποροϋσε νά κρατηθεΐ. Ένώ ό Στούντεντ έπαιρνε συνεχώς ένισχύσεις, ό ίδιος ελάχιστες είχε πάρει από τήν Αίγυπτο. Στίς 26 Μαΐου, ύστερα από σύσκεψη μέ τό έπιτελείο του, τηλεγραφεί στόν Ουέϊβελ ότι οι δυνάμεις του έφτασαν στό έσχατο όριο άντοχής:

«Μετά λύπης μου αναφέρω, ότι κατά τήν γνώμην μου, τά υπό τήν διοίκησίν μου είς τόν λιμένα τής Σούδας στρατεύματά μας έχουν φτάσει είς τό άνώτατον όριο άντοχής. Άσχέτως τής τελικής αποφάσεως υπό τών άρχιστρατήγων, ή θέσις μας ένταϋθα είναι άπελπιστική. Μία μικρά, κακώς έφωδιασμένη καί καθηλωμένη δύναμις, όπως είναι ή ιδική μας, δέν δύναται νά άντεπεξέλθη έπιτυχώς είς τόν συγκεντρωμένον βομβαρδισμόν τόν όποϊον άντιμετωπίζομεν από έπτά όλοκληρών ήμερών. Νομίζω καθήκον μου νά σās είπω, ότι από διοικητικής άπόψεως αί δυσκολίαι τής άπαγκιστρώσεως τής δυνάμεως αϋτής είναι άνυπερβλητοι. Υπό τήν προϋπόθεσιν ότι θά ληφθῇ άμέσως σχετική άπόφασις ένα ποσοστόν τής δυνάμεως αϋτής θά ήδύνατο νά έπιβιβασθῇ πλοίων. Έφ' όσον ό τομεύς αϋτός, εκκαθαρίζεται, ή κατάληψις τοϋ Ρεθύμνου καί τοϋ Έρακλείου διά τών αϋτών μεθόδων θά είναι άπλως ζήτημα χρόνου. Τά στρατεύματα τά όποια διαθέτομεν, έξαιρουμένου τοϋ συντάγματος Ουάλλων καί τών κομμάντος, δέν δύνανται πλέον ν' άποδυθοϋν είς έπιθετικήν δρᾶσιν. Έάν αποφασίσετε έν όψει τής όλης καταστάσεως είς Μέσην Άνατολήν, ότι ή παρέλευσις όλίγων ώρων θά βοηθήσῃ τήν κατάστασιν, ήμεΐς θά συνεχίσωμεν. Θά πρέπει νά ίδω κατά ποϊον τρόπον δύναται νά έπιτευχθῇ τοϋτο καλύτερον. Ο κόλπος τής Σούδας θά εύρίσκεται πιθανώς υπό τό πϋρ τοϋ έχθροϋ έντός 24 ώρων. Αί τελευταΐαι άπώλειαι ήσαν βαρείαι καί άπωλέσαμεν τό πλείστον τών μονίμων πυροβόλων μας».

προτέρων. Κατά τό σχέδιον, οι άλεξιπτωτισται δέον νά καταλάβουν έν αεροδρόμιον. Μέγας αριθμός άλεξιπτωτιστών εύρίσκεται είς τά πέριξ. Η δυτική άκρη φαίνεται, ότι εύρίσκεται ήδη είς χείρας τών Γερμανών. Όλονέν νέοι άλεξιπτωτισται προστίθενται είς τούς πρώτους. Από τής άλλης πλευράς, ό έχθρός παραμένει άκόμη είς τά χαρακώματα.

Έπ' τής όδοϋ προχωροϋν κατά διαδοχικά κύματα σημαντικοί σχηματισμοί άλεξιπτωτιστών. Τά παλαιά Γιούγκερς, τά όποια τόσο συχνά έδωκαν ά-

ποδείξεις τής Ικανότητός των, μεταφέρουν τόν ένα μετά τόν άλλον λόχον άλεξιπτωτιστών. Νέον εκάστοτε έντυπωσιακόν θέαμα παρουσιάζεται, όταν αί θύραι άνοίγονται καί εκ διαλειμμάτων από δευτερολέπτου είς δευτερολέπτου, ό είς μετὰ τόν άλλον άλεξιπτωτιστής κατέρχεται είς τό κενόν καί όταν κατόπιν όλοι άνοίγουν τά άλεξιπτώτα καί πλανώνται κατερχόμενοι πρός τήν γήν. Είς ώρισμένας στιγμάς εκποντάδες άλεξιπτωτιστών αΐωροϋνται ως ένας κόσμος μικρών λευκών στιγμάτων.

Καθ' όν χρόνον οι άλεξιπτωτισται κυριεύουν κάτω τήν μίαν μετά τήν άλλην θέσιν τοϋ έχθροϋ, ήμεΐς, οι όποιοι Ιπτάμεθα είς ύψος 2.000 μέτρων, πα-

ραμένομεν έπιτηροϋντες διά νά μη μάς άντιληφθοϋν. Τό πανόραμα τό όποϊον έχομεν κάτωθεν μας είναι μεγαλειώδες. Οπισθέν μας μόλις διαφαίνεται, μέσα είς τήν όμίχλην, ή άλυσος τών όρέων τής Κεντρικής Κρήτης, όρη 2.000 μέτρων ύψους, τών όποϊων αί κορυφαί είναι άκόμη έν μέρει σκεπασμένα από χιόνια. Έμπροσθέν μας εκτείνεται ή θάλασσα, τής όποίας τό γαλανόν χρώμα άνταυγάζει όλας τās άποχρώσεις τοϋ Ουρανίου Τόξου. Διακρίνομεν είς πολλά μέρη τά λίαν ευδιάκριτα Ιχνη τών τραγωδιών, τών όποϊων έπεσαν θύματα κατά τās τελευταίας ήμέρας πολλά άτμόπλοια. Πρός τά δεξιᾶ δύναμεθα νά βλέπωμεν τώρα τόν όρμον τής Σούδας, όπου υπάρ-

“Ένας πολίτης πού φοράει ψαθάκι (μόλις διακρίνεται στην εικόνα) χρησιμεύει ως οδηγός σε απόσπασμα Γερμανών άλεξιπτωτιστών, καθώς εισέρχονται στα Χανιά.

Δεξιά: ή Μάχη τής Κρήτης μόλις έχει τελειώσει. Ή πολεμική γερμανική σημαία μέ τόν άγκυλωτό σταυρό κυματίζει στόν σταθμό έλέγχου τού άεροδρομίου τού Μάλεμε, ενώ διακρίνονται οί Γερμανοί άξιωματικοί πού άπολαμβάνουν τόν κρητικό ήλιο.

Καί πράγματικά, οι απώλειες ήταν φοβερές, τά δέ μέσα ανύπαρκτα. Τό μέτωπο δυτικά από τά Χανιά είχε διασπασθεί και οι έλληνοσύμμαχικές δυνάμεις υποχωρούσαν ατάκτως. Από 1200 άνδρες, μόνο 350 είχαν απομείνει. Τό Ρέθυμνο είχε αποκοπεί έντελώς και γιά τούς εκεί "Αγγλους έτίθετο τό έρώτημα αν θά αΐχμαλωτισθοῦν ή θά έρθουν τά πλοία γιά νά τούς πάρουν από τήν Κρήτη. Υπό ιδιαιτέρως δύσκολες συνθήκες, ή Νεοζηλανδική Μεραρχία συνέχιζε τήν υποχώρησή της. Οι ελληνικές δυνάμεις υπό τόν στρατηγό Σκουλά έστεροῦντο τροφίμων και ὕλικου και έβάλλοντο από τά γερμανικά βομβαρδιστικά.

Αγνοώντας τήν κατάσταση και εξακολουθώντας νά τρέφει αὐταπάτες, ό Τσώρτσιλ τηλεγραφεί στόν Φράϋμπεργκ τό πρωί τής επομένης:

«Ή ένδοξος άμυνά σας προσελκύει τόν διεθνή θαυμασμόν. Γνωρίζομεν ότι ό έχθρός επέσθη σκληρώς. Κάθε δυνατή βοήθεια αποστέλλεται».

Ταυτόχρονα ό Τσώρτσιλ τηλεγραφοῦσε στόν Ουέϊβελ:

«Ή νίκη εις τήν Κρήτην είναι ζωτικής σημασίας κατά τήν κρίσιμον αὐτήν στιγμήν τοῦ πολέμου. Έξακολουθήσατε νά ρίπτετε όσας δυνάμεις δύνασθε εις τήν μάχην».

Λίγο άργότερα όμως, ό Άγγλος πρωθυπουργός μάθαινε ότι κάθε έλπίδα είχε χαθεί. Ο Ουέϊβελ τοῦ ανέφερε:

«Φοβοῦμαι όπϊ ή κατάστασις εις Κρήτην είναι λίαν σοβαρά. Τό μέτωπον Χανίων έχει καταρρεύσει και ό κόλπος τής Σούδας είναι δυνατόν νά προστατευθῇ μόνον επί άλλας είκοσι τέσσαρας ώρας, τό πολύ. Δέν υπάρχει δυνατότης νά ρίψωμεν ένισχύσεις εις τόν άγωνα....

3. Τηλεγράφημα μόλις ληφθέν από τόν Φράϋμπεργκ άναφέρει όπϊ ή μόνη πιθανότης διασώσεως τής εις περιοχήν Σούδας δυνάμεως είναι νά αποσυρθῇ αὐτή εις τάς άκτάς νοτίως τής νήσου, όπου και νά κρύπτεται κατά τήν διάρκεια τής ήμέρας και νά κινῆται κατά τήν διάρκεια τής νυκτός. Άνεφέρθη όπϊ ή δύναμις εις τό Ρέθυμνον απέκόπη και στερείται έφοδίων. Ή εις Ήράκλειον δύναμις φαίνεται όπϊ είναι περικυκλωμένη.

4. Φοβοῦμαι όπϊ πρέπει νά άναγνωρίσωμεν όπϊ ή Κρήτη δέν δύναται πλέον νά κρατηθῇ και όπϊ τά στρατεύματά μας πρέπει νά αποσυρθοῦν τό ταχύτερον δυνατόν. Κατέστη άδύνατον νά άνθίστανται τό θάρος τών έχθρικών από άέρος έπιθέσεων, αϊ όποϊαι αύξάνονται άνευ προηγουμένου και αϊ όποϊαι υπό τάς παρούσας συνθήκας δέν είναι πρακτικώς δυνατόν νά άντιμετωπισθοῦν».

Ή άνάγνωση τοῦ άνωτέρω τηλεγραφήματος τοῦ Ουέϊβελ στά μέλη τοῦ Πολεμικοῦ Συμβουλίου, πού συνήλθε στό Λονδίνο στίς 10.30 π.χ. τής 27ης Μαΐου, άφαιρεί κάθε πιθανότητα νά κρατηθεῖ ή Κρήτη. Τότε ό Τσώρτσιλ παίρνει τή μεγάλη άπόφαση, όπως

χουν άκόμη μερικά έχθρικά ατμόπλοια, άλλ' ό μαῦρος καπνός, ό όποϊός άνέρχεται ως στρόβιλος από τόν μεγαλύτερον κολοσσόν, ό όποϊός εἶνε ή γκυροβολημένος εις τόν λιμένα και έν άλλο νέφος κυανοῦ καπνοῦ, από έν ατμόπλοιο 6.000 περίπου τόννων, άποδεικνύουν, άναμφισβητήτως, ότι τά ήμετερα Στούκας έπετέλεσαν ήδη τό έργον των και μάάλιστα καλῶς. >Διαγράφομεν κύκλους υπέρανω τών Χανίων και τοῦ Μαλέμε. Έν τῷ μεταξύ, τά μεταγωγικά μας άεροπλάνα, καταφθάνουν σχεδόν άδιακόπως, όπως και καθ' ήν στιγμήν άκόμη άπομακρυνόμεθα διά νά έπιστρέψωμεν, τά βλέπομεν πάντοτε νά έρχονται τό ένα μετά τό άλλο».

«Ή Ακρόπολις»

25 Μαΐου 1941

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 29. (Τρανσό-σεαν).— Άνεκοινώθη έπισήμως τήν έσπέραν τής σήμερον Πέμπτης, ότι τήν πρωΐαν περιήλθον εις χείρας τών Γερμανών τό Ήράκλειον μετά τοῦ λιμένος και τοῦ άεροδρομίου του. Συνελήφθησαν πολλάί έκατοντάδες Βρεταννών αΐχμαλώτων. Τό Ήράκλειον έχον σαράντα χιλιάδας κατοίκους, εἶνε ή μεγαλυτέρα πόλις τής Κρήτης.

ΑΠΕΒΙΒΑΣΘΗΣΑΝ ΙΤΑΛΙΚΑ ΣΤΡΑΤΕΥΜΑΤΑ

ΡΩΜΗ, 29. (Α. Π.).—Τό Πρακτορεϊον Στέφανι πληροφορεῖται έκ τής ζώνης τών έπιχειρήσεων, ότι τήν 28ην Μαΐου, πολλά τμήματά Ιταλικών στρατευμάτων άπεβίβάσθησαν εις τήν νήσον Κρήτην, όπως συνεργασθοῦν εις τάς κατά ξηράν έπιχειρήσεις.

ΠΡΟΕΛΑΣΙΣ ΠΡΟΣ ΝΟΤΟΝ ΤΗΣ ΣΟΥΔΑΣ

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 29. (Τρανσό-σεαν).—Έγνώσθη, όπϊ έν τῇ νήσῳ Κρήτη τά γερμανικά στρατεύματα άφῆκαν χθές Τετάρτην όπισθέν των τόν κόλπον τής Σούδας και έπροχώρησαν μαχόμενα πρὸς άνατολικήν κατεύθυνσιν. Ή γερμανική έπίθεσις έν

Κρήτη εξακολουθεί γενικώς να έπιτελῃ προόδους. Ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ἀκτῆς τοῦ κόλπου τῆς Σούδας αἱ ἑλληνικαὶ καὶ ἀγγλικαὶ δυνάμεις προέβαλον ἐξαιρετικῶς ἐπίμονον ἀντίστασιν. Τὰ γερμανικὰ στρατεύματα κατάρθωσαν νὰ ἐκτοπίσουν τὸν ἐχθρὸν ἐκ τῶν θέσεών του καὶ νὰ συλλάβουν ἑκατοντάδας τινὰς αἰχμαλώτων. Ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Γερμανῶν καὶ μεγάλη ποσότης πολεμικοῦ ὕλικου.

Η ΚΑΤΑΛΗΨΙΣ ΤΩΝ ΧΑΝΙΩΝ

ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ, 29. (Τρανσό-σιαν).— Ἡ πρώτη ὁμολογία περὶ καταλήψεως τῶν Χανίων ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ἐδόθη σήμερον τὸ ἀπόγευμα ὑπὸ τοῦ στρατιωτικοῦ συνεργάτου τοῦ ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ τοῦ Λονδίνου κ. Μάρ-ραιϋ.

Ὁ αὐτὸς ἐκφωνητὴς ἐδήλωσε περαιτέρω, ὅτι ἡ γερμανικὴ προέλασις εἰς τὴν δυτικὴν ἔρημον τῆς βορείου Ἀφρικῆς σκοπὸν εἶχε τὴν ὑποστήριξιν τῶν ἐν Κρήτῃ γερμανικῶν ἐπιχειρήσεων. Κατὰ τὴν γνώμην του οἱ Γερμανοὶ δὲν σχεδιάζουν ἐπὶ

ἀναφέρουν τὰ ἐπίσημα πρακτικά τοῦ Πολεμικοῦ Συμβουλίου (ἀπὸ τὰ Ἀρχεῖα τοῦ Φόρειν Ὁφίς, ἐφημ. «Τό Βῆμα», 10 Φεβρουαρίου 1972):

«Ὁ Πρωθυπουργὸς εἶπεν ὅτι κάθε εὐκαιρία νὰ κερδίσωμεν τὴν μάχην εἰς τὴν Κρήτην ἐφαίνετο τώρα ἀπωλεσθεῖσα καὶ θὰ ἐπρεπε νὰ ἀντιμετωπίσωμεν τὴν προοπτικὴν τῆς ἀπωλείας τοῦ μεγαλυτέρου μέρους τῶν ἐκεῖ δυνάμεών μας. Εἰς οὐδεμίαν ἐνέργειαν ἦτο δυνατόν νὰ προθῶμεν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἡμεῖς ἐδῶ».

Ὁ στρατηγὸς Φράϋμπεργκ ἀρχίζει πλέον τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἀποχωρήσεως τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων. Ἡ Κρήτη ἔχει χαθεῖ. Τῇ νύχτῃ 26 πρὸς 27 Μαΐου φθάνουν στό λιμάνι τῆς Σούδας τρία βρετανικά πλοῖα μέ ἐφόδια καὶ ἓνα τάγμα κομμάντος, πού εἶχε ἀποστολὴ νὰ καλύψει τὴν ὑποχώρησιν.

Στό Ρέθυμνο οἱ ἀποκομμένες ἑλληνοαυστραλιανὲς δυνάμεις, πού δὲν μπόρεσε ὁ Φράϋμπεργκ νὰ τίς εἰδοποιήσει γιὰ τὴν ἐκκένωσιν, ὕστερα ἀπὸ μιὰ ἀποτυχημένη ἀπόπειρα νὰ ἀντιμετωπίσουν τὴν γερμανικὴν πολιορκίαν μέ ἐξοδὸ, ἀναγκάστηκαν νὰ παραδοθῶν.

Ἀντίθετα, οἱ δυνάμεις πού βρίσκονται στό Ἡράκλειο κατορθώνουν νὰ ἐπιβιβαστοῦν στίς 28 Μαΐου στὰ βρετανικά πλοῖα,

Φρουρούμενοι ἀπὸ Ἕλληνες ἀξιωματικούς οἱ Γερμανοὶ στρατηγοὶ Μπρόγιερ καὶ Μύλλερ εἰσέρχονται τὸν Νοέμβριον 1946 στό ἑλληνικὸ δικαστήριον ἐγκληματιῶν πολέμου, πού τοὺς καταδίκασε σέ θάνατον γιὰ τὴν ἐναντίον τοῦ κρητικοῦ πληθυσμοῦ δράσιν τους, ὅταν ἦταν στρατιωτικοὶ διοικητὲς Κρήτης.

πού έχει στείλει ο ναύαρχος Κάνιγκαμ. Τό 'Ηράκλειο, μετά την κατάληψη της Σούδας από τους Γερμανούς την προηγούμενη μέρα, είναι τό μόνο κρητικό λιμάνι όπου μπορούν νά πλησιάσουν τά συμμαχικά πλοία. Καί τά Χανιά ἤδη ἔχουν καταληφθεῖ ἀπό τίς 27 Μαΐου.

ΣΥΝΘΗΚΟΛΟΓΗΣΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΓΕΡΜΑΝΟΥΣ

Από τίς 28 μέχρι τίς 31 Μαΐου, ὁ ἄγγλος ναύαρχος Κάνιγκαμ ὀργανώνει τήν διαφυγή τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων τῆς Κρήτης. 7.000 ἄνδρες περίπου, πού ἀνήκαν στήν 5η Νεοζηλανδική Μεραρχία, κατορθώνουν νά ἐπιβιβασθοῦν, ἐνῶ οἱ ὀπισθοφυλάκες τοῦ στρατηγοῦ Ουέστον συνεχίζουν τίς μάχες, στίς 29 καί στίς 30 Μαΐου.

Τό πρωῒ τῆς 29ης Μαΐου, ὁ διοικητής τῶν ἐλληνικῶν στρατευμάτων τοῦ Ἡρακλείου, ὅταν διαπιστώνει ὅτι τά συμμαχικά στρατεύματα ἔχουν ἐγκαταλείψει τήν Κρήτη, ζητεῖ ἀπό τόν Γερμανό συνταγματάρχη Μπρόγιερ (τόν μετέπειτα διοικητή τοῦ Φρουρίου Κρήτης) συνθηκολόγηση, ἡ ὁποία ὑπογράφεται τήν ἐπομένη. Οἱ Ἕλληνες συλλαμβάνονται καί ἐγκλείονται σέ στρατόπεδα, ὡς αἰχμάλωτοι. Ὁ Χίτλερ εἶχε ἀποφασίσει οἱ Ἕλληνες μαχητές τῆς Κρήτης νά κρατηθοῦν αἰχμάλωτοι, σέ ἀντίθεση μέ τούς στρατιῶτες τῆς Μακεδονίας καί τῆς Ἡπείρου πού ἐλευθερώθηκαν. Μόνο τόν Ὀκτώβριο τοῦ 1941, ὕστερα ἀπό ἐνέργειες τοῦ στρατηγοῦ Τσολάκογλου, οἱ Γερμανοί δέχονται τήν ἀπελευθέρωση τῶν αἰχμαλώτων τῆς Κρήτης.

Τήν ὥρα πού οἱ Ἕλληνες τοῦ Ἡρακλείου παραδίδονται, οἱ Γερμανοί καταλαμβάνουν καί τό ἀεροδρόμιο τοῦ Ἡρακλείου. Τή νύχτα αὐτῆς τῆς μέρας (29 Μαΐου), ὀκτώ βρετανικά πολεμικά ὑπό τόν ναύαρχο Κίνγκ παραλαμβάνουν 6000 ἄντρες ἀπό τά Σφακιά, ἐνῶ τήν προηγούμενη νύχτα εἶχαν πάρει ἄλλους 750 ἀπό τό ἴδιο σημεῖο.

Στίς 11 μ.μ. τῆς 30ῆς Μαΐου ὁ στρατηγός Φράϊμπεργκ καί τό ἐπιτελεῖο του ἐγκαταλείπουν τήν Κρήτη γιά τήν Αἴγυπτο, μέ ὑδροπλάνο. Ἡ διοίκηση τῶν ὑποχωρούντων συμμαχικῶν δυνάμεων ἔχει ἀναληφθεῖ τώρα ἀπό τόν στρατηγό Ουέστον. 24 ὥρες ἀργότερα ὁμως φεύγει κι αὐτός μέ ὑδροπλάνο ἀπό τά Σφακιά. Πρίν φύγει δίνει γραπτές ὁδηγίες, σύμφωνα μέ διαταγή τοῦ στρατηγοῦ Ουέϊβελ, στόν ἀρχαιότερο ἀξιωματικό, πού παρέμεινε στήν Κρήτη, γιά νά συνθηκολογήσει μέ τούς Γερμανούς.

Στίς 31 Μαΐου ἡ Μάχη τῆς Κρήτης ἔχει τελειώσει. Περίπου 12.000 ἄντρες τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων παραμένουν στή νῆσο καί αἰχμαλωτίζονται, ἐνῶ καμιά ἐλληνική δύναμη δέν ἔγινε δεκτή ἀπό τούς ἄγγλους γιά νά φύγει στήν Αἴγυπτο.

Τόν ἐπίλογο τῆς Μάχης δίνει ἕνα ἐνδιαφέρον ἀπόσπασμα ἀπό τά ἄκρως ἀπόρρητα πρακτικά τῆς συνεδρίασεως τοῦ Πολεμικοῦ Συμβουλίου στό Λονδίνο, πού δόθηκαν στή δημοσιότητα τό 1971 (ἐφημ. «Τό Βῆμα», 12 Φεβρουαρίου 1972):

τοῦ παρόντος εἰσβολήν ἐν μεγάλῃ κλίμακι τῆς Αἰγύπτου, ἐπιθυμοῦν ὁμως διά τῆς προελάσεως τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ νά ἐμποδίσουν τόν βρετανικόν στόλον νά συγκεντρώσῃ ὅλην του τήν πρὸ σοχήν ἐπὶ τῆς Κρήτης.

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΗΤΤΑΝ

ΡΩΜΗ, 29. (Α. Π.).—Τό Πρακτορεῖον Στέφανι πληροφορεῖται ἐκ Ν. Ὑόρκης, ὅτι εἰδήσεις προερχόμεναι ἐξ Αἰγύπτου ἀναφέρουν, ὅτι ὁμάδες ἄγγλων, Ἑλλήνων καί Αὐστραλῶν στρατιωτῶν, οἱ ὁποῖοι ἐγκατέλειψαν τάς ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν κυριευθείσας θέσεις τῶν εἰς τήν νῆσον Κρήτην περιπλανῶνται ἀσύντακτοι κατὰ μῆκος τῶν παράλιων μέ τήν ἐλπίδα νά διασωθοῦν ἀπὸ ἀγγλικά σκάφη, τά ὁποῖα ὁμως δέν φαίνονται. Μερικαὶ ὁμάδες τῶν φυγάδων αὐτῶν ἐπεβίβασθησαν μερικῶν ἀλιευτικῶν πλοιαρίων εὐρεθέντων εἰς τὰς ἀκτάς μέχρι τῆς στιγμῆς ὁμως οἱ ἐπιβάται ἐνός μόνον τοιοῦτου πλοιαρίου περισυνελέγησαν ὑπὸ ἀγγλικοῦ πλοίου εἰς τὰ ἀνοικτὰ τῆς νῆσου. Οἱ περισυλλεγέντες ἦσαν δέκα ἐπτὰ Αὐστραλοὶ στρατιῶται καί εἰς ἀξιωματικούς, οἱ ὁποῖοι καί ἀπεβίβασθησαν εἰς Αἴγυπτον. Ὁ ἐν λόγω ἀξιωματικός ἐδήλωσεν, ὅτι ἡ ἐπιχείρησις προσγειώσεως ἀλεξιπτωτιστῶν Γερμανῶν προεκάλεσε βαθεῖαν ἐντύπωσιν. Οἱ Γερμανοὶ ἀλεξιπτωτισταὶ προσεγειοῦντο συνεχῶς ὁ εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου καί μόλις ἐπάτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους συνετάσσοντο καί ἐπετίθεντο διὰ χειροβομβίδων κατὰ τῶν βρετανικῶν θέσεων. Προσγειώσις ἀλεξιπτωτιστῶν ἐγένετο ἐπιτυχῶς καί ἐπὶ λόφων, ὡς καί ἐπὶ ἐδαφῶν θεωρουμένων ὑπὸ τῶν ἄγγλων ὡς ἀπροσίτων διὰ στρατεύματα προερχόμενα ἐκ τοῦ ἀέρος.

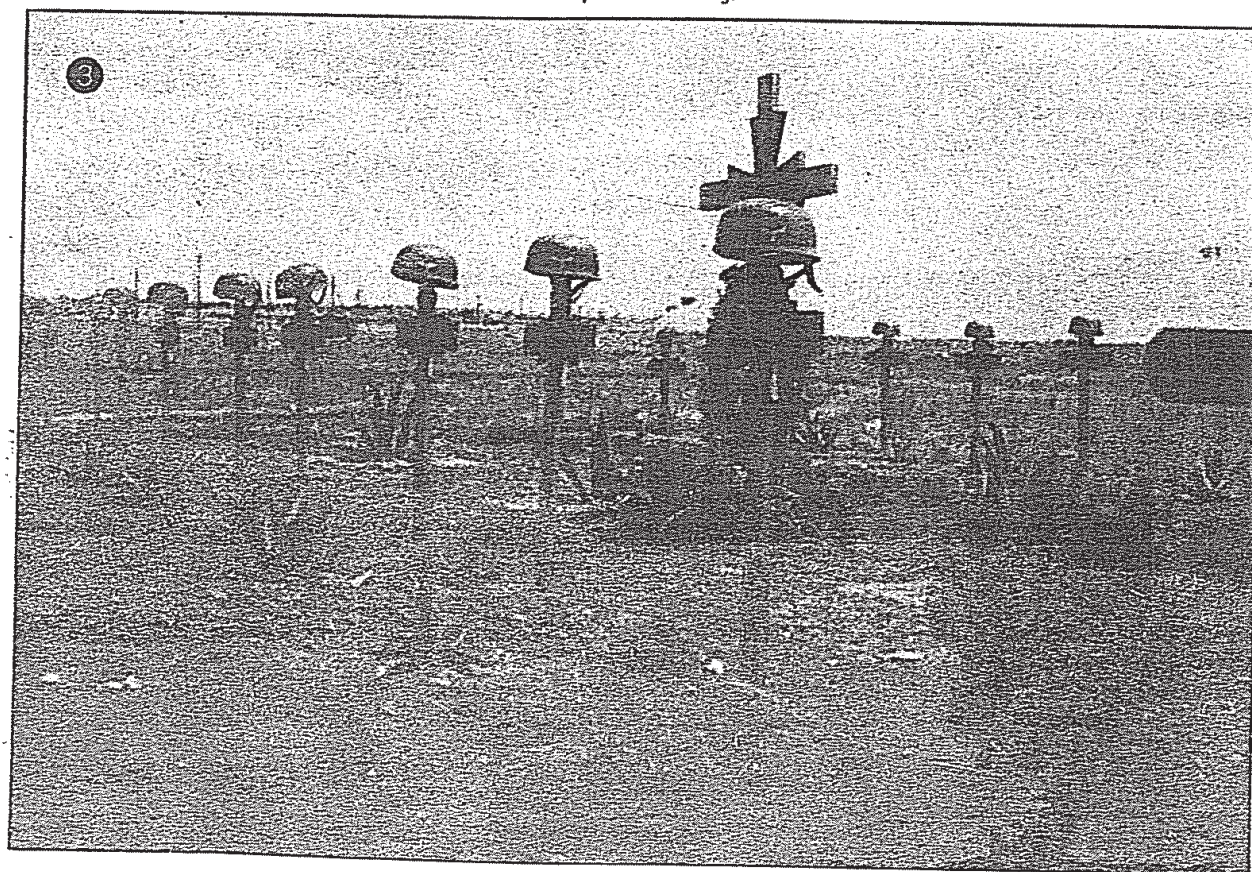
« Ἀκρόπολις »

30 Μαΐου 1941

* Αδειούχοι Γερμανοί στρατιωτικοί επισκέπτονται την πολεμική έκθεση της Βιέννης, όπου ένα μέρος της έχει αφιερωθεί στη νίκη που πέτυχαν κατά τη Μάχη της Κρήτης.

* Ωστόσο, σε κάθε γωνιά της νήσου τά πρόχειρα γερμανικά νεκροταφεία δείχνουν ότι αυτή η νίκη στοίχισε πολύ άκριβά σε αίμα και θυσίες.

«Ο Πρωθυπουργός είπε ότι ή τραγική εξέλιξις τῶν γεγονότων εἰς τὴν Κρήτην εἶχε φθάσει τώρα εἰς τὸ τέλος τῆς. Περίπου 17.000 στρατιῶται μας ἐξεκενώθησαν. Ἡ ἄμυνα καὶ ἡ ἐκκένωσις τῆς νήσου ἔθεσε σειρὰν ἐρωτημάτων, τὰ ὅποια πρέπει νὰ ἐρευνηθοῦν. Ἐπὶ παραδείγματι, διατί δὲν εἶχον τοποθετηθῇ πυροβόλα μακροῦ βεληνεκοῦς, τὰ ὅποια θὰ ἠδύναντο νὰ βάλουν κατὰ τῶν ἀεροδρομίων; Διατί δὲν εἶχον ὑπονομευθῇ τὰ ἀεροδρόμια καὶ διατί δὲν ἀπεβιβάσθησαν περισσότερα τάνκς; Καὶ πάλιν τὸ κοινόν θὰ ἐρωτήσῃ διατί, ἀφοῦ εἶχομεν ἀποσύρει 17.000 ἄντρες δὲν ἠδυνάμεθα νὰ εἶχομεν στείλει ἐπαρκεῖς ἐνισχύσεις νὰ κρατήσωμεν τὴν νῆσον; Ἡ ἀπάντησις ἦτο ὅτι ἀφοῦ ἐχάσαμεν τὰ ἀεροδρόμια δὲν εἴμεθα πλέον εἰς θέσιν νὰ φέρωμεν ἐνισχύσεις καὶ ἐφόδια ἐκτός μέ θαρεῖας θυσίας τοῦ Στόλου... Εἰς συζήτησιν διετυπώθησαν ἐπικρίσεις πινές ὅτι δὲν εἶχομεν προετοιμάσει ἀρκετὰ ἀεροδρόμια εἰς Κρήτην... Ὁ Ἀρχηγός τοῦ Ἀεροπορικοῦ Ἐπιτελείου εἶπεν ὅτι ἡ ἀπώλεια τῶν ἀεροδρομίων μας εἰς τὴν Κρήτην ὠφείλετο βασικῶς εἰς τὸ ὅτι ἡ ἐλαφρὰ ἀντιαεροπορικὴ ἄμυνά μας ἦτο ἀνεπαρκής...»

Τρία καταδρομικά καὶ ἕξ ἀντιτορπιλλικά, πού βυθίστηκαν, ἦταν οἱ ἀπώλειες τῆς Μάχης τῆς Κρήτης γιὰ τὸν βρετανικὸ στόλο τῆς Μεσογείου. Ἐδῶ πρέπει νὰ προστεθοῦν καὶ δύο θωρηκτά, ἓνα ἀεροπλανοφόρο, πέντε καταδρομικά καὶ ὀκτὼ ἀντιτορπιλλικά πού ἔπαθαν σοβαρές βλάβες, ἡ ἀποκατάστασις τῶν ὁποίων ἀπαίτησε πολὺμηνες ἐπισκευές.

Οἱ συμμαχικὲς ἀπώλειες σὲ ἄνδρες ἦταν 3.570 νεκροί, 1.737 τραυματίες καὶ 11.835 αἰχμάλωτοι, χωρὶς νὰ ὑπολογίζονται ὅσοι σκοτώθηκαν, τραυματίσθηκαν ἢ αἰχμαλωτίσθηκαν κατὰ τίς ἐπιχειρήσεις ἐκκενώσεως (τουλάχιστον 800).

Ἀπὸ ἐλληνικῆς πλευρᾶς εἶχαμε 447 νεκρούς καὶ 5.256 αἰχμαλώτους, ἐνῶ εἶναι ἄγνωστος ὁ ἀριθμὸς τῶν τραυματιῶν καὶ τῶν θυμάτων ἀπὸ τὸν ἄμαχο ἢ ὀπλισμένο πληθυσμό.

Οἱ γερμανικὲς ἀπώλειες δὲν εἶναι μέχρι σήμερα γνωστές, παρὰ ὑπάρχει μόνο μιά σχετικὴ μαρτυρία τοῦ Γερμανοῦ στρατηγοῦ Στουντεντ, πού ἀναφέρει:

«Ἄν καὶ ἐπετύχομεν νὰ καταλάβωμεν τὴν νῆσον, αἱ ἀπώλειαί μας ἦσαν θαρεῖαι. Εἶχομεν 4000 νεκρούς καὶ ἀγνοουμένους, ἐκτός τῶν τραυματιῶν, ἐπὶ συνόλου 22.000, τοὺς ὁποίους ἐρρίψαμεν εἰς τὴν νῆσον – ἐκ τούτων οἱ 14.000 ἦσαν ἀλεξιπρωπισταὶ καὶ οἱ ὑπόλοιποι ἀνῆκον εἰς τὴν Ὀρεινὴν Μεραρχίαν...».

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 31. (Τρανσό-σσαν).— Τὸ Πρακτορεῖον Τρανσόσσαν πληροφορεῖται, ὅτι τὰ γερμανικὰ ὀρεινὰ στρατεύματα συνεχίζοντα τὴν καταδίωξιν τοῦ ὑποχωροῦντος ἐχθροῦ ἐν Κρήτῃ συνέτριψαν τὴν ἀγγλικὴν ἀντίστασιν εἰς τὸ Ρέθυμνον κατόπιν σκληροῦ ἀγῶνος τὴν Παρασκευ. ἦν. Χίλιοι πεντακόσιοι Ἀγγλοὶ καὶ Ἑλληνες στρατιῶται συνέληφθησαν αἰχμάλωτοι. Εἰς χεῖρας τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων περιήλθον μεγάλα ποσότητες πολεμικοῦ ὕλικου.

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 31. (Α. Π.).— Τὸ ἡμιεπίσημον Γερμανικὸν Πρακτορεῖον μεταδίδει, ὅτι καθ' ἃς ἔχει πληροφορίας, μακρὰί φάλαγγες βρετανῶν αἰχμαλώτων στρατιωτῶν βαδίζουν ἐπὶ τῶν ὀρεινῶν ὁδῶν τῆς Κρήτης πρὸς τὰ γερμανικὰ στρατόπεδα συγκεντρώσεως. Οἱ Ἀγγλοὶ ἐγκατέλειψαν τὴν ἀνωφελῆ ἀντίστασιν ἐναντίον τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων καὶ, καθὼς οἱ ἴδιοι ὁμολογοῦν, εἶνε εὐχαριστημένοι, διότι παρὰ τὴν τρομερὰν αὐτὴν καταστροφὴν, ἔσωσαν τὴν ζωὴν τῶν.

Τὰ γερμανικὰ στρατεύματα εἶχον καταδιώξει τοὺς Ἀγγλοὺς μετὰ τοιαύτης ὀρμῆς καὶ ταχύτητος, ὥστε οὔτοι δὲν κατῴρθωσαν νὰ παραλάβουν μεθ' ἐαυτῶν τὰ ὅπλα τῶν, τὰς ἀποσκευὰς τῶν καὶ τὰς τροφὰς τῶν. Αἱ ὁδοὶ τὰς ὁποίας ἠκολούθησαν κατὰ τὴν ὑποχώρησιν εἶνε στρωμέναι με ἐγκαταλειφθέντα πολυβόλα καὶ αὐτοκίνητα πλήρη πολυμεφοδίων, ὑποδήματα καὶ στολὰς. Ἐπὶ τῆς ἀγούσης πρὸς Χανιά ὁδοῦ, ὅπου εἶχε διασπασθῇ ἡ πρὸς βορρᾶν βρετανικὴ γραμμὴ ἀμύντης, περιήλθον ὡσαύτως εἰς χεῖρας τῶν γερμανικῶν δυνάμεων πολυάριθμα βρετανικὰ μεταφορικὰ αὐτοκίνητα. Ὡσαύτως εἰς τὸν τομέα αὐτὸν ἐκυριεύθη πλουσία βρετανικὴ ἀποθήκη τροφίμων.

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 31. (Α. Π.).— Τὸ ἡμιεπίσημον Γερμανικὸν Πρακτορεῖον μεταδίδει, ὅτι αἱ ἐπιχειρήσεις τῶν γερμανικῶν στρα-

τευμάτων ἐν Κρήτῃ ὑπεστηρίχθησαν καὶ τὴν 30ὴν Μαΐου, κατὰ τὰς ὑπαρχούσας πληροφορίας, ἀποτελεσματικῶς ὑπὸ τῆς γερμανικῆς ἀεροπορίας. Εἰς πολυαρίθμους θέσεις σμήνη γερμανικῶν ἀεροπλάνων κατέτου ἐφορμήσεως ἐνήργησαν ἐπιθέσεις ἐναντίον συγκεντρώσεως στρατευμάτων τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἐπροξένησαν εἰς αὐτὰ σημαντικὰς ζημίας. Εἰς τὸ κεντρικὸν τμήμα τῆς νήσου καθὼς καὶ εἰς τὴν παραλιακὴν γραμμὴν μεταξύ Ἱερραπέτρας καὶ Ἀλικαπούντας, εἰς τὰ νότια τῆς νήσου, ἐρρίφθησαν ἐπιτυχῶς βόμβαι, αἵτινες ἐξερράγησαν μεταξύ συγκεντρώσεων στρατευμάτων. Σημαντικοὶ στρατιωτικοὶ στόχοι εἰς Σφακιὰ καὶ εἰς Λουτρὸν, ἐπὶ τῆς νοτίου παραλίας τοῦ δυτικοῦ μέρους τῆς νήσου καθὼς καὶ μεγάλα στρατόπεδα κείμενα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Νεφσαμάρι - Ρεθύμνου ἐπὶ τῆς βορείου παραλίας τοῦ ἰδίου τμήματος τῆς νήσου, κατεστράφησαν ὑπὸ βομβῶν καὶ ἐπυρπολήθησαν. Ἄλλαι ἐπιθέσεις τῆς γερμανικῆς ἀεροπορίας ἐστράφησαν ἐναντίον ἐνὸς προσωρινοῦ ἐχθρικοῦ ἀεροδρομίου παρὰ τὸ Τιμπάκι, παρὰ τὸν κόλπον τοῦ Μεσσαρά. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπιθέσεως ταύτης κατερρίφθη εἰς ἀερομαχίαν ἓν ἀεροπλάνον Χάρουκαϊν, τὸ ὁποῖον κατέπεσε φλεγόμενον εἰς τὴν θάλασσαν.

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΔΙΑ ΤΟ ΣΟΥΕΖ

ΡΩΜΗ, 31. (Α.Π.).—Τὸ Πρακτορεῖον Στέφανι πληροφορεῖται ἐκ Βηρυτοῦ, ὅτι αἱ νίκαί τοῦ Ἀζονος εἰς τὴν Κρήτην σχολιάζονται ὑπὸ τῶν ἀραβικῶν ἐφημερίδων καὶ ἰδίως ὑπὸ τῆς «Σα-οὺντ Ἑλ Ἀχράρ», ἥτις τονίζει τὴν τεραστίαν σημασίαν τῶν γερμανοϊταλικῶν ἐπιτυχιῶν διὰ τὰς μελλοντικὰς ἐν τῇ Μεσογείῳ ἐπιχειρήσεις πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ἰδίως τοῦ Σουέζ.

Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΚΑΝΔΑΝΟΥ

Ὁ Κάνδανος, ἓνα ἄσημο κρητικὸ χωριό, ἀπέκτησε προβολὴ ἐξ αἰτίας τῆς καταστροφῆς του, ἀμέσως μετὰ τὴ λήξιν τῆς Μάχης τῆς Κρήτης.

Πράγματι στίς 2 Ἰουνίου 1941 οἱ Γερμανοὶ ξεκίνησαν γιὰ νὰ ἐκκαθαρίσουν τοὺς λογαριασμοὺς τοὺς με δύο - τρία χωριά, ὅπου οἱ ἀλεξιπτωτιστὲς εἶχαν βρεῖ οἰκτρό θάνατο ἀπὸ τοὺς προασπίζοντες τὸ ἔδαφος τοὺς χωρικοὺς.

Τὴν αὐγὴ τῆς 2ας Ἰουνίου γερμανικὸ ἀπόσπασμα περικύκλωσε τὸ χωριὸ Κυρτομάδο Κυδωνιῶν, ὅπου εἶχαν σκοτωθεῖ πολλοὶ Γερμανοί. Χωρὶς καμιά διαδικασίαν συνέλαβαν καὶ τοὺς ἐκείσιν 8 χωρικοὺς. Λίγο ἀργότερα, ἄλλο ἀπόσπασμα συγκεντρώσε τοὺς κατοίκους τοῦ χωριοῦ, στοὺς ὁποίους ὁ ἐπὶ κεφαλῆς Γερμανὸς ἀξιωματικὸς εἶπε ὅτι ἐπειδὴ κοντὰ στοῦ χωριοῦ βρέθηκαν παραμορφωμένα πτώματα ἀλεξιπτωτιστῶν, θὰ συλλάβουν 16 ὁμήρους ἀκόμα οἱ ὁποῖοι καὶ ἐκτελέστηκαν.

Καὶ τώρα ὁ Κάνδανος. Ὅταν στίς 20 Μαΐου 1941 ἄρχισε ἡ γερμανικὴ ἐπίθεση ἐναντίον τῆς Κρήτης, διαδοχικὰ κύματα ἀλεξιπτωτιστῶν ἐπεφταν ἀπὸ τὰ γερμανικὰ ἀεροπλάνα γύρω ἀπὸ τὸν Κάνδανο. Μὲ κάθε πρωτόγονο μέσο πού εἶχαν στή διάθεσίν τοὺς οἱ χωρικοὶ προσπάθησαν νὰ ἀντισταθοῦν στοὺς ἀλεξιπτωτιστὲς, σφάζοντας πολλοὺς ἀπ' αὐτοὺς.

Ὁ στρατηγὸς τῶν ἀλεξιπτωτιστῶν Στουντεντ, γιὰ νὰ ἐκδικηθεῖ τίς βαρεῖες ἀπώλειες τῶν ἀνδρῶν του διέταξε τὴν ἰσοπέδωσιν τοῦ χωριοῦ. Ἔτσι, δύναμις μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν λοχαγὸ Νίμπερ περικύκλωσε τὸν Κάνδανο καὶ ἀφοῦ μὲ δυναμίτιδα καὶ ἄλλες ἐκρηκτικὰς ὕλες ἰσοπέδωσαν ὅλα τὰ κτίσματα τοῦ χωριοῦ, ἐκτέλεσαν ἑξὶ ἄνδρες πού βρέθηκαν ἐκεῖ, παρὰ τὴ διαταγὴ νὰ ἐκκενωθεῖ τὸ χωριό. Ἀλλὰ ἑπτὰ ἄτομα, πού εἶχαν κρυφτεῖ στὰ σπίτια, θάφτηκαν μαζί μὲ τὰ ἐρεῖπια.

Καθ' ὅλη τὴ διάρκειαν τῆς Κατοχῆς ὑπῆρχε πάνω ἀπὸ τὰ ἐρεῖπια τοῦ χωριοῦ κακογραμμὲν ἡ ἐπιγραφὴ σὲ ἑλληνικὰ καὶ γερμανικά:

«ΩΣ ΑΝΤΙΠΟΙΝΩΝ ΤΩΝ ΥΠΟ ΩΠΛΙΣΜΕΝΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ, ΑΝΔΡΩΝ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ, ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΙΣΘΕΝ ΔΟΛΟΦΟΝΗΘΕΝΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ, ΚΑΤΕΣΤΡΑΦΗ Η ΚΑΝΔΑΝΟΣ».

Κατὰ τοὺς πρώτους μῆνες τῆς Κατοχῆς εἶχε ἀπαγορευθεῖ ἡ ἐπανοικοδόμησις τοῦ χωριοῦ καὶ ὅταν ὕστερα ἀπὸ μερικοὺς μῆνες ὁ ὑπουργὸς - γενικὸς διοικητὴς Κρήτης Ἑμμ. Λουλακάκης ἔκανε σχετικὰ διαβήματα, πῆρε τὴν ἐγκρίσιν ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς γιὰ νὰ καλλιεργεῖται τουλάχιστον ἡ περιοχὴ καὶ νὰ ἀνοικοδομηθοῦν μερικοὶ συνοικισμοί. Ἰδοὺ ἡ ἀπάντησις τῶν Γερμανῶν:

«ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Χανιά, 9 Νοεμβρίου 1941

Πρός τόν κ. Υπουργόν Γενικόν Διοικητήν Κρήτης

1. Ως αντίποινον διά τόν φόνον 45 Γερμανών στρατιωτών κατεστράφη, τέλος Μαΐου, τό χωρίον Κάνδανος. Συγχρόνως άπηγορεύθη ή έπανοικοδόμησις ταύτης.

2. Η διαταγή αύτη παραμένει ισχύουσα. Τό κέντρον του χωρίου, ήτοι τό συγκρότημα οίκων τό όποιον εύρίσκετο επί της όδοϋ Χανίων - Παλαιοχώρας, ως καί εις τάς εξόδους του χωρίου, εις άς εύρίσκονται δύο έλαιοτριβεΐα, δέν έπιτρέπεται νά άνοικοδομηθῇ. Μάλιστα πρέπει νά φροντίσετε ώστε τό μέρος εκείνο του χωρίου νά κατεδαφισθῇ έντελώς. Αυτό τουτο επιβάλλεται καί διά λόγους κοινής άσφαλείας, τά δέ ύλικά δύνανται νά χρησιμοποιηθούν άλλαχού. Ο διακανονισμός των δικαιωμάτων κατοχής εις αυτά τά μέρη είναι έργον των Έλληνικών Αρχών.

3. Η παράγραφος 2 εξακολουθεΐ ισχύουσα μέ τάς κάτωθι τροποποιήσεις:

α) Η καταστροφείσα εκκλησία, συμπεριλαμβανομένης καί της αύλης δύναται νά εξακολουθῇ ύφισταμένη (εις τά πρόσ καταστροφήν οικήματα ύπάγεται καί τό δικαστικόν μέγαρον).

β) Τό έλαιοτριβεΐον τό εύρισκόμενον επί της εξόδου του χωρίου πρόσ τό μέρος της πόλεως Χανίων, δέν πρέπει νά κατεδαφισθῇ πριν ή εξακριβωθῇ κατά πόσον θά είναι έπωφελής ή χρησιμοποίησις του.

γ) Οί κήποι του χωρίου Κανδάνου δύνανται νά καλλιεργηθούν, χωρίς όμως έπ' ούδενί λόγω νά έχη ή καλλιέργεια ως άποτέλεσμα τόν έπανοικισμόν του χωρίου ή καί μερικων οικιών. Έξ αιτίας τούτου επιτρέπεται εις τό μέλλον ή κατάβασις εις τό χωρίον.

4. Η έπανοικοδόμησις των ύπολοίπων συνοικισμων επιτρέπεται. Η χρησιμοποίησις των χρησίμων ύλικων των κατεστραμμένων οικιών, δύναται νά γίνη διά τήν αύτήν αιτίαν καί τουτο ανατίθεται εις τάς ελληνικάς αρχάς.

5. Οί κήποι καί οί άγροί, οΐτινες δέν ήθελον καλλιεργηθῇ υπό των κατοίκων, πρέπει υπό τήν διεύθυνσιν του Δημάρχου ύπευθύνως νά χρησιμοποιηθούν πρόσ καλλιέργειαν.

6. Έντός μιās εβδομάδος παρακαλῶ όπως μοί άνακοινώσητε εάν είναι δυνατόν τό άλεσμα της μελλοντικής έσοδείας έλαιων από τά εις τά γειτονικά χωρία Πλεμενιανά, Κακοδίκι κλπ. εύρισκόμενα έλαιοτριβεΐα.

Ο Διευθυντής της Διευθύνσεως Έσωτερικων»

Ο Κάνδανος τελικά έπανοικίστηκε. Ο Γερμανός στρατηγός των άλεξιπτωτιστων Μπρόγιερ, άπολογούμενος στο Εϊδικό

Η ΕΝΤΥΠΩΣΙΣ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗΝ

ΡΩΜΗ, 31. (Α. Π.).—Τό Πρακτορείον Στέφανι πληροφορεΐται εκ Νέας Υόρκης, ότι οί Αμερικανοί κριτικοί εκπλήσσονται διά τήν νίκην του Αξονος εις τήν Κρήτην, όπου οί Άγγλοι είχαν συγκεντρώσει σημαντικάς δυνάμεις διά νά προβάλουν αντίστασιν μέχρις έσχάτων. Παρά τήν άκαμνηστικήν έορτήν οί κ. κ. Χάλλ καί Ουέλλες παρέμειναν εις Βασιγκτώνα όπως παρακολουθούν τήν εξέλιξιν των γεγονότων εν τῇ Μεσογείω καί ύποβάλουν έκθεσιν εις τόν Πρόεδρον Ρουζβελτ εύρισκόμενος εις Χάϋδ Πάρκ.

ΑΙ ΨΕΥΔΟΛΟΓΙΑΙ
ΤΟΥ ΑΙΤΑΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 31. (Α. Π.).—Έπ' εύκαιρία της γερμανικής νίκης εν Κρήτη, ο γερμανικός τύπος υπενθυμίζει πρόσ τό γερμανικόν κοινόν τάς ψευδεΐς ειδήσεις, τάς οποίας παρείχε κατά τήν διάρκειαν των μαχων ή άγγλική προπαγάνδα καί αιτίνας απέβλεπον εις τό νά εξαπατηθῇ ή διεθνής κοινή γνώμη ως πρόσ τήν άληθή πορείαν των επιχειρήσεων.

Η έφημερίς «Δωδεκάτη Όρα» διδει μεταξύ άλλων βραχείαν περίληψιν των άκολουθων βρετανικών ειδήσεων, αιτινες μετεδόθησαν επειγόντως:

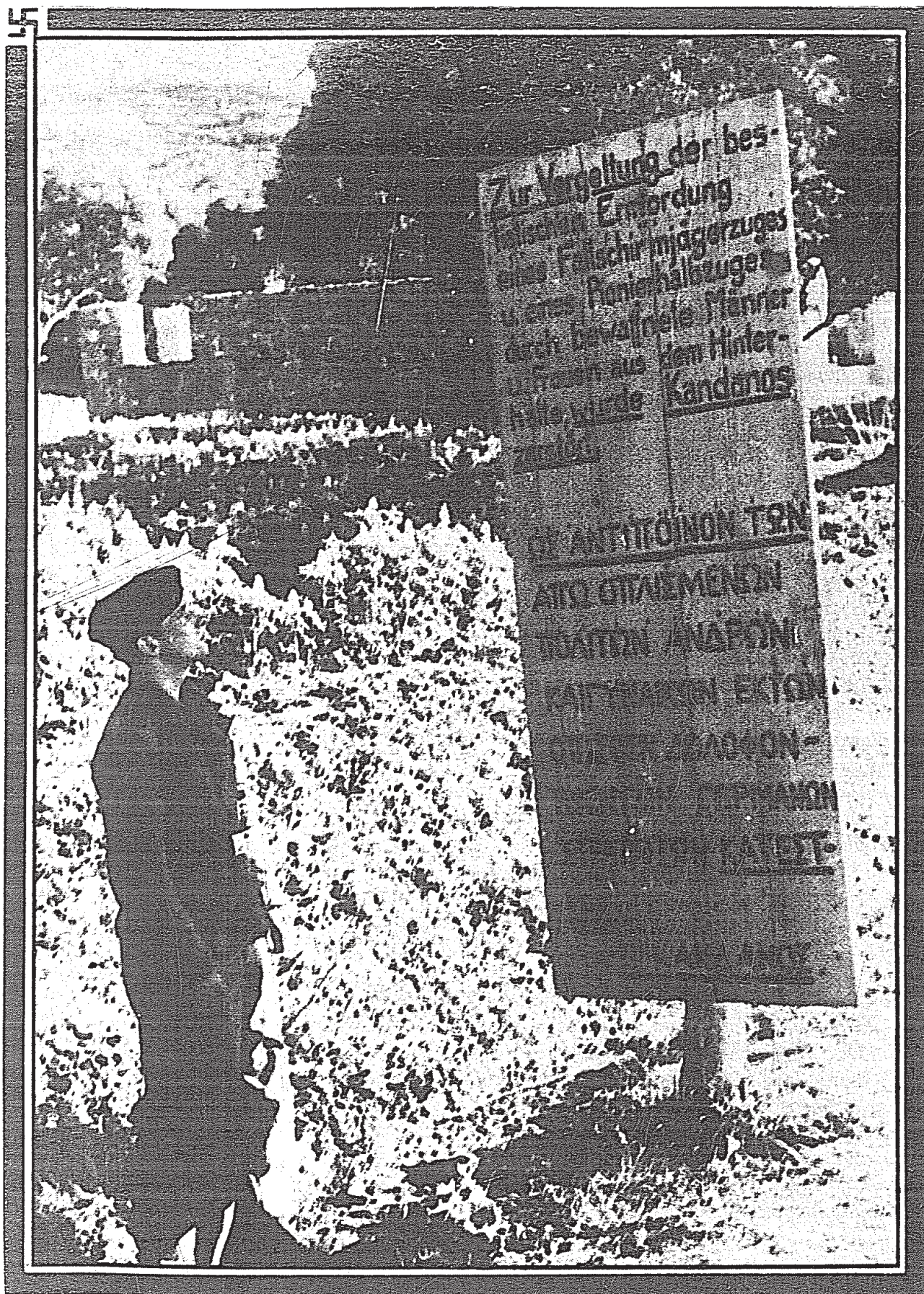
«Άγγλική Υπηρεσία Πληροφοριων: «Ως άγγέλλεται εκ αξιοπιστου πηγής, όλοι οί εν τῇ νήσῳ Κρήτη Γερμανοί άλεξιπτωτισται έφονεύθησαν ή συνελήφθησαν αιχμαλώτοι».

«Ραδιοφωνικός Σταθμός Λονδίνου: «Εν όλῳ επτά χιλιάδες άνδρες, άνήκοντες εις τόν γερμανικόν στρατόν, ενήργησαν επίθεσιν εναντίον της Κρήτης κατά τάς πρώτας ήμέρας, αλλά δέν ήδυνήθησαν νά κρατήσουν καί μίαν έστω θέσιν».

«Τάιμς: «Η Άγγλία είχε κυρία της καταστάσεως εν Κρήτη, ούτως ώστε ο έχθρος δέν κατάρθωσε νά φθάσῃ εις τάς κατεχομένας ύπ' αυτής θέσεις καί δέν ήδυνήθη νά καταλάβῃ κατέν εκ των καλύτερων στρατοδυνάμεων».

«Ακρόπολις»

1 Ιουνίου 1941

Δικαστήριο Έγκληματιών Πολέμου, πού συνήλθε στην Αθήνα, είπε στις 29 Νοεμβρίου 1946:

«Ένα μήνα μετά την τοποθέτησή μου στην Κρήτη (Όκτώβριος 1941) καί αφού ενημερώθηκα πῆγα στο χωριό Κάνδανος, πού τό είχαν ίσοπεδώσει οί προκάτοχοί μου καί είχαν τοποθετήσει πινακίδα μέ τάς λέξεις «έδω ὑπῆρχε κάποτε ἡ Κάνδανος». Έβγαλα τήν πινακίδα καί δήλωσα στόν πρόεδρο τῆς κοινότητας, ὅτι δεχόμουν νά ἐπανεέλθει ὁ πληθυσμός στό χωριό του...»

Ο ΤΣΟΛΑΚΟΓΛΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

Κατά τήν εξέλιξη τῆς Μάχης τῆς Κρήτης, οί Γερμανοί ἐπανεπιλημμένα είχαν χρησιμοποιήσει τίς ἐφημερίδες καί τά εἰδησεογραφικά πρακτορεῖα τους γιά νά καταγγείλουν παραβιάσεις τοῦ διεθνοῦς δικαίου καί ὠμότητες, πού ὑποστήριζαν ὅτι ἔκαναν Κρητικοί πολίτες. Μέ ἀφορμή αὐτό τό γεγονός, ὁ κατοχικός πρωθυπουργός στρατηγός Γ. Τσολάκογλου συνέταξε ἕνα διάγγελμα γιά τούς Κρητικούς, πού ἀφοῦ μεταδόθηκε ἀπό τό ἀθηναϊκό ραδιόφωνο, τυπώθηκε σέ χιλιάδες ἀντίτυπα, πού τά σκορποῦσαν πάνω ἀπό τήν Κρήτη τά γερμανικά ἀεροπλάνα.

Τό κείμενο αὐτῆς τῆς προκηρύξεως ἦταν τό ἀκόλουθο:

« Ἀγαπητοί Κρήτες,

Ἐπληφορήτην ὅτι ἡ συμπεριφορά σας πρός αἰχμαλώτους Γερμανούς, δέν εἶναι ἡ ἀρμόζουσα πρός τά διεθνή νόμιμα καί εἰς τόν πολιτισμόν μας.

Οἱ ἄνδρεῖοι πολεμισταί, ὡς εἴσθε σεῖς, συμπεριφέρονται μέ καλωσύνην καί εὐγένειαν πρός τούς αἰχμαλώτους, ὡς ὅλοι μας συμπεριφερθήμεν ἄριστα πρός ἅπαντας τούς αἰχμαλώτους.

Γνωρίζετε καλῶς, ὅτι οἱ αἰχμάλωτοι τυγχάνουν ἀσυλίας καί ἱεροῦ σεβασμοῦ ὡς ἐκτελοῦντες τό ὕψιστον πρός τήν πατρίδα καθήκον. Ἐπειδή δέ σεῖς ἔχετε καί τό αἶσθημα τῆς φιλοξενίας ὑπερανεπτυγμένον, πρέπει νά τό ἐπιδείξητε εἰς τούς ἀνδρείους ἀντιπάλους, μέ ὅλην σας τήν καρδιά.

Ἀναλογισθῆτε τάς βαρεῖας εὐθύνας, πού ἀναλαμβάνετε ἔναντι τῆς ὡραίας Κρήτης, ἔναντι τῆς ἱστορίας καί ἔναντι τοῦ πολιτισμοῦ μας.

Συμπεριφερθῆτε εὐγενῶς.

Δέν πρέπει νά ξεχωρίσητε σεῖς, ὡς μή σεβόμενοι τούς αἰχμαλώτους.

Στρατηγός Τσολάκογλου
Πρόεδρος Κυβερνήσεως»

ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΩΝ ΑΠΟΤΑΚΤΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑ ΤΑ ΕΝ ΚΡΗΤΗ

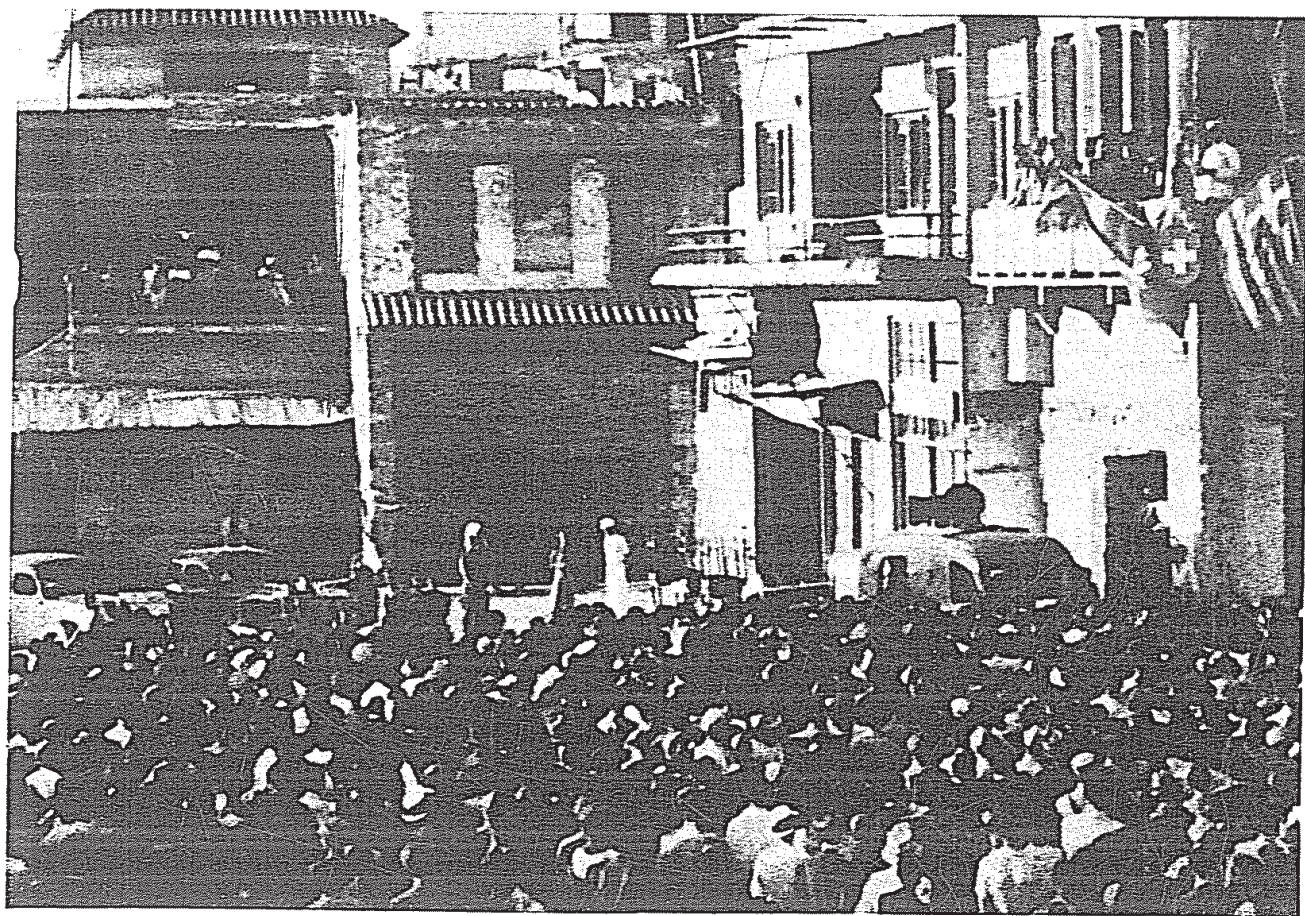
Τό Διοικητικόν Συμβούλιον τῆς Πανελληνίου Ἐθνικῆς Ὁργανώσεως Ἀποτάκτων Ἀξιωματικῶν ξηρᾶς, θαλάσσης, ἀέρος 1922-26 συνελθόν σήμερον τῇ 29ῃ Μαΐου 1941, εἰς ἑκτακτον συνεδρίασιν ἐπὶ τῇ δημοσιεύσει εἰς τάς ἐφημερίδας τοῦ ἐν Κρήτῃ λαβόντος χώραν ἀτιμωτικοῦ αἵσχους κακώσεως Γερμανῶν αἰχμαλώτων ὑπὸ ἐνίων ἑλληνοφώνων, ἀλλ' ἀγγλοφύχων Κρητῶν, στιγματίζει τήν ἀνανδρον διαγωγὴν τῶν γραικύλων αὐτῶν, οἵτινες οὐδέν κοινόν ἔχουν πρός τήν εὐγενῆ ἑλληνικὴν παράδοσιν τοῦ ἑλληνικοῦ καὶ κρητικοῦ λαοῦ, τῆς ἱερότητος καὶ τοῦ σεβασμοῦ τῶν αἰχμαλώτων ὡς ὀφειλομένης λατρείας πρός τόν Θεόν, καί πέμπει τούτους εἰς τό ἀνάθημα τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, οὐ τάς ἱπποτικές παραδόσεις τόσον ἀνάνδρους καί ἀτίμως ἐκηλίδωσαν.

Ἐκφράζει τήν θερμοτάτην συμπάθειαν τῆς Ὁργανώσεώς μας εἰς τοὺς μάρτυρας τούτους τῆς ἐλευθερίας τῶν λαῶν Γερμανούς αἰχμαλώτους καί εὐχεται εἰς τόν παντοδύναμον Θεόν νά ἐκδικήσῃ Αὐτός τά μαρτύριά των, γενόμενος βοηθός καί συμπαραστάτης εἰς τόν ἀγῶνα των κατά τῶν ἀντιχρίστων.

Τό Διοικητικόν Συμβούλιον: Δ. Λαδόπουλος, πλωτάρχης ἐ.ἀ. Ι. Ὁρφανός, ἀντ/ρχης ἐ.ἀ., Γ. Μαντζουνέας, ταγμ/ρχης ἐ.ἀ., Μ. Παναγόπουλος, ταγματάρχης ἐ.ἀ., Ν. Καβανόζης, λοχαγός ἐ.ἀ., Κ. Φωτάκης, ὑπολοχαγός ἐ.ἀ., Γ. Στίγκας, ταγματάρχης ἐ.ἀ.

Ἀκριβές ἀντίγραφον
Ι. Φωτάκης

«Καθημερινή»
17 Ἰουνίου 1941

Κατά την περιοδεία που έκανε στην Κρήτη τον Αύγουστο 1942, ο κατοχικός πρωθυπουργός Γ. Τσολάκογλου όμιλει προς τον λαό των Χανίων και αναφέρεται στη Μάχη της Κρήτης.

ΟΙ ΚΡΗΤΕΣ ΠΟΛΙΤΕΥΤΑΙ

Έκ των παρεπιδημούντων Κρητών πολιτευτών, έπεσε κέφθησαν τόν κ. Πρόεδρον της Κυβερνήσεως χθές οί κ.κ. Κούνδουρος Ίωσήφ, Μείμαρδάης Βασ., Τσόντος Βάρδας, Τζεργιάς Νικ. και εφεδρικοί αξιωματικοί απολυθέντες, οίτινες μετ' αποτροπασμού αποδοκίμασαν τάς ώμότητας της Κρήτης προς τούς Γερμανούς στρατιώτας.

«Καθημερινή»
5 Ίουνίου 1941

Άλλά και όταν τόν Αύγουστο 1942, ο Τσολάκογλου πραγματοποίησε περιοδεία στην Κρήτη, βρήκε την εύκαιρία νά εκφράσει τίς απόψεις του γιά την Μάχη της Κρήτης. Μιλώντας στά Χανιά (9 Αύγουστου 1942) είπε, μεταξύ άλλων:

«... Η κυβέρνηση εκείνη ήθέλησε νά συνεχίση τόν άγώνα και είς την Κρήτην, πράγμα τό όποϊον έσήμαινε ότι έπρεπε και ή Κρήτη άσκόπως νά δοκιμάση τόν διά πυρός και σιδήρου όλεθρον και τάς άλλας σκληράς συνεπείας. Άν υπήρχε όμως κόκκος λογικής και πατριωτικής φρονήσεως θά έβλεπαν εκείνοι όπi ό άγών είχεν όριστικώς κριθή είς την ήπειρωτικήν Ελλάδα, όπi ή θάλασσα δέν ήτο δυνατόν νά τούς προστατεύση, όπi τέλος ό άγγλικός στρατός θά έξεδιώκετο υπό τών Γερμανών και τών Ίταλών και από την Μεγαλόνησον. Παρά ταύτα όμως επέμειναν νά επισύρουν, άσκόπως έπαναλαμβάνω, και επί της Κρήτης και του πληθυσμού της την φοβεράν δοκιμασίαν του πολέμου, ένώ ήδη τό άνθος της ήρωϊκής νήσου εύρίσκετο είς την διάθεσιν τών νικητών...»

Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Επιχειρώντας μέ βαρεία καρδιά νά βοηθήσῃ τόν σύμμαχό του, πού γευόταν τήν ἥττα στά Ἀλβανικά βουνά, ὁ Χίτλερ ἀποφάσισε νά ξεκαθαρίσῃ τήν κατάστασιν στά Βαλκάνια καί διεξήγαγε τίς ἐπιχειρήσεις τοῦ Ἀπριλίου 1941. Ἐχοντας κατά νοῦ τήν ἐναντίον τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως ἐπίθεσιν, θέλησε νά ἀποδεσμεύσῃ γρήγορα τά γερμανικά στρατεύματα, πού εἶχαν διατεθεῖ γιά τίς ἐπιχειρήσεις στήν Ἑλλάδα. Κατ' αὐτό τόν τρόπο, ἀποφάσισε νά ἀντικατασταθοῦν τά στρατεύματά του ἀπό ἰταλικά, κάτι πού ἐγένεε σταδιακά μέχρι τά τέλη Ἰουνίου 1941.

Μετά τό πέρας τῶν ἐπιχειρήσεων στήν Κρήτη, ὁ Χίτλερ ἐξέδωσε τήν ὑπ' ἀριθ. 31 Διαταγή (9 Ἰουνίου 1941), μέ τήν ὁποία ρύθμιζε τά ἐπί μέρους θέματα τῆς ὁργανώσεως καί κατοχῆς τῆς Ἑλλάδος:

«Ὁ Φύρερ καί Ἀνώτατος
Διοικητής τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων

Ἀρχηγεῖον Φύρερ, 9 Ἰουνίου 1941
20 ἀντίγραφα

Διαταγή ἀριθ. 31

Προκειμένου νά ἐγκαθιδρυθῇ ἓνα διαυγές καί ἐνοποιημένον σύστημα διοικήσεως εἰς τά κατεχόμενα ἐδάφη τῆς Βαλκανικῆς ἐκδίδω τάς ἀκολουθοῦσας διαταγάς:

1. Ὡς «Διοικητὴν Ἐνόπλων Δυνάμεων Νοτιοανατολῆς», μέ ἔδραν τήν Θεσσαλονίκην, ὀρίζω τόν Στρατάρχην Λίστ.

Ὁ Διοικητὴς Ἐνόπλων Δυνάμεων Νοτιοανατολῆς εἶναι ὁ ἀνώτατος ἐκπρόσωπος τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων εἰς τά Βαλκάνια καί ἔχει πλήρη ἐξουσίαν εἰς ὅλα τά παρά τῶν Γερμανικῶν δυνάμεων κατεχόμενα ἐδάφη.

Ὁ Διοικητὴς Ἐνόπλων Δυνάμεων Νοτιοανατολῆς ὡς ἐκ τούτου ὑπάγεται ἀπ' εὐθείας εἰς ἐμέ.

2. Αἱ ἀκόλουθοι περιοχαὶ εὐρίσκονται ὑπὸ τήν διοίκησιν τοῦ Διοικητοῦ Ἐνόπλων Δυνάμεων Νοτιοανατολῆς:

(α) Περιοχὴ Παλαιᾶς Σερβίας:

«Στρατηγὸς Διοικητῆς Σερβίας» (Στρατηγὸς Ἀντιαεροπορικοῦ Πυροβολικοῦ φόν Σραϊντερ).

(β) Περιοχὴ Θεσσαλονίκης καί αἱ νῆσοι Λήμνος, Μυτιλήνη, Χίος καί Σκύρος:

«Στρατηγὸς Διοικητῆς Θεσσαλονίκης - Αἰγαίου» (ὁ διορισμός του νά γίνῃ παρά τῆς Ἀνωτέρας Διοικήσεως Στρατοῦ).

(γ) Περιοχὴ Ἀθηνῶν, Κρήτης, Κυθέρων, Ἀντικυθήρων καί

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 3. (Α. Π.) — Ὑπὸ ἀρμοδίων κύκλων τοῦ Βερολίνου ἐδηλώθη σήμερον, ὅτι αἱ γερμανικαὶ ἀπώλειαι ἐν Κρήτῃ ἦσαν αἱ κανονικῶς προβλεπόμεναι. Ἐπομένως εἶνε τελείως ψευδεῖς αἱ ὑπὸ τῶν ἐχθρικών κύκλων διαδοθεῖσαι φήμαι, καθ' ἃς δῆθεν αἱ ἀπώλειαι τῶν Γερμανῶν ἦσαν ἐξαιρετικῶς μεγάλαι εἰς ἄνδρας καὶ ὕλικόν. Τελικὴ ἔκθεσις περὶ τῆς μάχης τῆς Κρήτης θὰ δημοσιευθῇ ἐντὸς βραχέος χρονικοῦ διαστήματος.

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 3. (Α. Π.) — Τὸ ἡμυεπίσημον γερμανικὸν πρακτορεῖον μεταδίδει ὅτι ἀπὸ τινῶν ἡμερῶν εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν Χανίων ἀντηγεῖ τὸ ρυθμικὸν βῆμα τῶν Γερμανῶν στρατιωτῶν. Σημαίαι μέ τὸν ἀγκυλωτὸν σταυρὸν κυματίζουν ἐπὶ τῶν παλαιῶν βενετοκρατικῶν προμαχώνων τῆς κρητικῆς πρωτευούσης, ἡ ὁποία ἀριθμεῖ περὶ τὰς πενήντα χιλιάδας κατοίκων καὶ τὴν ὁποίαν οἱ Βρετανοὶ ὑπερήσπισαν μετὰ πείσματος, χρησιμοποιοῦσαντες ἑκαστὸν ὀγκῶδες οἰκοδόμικόν τετράγωνον ὡς ὠχυρωμένην τοποθεσίαν. Ἐν τούτοις δι' ἀπιστεῦτας τολμηρῶν ἐπιθέσεων τῆς τῶν Γερμανῶν ἀλεξιπτωτιστῶν, ὑποστηριζόμενοι ὑπὸ ἀεροπορικῶν σχηματισμῶν, ἐξηνάγκασαν τοὺς Βρεταννοὺς νά παραιτηθοῦν τῆς ἀντιστάσεώς των. Τοῦτο ἀποδευκνύουν τὰ ἐρείπια τῶν κατεστραμμένων ὠχυρωμάτων, τῶν ἀποθηκῶν ὀπλῶν, τῶν δεξαμενῶν πετρελαίου καὶ τῶν πυροβόλων. Ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης κεῖνται εἰσέτι τὰ πτώματα τῶν ληστῶν καὶ τῶν ἀρπάγων, οἵτινες εἶχον μεταμφιεσθῇ διὰ τῆς χρησιμοπο-
ήσεως τῶν στολῶν πεσόντων Γερμανῶν στρατιωτῶν διὰ νά δυνήθοῦν οὕτω νά παρατείνου-
ν τὸν ἐναντίον των γερμα-
νικῶν δυνάμεων ἀγῶνα.

ΡΩΜΗ, 3. (Α. Π.) — Τὸ Πρακτορεῖον Στέφανι μεταδίδει, ὅ-

τι ή κατάληψις τής νήσου Κρήτης, ή όποία έπραγματοποιήθη είς χρόνον αποτελούντα ρεκόρ, έπιτρέπει νά συναγάγη τις πολλά διδάγματα, τών όποιων δύο δύνανται νά υπογραμμισθούν:

1) Αί Δυνάμεις του "Αξονος έδημιούργησαν νέαν στρατηγικήν διά τήν κατάληψιν νήσων, έφαρμοζομένην μέ νέα μέσα δράσεως καί μέ λίαν τελειοποιημένους έξοπλισμούς, οίτινες επέτρεψαν νά υπερπηδηθούν όλαι αι δυσχέρειαι του εδάφους, του έφοδιασμού καί του κλίματος. "Η "Ιταλία καί ή Γερμανία εργάσθησαν άδιακόπως, μη αφήσασαι καμμίαν άνάπαυλαν είς τόν έχθρον, όποιος δέν έλαβε τόν καιρόν νά συνέλθη έκ τών αίφνιδιασμών καί τών προηγούμενων άποτυχιών.

2) "Η μάχη τής Κρήτης, ή όποία διήρκεσε μόλις 12 ήμέρας κατέδειξε ότι οι υδάτινοι φραγμοί οι μεγαλύτεροι καί οι καλύτερον προασπιζόμενοι, δέν είνε αδιάβατοι καί ότι αι νήσοι δέν είνε άπόρητοι.

Οι "Αγγλοι έσχον είς τήν διάθεσίν των πολλούς μήνας διά νά οχυρώσουν τήν Κρήτην, άλλ' ό στόλος των καί τά άντιαεροπορικά των πυροβολεία δέν κατώρθωσαν νά παρεμποδίσουν τήν άφίξιν των άλεξιπτωτιστών, τών άεροπλάνων καί τών πολεμικών σκαφών του "Αξονος. Κατέδειχθη έπομένως ότι αι Δυνάμεις του "Αξονος δύνανται ταχέως νά ύπερβούν καί τά μάλλον άνυπέρβλητα έμπόδια.

Τό Στέφανι, λέγει έν συνεχεία, ότι τά έθνη, τά όποία θέλουν άκόμη νά λαμβάνουν ύπ' όψιν ύποσχέσεις καί νά αύτοκτονούν επί του βασιού των βρετανικών συμφερόντων, καθώς καί τά έθνη τά εύρισκόμενα πέραν των θαλασσών καί των Στενών, πρέπει νά λάβουν ύπ' όψιν τά διδάγματα, τά παρασχεθέντα έκ τής μάχης τής Κρήτης.

Η ΗΜΕΡΗΣΙΑ
ΔΙΑΤΑΓΗ ΤΟΥ κ. ΓΚΑΙΡΙΓΚ

ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ, 3. (Α. Π.). — "Ο στρατάρχης του Ράιχ καί "Ανώτατος Διοικητής τής "Αεροπορίας κ. Γκαίριγκ, εξέδωκε τήν κάτωθι "Ημερησίαν Διαταγήν:

«Πολεμισταί τής Κρήτης, σύντροφοι,

»Μία ένδοξος καί νικηφόρος ένέργεια του νεαρού μας στρατού συνετελέσθη. Αί νικηφόροι σημαίαι μας κυματίζουν είς τήν Κρήτην.

»Σείς άλεξιπτωτισταί μου καί άεροπορικά άγήματα καί σεις

Μήλου:

«Στρατηγός Διοικητής Νοτίου "Ελλάδος» (ό διορισμός του νά γίνη παρά του "Αρχηγού τής "Αεροπορίας).

3. "Ο Διοικητής "Ενόπλων Δυνάμεων Νοτιοανατολής θά έξασκή κεντρικόν έλεγchon επί στρατιωτικών προβλημάτων (έκτός από έπιθετικές άεροπορικές έπιχειρήσεις) έγειρομένων από τήν κατοχήν, τήν ασφάλειαν, τόν έφοδιασμόν, τάς μεταφοράς καί τήν άντικατασκοπεΐαν καί τών τριών κλάδων Νοτιοανατολής. Θά αποφασίζη επ' αύτών έντός του πλαισίου του γενικού καθήκοντος διά νά εκτελήται τοϋτο παρά των δυνάμεών μας είς τήν Νοτιοανατολήν. Τοϋτο θά έξασφαλίση έν άπλούστερον σύστημα διοικήσεως καί θά άπαλλάξη τήν "Ανωτέραν Διοίκησιν των "Ενόπλων Δυνάμεων καί τούς διαφόρους κλάδους των "Ενόπλων Δυνάμεων από θέματα λεπτομερειακά καί διαφοράς άπόψεων, αί όποίαι τείνουν νά δημιουργούνται μεταξύ του προσωπικού των διαφόρων "Ενόπλων Δυνάμεων, πού εργάζεται είς τήν ίδίαν περιοχήν.

"Ιδιαίτερος ό Διοικητής "Ενόπλων Δυνάμεων Νοτιοανατολής θά είναι ύπεύθυνος διά:

(α) Τήν έξασφάλισιν συντονισμένης άμύνης έναντίον έχθρικών έπιθέσεων ή πολιτικών ταραχών είς τά τμήματα εκείνα τής Σερβίας καί τής "Ελλάδος, περιλαμβανομένων των "Ελληνικών Νήσων, τά όποία έχουν καταληφθί παρά των Γερμανικών δυνάμεων.

"Εκτός από τούς άνωτέρω άναφερθέντας διοικητάς, οι όποιοι είναι ύπεύθυνοι διά τήν άμυναν των άνατεθέντων είς αύτούς έδαφών ακολουθούντες τάς γενικές όδηγίας του, ό Ναύαρχος Νοτιοανατολής καί ό Διοικητής "Αεροπορικών Δυνάμεων Βαλκανικής ύπάγονται έπίσης είς αύτόν. Τό προσωπικόν άμφοτέρων των άξιωματικών θά ένσωματωθί είς τό προσωπικόν του Διοικητού "Ενόπλων Δυνάμεων Νοτιοανατολής. "Εκείνος προσωπικώς θά αποφασίζη επί του αριθμού του προσωπικού των ύπαγομένων είς αύτόν διοικητών είς τήν περιοχήν Θεσσαλονίκης - Αιγαίου καί είς τήν Νότιον "Ελλάδα θά ένσωματωθούν είς τό προσωπικόν των άλλων κλάδων των "Ενόπλων Δυνάμεων.

(β) Τήν έξασφάλισιν τής ένιαίας διοικήσεως καί προστασίας των έκτεταμένων κινήσεων των θαλασσίων μεταφορών πρός καί από τήν Κρήτην, όταν θά είναι άναγκαΐαι είς τό άμεσον μέλλον.

(γ) "Ελεγχος τής συνεργασίας μέ τάς "Ιταλικάς καί, έν όσω τοϋτο είναι άναγκαΐον, μέ τάς Βουλγαρικές δυνάμεις είς τά Βαλκάνια.

(δ) Διακανονισμός καί διανομή τού έφοδιασμού διά ξηράς καί θαλάσσης πρός όλας τάς δυνάμεις πού σταθμεύουν είς τά Βαλκάνια, έν συμφωνία μέ τάς αίτήσεις των καί μέ τάς διατεθειμένας άνά πᾶσαν στιγμήν δυνατότητας μεταφοράς.

(ε) "Εποπτεία τής στρατιωτικής διοικήσεως των διοικητών είς όλα τά έδάφη τά κατεχόμενα παρά Γερμανικών δυνάμεων.

4. Ὁ Διοικητής Ἐνόπλων Δυνάμεων Νοτιοανατολῆς ἔχει ὅλας τὰς ἐξουσίας ἑνός περιφερειακοῦ διοικητοῦ εἰς τὰ τμήματα ἐκεῖνα τῆς Σερβίας καί τῆς Ἑλλάδος πού κατέχονται παρά Γερμανικῶν δυνάμεων, περιλαμβανομένων τῶν Ἑλληνικῶν νήσων.

Αἱ περιοχαί αἱ κατεχόμεναι ἀποκλειστικῶς παρά Γερμανικῶν δυνάμεων θά εἶναι ἐπιχειρησιακαί περιοχαί. Ἐδῶ ὁ Διοικητής Ἐνόπλων Δυνάμεων Νοτιοανατολῆς θά ἐξασκῇ πλήρεις ἐξουσίας διά μέσου τῶν ὑπαγομένων εἰς αὐτόν διοικητῶν.

Ὅπου Γερμανικά τμήματα ἔχουν σταθμεύσει εἰς ἐδάφη κατεχόμενα παρά τῶν Ἰταλῶν, θά ἐξασκῇ στρατιωτικὴν διοίκησιν ἐπὶ ὅλων τῶν κλάδων τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων, ἐφ' ὅσον τὰ στρατιωτικά καθήκοντα τῶν Γερμανικῶν δυνάμεων ἀπαιτοῦν τοῦτο.

5. Διά τὸν προσδιορισμὸν τῶν ἐξουσιῶν τοῦ Διοικητοῦ Ἐνόπλων Δυνάμεων Νοτιοανατολῆς ἐν σχέσει πρὸς ἐκείνας τοῦ Πληρεξουσίου τοῦ Γερμανικοῦ Ράιχ διά τὴν Ἑλλάδα, βλέπε Παράρτημα.

6. Ἡ νήσος Κρήτη κατέχει μίαν εἰδικὴν θέσιν εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Νοτιοανατολῆς.

Εἶναι μιά ἐπιχειρησιακὴ περιοχὴ ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὁ ἀεροπορικὸς πόλεμος εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Μεσόγειον πρέπει νὰ ἐπιδιώκεται ἀπὸ κοινού μὲ ἐπιχειρήσεις εἰς τὴν Βόρειον Ἀφρικὴν (βλέπε παράγραφον 7).

Ἡ ὁργάνωσις καὶ ἐγκαθίδρυσις αὐτῆς τῆς βάσεως, ὁ ἐφοδιασμὸς καὶ ἡ προστασία τῆς, εἶναι ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ πλέον ἐπείγον καθήκον πού ἀντιμετωπίζομεν εἰς τὴν Νοτιοανατολὴν.

Ὡς βάσις ἐπιχειρήσεων διά τὴν Ἀεροπορίαν, ἡ Κρήτη θά πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς φρούριον ὑπὸ τὴν διοίκησιν ἑνός εἰδικοῦ Ἀεροπορικοῦ Διοικητοῦ. Οὗτος θά ἐξασκῇ ἐκτελεστικάς ἐξουσίας, ἐν συμφωνίᾳ μὲ τὰς γενικὰς ὁδηγίας τοῦ Διοικητοῦ Ἐνόπλων Δυνάμεων Νοτιοανατολῆς, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Στρατηγοῦ Διοικητοῦ Νοτίου Ἑλλάδος. Εἶναι ὑπεύθυνος διά τὴν συντονισμένην ἀμυναν τῆς νήσου μεθ' ὅλων τῶν σταθμευουσῶν ἐκεῖ δυνάμεων, τεθεισῶν ὑπὸ τὴν διοίκησιν του διά τὸν σκοπὸν αὐτόν. Θά διοικῇ ἐπίσης ὅλας τὰς στρατιωτικάς ὑπηρεσίας τὰς ἀπαρατήτους διά τὴν Διοίκησιν.

Ἡ Ἰταλικὴ κατεχομένη περιοχὴ εἶναι τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς νήσου μέχρι τὴν γενικὴν γραμμὴν ἀπὸ τὸ δυτικὸν ἄκρον τοῦ Κόλπου Μεραμπέλου ἕως τὴν πόλιν Ἱεράπετραν περιλαμβανομένην. Δι' ὅλα τὰ ζητήματα τακτικῆς τὰ σχετικὰ μὲ τὴν συντονισμένην ἀμυναν τῆς νήσου, οἱ Ἰταλοὶ θά ὑπάγουν εἰς τὸν Διοικητὴν τῆς νήσου.

7. Ὁ ἀεροπορικὸς πόλεμος εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Μεσόγειον θά διευθύνεται συμφώνως πρὸς τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Ἀεροπορίας.

ἀεροπόροι μου ἐπετελέσατε ἐξαιρετικὰ κατορθώματα μαζὶ μὲ τοὺς συντρόφους σας τοῦ στρατοῦ καὶ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν δεδοκιμασμένων ἀρχηγῶν σας ὅλων τῶν βαθμῶν.

Ἡ πλήρης χαρὰς καὶ ὑπερφηναίας θά δυνηθῶ νὰ ἀναγγεῖλω εἰς τὸν Φύρερ, ὅτι αἱ διαταγαὶ του ἐξετελέσθησαν. Ἐνώπιον τοῦ κόσμου δλοκλήρου ἀπεδείξατε τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων τοῦ Φύρερ. Δὲν ὑπάρχουν πλέον νῆσοι ἀπώρητοι. Ἐγὼ ἐγνώριζα ἐκ τῶν προτέρων, ὅτι ἡ ἀεροπορία μου, δοκιμασθεῖσα εἰς τὰς σκληροτέρας καὶ πλήρεις ἡρωισμού μάχας, δὲν γνωρίζει παρὰ τὴν νίκην. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ πρώτη καὶ τολμηρὰ αὐτὴ ἐπιχειρήσις ὑπὲρ τὴν θάλασσαν, συνέτριψε τὸν ἐχθρὸν ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, ὡς χεῖμαρρος πάλιν. Σχηματισμοὶ Ἰταλικῆς ἀεροπορίας καὶ Ἰταλικά στρατεύματα συνετέλεσαν ἀποτελεσματικῶς εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἐνεργειῶν τούτων.

Ἀλεξιπτωτισταί, πλήρεις ἀφθάρτου ἡρωισμού, χωρὶς καμμίαν βοήθειαν, ἐνίκησατε ἐχθρὸν ὑπέρτερον ἀπὸ ἀριθμητικῆς καὶ ὕλικῆς ἀπόψεως, μετὰ μάχας ἐπιμόνους καὶ ἡρωικάς. Παντοῦ, ὅπου προσεγγιώθητε, ἐπετέθητε καὶ ἡμύνθητε τῶν θέσεών σας μὲ τὸν αὐτὸν ἡρωισμόν. Ὁ κάθε ἕνας ἀπὸ σας ἐπέδειξε θάρρος περισσότερον ἀπὸ ἐξαιρετικόν καὶ ἀντοχὴν ὑπερβαίνουσαν τὴν ἀνθρωπίνην δύναμιν, παρὰ τὸν φλέγοντα ἥλιον καὶ τοὺς ἀπροοίτους βράχους. Ἦντλησατε τὰς δυνάμεις σας ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἐθνικοσοσιαλισμοῦ, μὲ τὸ ὁποῖον εἰσθε ἐμποτισμένοι, ἀπὸ τὴν σκέψιν πρὸς τὴν ἀσφαλεῆ νίκην, βοηθούμενοι ὑπὸ τῶν συντρόφων σας εἰς τοὺς αἰθέρας, οἱ ὁποῖοι ἐξεδίωξαν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν τοὺς ἐχθροὺς καὶ οἱ ὁποῖοι ἀδιαλείπτως ἔφερον ἀπὸ ὠρας εἰς ὠραν ἐνισχύσεις διὰ μεταγωγικῶν ἀεροπλάνων. Αἱ καταιγίδες βομβῶν, αἱ ἐξαπολυθεῖσαι ἀπὸ τὰ ἀεροπλάνα μίας μάχης, ἔθεσαν ἐκτὸς δράσεως τὰ πυροβόλα τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἠνάγκασαν αὐτὸν νὰ ἐγκαταλείψῃ, φεύγων, ὀχυράς θέσεις, μὲ τελικὸν ἀποτέλεσμα τὴν βύθισιν καὶ τὴν πυρπόλησιν τῶν ἐμπόρικων ἀτμοπλοίων καὶ τῶν ἀγγλικῶν πολεμικῶν σκαφῶν, τὰ ὁποῖα ἤρχοντο εἰς βοήθειάν του.

Ἀνανεώνοντες τὴν παλαιὰν συναδελφωσύνην ἐν ὅλοις εἰς τὸ Νάρβικ οἱ ἀεροπόροι καὶ οἱ κυνηγοὶ Ἀλπίνι, κατέλαβον τὴν

νήσαν και ἐξεδίωξαν τὴν Ἀγγλίαν ἀπὸ μίαν ἐκ τῶν σημαντικωτέρων βάσεων εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Μεσόγειον. Σύντροφοι, τὸ Γερμανικὸν Ἔθνος ὁλόκληρον θαυμάζει τὴν πρόσφατον νικησας καὶ σὰς εὐχαριστεῖ. Μαζὶ μετὰ τὴν ἀεροπορίαν μας, ἡ Γερμανία θὰ ἐνθυμῆται ὑπερηφάνως τοὺς ἥρωας, οἱ ὅποιοι κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τῆς Κρήτης ἐθυσίασαν τὴν ζωὴν των καὶ τὴν υἱεὶαν των.

»Ὑπὸ τὸ πνεῦμα τῶν νικητῶν τῆς Κρήτης ἄς σαλπίσωμεν: Πρὸς τὰ ἔμπροσ. Ζήτω ὁ Φῦρερ».

« Ἀκρόπολις »

4 Ἰουνίου 1941

Αἱ ἀπαραίτητοι συνεννοήσεις θὰ γίνουν ὑπ' αὐτοῦ ἀπ' εὐθείας μετὰ τὴν Ἰταλικὴν Ἀεροπορίαν.

8. Ἡ μεταφορὰ τμημάτων καὶ ἡ διὰ θαλάσσης κίνησις ἐφοδίων, ὡς καὶ ἡ προστασία των ἀπὸ θαλάσσης καὶ ἀέρος, θὰ ἐλέγχωνται παρὰ τοῦ Διοικητοῦ Ἐνόπλων Δυνάμεων Νοτιοανατολῆς διὰ τοῦ Ναυάρχου Νοτιοανατολῆς, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τὸ Ἰταλικὸν Ναυτικὸν καὶ τὸ 10ον Ἀεροπορικὸν Σῶμα.

Ἡ συνεργασία μεταξὺ τοῦ Ναυάρχου Νοτιοανατολῆς καὶ τοῦ Ρουμανικοῦ καὶ τοῦ Βουλγαρικοῦ Ναυτικοῦ, πού θὰ ἐνεφανίζοντο εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Μεσόγειον, θὰ ρυθμίζεται παρὰ τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Ναυτικοῦ ἀπ' εὐθείας μετὰ τὸν Ναύαρχον Νοτιοανατολῆς.

9. Ἡ Διαταγὴ ἀριθ. 29 τῆς 17ης Μαΐου 1941 ἀκυροῦται εἰς τὴν ἑκτασιν πού ἀντικαθίσταται διὰ τῶν ἀνωτέρω ὁδηγιῶν.

ἽΥπογραφή: ΑΔΟΛΦΟΣ ΧΙΤΛΕΡ»

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Τάκη 'Ακρίτα: ΟΙ ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ, 'Αθήνα 1950.
- Περ. Αλ. 'Αργυρόπουλου: ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ 1936-48, 'Αθήνα 1971.
- 'Ηλία Βενέζη: ΕΜΜ. ΤΣΟΥΔΕΡΟΣ, 'Αθήνα 1966.
- 'Αντων. Βολταιράκη: ΕΓΩ, ΕΙΣ ΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑΝ ΤΗΣ ΓΚΕΣΤΑΠΟ, 'Αθήνα 1946.
- Δημ. Γατόπουλου: ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ, «Μέλισσα», 'Αθήνα.
- Φοίβου Ν. Γρηγοριάδη: ΓΕΡΜΑΝΟΙ - ΚΑΤΟΧΗ - ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΣ, 'Αθήνα 1967.
- Διεύθ. 'Ιστορίας Στρατού: Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ, 'Αθήνα 1967.
- 'Αλεξ. 'Εδιπίδου: ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟ-ΙΤΑΛΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ, 'Αθήνα.
- Παν. Κανελλόπουλου: ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ, 'Αθήνα 1964.
- Ραιμόν Καρτιέ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ, «Πάπυρος» 'Αθήνα 1966.
- 'Αντρέα Κέδρου: Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ 1940-41, «Θεμέλιο», 'Αθήνα 1976.
- Κόδρου: Ο ΝΙΚΗΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ, «'Αετός», 'Αθήνα 1946.
- 'Αλέξη Κύρου: ΟΝΕΙΡΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΣ, 'Αθήνα 1972.
- 'Αχ. καί Κ. Α. Κύρου: ΧΡΟΝΙΚΟΝ 1940-44, 'Αθήνα 1978.
- Σπύρου Λιναρδάτου: Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΟΥ 1940-41 ΚΑΙ Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ, «Διάλογος», 'Αθήνα 1977.
- Κων. Λογοθετόπουλου: ΙΔΟΥ Η ΑΛΗΘΕΙΑ, 'Αθήνα 1948.
- Νικ. Λούβαρι: ΚΑΤΟΧΗ, 'Εφημ. «'Εθνικός Κήρυξ», 1950.
- Δημ. Ι. Μαγκριώτη: ΘΥΣΙΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΟΧΗΣ 1941-1944, 'Αθήνα 1949.
- Ντόναλντ Μακντάιρ: Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ, 'Αθήνα 1970.
- 'Ιω. Δ. Μουρέλλου: Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ, 'Ηράκλειον 1950.
- Β. Π. Παπαδάκη: ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ 1940-45, 'Αθήνα 1956.
- Θεοφ. Παπακωνσταντίνου: Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, 'Αθήνα.
- Ν.Δ. Πετρόπουλου: ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ ΕΝΟΣ ΠΑΛΑΙΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ (Β', Ο ΠΟΛΕΜΟΣ 1940-41), 'Αθήνα 1970.
- Παν. Ν. Πιπινέλη: ΓΕΩΡΓΙΟΣ Β', 'Αθήνα 1951.
- Μάρκου Γ. Πολουδάκη: Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΣΤΟ ΡΕΘΥΜΝΟ, 'Αθήνα 1983.
- Κομν. Πυρομάγλου: Ο Γ. ΚΑΡΤΑΛΗΣ ΚΑΙ Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ, 'Αθήνα 1965.
- 'Αλεξ. Ε. Σακελλαρίου: Η ΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ, Νέα 'Υόρκη 1944.
- Δ.Κ. Σβολόπουλου: Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ 1940-41, 'Αθήνα 1945.
- Γιώργου Σεφέρη: ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ 1935-44, «'Ικαρος», 'Αθήνα 1979.
- Ι. Σπούαρτ: Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ, 'Αθήνα 1970.
- 'Αρχιμ. Θεοκλ. Στράγκα: ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑ, τόμος Δ', 'Αθήνα 1972.
- Νταϊνβιντ Α. Τόμας: ΚΡΗΤΗ '41 «Φλίππερ», 'Αθήνα 1973.
- Θρασύβουλου Τσακαλώτου: Η ΜΑΧΗ ΤΩΝ ΟΛΙΓΩΝ, 'Αθήνα 1971.
- Γεωργ. Σ. Τσολάκογλου: ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ, έκδ. «'Ακροπόλεως», 'Αθήνα 1959.
- 'Εμμ. Τσουδερού: ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ 1941-44, 'Αθήνα 1949.
- Βασίλισσα Φρειδερίκη: ΜΕΤΡΟΝ ΚΑΤΑΝΟΗΣΕΩΣ, 'Αθήνα 1971.
- Κ. Χατζηπατέρας - Μ. Φαφαλιού: ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ 40-41, «Κέδρος», 'Αθήνα 1982.
- Δημ. Χρονόπουλου: ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΘΥΕΛΛΕΣ, «'Εστία», 'Αθήνα 1982.

Winston S. Churchill: THE SECOND WORLD WAR, Cassell, London 1950.
Alan Clark: THE FALL OF CRETE, London 1967.
Andrew Cunningham: A SAILOR'S ODYSSEY, Hutchinson, London 1951-56.
Bernard Ferguson: BLACK WATCH AND THE KING'S ENEMIES, Collins 1950.
Desmond Flower-James Reeves: THE TASTE OF COURAGE (THE WAR 1939-1945), Berkley Edition, New York 1960.
K. Grundelach: DER KAMPF UM KRETA, Stuttgart, 1960.
Franz Halder: KRIEGSTAGEBUCH, Stuttgart 1962.
Baron von der Heydte: DAEDALUS RETURNED, Hutchinson, 1958.
Heinz Huber - Artur Müller: HITLERS BLITZ KRIEGE 1939-1941, Verlag Kurt Desch, München 1969.
H.A. Jacobsen: DER ZWEITE WELTKRIEG IN CHRONIK UND DOCUMENTEN, Darmstadt 1959.
Sir Howard Kippenberger: INFANTRY BRIGADIER, Oxford 1949.
Heinz Richter: 1936-1946, ΔΥΟ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΤΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ «Εξάντας», Αθήνα 1975.
E. Schramm von Thadden: GREICHENLAND UND DIE GROSSMACHTEN IM ZWEITEN WELTKRIEG, Wiesbaden 1955.
Kurt Student: KRETA, John Jahr Verlag, Hamburg.
A.J.P. Taylor: THE SECOND WORLD WAR, Berkley Edition, New York 1978.
H.R. Trevor-Roper: HITLER'S WAR DIRECTIVES 1939-1945, Pan Books, London 1966.
H.M. Wilson: EIGHT YEARS OVERSEAS (1939-1947), London 1948.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Ἀθηνογένης Ἀντ. 46
Ἀλτενμπουργκ 49
Ἀναστασόπουλος Ν. 35-36
Ἀντρίου 84
Ἀραβαντινός Ἀν. 47
Ἀργυρόπουλος Μ. 46
Ἀτσικαλὶν 57

Βάζεϋ 77
Βάρδας - Τσόντος Γ. 46
Βολταιράκης Ἀντ. 27, 82
Βοῦρος Γ. 35

Γάφος 13
Γερμανός Φρ. 78
Γεωργαλᾶς Γ. 47
Γεωργαντᾶς Α. 45
Γεώργιος Β' 13-14, 59-61, 93-102
Γιαβάσογλου Κ. 46
Γιακόμπου 20, 22
Γιάνναρος Ἀλ. 35
Γκαϊμπελς 89
Γκοτζαμάνης Σ. 45
Γκουντούζ 57
Γονατᾶς Στ. 46
Γύπαρης Π. 76

Δαμασκηνός 36
Δαρβέρης Ν. 35-36
Δεληγιάνης Β. 46
Δελμοῦζος Ἀν. 14-15
Δεμέστιχας Π. 43
Δημάρατος Σ. 45
Δημητράτος Ἀρ. 106
Δραγούμης Ἰων 76

Ἐδιπίδης Ἀλ. 103
Ἐλευθεριάδης Δ. 46
Ἐλονιτς 20
Ἐμμανουηλίδης Ε. 46
Ἐρμπαχ 13, 24, 27-28
Ἐστερλιν 88

Ζαφειρόπουλος 38
Ζέρβας Ν. 35-37

Ἡβανς 61
Ἡντεν 55

Κάβδας Π. 35
Καβράκος Χρ. 17-18, 23-26, 38-39, 45
Καθενιώτης Δ. 46
Κανελλόπουλος Κ. 23-24
Κανελλόπουλος Π. 46
Κάνιγκαμ 111
Καραμανλῆς Κ. 36
Καρτάλης Γ. 46
Κατσιμῆτρος Χ. 45
Κίνγκ 111
Κλέμ Χόχενμπεργκ 24, 27, 30
Κονδύλης Γ. 35
Κοριζῆς Ἀχ. 13
Κύρου Ἀφοί 80, 83, 87
Κωνσταντῖνος 93

Λαίρ 77-78
Λαμέρας Κ. 46
Λαμπριανίδης Λ. 46
Λιβιεράτος Ἀντ. 45
Λίστ Β. 24, 119
Λογοθετόπουλος Κ. 27, 43
Λοραίν Π. 55
Λούβαρις Ν. 35-36
Λουλακάκης Ε. 45, 115

Μάιντελ 81, 84
Μακένζυ Κ. 97, 100
Μακναίρ Σ. 93
Μακρης Β. 47
Μανιαδάκης Κ. 17, 35, 38
Μανοῦσκος Μ. 23-24
Μάξιμος Δ. 46
Μάρκου Ν. 45
Ματούσης Ν. 46
Μελᾶς Σπ. 47
Μερκούρη Μ. 35
Μερκούρης Γ. 35, 46
Μερκούρης Σπ. 35
Μερκούρης Στ. 35
Μεταξᾶς Ἀγ. 45
Μεταξᾶς Ἰω. 35, 57

Μιτελχώσερ 57
 Μόδης Γ. 46
 Μουσολίνι 35, 67
 Μουτούσης Σ. 45
 Μπακάλμπασης Άν. 46
 Μπάκος Γ. 45
 Μπαλῆς Γ. 47
 Μπίλερ 43
 Μπλάντ Τζ. 97
 Μπουρλώτος Σπ. 103
 Μπρόγιερ 111, 117

 Νοϊμπάχερ 40
 Νταϊφᾶς Κ. 35
 Ντέιβις 32
 Ντέρπα 87
 Ντίρφλιγκ 20, 23

 Όθωναῖος Άλ. 46
 Οικονόμος Γ. 47
 Όρφανίδης Άπ. 46
 Ουέϊβελ 63, 73-75, 104, 106, 109
 Ουέστον 77, 111

 Πάγκαλος Θ. 46
 Πάλαιρετ 13-14, 57-59, 98
 Παπάγος Άλ. 17, 35
 Παπαδάκης Β. 61, 65
 Παπαδάτος Άχ. 46
 Παπαδόπουλος Άσ. 45
 Παπαμιχαήλ Γρ. 47
 Παπανδρέου Γ. 38, 45, 46
 Παπούλα Άφοί 35
 Παρασκευόπουλος Γερβ. 43
 Παρθένης - Μιλᾶνος Δ. 46
 Πάσσαρης Άω. 35-36
 Πάττικ 77
 Πεζόπουλος Κ. 23-24, 38-40
 Πεσμαζόγλου Γ. 46
 Πεταίν 40
 Πέτρος Πρ. 97
 Πιπινέλης Π. 94-97
 Πλατῆς Κ. 29, 40-42
 Πλυτᾶς Άμβρ. 23-27, 30, 33, 39-40, 49-51
 Πολογιάννης Γ. 82
 Πολύζος Δ. 45
 Πολυχρονόπουλος Ι. 35
 Πρωτοσύγκελλος Άλ. 46

 Ραγκαβῆς Ν. 45

Ραγκαβῆς Άλ. 45
 Ράλλης Άω. 36, 40
 Ράλλης Πέτρος 35-36, 46
 Ριχτόφεν 77
 Ροδόπουλος Κ. 35-36
 Ρόμελ 29
 Ρουσσόπουλος Α. 45
 Ρούφος - Κανακάρης Λ. 46

 Σαῖρνερ 29
 Σακελλαρίου Άλ. 38, 100
 Σβῶλος Άλ. 46
 Σέϊμπεν (Σέβεν) 23-25, 28
 Σινανίδης Σ. 46
 Σκάσσης Έρρ. 47
 Σκουλᾶς
 Σοῦστερ 88
 Σπηλιωτόπουλος Π. 45
 Σπυρόπουλος Άω. 47
 Σταυρόπουλος Κ. 18-22
 Στεφανόπουλος Στ. 46
 Στοῦμε 20, 29-32, 39
 Στοῦντεντ 77-78, 81, 84-85, 107, 113
 Σωτηρίου Γ. 47

 Τέρλ 98
 Τζερμιᾶς Ν. 46
 Τουρκοβασίλης Θ. 46
 Τραυλός Σπ. 35-36
 Τρικαλληνός Άω. 47
 Τσάκωνας Γρ. 38-40
 Τσαλδάρης Κ. 46
 Τσαλδάρης Π. 36, 45
 Τσάπελ 77
 Τσιγδέμογλου Μ. 46
 Τσιριγώτης Λ. 45
 Τσολάκογλου Γ. 16, 20, 35, 38, 40-49, 111, 117-118
 Τσουδερός Ε. 13-15, 17, 38, 40, 59-67, 77, 94-102
 Τσῶρτσιλ 55, 73, 105-111
 Φράϋμπεργκ 73-78, 94-95, 103-111
 Φρειδερίκη 93
 Φωτεινός Γ. 47

 Χαίηγουντ 98
 Χατζημιχάλης Πλ. 43-45
 Χατζήμπεης Στ. 46
 Χίντεμπουργκ 40
 Χίτλερ 22, 24, 27, 49-51, 67-72, 106, 119-122
 Χούρσογλου Στ. 46
 Χρύσανθος 23, 30-32, 38-39, 43
 Χρυσοχόου Άθ. 45

